

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล
(Individual Study)

เรื่อง การพัฒนาความร่วมมือไตรภาคีระหว่างไทยกับ
ประเทศหุ้นส่วนในภูมิภาคเอเชีย (ญี่ปุ่น สาธารณรัฐเกาหลี
สาธารณรัฐประชาชนจีน) เพื่อการพัฒนาศักยภาพและ
ทรัพยากรมนุษย์ของกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านที่จะสอดคล้อง
หรือส่งเสริมแผนแม่บทกรอบยุทธศาสตร์ความร่วมมือทาง
เศรษฐกิจ อิรวดี-เจ้าพระยา-แม่โขง ปี ค.ศ. 2019-2023

จัดทำโดย นางสาวชิตชนก มาลัยวงศ์
รหัส 11032

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ 11 ปี 2562
สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ
ลิขสิทธิ์ของกระทรวงการต่างประเทศ

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล (Individual Study)

เรื่อง การพัฒนาความร่วมมือไตรภาคีระหว่างไทยกับประเทศหุ้นส่วน
ในภูมิภาคเอเชีย (ญี่ปุ่น สาธารณรัฐเกาหลี สาธารณรัฐประชาชนจีน) เพื่อการพัฒนา
ศักยภาพและทรัพยากรมนุษย์ของกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านที่จะสอดคล้องหรือส่งเสริม
แผนแม่บทกรอบยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ อิรวดี-เจ้าพระยา-แม่โขง
ปี ค.ศ. 2019-2023

จัดทำโดย นางสาวชิตชนก มัลลยวงศ์
รหัส 11032

หลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ 11 ปี 2562
สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ
รายงานนี้เป็นความคิดเห็นเฉพาะบุคคลของผู้ศึกษา

เอกสารรายงานการศึกษาส่วนบุคคลนี้ อนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรนักรับบริหารการทูตของกระทรวงการต่างประเทศ

ลงชื่อ.....

(ศาสตราจารย์ ดร. พลภัทร บุราคม)
อาจารย์ที่ปรึกษา

ลงชื่อ.....

(เอกอัครราชทูต วิมล คิตชอบ)
อาจารย์ที่ปรึกษา

ลงชื่อ.....

(รองศาสตราจารย์ ดร. รุ่งพงษ์ ชัยนาม)
อาจารย์ที่ปรึกษา

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสาขาที่สำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้แก่ประเทศสมาชิกกรอบยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ อิระวดี-เจ้าพระยา-แม่โขง (Ayeyawady–Chao Phraya–Mekong Economic Cooperation Strategy: ACMECS) ที่ไทยร่วมกับประเทศเพื่อนบ้านก่อตั้งมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546 โดยเฉพาะตามเป้าหมายที่ 3 คือ การพัฒนาภูมิภาคอย่างยั่งยืนและมีนวัตกรรม (Smart and Sustainable ACMECS) ของแผนแม่บท ACMECS ระยะ 5 ปี ระหว่างปี พ.ศ. 2562–2566 ที่เพิ่งได้รับการรับรองในการประชุมผู้นำกรอบ ACMECS ครั้งที่ 8 เมื่อวันที่ 16 มิถุนายน 2561 ที่กรุงเทพฯ เพื่อศึกษาภาพรวมการดำเนินงานให้ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาของไทยโดยกรมความร่วมมือระหว่างประเทศแก่ประเทศเพื่อนบ้านได้แก่ กัมพูชา ลาว เมียนมา และเวียดนาม และศึกษาเชิงเปรียบเทียบนโยบายและยุทธศาสตร์ความร่วมมือของญี่ปุ่น สาธารณรัฐเกาหลี และจีน ในฐานะแหล่งผู้ให้ที่มีบทบาทสำคัญในภูมิภาคและมีความร่วมมือไตรภาคีกับไทย และเสนอแนะแนวทางความร่วมมือเพื่อการพัฒนาในลักษณะหุ้นส่วนไตรภาคีกับทั้งสามแหล่งผู้ให้ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้แก่ประเทศสมาชิก ACMECS เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการบรรลุเป้าหมายที่ 3 ของแผนแม่บท ACMECS รวมทั้งวิเคราะห์จุดอ่อนและจุดแข็งในการพัฒนาความร่วมมือไตรภาคีดังกล่าวในกรอบการดำเนินงานของกรมความร่วมมือระหว่างประเทศ

ผลการศึกษาพบว่า กรมความร่วมมือระหว่างประเทศได้ให้ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาแก่ประเทศเพื่อนบ้านใน 2 ลักษณะ คือ (1) กิจกรรมที่ใช้งบประมาณของรัฐบาลไทยทั้งหมด เช่น การจัดทำโครงการ/แผนงานความร่วมมือทวิภาคี (3–5 ปี) และการให้ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ภายใต้กรอบความร่วมมือในอนุภูมิภาค เช่น GMS และ ACMECS โดยเน้นการจัดฝึกอบรมในประเทศไทย และ (2) กิจกรรมที่ใช้งบประมาณของรัฐบาลไทยร่วมกับแหล่งผู้ให้อื่น รวมทั้งความร่วมมือไตรภาคีกับญี่ปุ่น โดยการจัดหลักสูตรฝึกอบรมให้แก่ประเทศที่สาม (Third Country Training Program: TCTP) ในประเทศไทย ความร่วมมือไตรภาคีกับสาธารณรัฐเกาหลี โดยการจัดหลักสูตรฝึกอบรมร่วมกัน (Joint Training Program) ในประเทศไทยและสาธารณรัฐเกาหลี และความร่วมมือไตรภาคีกับสาธารณรัฐประชาชนจีน โดยดำเนินโครงการความร่วมมือไตรภาคีเพื่อให้ความช่วยเหลือแก่นุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง (ประเทศเพื่อนบ้าน)

จากการใช้ทฤษฎีการวิเคราะห์นโยบายเชิงระบบ (System Analysis) และหลักการที่สำคัญตามปณิญาปารีส (Paris Declaration Aid Harmonization) มาศึกษาเปรียบเทียบความสอดคล้องระหว่าง (1) สาขาที่สำคัญภายใต้เสาหลักที่ 3 ของแผนแม่บท ACMECS (2) สาขาที่ทั้งสามแหล่งผู้ให้ให้ความสำคัญ/ประสงค์จะให้ความร่วมมือในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง และ (3) ศักยภาพของไทยในการให้ความช่วยเหลือทางวิชาการแก่ประเทศเพื่อนบ้าน รวมทั้งศึกษา/วิเคราะห์ความร่วมมือที่มีอยู่กับประเทศเพื่อนบ้าน และความร่วมมือไตรภาคีกับญี่ปุ่น สาธารณรัฐเกาหลี และจีนที่ให้แก่ประเทศเพื่อนบ้าน มีข้อเสนอแผนงานความร่วมมือไตรภาคีเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้แก่ประเทศเพื่อนบ้านที่จะช่วยส่งเสริมการบรรลุเป้าหมายของเสาหลักที่ 3 คือ ยึดกรอบการดำเนินงาน/ลักษณะกิจกรรมที่กรมความร่วมมือระหว่างประเทศดำเนินการร่วมกับแหล่งผู้ให้ทั้งสามในการให้ความช่วยเหลือ

ทางวิชาการแก่ประเทศเพื่อนบ้านอยู่แล้ว โดยมีข้อเสนอแผนงานความร่วมมือไตรภาคีในลักษณะ แผนงาน (Programme-based Approach) และกำหนดองค์ประกอบที่สำคัญไว้ เช่น เป้าหมาย วัตถุประสงค์ กรอบระยะเวลา ผลสำเร็จ การติดตามประเมินผล รวมทั้งกิจกรรมและสาขา ที่จะ ดำเนินการ ได้แก่ (1) ญี่ปุ่น คือ การจัดหลักสูตรฝึกอบรมให้แก่ประเทศที่สาม (TCTP) ในไทย ใน 5 สาขาที่สำคัญภายใต้เสาหลักที่ 3 (วิสาหกิจอัจฉริยะ บริการทางการแพทย์อัจฉริยะ การศึกษาอัจฉริยะ การจัดการทรัพยากรน้ำ และการลดภัยพิบัติ) (2) สาธารณรัฐเกาหลี คือ การจัดหลักสูตร Joint Training Program ทั้งในไทยและสาธารณรัฐเกาหลี ใน 4 สาขาที่สำคัญภายใต้เสาหลักที่ 3 (วิสาหกิจ อัจฉริยะ การท่องเที่ยวอัจฉริยะและยั่งยืน การจัดการทรัพยากรน้ำ และประเด็นข้ามสาขา น้ำ – อาหาร–พลังงาน–สิ่งแวดล้อม และ (3) จีน คือ โครงการความร่วมมือไตรภาคีโดยการจัดฝึกอบรม/ ดูงาน/ ประชุมเชิงปฏิบัติการทั้งในประเทศไทยและจีน ใน 5 สาขาที่สำคัญภายใต้เสาหลักที่ 3 (วิสาหกิจ อัจฉริยะ การศึกษาอัจฉริยะ การจัดการทรัพยากรน้ำ พลังงานทดแทน และการท่องเที่ยว)

ในการศึกษาวิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อนของการพัฒนาความร่วมมือไตรภาคีครั้งนี้พบว่า มี จุดแข็งที่สำคัญคือ มีการประมวลความต้องการ/ความสนใจจากทั้งสามฝ่าย (ไทย–ประเทศหุ้นส่วน– ประเทศเพื่อนบ้าน) มีการกำหนดเป้าหมายหลักอย่างชัดเจนคือ การสนับสนุนการบรรลุเป้าหมายของ แผนแม่บท ACMECS และใช้หลักการตามปฏิญญาปารีสในการจัดทำแผนงานเพื่อให้ความร่วมมือเกิด ประสิทธิภาพ ความร่วมมือไตรภาคีให้ผลประโยชน์แก่ทุกฝ่าย และยังมีปัจจัยเอื้ออีกหลายประการ เช่น นโยบายของฝ่ายไทย และประเทศหุ้นส่วนทั้งสามที่ให้ความสำคัญต่อ ACMECS

จากผลการศึกษาครั้งนี้ นำไปสู่ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและข้อเสนอแนะในการดำเนินการ โดยข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ได้แก่ การปรับปรุงการดำเนินงานความร่วมมือไตรภาคีในปัจจุบัน โดยอาจใช้แนวทางในการจัดทำข้อเสนอแผนงานความร่วมมือไตรภาคีในครั้งนี้เป็นต้นแบบ สนับสนุน ให้นำข้อเสนอแผนงานความร่วมมือไตรภาคีจากการศึกษาครั้งนี้ไปเจรจาหารือ/ปฏิบัติจริงเพื่อต่อยอดกับ ความร่วมมือไตรภาคีที่ดำเนินการอยู่แล้วร่วมกับทั้งสามแหล่งผู้ให้ แสวงหาช่องทางในการเชื่อมโยง แผนงานความร่วมมือไตรภาคีนี้กับแผนปฏิบัติการภายใต้กรอบ ACMECS หรือกรอบความร่วมมือลุ่มน้ำโขง กับทั้งสามแหล่งผู้ให้ และในอนาคต อาจจัดทำแผนงานความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านแบบองค์รวม (Integrated Programme-based Approach) โดยบูรณาการงานให้ความร่วมมือแก่ประเทศเพื่อนบ้าน ทั้งในส่วนที่ไทยให้โดยตรงกับที่ร่วมมือกับประเทศหุ้นส่วนให้ความร่วมมือไตรภาคี ส่วนข้อเสนอแนะ ในการดำเนินการ ได้แก่ จัดตั้งกลไก/ช่องทางการหารือเพื่อแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นกับประเทศเพื่อนบ้าน (ประเทศสมาชิก ACMECS) โดยขอให้นำข้อเสนอแผนงานความร่วมมือไตรภาคีระหว่างไทยกับประเทศ หุ้นส่วน จากการศึกษาในครั้งนี้เข้าหารือเป็นวาระหนึ่งในกลไกการประชุมที่มี อยู่แล้ว เช่น การประชุม คณะทำงานสาขาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ภายใต้กรอบ ACMECS หรือหารือร่วมกับทั้งแหล่งผู้ให้ และประเทศเพื่อนบ้านในการประชุมภายใต้กรอบความร่วมมือลุ่มน้ำโขงกับทั้งสามแหล่ง รวมทั้ง ศึกษาความเป็นไปได้ในการดำเนินงานตามข้อเสนอแผนงานไตรภาคีผ่านกลไก/เวทีการเจรจาที่มีอยู่ ระหว่างกรมความร่วมมือระหว่างประเทศกับหน่วยงานผู้แทนประเทศหุ้นส่วนทั้งสาม และจัดประชุม ระดมสมองกับหน่วยงานไทยที่มีศักยภาพในการถ่ายทอดความรู้ทางวิชาการด้วย

กิตติกรรมประกาศ

การจัดทำการศึกษาส่วนบุคคลในครั้งนี้สำเร็จลงด้วยดี ด้วยความกรุณาและคำแนะนำที่มีคุณค่ายิ่งจากคณะอาจารย์ที่ปรึกษาทั้งสามท่าน คือ ศาสตราจารย์ ดร. พลภัทร บุราคม รองศาสตราจารย์ ดร. รุ่งพงษ์ ชัยนาม และเอกอัครราชทูต วิมล คิตชอบ ในทุกด้าน ทั้งในด้านรูปแบบและโครงสร้างการศึกษา ทฤษฎีในการวิเคราะห์ ความรู้และข้อคิดเห็นในเนื้อหาสาระ

ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณอธิบดีกรมความร่วมมือระหว่างประเทศ (นางสาวภัทรีรัตน์ หงษ์ทอง) รองอธิบดีกรมความร่วมมือระหว่างประเทศ (นายบรรจง อมรชีวิน และนางศศิธร ว่องวีโรชิตกิจ) และผู้อำนวยการภารกิจความร่วมมือหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนา (นายวัฒนวิทย์ คชเสนี) ที่ให้โอกาสผู้ศึกษาในการเข้าร่วมอบรมหลักสูตร นบท. 11 ครั้งนี้ ขอขอบคุณเป็นอย่างมากต่อผู้อำนวยการสถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ เจ้าหน้าที่ของสถาบันฯ และผู้ที่เกี่ยวข้องทุกท่าน สำหรับการดูแลเอาใจใส่อย่างดี และโดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับการจัดหลักสูตร นบท. ที่ช่วยเพิ่มพูนความรู้ อันมีค่าและเป็นประโยชน์ ต่อการทำงานด้านการต่างประเทศต่อไปในอนาคต พร้อมทั้งยังช่วยขยายโลกทัศน์และการเชื่อมโยง ไปยังมิติอื่น ๆ ที่นอกเหนือไปจากมิติด้านการต่างประเทศอีกด้วย นอกจากนี้ ขอขอบคุณ ผู้อำนวยการ ส่วนวางแผนและติดตามผลการให้ความร่วมมือกับต่างประเทศ (นางสาวหทัยชนก ศิริวัฒนกุล) และผู้อำนวยการส่วนให้ความร่วมมือกับต่างประเทศ 1 (นางสาวสายัณห์ กองโกย) และนางสาวพิน ศิริตรงธรรม ที่ได้ให้คำชี้แนะและข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความร่วมมือ เพื่อการพัฒนาของไทยต่อประเทศเพื่อนบ้านและกรอบ ACMECS ซึ่งมีส่วนสำคัญเป็นอย่างมากต่อการวิเคราะห์ในการศึกษานี้

ผู้ศึกษาหวังเป็นอย่างยิ่งว่า เอกสารการศึกษานี้จะเป็นประโยชน์ต่อการกำหนดนโยบายและแนวทางในการดำเนินงานให้ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาแก่ต่างประเทศของกรมความร่วมมือระหว่างประเทศในทุกกรอบความร่วมมือที่ประเทศไทยมีร่วมกับประเทศกำลังพัฒนาและประเทศหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนาต่อไป

ชิดชนก มัลยะวงศ์

สิงหาคม 2562

สารบัญ

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	ง
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ฅ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ภูมิหลัง ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	5
1.3 ขอบเขตการศึกษา วิธีการดำเนินการศึกษา และระเบียบวิธีการศึกษา	5
1.4 คำถามการศึกษา	6
1.5 สมมติฐานการศึกษา	6
1.6 ประโยชน์ของการศึกษา	6
1.7 นิยามศัพท์	7
บทที่ 2 แนวคิดทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	9
2.1 แนวคิดทฤษฎี	9
2.2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	14
2.3 สรุปกรอบแนวคิด	26
บทที่ 3 ผลการศึกษา	30
3.1 การศึกษาภาพรวมความร่วมมือเพื่อการพัฒนาของไทยให้แก่ประเทศเพื่อนบ้านในปัจจุบันที่ดำเนินการโดยกรมความร่วมมือระหว่างประเทศ	30
3.2 ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาความร่วมมือไตรภาคีระหว่างไทยกับญี่ปุ่น สาธารณรัฐเกาหลี และจีน เพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้แก่ประเทศเพื่อนบ้านที่จะช่วยส่งเสริมการบรรลุเป้าหมายของแผนแม่บท ACMECS (เสาหลักที่ 3 การพัฒนาภูมิภาคอย่างยั่งยืนและมีนวัตกรรม)	51
3.3 การวิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อนในการพัฒนาความร่วมมือไตรภาคีเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่จะช่วยส่งเสริมการบรรลุเป้าหมายภายใต้	64
บทที่ 4 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	79
4.1 สรุปผลการศึกษา	79
4.2 ข้อเสนอแนะ	83
บรรณานุกรม	87

ภาคผนวก

ก	เอกสารประกอบยุทธศาสตร์ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาของไทยภายใต้กรอบความร่วมมือ ACMECS ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2551–2554) ของสำนักงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ (สพร.)	91
	(1) กรอบยุทธศาสตร์ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาในระดับอนุภูมิภาคของไทย พ.ศ. 2551–2554	92
	(2) แนวทางความร่วมมือเพื่อการพัฒนาของไทยในระดับอนุภูมิภาค รวม 16 ด้าน	98
ข	ยุทธศาสตร์กรุงโตเกียว ค.ศ. 2018 สำหรับกรอบความร่วมมือลุ่มน้ำโขงกับญี่ปุ่น (Tokyo Strategy 2018 for Mekong–Japan Cooperation) และเอกสารแนบ (Annex 1–3)	108
ค	ปฏิญญาแม่น้ำฮั่นเพื่อก่อตั้งกรอบความร่วมมือลุ่มน้ำโขงกับสาธารณรัฐเกาหลี (Han–River Declaration of Establishing the Mekong–ROK Comprehensive Partnership for Mutual Prosperity) และแผนปฏิบัติการลุ่มน้ำโขงกับสาธารณรัฐเกาหลี ค.ศ. 2017–2020 (Mekong–ROK Plan of Action 2017–2020)	124
ง	แผนปฏิบัติการ ระยะ 5 ปี ของกรอบความร่วมมือล้านช้างกับลุ่มน้ำโขง ค.ศ. 2018–2022 (Five–Year Plan of Action on Lancang–Mekong Cooperation 2018–2022)	138
ประวัติผู้เขียน		153

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1	กิจกรรมและสาขาที่ประเทศไทยให้ความร่วมมือแก่ประเทศเพื่อนบ้าน	39
ตารางที่ 2	การศึกษาเปรียบเทียบเพื่อพิจารณาสาขาความร่วมมือกับญี่ปุ่น	67
ตารางที่ 3	การศึกษาเปรียบเทียบเพื่อพิจารณาสาขาความร่วมมือกับสาธารณรัฐเกาหลี	69
ตารางที่ 4	การศึกษาเปรียบเทียบเพื่อพิจารณาสาขาความร่วมมือกับสาธารณรัฐเกาหลี	70
ตารางที่ 5	การเปรียบเทียบกิจกรรมความร่วมมือที่ไทยดำเนินการอยู่แล้วกับกิจกรรมที่จะเสนอให้ดำเนินการภายใต้ความร่วมมือไตรภาคีกับญี่ปุ่นเพื่อส่งเสริมแผนแม่บท ACMECS	73
ตารางที่ 6	การเปรียบเทียบกิจกรรมความร่วมมือที่ไทยดำเนินการอยู่แล้วกับกิจกรรมที่จะเสนอให้ดำเนินการภายใต้ความร่วมมือไตรภาคีกับเกาหลีเพื่อส่งเสริมแผนแม่บท ACMECS	75
ตารางที่ 7	การเปรียบเทียบกิจกรรมความร่วมมือที่ไทยดำเนินการอยู่แล้วกับกิจกรรมที่จะเสนอให้ดำเนินการภายใต้ความร่วมมือไตรภาคีกับจีนเพื่อส่งเสริมแผนแม่บท ACMECS	76

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ภูมิหลังและความสำคัญของปัญหา

รัฐบาลไทยเป็นผู้ริเริ่มก่อตั้งกรอบยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ อิระวดี-เจ้าพระยา-แม่โขง (Ayeyawady-Chao Phraya-Mekong Economic Cooperation Strategy: ACMECS) ร่วมกับประเทศเพื่อนบ้านมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546 เพื่อลดช่องว่างและส่งเสริมการพัฒนา ร่วมกันในหลากหลายมิติอย่างสมดุลและยั่งยืนในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง โดยกรมความร่วมมือระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ ได้รับมอบหมายจากรัฐบาลไทยให้เป็นหน่วยงานรับผิดชอบและประสานงานในสาขาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อกำหนดแผนงานร่วมกับหน่วยงานไทยที่เกี่ยวข้องที่จะสนองตอบต่อแผนปฏิบัติการความร่วมมือและปฏิญญา (Declaration) ที่ประเทศสมาชิกประกาศร่วมกันไว้ในการประชุมกรอบ ACMECS ในวาระต่าง ๆ ที่สำคัญ และช่วยส่งเสริมความร่วมมือภายใต้กรอบ ACMECS ในสาขาต่าง ๆ ได้แก่ การอำนวยความสะดวกการค้าและการลงทุน การเกษตร อุตสาหกรรมและพลังงาน การเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคม การท่องเที่ยว สาธารณสุข และสิ่งแวดล้อม ซึ่งที่ผ่านมา กรมความร่วมมือระหว่างประเทศได้ดำเนินกิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การจัดทำโครงการทวิภาคีหรือโครงการร่วมวิจัย การจัดส่งผู้เชี่ยวชาญไทยไปปฏิบัติงาน การจัดฝึกอบรม/ดูงานหรือการให้ทุนศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรีแก่ประเทศสมาชิก

นอกเหนือจากนี้ กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ (เดิมคือ กรมวิเทศสหการ) ได้รับมอบหมายจากรัฐบาลไทยในการให้ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาแก่ประเทศกำลังพัฒนาต่าง ๆ มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2504 (1961) เน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และการเสริมสร้างศักยภาพและขีดความสามารถ ซึ่งเป็นฐานรากของการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศคู่ร่วมมือ โดยประเทศเพื่อนบ้าน ได้แก่ กัมพูชา สปป. ลาว เมียนมา และเวียดนาม เป็นประเทศเป้าหมายที่สำคัญของรัฐบาลไทยมาโดยตลอด เพื่อรักษาและส่งเสริมผลประโยชน์ของประเทศไทยในทุกมิติที่สำคัญ เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ รักษาสันติภาพและเสถียรภาพระหว่างกัน ลดช่องว่างในการพัฒนาระหว่างประเทศ เพื่อรักษาและเพิ่มพูนผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของไทย เพื่อบรรเทาความยากจนและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน ในประเทศเพื่อนบ้าน และป้องกันปัญหาสังคมต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของไทยตามแนวชายแดน เป็นต้น

ที่ผ่านมา กรมความร่วมมือระหว่างประเทศได้ให้ความร่วมมือทางวิชาการเพื่อการพัฒนา ระดับทวิภาคี (Bilateral Cooperation) แก่กัมพูชา สปป. ลาว เมียนมา และเวียดนาม ทั้งในรูปของการจัดทำแผนงานพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ระยะ 3 ปี โดยให้ทุนศึกษาระดับปริญญาโท และทุนฝึกอบรม หรือดูงานระยะสั้นแก่บุคลากร ในสาขาตามความต้องการของประเทศเพื่อนบ้าน และโครงการความร่วมมือเพื่อการพัฒนา เช่น การส่งผู้เชี่ยวชาญไทยและอาสาสมัครไปปฏิบัติงาน การให้ทุนศึกษา ฝึกอบรมและดูงาน และการสนับสนุนด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ทางวิชาการ ตามคำขอของ

ประเทศคู่ร่วมมือในสาขาที่ประเทศไทยมีความชำนาญและแนวปฏิบัติที่ดี เช่น การเกษตร การศึกษา สาธารณสุข หรือสาขาอื่น ๆ ตามที่ประเทศเพื่อนบ้านแจ้งขอรับการสนับสนุน นอกจากนี้ กรมความร่วมมือระหว่างประเทศยังได้ให้ความร่วมมือทางวิชาการแบบไตรภาคี (Trilateral Cooperation) แก่ประเทศเพื่อนบ้าน โดยร่วมกับรัฐบาลต่างประเทศหรือองค์กรระหว่างประเทศที่เป็นแหล่งผู้ให้เดิมให้ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาในลักษณะหุ้นส่วน (ร่วมกันรับผิดชอบค่าใช้จ่ายและแบ่งปันความรู้ทางวิชาการ) แก่ประเทศที่สามหรือประเทศกำลังพัฒนาอื่น ๆ (North-South-South Cooperation)

ในปัจจุบัน กรมความร่วมมือระหว่างประเทศได้ดำเนินงานความร่วมมือไตรภาคีให้แก่ประเทศเพื่อนบ้านอย่างเป็นรูปธรรมร่วมกับหลายแหล่งผู้ให้ รวมทั้งประเทศหุ้นส่วนความร่วมมือที่สำคัญในภูมิภาคเอเชีย ได้แก่

1) ญี่ปุ่น

โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของไทยและญี่ปุ่นได้ร่วมกันลงนามกรอบความร่วมมือแบบหุ้นส่วนไทย-ญี่ปุ่น (Japan-Thailand Partnership Programme: JTPP) เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2537 และ JTPP2 เมื่อวันที่ 12 ธันวาคม 2546 เพื่อร่วมกันถ่ายทอดประสบการณ์ด้านการพัฒนาที่เหมาะสมให้แก่อนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง ประเทศเพื่อนบ้าน และประเทศกำลังพัฒนาอื่น ๆ เน้นการส่งเสริมการรวมตัวกันในประชาคมอาเซียน ซึ่งขณะนี้ มีกิจกรรมหลักที่ดำเนินการให้แก่ประเทศเพื่อนบ้าน ประกอบด้วย การจัดหลักสูตรฝึกอบรมให้แก่ประเทศที่สาม (Third Country Training Programme: TCTP) ในประเทศไทย ในสาขาต่าง ๆ เช่น การผลิตอุตสาหกรรม การพัฒนาผู้พิการ และการพัฒนาเส้นทางคมนาคมอาเซียน-BIMSTEC และการดำเนินโครงการไตรภาคีไทย-ญี่ปุ่น-เมียนมา ตามความต้องการของเมียนมาในสาขาการส่งเสริมการท่องเที่ยว (เมืองพุกาม) การป้องกันโรคในปศุสัตว์ (พื้นที่ชายแดนไทย-เมียนมา) การป้องกันและบริหารจัดการพิบัติภัย (อุทกภัย) และการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ (ปลา Silonia Silondia ของเมียนมา และกุ้งทะเล)

2) สาธารณรัฐเกาหลี

อธิบดีกรมความร่วมมือระหว่างประเทศ และประธาน (President) ของ Korea International Cooperation Agency (KOICA) ได้ลงนามในบันทึก ความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ (Memorandum of Understanding between TICA and KOICA on Strengthening Partnership for International Development Cooperation) เมื่อวันที่ 25 มิถุนายน 2557 เพื่อส่งเสริมและมี ส่วนช่วยให้เกิดการเสริมสร้างขีดความสามารถ การบรรเทาปัญหาความยากจน และการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศผู้รับความร่วมมือ รวมทั้งความเป็นหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนาที่จะนำไปสู่การพัฒนาในระดับโลก โดยกำหนดกิจกรรมความร่วมมือหุ้นส่วนในรูปแบบต่าง ๆ ไว้ เช่น การจัดส่งผู้เชี่ยวชาญหรืออาสาสมัครร่วมไปปฏิบัติงาน การให้ทุนศึกษา การจัดทำแผนงานหรือโครงการ ความร่วมมือเพื่อการพัฒนา หรือการวิจัยและทำการศึกษาในประเด็นเฉพาะด้านการพัฒนา เป็นต้น ซึ่งขณะนี้ กรมความร่วมมือระหว่างประเทศและ KOICA ได้ร่วมกันจัดฝึกอบรมทั้งในสาธารณรัฐเกาหลีและประเทศไทยให้แก่ประเทศเพื่อนบ้าน ในรูปของการจัดฝึกอบรม Joint Training Program ให้แก่ประเทศสมาชิกอาเซียนและติมอร์-เลสเต ภายใต้แผนปฏิบัติการ (Action Plan between KOICA and TICA on the Joint Training Program)

ระยะ 3 ปี มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2557 ในสาขา ต่าง ๆ ตามที่ได้ตกลงร่วมกัน ได้แก่ สาธารณสุขมูลฐาน การจัดการทรัพยากรน้ำ และการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนา ชนบท และการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืน

3) สาธารณรัฐประชาชนจีน

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของไทยและจีนได้ร่วมกันลงนามในความตกลง ว่าด้วยความร่วมมือทางวิทยาศาสตร์และวิชาการไทย-จีน (Agreement on Scientific and Technical Co-operation between the Government of the Kingdom of Thailand and the Government of the People's Republic of China) เมื่อวันที่ 31 มีนาคม 2521 โดยมีการจัดตั้งกลไกเพื่อกำหนด ทิศทางความร่วมมือและขับเคลื่อนการดำเนินงานตามความตกลงฯ ดังกล่าว ในรูปของการประชุม คณะกรรมการร่วมระดับรัฐมนตรีว่าด้วยความร่วมมือ ทางวิทยาศาสตร์และวิชาการ (ครท.) ไทย-จีน (จัดขึ้นทุก 2 ปี) ซึ่งกรมความร่วมมือระหว่างประเทศเป็นหน่วยงานหลัก ร่วมกับกระทรวงวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีของจีน ที่ผ่านมามีกิจกรรมความร่วมมือในรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่ การแลกเปลี่ยนการศึกษา ดูงาน โครงการวิจัยและพัฒนา ร่วม โครงการความร่วมมือทวิภาคี และความร่วมมือไตรภาคีที่ทั้งสองฝ่าย ได้ขยายความร่วมมือฯ ให้แก่ ประเทศที่สามใน 5 สาขาความร่วมมือ ประกอบด้วย การเกษตร สาธารณสุข พลังงาน วิทยาศาสตร์/ เทคโนโลยี/นวัตกรรม และเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร และในการประชุม ครท. ไทย-จีน ครั้งที่ 22 (ครั้งล่าสุด) เมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2561 ที่กรุงเทพฯ ซึ่ง รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการ ต่างประเทศของไทย (นายวีระศักดิ์ พุทธะกุล) ได้เป็นประธานร่วมกับ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวง วิทยาศาสตร์ฯ ของจีน และเห็นพ้องที่จะขยายความร่วมมือที่ หลากหลายมากขึ้น โดยฝ่ายไทยได้เชิญชวนฝ่ายจีนให้ร่วมมือกับไทยในลักษณะไตรภาคีเพื่อสนับสนุน กรอบ ACMECS และสร้าง ความเชื่อมโยงระหว่าง ACMECS กับกรอบ ความร่วมมือแม่โขง-ล้านช้าง (Mekong-Lancang Cooperation) ที่ริเริ่มโดยจีน

ในการประชุมผู้นำกรอบ ACMECS ครั้งที่ 8 (ครั้งล่าสุด) เมื่อวันที่ 16 มิถุนายน 2561 ที่ รัฐบาลไทยเป็นเจ้าภาพจัดขึ้นที่กรุงเทพฯ ผู้นำประเทศสมาชิกได้รับรองแผนแม่บท ACMECS ระยะ 5 ปี ระหว่างปี ค.ศ. 2019–2023 (พ.ศ. 2562–2566) ที่ยกร่างโดยฝ่ายไทย เพื่อมุ่งส่งเสริมให้ อนุภูมิภาค ก้าวเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจโลกได้ โดยอาศัยการใช้องค์ความรู้ด้านนวัตกรรมและการเข้าถึงดิจิทัล และ กำหนดเป้าหมายไว้ 3 เสาหลัก (หรือ 3s) ได้แก่ (1) การเสริมสร้างความเชื่อมโยงแบบไร้รอยต่อใน อนุภูมิภาค (Seamless Connectivity) (2) การสอดประสานด้านเศรษฐกิจ(Synchronized ACMECS Economies) และ (3) การพัฒนาภูมิภาคอย่างยั่งยืนและมั่นคง (Smart and Sustainable ACMECS) โดยเน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ เป็นต้น โดยจะมีการ จัดทำแผนปฏิบัติการ (Action Plans) เพื่อรองรับแผนแม่บทฯ และจัดตั้งคณะกรรมการประสานงาน (Coordination Committee) กำกับดูแลการดำเนินโครงการสาขาความร่วมมือต่าง ๆ ในแต่ละเสานอกจากนี้ ผู้นำประเทศสมาชิกยังได้ออกปฏิญญากรุงเทพ (Bangkok Declaration) แสดง เจตนารมณ์ของผู้นำกรอบ ACMECS ในการกระชับความร่วมมือกับประเทศหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนา เพื่อการบรรลุเป้าหมายของแผนแม่บทฯ อีกด้วย ซึ่งได้รับความสนใจจากประชาคมระหว่างประเทศ ต่าง ๆ รวมทั้งนายกรัฐมนตรีจีน นายกรัฐมนตรีญี่ปุ่น และรัฐมนตรีต่างประเทศของเกาหลีใต้ ทั้งนี้

รัฐบาลไทยได้มอบหมายให้กระทรวงการต่างประเทศเป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินงานตามเสาหลักที่ 3 คือ การพัฒนาภูมิภาคอย่างยั่งยืนและมั่นคง (Smart and Sustainable ACMECS)

เมื่อปี พ.ศ. 2561 กระทรวงการต่างประเทศได้จัดทำแผนแม่บทด้านการต่างประเทศ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561–2580) และแผนยุทธศาสตร์รายภูมิภาค 5 ปี (พ.ศ. 2561–2565) เพื่อตอบสนองต่อยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561–2580) และแผนการปฏิรูปประเทศ 11 ด้าน ของรัฐบาล โดยกระทรวงฯ ได้กำหนดวิสัยทัศน์ คือ “การต่างประเทศไทยมีพลวัตและเอกภาพ ช่วยขับเคลื่อนให้ไทยเป็นประเทศพัฒนาแล้วมีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน” และมีภารกิจในการ “เชื่อมไทยสู่โลกและเชื่อมโลกสู่ไทย” ด้วยการส่งเสริมและเผยแพร่จุดแข็งและศักยภาพของไทยให้นานาประเทศได้รู้จัก เข้าใจ และมีความร่วมมือกับไทยในทุกมิติ ทั้งด้านความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม หรือการพัฒนาที่ยั่งยืน ในระดับรัฐบาล ภาคเอกชน และประชาชน และได้กำหนดยุทธศาสตร์ภายใต้แผน แม่บทฯ ไว้ 5 เรื่อง (หรือ 5s/5 มี) ได้แก่ (1) Security (มีความมั่นคง) (2) Sustainability (มีความ มั่งคั่ง ยั่งยืน) (3) Standard (มีมาตรฐานสากล) (4) Status (มีสถานะและเกียรติภูมิ) และ (5) Synergy (มีพลัง) ซึ่งในยุทธศาสตร์ที่ 2 ได้กำหนดเป้าหมายให้ประเทศไทยเป็นหนึ่งในศูนย์กลาง ความเชื่อมโยงที่สำคัญในภูมิภาคเอเชีย รวมทั้งเป็นหุ้นส่วนการพัฒนาที่ยั่งยืนกับต่างประเทศ เพื่อร่วมกันบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของโลกใน ค.ศ. 2030

กรมความร่วมมือระหว่างประเทศในฐานะหน่วยงานหลักของกระทรวงการต่างประเทศ ในการให้ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาแก่ประเทศกำลังพัฒนาอื่น ๆ ได้ยกร่างแผนยุทธศาสตร์บูรณาการความร่วมมือเพื่อพัฒนาระหว่างประเทศของไทย ระยะ 4 ปี (พ.ศ. 2562–2565) และกำหนดเป้าหมายทางยุทธศาสตร์ประการหนึ่งที่มุ่งขับเคลื่อนนโยบายความร่วมมือเพื่อพัฒนาระหว่างประเทศภายใต้ต้นวัตกรรมการพัฒนารูปแบบและกรอบความร่วมมือระหว่างประเทศกำลังพัฒนา (South–South Cooperation) และความร่วมมือไตรภาคี (Trilateral Cooperation) ในการเชื่อมโยง (connectivity) การพัฒนาและการเติบโตทางเศรษฐกิจและสังคมกับประเทศเป้าหมายรวมทั้งประเทศเพื่อนบ้าน รวมทั้งการขยายความร่วมมือหุ้นส่วนเพื่อพัฒนาระดับโลก (Global Partnership for Development) ของไทยกับประเทศคู่ร่วมมือต่าง ๆ เพื่อขับเคลื่อน ประเด็นสำคัญ ของไทยในเวทีระหว่างประเทศ และด้วยประเด็นความท้าทายต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น กรมความร่วมมือระหว่างประเทศจึงควรที่จะศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลเพิ่มเติมว่า จะสามารถเชื่อมโยงความร่วมมือเพื่อการพัฒนาที่ให้แก่ประเทศเพื่อนบ้านในรูปแบบต่าง ๆ รวมทั้งความร่วมมือไตรภาคีที่มีกับประเทศหุ้นส่วนที่สำคัญในภูมิภาคเอเชีย เช่น ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ และจีน ที่จะช่วยส่งเสริมการบรรลุเสาหลักที่ 3 การพัฒนาภูมิภาคอย่างยั่งยืนและมั่นคง (Smart and Sustainable ACMECS) ของแผนแม่บท ACMECS ที่กระทรวงการต่างประเทศได้รับมอบหมายมาให้เป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินงานของประเทศไทยได้หรือไม่ และอย่างไร โดยมี กรอบแนวทางที่สำคัญ คือ ยุทธศาสตร์ 5s (5 มี) ของกระทรวงการต่างประเทศตามแผนแม่บทด้าน การต่างประเทศ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561–2580) เพื่อตอบสนองต่อยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561–2580) และแผนการปฏิรูปประเทศ 11 ด้าน ของรัฐบาลไทยอีกด้วย

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1.2.1 เพื่อศึกษาประเด็นหรือสาขาที่สำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้แก่ประเทศสมาชิก ACMECS เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่ 3 ของแผนแม่บท ACMECS คือ การพัฒนาภูมิภาคอย่างยั่งยืนและมีนวัตกรรม

1.2.2 เพื่อศึกษาการดำเนินงานให้ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาของไทยโดยกรมความร่วมมือระหว่างประเทศให้แก่ประเทศเพื่อนบ้าน (ประเทศสมาชิก ACMECS) ทั้งระดับทวิภาคี กรอบภูมิภาค และความร่วมมือไตรภาคี (กับญี่ปุ่น เกาหลีใต้ และจีน) ที่มีอยู่ในปัจจุบันและแนวทางในอนาคต โดยมุ่งเน้นเรื่องการบรรลุตามเป้าหมายที่ 3 ของแผนแม่บท ACMECS ระยะ 5 ปี (ค.ศ. 2019–2023) รวมทั้งศึกษาเชิงเปรียบเทียบนโยบายและยุทธศาสตร์ความร่วมมือของญี่ปุ่น เกาหลีใต้ และจีน ในฐานะแหล่งผู้ให้ที่มีบทบาทสำคัญในภูมิภาคและมีความร่วมมือไตรภาคีกับไทย และเสนอแนะแนวทางความร่วมมือเพื่อการพัฒนาในลักษณะหุ้นส่วนไตรภาคีกับทั้ง 3 แหล่งผู้ให้ ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้แก่ประเทศสมาชิก ACMECS เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการบรรลุเป้าหมายที่ 3 ของแผนแม่บท ACMECS

1.2.3 เพื่อหาข้อสรุปและข้อเสนอแนะแนวทาง รวมทั้งจุดอ่อนและจุดแข็งในการพัฒนาความร่วมมือไตรภาคีระหว่างไทยกับญี่ปุ่น กับเกาหลีใต้ และกับจีน เพื่อให้ความช่วยเหลือในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้แก่ประเทศสมาชิก ACMECS โดยจำกัดขอบเขตเฉพาะในกรอบการดำเนินงานของกรมความร่วมมือระหว่างประเทศ

1.3 ขอบเขตการศึกษา วิธีการดำเนินการศึกษา และระเบียบวิธีการศึกษา

1.3.1 ศึกษาประเด็นและสาขาที่กำหนดไว้สำหรับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศเพื่อนบ้าน โดยเน้นเฉพาะตามเป้าหมายที่ 3 ของแผนแม่บท ACMECS คือ การพัฒนาภูมิภาคอย่างยั่งยืนและมีนวัตกรรม

1.3.2 ศึกษาและทบทวนความร่วมมือเพื่อการพัฒนาในปัจจุบันและความพร้อมในอนาคตของไทย โดยเฉพาะในการให้ความร่วมมือหุ้นส่วนไตรภาคีกับแหล่งผู้ให้อื่น ๆ หากต้องมุ่งไปสู่การบรรลุเป้าหมายที่ 3 ของแผนแม่บท ACMECS ระยะ 5 ปี

1.3.3 ศึกษาและวิเคราะห์ยุทธศาสตร์ของประเทศผู้ให้/หุ้นส่วนของไทย คือ ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ และจีน ต่อการให้ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาแก่ประเทศเพื่อนบ้านในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง และทบทวนการดำเนินงานความร่วมมือไตรภาคีร่วมกับไทยที่ผ่านมา เพื่อแสวงหาโอกาสของไทยและแนวทางในการเสนอความร่วมมือไตรภาคีที่มุ่งเน้นการบรรลุเป้าหมายที่ 3 ของแผนแม่บท ACMECS ตามที่กระทรวงการต่างประเทศได้รับมอบหมายภารกิจมาจากรัฐบาล

1.3.4 ศึกษาเชิงคุณภาพ ด้วยการศึกษา ค้นคว้า ทบทวนเอกสารทางวิชาการ ผลการประชุมที่เกี่ยวข้อง เอกสารเผยแพร่ นโยบาย ผลการดำเนินงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาที่ผ่านมา ประมวลความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งชาวไทยและต่างชาติในการประชุมร่วมกับแหล่งผู้ให้ที่ดำเนินงานความร่วมมือไตรภาคีกับไทย คือ ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ และจีน รวมทั้งการประชุมเตรียมการและการประชุมที่เกี่ยวข้องของกรอบความร่วมมือระหว่างญี่ปุ่น เกาหลีใต้ และจีนกับไทย และ

อนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงที่ผู้ศึกษาได้เข้าร่วมประชุมด้วยตนเอง รวมทั้งประสบการณ์ตรงจากงานที่รับผิดชอบในปัจจุบัน

1.4 คำถามการศึกษา

กรมความร่วมมือระหว่างประเทศในฐานะหน่วยงานหลักของไทยในการให้ความร่วมมือทางวิชาการเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์แก่ประเทศกำลังพัฒนาอื่น ๆ ทั้งในระดับทวิภาคี ภายใต้กรอบความร่วมมือระดับภูมิภาค และความร่วมมือไตรภาคีกับแหล่งผู้ให้อื่น จะต้องมีบทบาทสำคัญในการกิจที่ได้รับมอบหมายจากรัฐบาลดังกล่าวข้างต้น และแม้ว่าปัจจุบัน กรมความร่วมมือระหว่างประเทศจะมีแผนงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์กับประเทศสมาชิก ACMECS (กัมพูชา ลาว เมียนมา เวียดนาม) อยู่บ้างแล้ว แต่ก็มีความร่วมมือไตรภาคีเพื่อช่วยเหลือประเทศเพื่อนบ้านในรูปแบบต่าง ๆ กับประเทศหุ้นส่วนที่สำคัญในภูมิภาคเอเชีย เช่น ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ และจีน (เพ็งริเริ่ม) ด้วยเช่นกัน จึงเกิดประเด็นคำถามและต้องการศึกษา รวมทั้งวิเคราะห์ว่า จะสามารถเชื่อมโยงความร่วมมือต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นที่มุ่งไปสู่การบรรลุเป้าหมายที่ 3 ของแผนแม่บท ACMECS ได้หรือไม่ และอย่างไร โดยเฉพาะการส่งเสริมความร่วมมือกับประเทศหุ้นส่วนให้เข้ามามีบทบาทในแผนแม่บทฯ ตามที่ผู้นำกรอบ ACMECS ให้ความสำคัญ

1.5 สมมติฐานการศึกษา

1.5.1 ประเทศสมาชิก ACMECS (ประเทศเพื่อนบ้าน) มีความจำเป็นต้องพัฒนาศักยภาพและทรัพยากรมนุษย์ เพื่อช่วยให้สามารถบรรลุเป้าหมายตามเสาหลักที่ 3 การพัฒนาภูมิภาคอย่างยั่งยืนและมั่นคง ภายใต้อาณัติของแผนแม่บท ACMECS ระยะ 5 ปี โดยไทยสามารถร่วมมือกับประเทศหุ้นส่วนในการถ่ายทอดความรู้ทางวิชาการในสาขาที่สำคัญตามที่กำหนดไว้ในแผนแม่บทฯ

1.5.2 ประเทศหุ้นส่วน (ญี่ปุ่น สาธารณรัฐเกาหลี และจีน) มีความประสงค์/ให้ความสำคัญในการให้ความช่วยเหลือแก่ลุ่มน้ำโขง (รวมทั้งประเทศเพื่อนบ้านซึ่งเป็นประเทศสมาชิก ACMECS ด้วย) โดยได้กำหนดยุทธศาสตร์/แผนปฏิบัติการ/สาขาที่สำคัญไว้แล้วภายใต้กรอบความร่วมมือต่าง ๆ กับลุ่มน้ำโขง ซึ่งสอดคล้องหรือสามารถเชื่อมโยงกับสาขาที่สำคัญตามที่กำหนดไว้ในแผนแม่บท ACMECS

1.5.3 ไทยมีศักยภาพในการถ่ายทอดความรู้ทางวิชาการให้แก่ประเทศเพื่อนบ้าน) ในสาขาที่สอดคล้องกับสาขาที่สำคัญตามที่กำหนดไว้ในเสาหลักที่ 3 ภายใต้อาณัติของกรอบ ACMECS และสาขาที่ประเทศหุ้นส่วนทั้งสามให้ความสนใจ/ความสำคัญ

1.6 ประโยชน์ของการศึกษา

1.6.1 มีความเข้าใจต่อประเด็นเชิงยุทธศาสตร์หรือสาขาที่สำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้แก่ประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งเป็นสมาชิกร่วมกับไทยภายใต้กรอบ ACMECS เพื่อช่วยให้สามารถบรรลุเป้าหมายที่ 3 ของแผนแม่บท ACMECS คือ การพัฒนาภูมิภาคอย่างยั่งยืนและมั่นคงได้อย่างแท้จริง และผลักดันให้เกิดการบรรลุเป้าหมายโดยรวมทั้งหมดของแผนแม่บท ACMECS ในระยะ 5 ปี ข้างหน้า ตามที่ประเทศไทยในฐานะผู้ก่อตั้งกรอบ ACMECS และยกร่างแผนแม่บทฯ มุ่งหวังไว้

1.6.2 มีข้อมูลเชิงเปรียบเทียบและการวิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อนของการให้ความร่วมมือเพื่อการพัฒนา ของไทยโดยกรมความร่วมมือระหว่างประเทศแห่งประเทศไทย ในระดับทวิภาคี และกรอบภูมิภาคโดยรัฐบาลไทย กับความร่วมมือไตรภาคีที่รัฐบาลไทยร่วมกับญี่ปุ่น เกาหลีใต้ และจีน และมีการศึกษาศักยภาพความพร้อมของไทยในการให้ความร่วมมือในทุกระดับ

1.6.3 มีกรอบแนวทางสำหรับประเทศไทยในการดำเนินงานความร่วมมือในลักษณะหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนาแบบไตรภาคีกับแหล่งผู้ให้ที่มีบทบาทสำคัญในภูมิภาค คือ ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ และจีน ซึ่งเป็นคู่ร่วมมือกับไทยในการให้ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาแก่ประเทศเพื่อนบ้านอยู่ด้วยแล้ว โดยจะเชื่อมโยงและส่งเสริมการดำเนินงานความร่วมมือของไทยที่ให้แก่ประเทศเพื่อนบ้านทั้งในระดับทวิภาคีและกรอบภูมิภาค และนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายตามแผนแม่บท ACMECS ที่เป็นรูปธรรม

1.7 นิยามศัพท์

การพัฒนาศักยภาพและทรัพยากรมนุษย์ (TICA, 2009) หมายถึง การถ่ายทอดความรู้ทางวิชาการโดยการให้ทุนแก่บุคลากรจากประเทศคู่ร่วมมือมาศึกษาระดับหลังปริญญาตรีหรือฝึกอบรมในประเทศไทย รวมทั้งการจัดส่งผู้เชี่ยวชาญไทยไปให้คำปรึกษาแนะนำหรือจัดฝึกอบรมให้แก่หน่วยงานต่าง ๆ ในประเทศคู่ร่วมมือ

กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ เป็นหน่วยงานตัวแทนรัฐบาลไทยในการบริหารงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างรัฐบาลไทยกับรัฐบาลต่างประเทศ องค์การระหว่างประเทศ และองค์การต่างประเทศต่าง ๆ รวมทั้งยังเป็นหน่วยงานหลักทำหน้าที่ ดังนี้

ก) ให้ความร่วมมือและช่วยเหลือกับต่างประเทศ เพื่อดำเนินนโยบายการต่างประเทศ ในการบุกเบิกสร้างความสัมพันธ์กับประเทศต่าง ๆ อย่างแนบเนียน เพื่อสร้างภาพลักษณ์และทัศนคติที่ดีทั้งในระดับประเทศและประชาชน (Soft Diplomacy)

ข) กำหนดทิศทางเชิงยุทธศาสตร์ เสนอแนะนโยบายความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ และพิจารณาแผนงานและโครงการของส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจ ภาคเอกชนและองค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) ให้ดำเนินตามทิศทางนโยบายการต่างประเทศอย่างมีบูรณาการ

ค) ประสานงาน กำกับดูแล และเสริมสร้างสมรรถนะการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องด้านความร่วมมือเพื่อการพัฒนาทั้งภาครัฐและเอกชน และพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ความร่วมมือเพื่อการพัฒนา เพื่อผลักดันไปสู่การปฏิบัติให้บรรลุผลสัมฤทธิ์อย่างมีประสิทธิภาพและบูรณาการตามเป้าหมายนโยบายการต่างประเทศ

ง) บริหารการให้ความช่วยเหลือแก่ต่างประเทศ ความร่วมมือด้านประเด็นระหว่างประเทศ และด้านทุนกับต่างประเทศเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยร่วมมือหรือเป็นหุ้นส่วนกับต่างประเทศในการพัฒนาทั้งในกรอบทวิภาคี พหุภาคีและกรอบความร่วมมือในอนุภูมิภาค รวมทั้งดำเนินงานตามข้อผูกพันภายใต้ความตกลงความร่วมมือเพื่อการพัฒนา

จ) ติดตามและประเมินผลการดำเนินความร่วมมือเพื่อการพัฒนาทั้งประเทศ รายงานผลและสร้างความเข้าใจต่อสาธารณะ พร้อมทั้งติดตามประเมินผลแผนงานและโครงการความร่วมมือเพื่อการพัฒนาทั้งประเทศของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ ภาคเอกชนและองค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) ที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ

โครงการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงหรือกรอบ GMS (Greater Mekong Sub-region) จัดตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2535 ประกอบด้วย กัมพูชา ลาว เมียนมา เวียดนาม ประเทศไทย และจีน (ยูนนานและกวางสี) ซึ่งล้วนมีที่ตั้งอยู่ในเขตลุ่มแม่น้ำโขง โดยมีความร่วมมือใน 9 สาขา ได้แก่ คมนาคมขนส่ง พลังงาน โทรคมนาคม การค้า การลงทุน เกษตร สิ่งแวดล้อม การท่องเที่ยว และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และธนาคารพัฒนาเอเชีย (Asian Development Bank: ADB) ให้การสนับสนุนเป็นหลัก ซึ่งมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อการส่งเสริมให้เกิด การขยายตัวทางการค้า การลงทุนอุตสาหกรรม การเกษตร และบริการที่สนับสนุนการจ้างงาน การยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่ให้ดีขึ้น การส่งเสริมและพัฒนาคมนาคมทาง เทคโนโลยีและการศึกษาระหว่างกัน การใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่ส่งเสริมกันอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งการส่งเสริมและเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันและเพิ่มโอกาสทางเศรษฐกิจในเวทีการค้าโลก โดยผ่านการจัดตั้งระเบียงเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง (Greater Mekong Subregion Economic Corridors) ขึ้น

ยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ อิรวดี-เจ้าพระยา-แม่โขง (กรมเศรษฐกิจระหว่าง ประเทศ, 2556) หรือ ACMECS (Ayeyawady–Chao Phraya–Mekong Economic Cooperation Strategy:) หมายถึง กรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจในระดับอนุภูมิภาคระหว่างกัมพูชา ลาว เมียนมา ไทย และเวียดนาม ที่จัดตั้งขึ้นเพื่อใช้ประโยชน์จากความแข็งแกร่งและความหลากหลายของทั้ง 5 ประเทศสมาชิกเพื่อส่งเสริมการพัฒนาอย่างสมดุล โดยดำเนินความร่วมมือใน 8 สาขา ได้แก่ การอำนวยความสะดวกการค้าการลงทุน การเกษตร อุตสาหกรรมและพลังงาน การเชื่อมโยงเส้นทาง คมนาคม การท่องเที่ยว การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ สาธารณสุข และสิ่งแวดล้อม และมีโครงการที่สำคัญ ภายใต้กรอบความร่วมมือในสาขาต่าง ๆ รวมทั้งการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งกรมความร่วมมือ ระหว่างประเทศเป็นหน่วยงานหลักของไทยดำเนินกิจกรรมในสาขานี้ เช่น ให้นุญฉีกอบรม สัมมนา

แผนแม่บท ACMECS ระยะ 5 ปี ระหว่างปี ค.ศ. 2019–2023 (กระทรวงการต่างประเทศ, 2561) เป็นแผนแม่บทฉบับแรกที่ทำขึ้นเพื่อกำหนดแนวทางการดำเนินงานของ ACMECS ในระยะเวลา 5 ปี ข้างหน้า (ระหว่างปี พ.ศ. 2562–2566) ภายใต้วิสัยทัศน์ “เสริมสร้าง ACMECS ที่เชื่อมโยงกัน ภายในปี ค.ศ. 2023” โดยมีเป้าหมาย 3 ประการ ได้แก่

ก) การเสริมสร้างความเชื่อมโยงแบบไร้รอยต่อในอนุภูมิภาค โดยเน้นการเติมเต็มโครงสร้าง พื้นฐานและเส้นทางคมนาคมขนส่งที่ยังขาดหาย (missing links) ตลอดจนการพัฒนาโครงสร้าง พื้นฐานทางดิจิทัล และการเชื่อมโยงโครงข่ายด้านพลังงาน

ข) การสอดประสานด้านเศรษฐกิจ โดยเน้นการปรับแก้กฎระเบียบด้านการค้าและ การลงทุนให้สอดคล้องกัน และความร่วมมือทางการเงิน และ

ค) การพัฒนาภูมิภาคในลักษณะยั่งยืนและมีนวัตกรรม โดยเน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ และความร่วมมือในสาขายุทธศาสตร์ต่าง ๆ อาทิ สิ่งแวดล้อม การเกษตร การท่องเที่ยว สาธารณสุข การพัฒนาเมืองอัจฉริยะ (Smart Cities) และความมั่นคง ไซเบอร์ รวมทั้งส่งเสริมความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อมในสาขาต่าง ๆ เช่น การจัดการทรัพยากรน้ำ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การจัดการความเสี่ยงด้านภัยพิบัติ การส่งเสริมประสิทธิภาพการใช้ พลังงานและพลังงานหมุนเวียน

บทที่ 2

แนวคิดทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาแนวทางการพัฒนาความร่วมมือไตรภาคีระหว่างไทยกับประเทศหุ้นส่วนในภูมิภาคเอเชีย เพื่อการพัฒนาศักยภาพและทรัพยากรมนุษย์ของกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านที่จะสอดคล้องและ/หรือส่งเสริมแผนแม่บทกรอบยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจอิรวดี-เจ้าพระยา-แม่โขง หรือ ACMECS (Ayeyawady–Chao Phraya–Mekong Economic Cooperation Strategy) ซึ่งประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้านเป็นกลุ่มประเทศสมาชิกร่วมกันนี้ ผู้ศึกษาได้นำแนวคิดทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องมาใช้ในการวิเคราะห์ ดังต่อไปนี้

2.1 แนวคิดทฤษฎี

2.1.1 การจัดตั้งกลุ่มความร่วมมือระดับภูมิภาค

กระแสของภูมิภาคนิยม (Regionalism) หรือการจัดตั้งกรอบความร่วมมือระหว่างประเทศที่เกิดขึ้นจากการรวมกลุ่มระหว่างประเทศภายในภูมิภาคเดียวกัน โดยผ่านกระบวนการจัดตั้งองค์การความร่วมมือระดับภูมิภาคอย่างเป็นทางการ หรือสถาบันที่สามารถจัดระเบียบความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในมิติต่าง ๆ ได้อย่างชัดเจน โดยความยินยอมและความสมัครใจของแต่ละประเทศสมาชิกผ่านการจัดทำข้อตกลงอย่างเป็นทางการ การเจรจาหารืออย่างเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างความสัมพันธ์หรือข้อผูกพันในเชิงพฤติกรรมและนโยบาย ตลอดจนเกิดการบูรณาการความร่วมมือระหว่างกัน ซึ่งอาจหมายรวมถึงการระดมทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อจัดระบบในเชิงสถาบัน และการสร้างข้อตกลงร่วมกันเพื่อให้แต่ละประเทศสมาชิกมีหน้าที่ต่อกันเกิดขึ้นอย่างชัดเจนมาตั้งแต่ช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่สอง (ระหว่างปี ค.ศ. 1950–1960) ซึ่งได้รับอิทธิพลจากการเติบโตของความร่วมมือระดับภูมิภาคในยุโรปตะวันตก ในยุคที่โลกได้แบ่งออกเป็นสองขั้วอำนาจอย่างชัดเจน คือ ฝ่ายเสรีทุนนิยมประชาธิปไตย และฝ่ายสังคมนิยมเผด็จการ ซึ่งต่างต่อสู้แข่งขันกันทั้งในทางอุดมการณ์และในมิติอื่น ๆ เช่น การเมือง การทหาร เทคโนโลยี และเศรษฐกิจ และประเทศมหาอำนาจได้ผลักดันให้ประเทศในแต่ละภูมิภาครวมกลุ่มกันเพื่อสนับสนุนลัทธิทางการเมืองของฝ่ายตน รวมทั้งต่อต้านลัทธิทางการเมืองของคู่การเมืองฝ่ายตรงข้าม เช่น สหรัฐอเมริกาได้ริเริ่มแผนมาร์แชลล์ (Marshall Plan) เพื่อให้ความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจแก่ยุโรปตะวันตก และนำไปสู่การจัดตั้งประชาคมถ่านหินและเหล็กกล้าแห่งยุโรป (European Coal and Steel Community: ECSC) หรือการก่อตั้งกลุ่มความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจร่วมกันของค่ายสังคมนิยมตะวันออก (The Council for Mutual Economic Assistance: COMECON) ของสหภาพโซเวียต (นาเยกา, 2558) และปรากฏการณ์นี้ได้บังเกิดขึ้นในภูมิภาคเอเชียโดยการก่อตั้งอาเซียนในปี ค.ศ. 1967 (พ.ศ. 2510) ซึ่งประเทศไทยได้ร่วมเป็นสมาชิกก่อตั้ง เพื่อถ่วงดุลอำนาจและความขัดแย้งภายในระหว่างประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (อินโดนีเซียกับมาเลเซียและสิงคโปร์ และ

ฟิลิปปินส์กับมาเลเซีย) รวมทั้งเพื่อถ่วงดุลและช่วยเพิ่มอำนาจต่อรองกับมหาอำนาจภายนอกในช่วงสงครามเย็น โดยเฉพาะการต่อต้านภัยคอมมิวนิสต์ อย่างไรก็ตาม เมื่อ สงครามเย็นสิ้นสุดในช่วงปลายทศวรรษที่ 1980 เป้าหมายหลักในการรวมตัวของอาเซียนได้เปลี่ยนแปลงไป มุ่งเรื่องการรักษาผลประโยชน์ของแต่ละประเทศเป็นสำคัญ (พัชร, 2559)

ในช่วงหลังจากปี ค.ศ. 1980 เป็นต้นมา การรวมกลุ่มทางภูมิภาคในรูปแบบใหม่ หรือ “ภูมิภาคนิยมใหม่ (Neo-Regionalism)” ได้เกิดขึ้นจากความสมัครใจมากกว่าการถูกผลักดันจากประเทศมหาอำนาจ และรัฐรวมตัวกันเพื่อวัตถุประสงค์ด้านเศรษฐกิจเป็นหลักมุ่งเน้นการสร้าง ความเข้มแข็งของภูมิภาค ให้ความสำคัญกับการเปิดตลาดการค้าเสรี การค้าเสรี การผ่อนปรนกฎ ระเบียบเพื่อความสามารถในการแข่งขัน เป็นการตอบสนองต่อกระแสโลกาภิวัตน์ ระบบหลายขั้ว อำนาจ (Multipolar System) และการจัดระเบียบโลกใหม่ (New World Order) ทำให้ภูมิภาคนิยม ในยุคนี้มีลักษณะที่เรียกว่า “ภูมิภาคากาภิวัตน์” (Regionalization) ร่วมด้วย คือ กระบวนการที่ เศรษฐกิจและ สังคมของประเทศต่าง ๆ บูรณาการผ่านช่องทางของตลาดและการดำเนินกิจกรรมของ ภาคเอกชน เป็นกระบวนการเชื่อมโยงที่เกิดขึ้นภายในภูมิภาคอย่างไม่เป็นทางการ เชื่อมโยงเขตแดน ระหว่างรัฐ ผ่านการเคลื่อนย้ายปัจจัยต่าง ๆ เช่น เทคโนโลยี สินค้า บริการ ข้อมูลข่าวสารและคน เป็นลักษณะของความร่วมมือแบบล่างขึ้นบน คือ เกิดขึ้นจากกระบวนการของภาคเอกชนขึ้นไปยังรัฐ แสดงความสำคัญของตลาดภาคเอกชนและบทบาทของตัวแสดงที่ไม่ใช่รัฐ (Non-State Actor) และ ตามความเชื่อของทฤษฎี “ภารกิจนิยมใหม่ (Neo-functionalism)” ตัวแสดงที่ไม่ใช่รัฐ (Non-State Actors) เริ่มมีบทบาทและความสำคัญในการเมืองระหว่างประเทศ การบูรณาการรัฐจะเป็นผลมาจาก ปรากฏการณ์ไหลริน (Spill over effect) โดยที่รัฐบาลเริ่มขั้นตอนในการบูรณาการแล้ว กระบวนการ บูรณาการจะดำเนินต่อไปเองโดยปริยาย ในขณะที่กระบวนการทางการเมืองมีลักษณะเป็นพหุนิยม คือ ไม่จำกัดตัวแสดงอยู่แค่รัฐ แต่รัฐเองยังได้อิทธิพลมาจากตัวแสดงอื่น เช่น กลุ่มผลประโยชน์และ ปฏิสัมพันธ์ของระบบราชการ ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการติดต่อกับกลุ่มผลประโยชน์ กลุ่มธุรกิจเดียวกัน ในประเทศอื่น เกิดปฏิสัมพันธ์ข้ามรัฐ (Transnational) นอกจากนี้ ปรากฏการณ์การไหลรินในมิติของ เศรษฐกิจ ซึ่งเป็นการไหลรินทางด้านภารกิจ (Function spill over) เมื่อรัฐสมาชิกร่วมมือในภาค เศรษฐกิจเฉพาะ ก็จะทำให้เกิดการไหลรินสู่ภาคเศรษฐกิจอื่นต่อไป ซึ่งเป็นสถานการณ์ที่เกิดขึ้น สำหรับความร่วมมือในระดับอนุภูมิภาคในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อาทิ GMS ACMECS IMT-GT รวมทั้งการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ร.ต.อ.ศิริส, 2554)

2.1.2 แนวคิดเกี่ยวกับความร่วมมือไตรภาคี

“ความร่วมมือแบบไตรภาคี” หรือ Triangular Co-operation เป็นความร่วมมือ รูปแบบหนึ่งที่เริ่มมีการดำเนินการมากขึ้น โดยเป็นความร่วมมือของคู่ร่วมมือสามฝ่าย ระหว่าง ประเทศพัฒนาแล้วหรือประเทศผู้ให้เดิม (traditional donor) กับประเทศกำลังพัฒนาที่กำลังก้าวไปสู่การ เป็นผู้ให้ (emerging donor) เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศที่สามหรือประเทศผู้รับประโยชน์ หรือประเทศกำลังพัฒนาอื่น ๆ นอกจากนี้ ในการดำเนินงานความร่วมมือไตรภาคียังมี ข้อได้เปรียบ และโอกาสโดยคำนึงถึงประโยชน์ของแต่ละฝ่าย ได้แก่

1) ประเทศพัฒนาแล้ว (traditional donor) สามารถใช้ความรู้และประสบการณ์ ที่ประสบความสำเร็จจากโครงการความร่วมมือในกรอบทวิภาคี และนำไปถ่ายทอดให้แก่ประเทศที่สาม

(scaling up) ลดค่าใช้จ่าย (cost reduction) โดยใช้ผู้เชี่ยวชาญของประเทศผู้ให้รายใหม่ (emerging donor) ซึ่งเสียค่าใช้จ่ายน้อยกว่าผู้เชี่ยวชาญจากประเทศพัฒนาแล้ว และสามารถใช้อ้างอิงได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบ (comparative advantages) ของประเทศผู้ให้รายใหม่ในบางสาขาความร่วมมือกับต่างประเทศ รวมทั้งใช้ความร่วมมือไตรภาคีไปทดแทนโครงการความร่วมมือที่ประเทศพัฒนาแล้วให้แก่ประเทศผู้รับในกรอบทวิภาคี

2) ประเทศผู้ให้รายใหม่ (emerging donor) จะได้รับประโยชน์จากการช่วยเพิ่มศักยภาพของความร่วมมือระหว่างประเทศกำลังพัฒนา (south-south cooperation) โดยการนำประเทศพัฒนาแล้วเข้ามาร่วมสนับสนุนความร่วมมือ ช่วยปรับปรุงคุณภาพของความร่วมมือระหว่างประเทศกำลังพัฒนา โดยนำประสบการณ์ความร่วมมือกับประเทศพัฒนาแล้วที่ประสบความสำเร็จมาใช้ในการเกิดประโยชน์ ใช้ประโยชน์โดยอ้อมจากการสนับสนุนความร่วมมือโดยประเทศพัฒนาแล้วเพื่อช่วยเสริมสร้างขีดความสามารถให้แก่หน่วยงานในประเทศผู้ให้รายใหม่ และช่วยสร้างการเป็นที่รู้จักเกี่ยวกับบทบาทการเป็นผู้ให้รายใหม่ในเวทีระหว่างประเทศ รวมทั้งช่วยส่งเสริมการรวมตัวและความร่วมมือในภูมิภาคโดยผ่านความร่วมมือไตรภาคี

3) ประเทศผู้รับ (beneficiary country) ได้เพิ่มมูลค่าทางตัวเงินที่ได้รับจากประเทศพัฒนาแล้ว เนื่องจากสามารถใช้ผู้เชี่ยวชาญจากประเทศผู้ให้รายใหม่ (emerging donor) ซึ่งมีค่าใช้จ่ายน้อยกว่า สามารถใช้ประโยชน์จากประสบการณ์ของประเทศผู้ให้รายใหม่ ซึ่งมีความเหมาะสมและใกล้เคียงกับบริบทและสภาพของประเทศผู้รับ และใช้ประโยชน์จากความใกล้เคียงทางวัฒนธรรมและภาษาของประเทศผู้ให้รายใหม่ในการดำเนินโครงการความร่วมมือเพื่อการพัฒนา รวมทั้งภายหลังโครงการสิ้นสุดลง ประเทศผู้รับสามารถสานต่อความร่วมมือกับผู้เชี่ยวชาญจากประเทศผู้ให้รายใหม่ได้ง่ายกว่าผู้เชี่ยวชาญจากประเทศพัฒนาแล้ว เมื่อคำนึงความใกล้ชิดทางภูมิศาสตร์ วัฒนธรรม และค่าใช้จ่ายต่าง ๆ (วัฒนวิทย์, 2555)

2.1.3 แนวคิดเกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ

2.1.3.1 Paris Declaration on Aid Effectiveness

ประชาคมนานาชาติรวมทั้งประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการให้ความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพตามที่ได้ร่วมกันรับรองคำประกาศ Paris Declaration on Aid Effectiveness ในการประชุมกลุ่มประเทศผู้ให้ OECD¹'s DAC² เมื่อเดือนมีนาคม พ.ศ. 2548 ณ กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส โดยมีหลักการที่สำคัญ ได้แก่ (1) Ownership (2) Alignment (3) Harmonisation (4) Managing for Results และ (5) Mutual Accountability ซึ่งสำนักงานความร่วมมือเพื่อพัฒนาระหว่างประเทศ (สพร.) (กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ ในขณะนั้น) ได้นำหลักการนี้มากำหนดเป็นแนวทางการสร้างประสิทธิภาพในยุทธศาสตร์ความร่วมมือเพื่อพัฒนาระหว่างประเทศของไทย พ.ศ. 2550-2554 ดังนี้

1) Ownership หรือการมุ่งเน้นเรื่องความเป็นเจ้าของของประเทศคู่ร่วมมือ โดยการสร้างเสริมให้ประเทศคู่ร่วมมือมีบทบาทนำในการดำเนินงานความร่วมมือ เรียนรู้/

¹ OECD: Organisation for Economic Co-operation and Development

² DAC: Development Co-operation Committee

มีส่วนร่วม/รับผิดชอบในกระบวนการการพัฒนาและการแปลงกลยุทธ์ไปสู่ภาคปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุผลสำเร็จที่ยั่งยืนได้ด้วยตนเอง

2) Policy and Plan Alignment หรือการให้ความร่วมมือสอดคล้องกับความต้องการของประเทศผู้รับทั้งในเรื่องเชิงนโยบายและแผน โดยการให้ความช่วยเหลือที่สอดคล้องกับนโยบายและแผนของประเทศผู้รับในขณะที่สอดคล้องกับแนวทางการให้ความร่วมมือของไทยด้วย เพื่อให้ความร่วมมือมีทิศทาง สามารถตรวจสอบความก้าวหน้าและความสำเร็จในระยะกลางได้ รวมทั้งการกำหนดกลยุทธ์การพัฒนาร่วมกันกับประเทศคู่ร่วมมือ เช่น การจัดการหารือในระดับนโยบายหรือระดับสูง

3) Harmonisation หรือการประสานกับแหล่งความช่วยเหลืออื่น ๆ ในการดำเนินงานความร่วมมือในประเทศผู้รับ โดยจะร่วมมือกับแหล่งผู้ให้อื่น ๆ ในการดำเนินงานความร่วมมือแบบหุ้นส่วนหรือไตรภาคีเพื่อการพัฒนาในประเทศอนุภูมิภาคหรือภูมิภาคใดภูมิภาคหนึ่ง ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์จากการแลกเปลี่ยนความรู้ ลดค่าใช้จ่าย และหลีกเลี่ยงความซ้ำซ้อน รวมทั้งจะเป็นการช่วยขยายขอบข่ายการดำเนินงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาของไทยให้กว้างขวางมากขึ้น และควรคำนึงถึงวาระสำคัญต่าง ๆ ในภูมิภาคหรือของโลกที่ต้องร่วมกันแก้ไข เช่น โรคอุบัติใหม่ ภาวะโลกร้อน หรือประเด็นใหม่ ๆ อื่นที่เกิดขึ้น

4) Result-based Approach หรือการให้ความร่วมมือที่มุ่งก่อให้เกิดผลลัพธ์โดยการออกแบบและกำหนดรูปแบบความร่วมมือที่สะท้อนให้เห็นถึงผลลัพธ์ที่ก่อให้เกิดผลกระทบทั้งในระยะสั้นและระยะยาว การให้ความช่วยเหลือของไทยมีความเชื่อมโยงระหว่างกลยุทธ์กับแผนการพัฒนาระดับประเทศ ช่วยเติมเต็มช่องว่างของความรู้ที่ยังขาด ทั้งยังช่วยเสริมกระบวนการพัฒนา ทั้งนี้ จะมุ่งเน้น

(1) การกำหนดกรอบความร่วมมือในลักษณะแผนงาน (Programme-based Approach: PBA) ซึ่งจะช่วยให้มีทิศทางและกรอบการดำเนินงานในระยะกลางมากกว่าการจัดทำโครงการ (stand alone project) ซึ่งจะมีผลสำเร็จในระยะสั้น

(2) การกำหนดตัวชี้วัดที่แสดงถึงความสำเร็จ รวมทั้งการติดตามและประเมินผลความก้าวหน้าในการดำเนินงานความร่วมมือด้วย

5) Transparency and Accountability หรือความโปร่งใสและตรวจสอบได้ โดยการทำงานร่วมกับประเทศคู่ร่วมมือบนความโปร่งใสและตรวจสอบได้ในเรื่องของการดำเนินการใช้ทรัพยากรและ ความรับผิดชอบร่วมกันต่อผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น ความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับการถ่ายทอด รวมทั้งประสิทธิภาพและประสิทธิผลของความร่วมมือ จะต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของการดำเนินงานที่เกิดประโยชน์และความคุ้มค่าของการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดด้วย

2.1.3.2 Programme-based Approaches (PBAs)

นอกจากนี้ กลุ่มประเทศผู้ให้ในองค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (OECD's DAC) ได้นิยามการจัดทำกรอบความร่วมมือในลักษณะแผนงาน (Programme-based Approaches: PBAs) ซึ่งมุ่งเน้นการวางแผนที่ครอบคลุมและประสานสอดคล้องกันในภาคส่วนหรือสาขา (sector or thematic area) ที่กำหนด หรือภายใต้ยุทธศาสตร์

ระดับชาติในด้านใดด้านหนึ่ง เช่น การลดปัญหาความยากจน การแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม หรือแม้แต่เป็นแผนงานขององค์กรผู้รับองค์กรใดองค์กรหนึ่งได้เช่นกัน โดยแผนงานสามารถนำมาใช้ได้หลายระดับ เช่น ระดับประเทศ ระดับภาค หรือรายสาขา และ PBAs ยังมุ่งที่จะให้เป็นแผนงานสำหรับการพัฒนาที่เป็นของประเทศผู้รับหรือประเทศกำลังพัฒนาต่าง ๆ โดยมีแหล่งผู้ให้ (donors) ให้การสนับสนุน โดยมีสิ่งสำคัญที่ควรคำนึงถึง 3 ประการ ได้แก่

1) จุดมุ่งเน้น (Focus of the support) ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ (objectives) และผลที่คาดว่าจะได้รับ (expected results) ของแผนงานที่สนับสนุนโดยแหล่งผู้ให้ (donor partner) แผนงานอาจมุ่งเน้นการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ในภาพรวมของประเทศผู้รับในด้านใดด้านหนึ่ง เช่น การลดปัญหาความยากจน หรือในบางภาคส่วน (sector) รายสาขา (sub-sector) หรือนโยบายเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

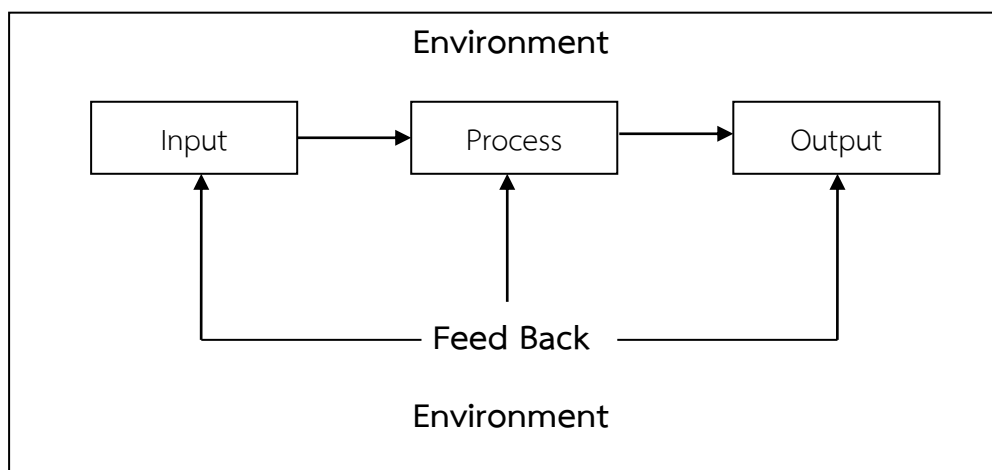
2) รูปแบบในการสนับสนุนงบประมาณ (Financing modality) มีได้หลายรูปแบบ เช่น การสนับสนุนงบประมาณแก่โครงการต่าง ๆ โดยตรง โดยแหล่งผู้ให้และประเทศผู้รับหรือวิธีการบริหารจัดการงบประมาณที่เหมาะสม หรือการโอนเงินสมทบงบประมาณของประเทศผู้รับและใช้ขั้นตอนวิธีการและระบบบริหารงบประมาณที่มีอยู่แล้วของประเทศผู้รับ

3) ลักษณะของความร่วมมือหรือรูปแบบการให้ความช่วยเหลือ (Form of cooperation / Aid modality) จะกำหนดจากจุดมุ่งเน้น (focus) หรือจุดมุ่งหมาย (purpose) ของความร่วมมือหรือความช่วยเหลือ เช่น การสนับสนุนเพื่อแก้ปัญหาในภาพรวมทั่วไป หรือเฉพาะเจาะจงเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

(SIDCA, 2008).

2.1.4 แนวคิดเกี่ยวกับการวิเคราะห์นโยบายเชิงระบบ (System Analysis)

ในการศึกษาหาแนวทางความร่วมมือไตรภาคีกับประเทศหุ้นส่วน การศึกษานี้จะใช้ทฤษฎีระบบของนายเดวิด อีสตัน (David Easton) ที่คิดค้นขึ้นเพื่อเป็นเครื่องมือในการกำหนดนโยบาย เน้นการทำงานเป็นขั้นตอน เริ่มจากปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการหรือขั้นตอน (Process) ผลผลิต (Output) ตลอดจนการป้อนกลับของข้อมูล (Feed Back) และสิ่งแวดล้อม (Environment) ที่มีอิทธิพล ดังรูป

ซึ่งมีคำอธิบายเพิ่มเติม ดังนี้

1) ส่วนแรกในการกำหนดนโยบาย จะต้องคำนึงถึงปัจจัยนำเข้าของนโยบาย (Policy Inputs) หรือสาเหตุที่ก่อให้เกิดนโยบายหรือเข้าใจก่อนว่ามีปัญหาอะไรเกิดขึ้น โดยมีเทคนิควิธีที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการค้นหาและแยกแยะปัญหา เช่น การสำรวจทัศนคติ หรือทำประชาพิจารณ์ (Opinion Surveys) การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติ และการพยากรณ์ (Forecasting) เป็นต้น

2) ส่วนที่สองคือ กระบวนการ (Process) ในการหาทางเลือกของนโยบาย (Policy Choices) หรือการเปลี่ยนปัจจัยนำเข้าของนโยบายให้ออกไปเป็นผลผลิต (Output) ของนโยบาย ซึ่ง “การกำหนดนโยบาย” จะนำประเด็นปัญหาเข้าสู่การพิจารณา ถ่วงดุล วิเคราะห์ผลประโยชน์ (Benefit) ผลเสียหรือค่าใช้จ่าย (Cost) ตลอดจนการกำหนดวัตถุประสงค์ (Objective) การจัดลำดับความสำคัญปัญหา (Priority) และการวิเคราะห์ทางเลือก เพื่อเลือกทางเลือกที่สำคัญที่สุดออกมา โดยมีเทคนิควิธีที่นำมาประยุกต์ใช้คือวิธีการเชิงปริมาณ อาทิ การวิเคราะห์แบบอนุกรมเวลา โบแกรมเส้นตรง การวิเคราะห์ความเสี่ยง การวิเคราะห์ต้นทุนผลประโยชน์ เป็นต้น

3) ส่วนที่สามคือ ผลผลิตของนโยบาย (Policy Output) หรือสิ่งที่ได้รับโดยตรงจากการกำหนดนโยบาย ขั้นตอนนี้คือการนำนโยบายไปปฏิบัติ (Policy Implementation) โดยองค์การหรือหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

4) ส่วนที่สี่คือ ผลลัพธ์ของนโยบาย (Policy Outcome) ซึ่งรวมถึงผลกระทบ (Impact) ที่เกิดจากการนำนโยบายไปปฏิบัติ ทั้งผลกระทบที่ตั้งใจ และผลกระทบที่ไม่ตั้งใจ หรือทั้งผลกระทบเชิงบวกและผลกระทบเชิงลบ ขั้นตอนที่สำคัญของส่วนนี้คือ การประเมินผลนโยบาย (Policy Evaluation) ซึ่งเป็นการประเมินผลว่า เกิดผลกระทบอะไรขึ้นบ้างหลังจากมีการกำหนดนโยบายไปปฏิบัติแล้ว ซึ่งการประเมินผลนโยบายนั้นอาจมีวัตถุประสงค์เพื่อดูประสิทธิผล (Effectiveness) ประสิทธิภาพ (Efficiency) หรือความเป็นธรรม (Equity) ของนโยบายก็ได้

5) ส่วนสุดท้ายคือ การป้อนกลับของนโยบาย (Policy Feed Back) เพื่อประเมินว่านโยบายนั้นสำเร็จหรือล้มเหลว จะสนับสนุนให้เป็นนโยบายต่อไป หรือต้องปรับปรุงแก้ไข โดยพิจารณาจากข้อบกพร่องที่อาจเกิดขึ้นในขั้นตอนกระบวนการ (Process) ปัจจัยนำเข้า (Input) หรืออิทธิพลจากสิ่งแวดล้อมภายนอก (External Environment) ซึ่งอาจปรับปรุงเปลี่ยนแปลงได้ หรือต้องยุตินโยบาย

(ชาญณรงค์และคณะ, 2552)

2.2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

2.2.1 นโยบายที่สำคัญของไทยที่มีต่อประเทศเพื่อนบ้าน (กัมพูชา ลาว เมียนมา และเวียดนาม)

2.2.1.1 นโยบายด้านการต่างประเทศของไทยที่มีต่อประเทศเพื่อนบ้าน

รัฐบาลไทยได้ให้ความสำคัญกับการสร้างความสัมพันธ์อันดีในทุกระดับกับประเทศเพื่อนบ้าน ได้แก่ กัมพูชา ลาว เมียนมา และเวียดนาม มาโดยตลอด และปัจจุบัน กระทรวงการต่างประเทศซึ่งรับนโยบายและต้องผลักดันบทบาทของไทยในด้านการต่างประเทศกับประเทศต่าง ๆ รวมทั้งประเทศเพื่อนบ้านได้จัดทำ

1) แผนแม่บทด้านการต่างประเทศ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561–2580) เพื่อตอบสนองต่อยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561–2580) รวม 6 ด้าน³ และแผนการปฏิรูปประเทศ 11 ด้าน⁴ ของรัฐบาลไทย โดยกำหนดวิสัยทัศน์ไว้ คือ “การต่างประเทศไทยมีพลวัตและเอกภาพ ช่วยขับเคลื่อนให้ไทยเป็นประเทศพัฒนาแล้ว มีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน” และมีภารกิจในการ “เชื่อมไทยสู่โลกและเชื่อมโลกสู่ไทย” ด้วยการส่งเสริมและเผยแพร่จุดแข็งและศักยภาพของไทย ให้นานาประเทศได้รู้จัก เข้าใจ และมีความร่วมมือกับไทยในทุกมิติ ทั้งด้าน ความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม หรือการพัฒนาที่ยั่งยืน ในระดับรัฐบาล ภาคเอกชน และประชาชน ตลอดจน การส่งเสริมให้ไทยมีบทบาทที่สร้างสรรค์และเป็นที่ยอมรับในเวทีโลก โดยกระทรวงการต่างประเทศ จะดำเนินมาตรการต่าง ๆ รวมถึงส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนความร่วมมือระหว่างไทยกับนานาประเทศ และพัฒนาความเชื่อมโยงทั้งในระดับอนุภูมิภาค ภูมิภาค และโลก รวมทั้งกำหนดยุทธศาสตร์ภายใต้ แผนแม่บทฯ ไว้ 5 ด้าน (หรือ 5s/5 มี) คือ (1) Security หรือมีความมั่นคง (2) Sustainability หรือมีความ มั่งคั่ง ยั่งยืน โดยกำหนดเป้าหมายให้ประเทศไทยเป็นหุ้นส่วนการพัฒนาที่ยั่งยืนกับต่างประเทศ เพื่อร่วมกันบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของโลกใน ค.ศ. 2030 หรือ Sustainable Development Goals (SDGs) (3) Standard หรือมีมาตรฐานสากล (4) Status หรือมีสถานะและเกียรติภูมิ และ (5) Synergy หรือมีพลัง โดยกำหนดเป้าหมายให้ไทยเป็นหุ้นส่วนความร่วมมือกับ ต่างประเทศในทุกมิติ

2) แผนยุทธศาสตร์รายภูมิภาค 5 ปี ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2561–2565) เพื่อ กำหนดแนวทางการดำเนินความสัมพันธ์ทวิภาคีในด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมของไทยกับ ประเทศต่าง ๆ ใน 9 ภูมิภาค รวมทั้งเอเชียตะวันออก ซึ่งมีประเด็นการขับเคลื่อนที่สำคัญ (Priorities) ได้แก่ (1) กระชับความสัมพันธ์ที่ดีกับประเทศเพื่อนบ้าน และพัฒนาชายแดนอย่างยั่งยืน (2) สร้าง ตลาดร่วมกับประเทศเพื่อนบ้าน และพัฒนาความเชื่อมโยง และ (3) สร้างความสมดุลระหว่าง มหาอำนาจ และส่งเสริมความเป็นศูนย์กลางของอาเซียน (ASEAN Centrality) (กระทรวงการต่างประเทศ, 2561)

³ ยุทธศาสตร์ชาติ 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความมั่นคง 2) ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน 3) ด้านการพัฒนา และเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ 4) ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม 5) ด้านการสร้างการ เติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และ 6) ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการ ภาครัฐ ซึ่งกระทรวงฯ ได้รับมอบหมายให้เป็นหน่วยงานหลักและหน่วยงานสนับสนุนในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ ชาติใน 2 ด้าน คือ (1) ด้านความมั่นคง ตามแนวความคิดยุทธศาสตร์ที่ 4 การบูรณาการความร่วมมือด้านความ มั่นคงกับอาเซียนและนานาชาติ รวมถึงองค์การภาครัฐและที่มิใช่ภาครัฐ และการจัดทำร่างแผนปฏิบัติการที่ 12 แผนการสร้างดุลยภาพสภาวะแวดล้อมระหว่างประเทศ การพัฒนา ASEAN Centrality และการสร้างความร่วมมือ กับนานาชาติ และ (2) ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 โครงสร้างพื้นฐาน เชื่อมไทย เชื่อมโลก

⁴ แผนการปฏิรูปประเทศ 11 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการเมือง 2) ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน 3) ด้านกฎหมาย 4) ด้านกระบวนการยุติธรรม 5) ด้านเศรษฐกิจ 6) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 7) ด้านสาธารณสุข 8) ด้าน สื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ 9) ด้านสังคม 10) ด้านพลังงาน และ 11) ด้านป้องกันและปราบปรามการ ทุจริตและประพฤติมิชอบ

2.2.1.2 นโยบายที่สำคัญในการให้ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาของไทย

กรมความร่วมมือระหว่างประเทศได้จัดทำยุทธศาสตร์ออกมาแล้ว 2 ฉบับ คือ (1) ยุทธศาสตร์ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศของไทย พ.ศ. 2550–2554 โดยสำนักงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ หรือ สพร. (กรมความร่วมมือระหว่างประเทศในขณะนั้น) และ (2) อยู่ระหว่างยกร่างแผนยุทธศาสตร์บูรณาการความร่วมมือเพื่อการพัฒนา ระหว่างประเทศของไทย 4 ปี (พ.ศ. 2562–2565) ซึ่งได้วางแนวทางการส่งเสริมความร่วมมือ ในลักษณะหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนา กับแหล่งผู้ให้อื่น โดยมีเป้าหมายที่สำคัญ คือ

1) เพื่อขยายขอบเขตความร่วมมือเพื่อการพัฒนา ระหว่างประเทศของไทย ให้กว้างขวางไปยังภูมิภาคต่าง ๆ และส่งเสริมบทบาทหน่วยงานของไทยในการดำเนินงานในระดับสากลเพิ่มมากขึ้น

2) เพื่อเป็นการบริหารทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ในการดำเนินงาน ความร่วมมือเพื่อการพัฒนา ระหว่างประเทศของไทย

3) เพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับแหล่งผู้ให้ในภูมิภาคและระหว่าง ภูมิภาค โดยปัจจุบัน ประเทศไทยมีบทบาทสำคัญในการร่วมมือกับแหล่งผู้ให้ความช่วยเหลือต่าง ๆ เช่น ญี่ปุ่น ฝรั่งเศส UNDP ในรูปแบบของความ เป็นหุ้นส่วนความร่วมมือเพื่อการพัฒนาในการให้ ความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนา กับประเทศกำลังพัฒนาอื่น ๆ โดยเฉพาะกับประเทศเพื่อนบ้านของ ไทย อยู่บ้างแล้ว

4) เพื่อขับเคลื่อนนโยบายความร่วมมือเพื่อการพัฒนา ระหว่างประเทศ ภายใต้ต้นวัตรกรมการพัฒนา รูปแบบ/กรอบความร่วมมือไตรภาคี ในการเชื่อม โยการพัฒนาและ การเติบโตทางเศรษฐกิจและสังคมกับประเทศเป้าหมายซึ่งรวมทั้งประเทศเพื่อนบ้าน

5) เพื่อขยายโอกาสและรูปแบบความร่วมมือที่หลากหลายในการเป็น หุ้นส่วนคู่ร่วมมือของไทย โดยมุ่งตอบสนองและสร้างผลกระทบเชิงบวกต่อเป้าหมายการพัฒนาของ ประเทศผู้รับ และที่เป็นผลประโยชน์ร่วมกันในทุกมิติ รวมทั้งประเด็นเพื่อการพัฒนา ระดับโลก (Global Partnership for Development) และเพื่อขับเคลื่อนประเด็นสำคัญของไทยในเวทีระหว่าง ประเทศ เช่น ด้านสาธารณสุข (อาทิ การสาธารณสุขชายแดน) และผลกระทบที่มาจากประเด็นข้าม พรมแดนและการเคลื่อนย้ายแรงงาน ข้ามชาติ เป็นต้น

ยุทธศาสตร์ฯ ได้มุ่งหวังที่จะกำหนดกรอบทิศทางเชิงนโยบายในการขยาย ความร่วมมือเพื่อการพัฒนา ระหว่างประเทศ ในลักษณะหุ้นส่วนที่ชัดเจนและต่อเนื่องกับแหล่งผู้ให้ที่ สำคัญ โดยมีแนวทางที่จะจัดทำยุทธศาสตร์ความร่วมมือหุ้นส่วนที่มีลักษณะ (1) ทั้งรายประเทศ เป้าหมายและกรอบความร่วมมือระดับภูมิภาค (2) ศึกษา/พัฒนาแนวทาง รูปแบบ และกรอบความร่วมมือ หุ้นส่วนใหม่ ๆ (3) ศึกษา/พัฒนาความร่วมมือที่เป็นสาขาที่เป็นประเด็นสำคัญในระดับภูมิภาค/ระดับโลก ในทิศทางที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์/ผลประโยชน์ร่วมกัน (4) มีกรอบความร่วมมือหุ้นส่วนเพื่อใช้เป็น แนวทางขยายความร่วมมือกับแหล่งผู้ให้ โดยมีการจัดทำแผนความร่วมมือหุ้นส่วน/ไตรภาคี ในลักษณะรายสาขาหรือรายแผนงานกับประเทศคู่ร่วมมือสำคัญ ทั้งระยะสั้นและระยะยาว และ (5) มีการดำเนินงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนา ในลักษณะหุ้นส่วน/ไตรภาคีเพิ่มขึ้น รวมทั้งผลักดัน

กรอบความร่วมมือไตรภาคีที่มีอยู่ให้ตอบสนองยุทธศาสตร์ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศของไทย

(สพร., 2550; ส่วนวางแผนและติดตามผลการให้ความร่วมมือกับต่างประเทศ, 2562)

2.2.2 การจัดตั้งกรอบยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ อิระวดี-เจ้าพระยา-แม่โขง (Ayeyawady–Chao Phraya–Mekong Economic Cooperation Strategy: ACMECS)

ประเทศไทยริเริ่มก่อตั้งกรอบความร่วมมือ ACMECS ร่วมกับประเทศเพื่อนบ้าน 4 ประเทศ ในช่วงการประชุมผู้นำอาเซียนสมัยพิเศษว่าด้วยโรค SARS เมื่อวันที่ 26 เมษายน 2546 ที่กรุงเทพฯ มีเป้าหมายเพื่อใช้ประโยชน์จากความสามารถทางเศรษฐกิจที่หลากหลายของประเทศสมาชิกมาส่งเสริมการพัฒนาร่วมกันอย่างสมดุล ส่งเสริมความสามารถในการแข่งขันและเกิดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจตามแนวชายแดน สร้างโอกาสการจ้างงานและลดความแตกต่างของรายได้ของประชาชนในประเทศเพื่อนบ้าน โดยในปัจจุบัน มีสาขาความร่วมมือ รวม 8 สาขา ได้แก่ การอำนวยความสะดวกการค้า และการลงทุน การเกษตร อุตสาหกรรมและพลังงาน การเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคม การท่องเที่ยว การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ สาธารณสุข และสิ่งแวดล้อม และที่ผ่านมาประเทศไทยได้พยายามผลักดันกรอบ ACMECS ให้มีความก้าวหน้า เนื่องจากเป็นกรอบความร่วมมือที่ตั้งอยู่บนผลประโยชน์ร่วมกันของทุกประเทศสมาชิก ช่วยแก้ไขปัญหาที่เกิดจากช่องว่างทางเศรษฐกิจระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน และในด้านการต่างประเทศ กรอบ ACMECS ยังช่วยส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างประเทศสมาชิกโดยอาศัยความร่วมมือทางเศรษฐกิจ สร้างความชัดเจนและเน้นย้ำความจริงจังและจริงใจในการให้ความช่วยเหลือของไทยแก่ประเทศเพื่อนบ้าน นำมาซึ่งความไว้วางใจระหว่างกันซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาความสัมพันธ์ในทุก ๆ ด้าน รวมทั้งยังสนับสนุนนโยบายการเปลี่ยนบทบาทจากผู้รับเป็นผู้ให้ของไทย ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์หนึ่งของการวางตำแหน่งใหม่ของไทยในเวทีโลก (กรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ, 2561)

ประเทศไทยได้กำหนดนโยบายต่อกรอบ ACMECS อาทิเช่น ส่งเสริมความร่วมมือในสาขาที่เป็นประโยชน์สำคัญทั้งของไทยและของภูมิภาค เช่น พลังงาน สาธารณสุข โดยให้มีการดำเนินการที่สอดคล้องและส่งเสริมกรอบความร่วมมืออื่น ๆ ในอนุภูมิภาค เช่น โครงการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (Greater Mekong Subregion: GMS) หรือกรอบ GMS และเพิ่มพูนความร่วมมือระหว่างไทยกับนานาประเทศและองค์การระหว่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความร่วมมือในลักษณะไตรภาคีในการให้ความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาแก่ประเทศเพื่อนบ้าน เป็นต้น นอกจากนี้ ประเทศไทยยังได้จัดทำยุทธศาสตร์ที่สำคัญภายใต้กรอบ ACMECS ได้แก่

2.2.2.1 ยุทธศาสตร์ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาของไทยภายใต้กรอบ ACMECS ระยะ 4 ปี (พ.ศ. 2551–2554) โดย สพร. (กรมความร่วมมือระหว่างประเทศในขณะนั้น) ซึ่งได้รับมอบหมายจากรัฐบาลไทยให้เป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินงานความร่วมมือภายใต้กรอบ ACMECS ในสาขาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งจัดทำขึ้นเพื่อกำหนดแนวทางในการให้ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาแก่กลุ่มประเทศสมาชิก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน ส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างยั่งยืนด้วยการขจัดปัญหาความยากจน ลดช่องว่างทางเศรษฐกิจของประเทศคู่ร่วมมือในอนุภูมิภาค รวมทั้งกำหนด

1) ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ไทยควรให้ความร่วมมือแก่ประเทศเพื่อนบ้าน ในแต่ละสาขา รวม 8 สาขา ภายใต้กรอบ ACMECS รวมทั้งศักยภาพของไทยในการให้ความช่วยเหลือ แก่อนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง (กัมพูชา ลาว เมียนมา และเวียดนาม) จากการสำรวจความประสงค์ของ หน่วยงานไทยและภาคเอกชนต่าง ๆ ซึ่งได้ระบุขีดความสามารถด้านวิชาการและความพร้อมในการที่ จะให้ความช่วยเหลือ รวม 16 ด้าน รวมทั้งกำหนดสาขาหรือจุดมุ่งเน้น (area of focus) ในแต่ละด้าน ไว้ด้วย ได้แก่ เกษตร ศึกษา สาธารณสุข คมนาคม พลังงาน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อุตสาหกรรม ยุติธรรม พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ แรงงาน บริหารและการปกครอง ท้องถิ่น บริหารจัดการภาครัฐ การค้าการลงทุน วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร และท่องเที่ยวและกีฬา [ดังตารางกรอบยุทธศาสตร์ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาใน ระดับอนุภูมิภาคของไทย พ.ศ. 2551–2554 และตารางแนวทางความร่วมมือเพื่อการพัฒนาของไทย ในระดับอนุภูมิภาคทั้ง 16 ด้าน ปรากฏตาม เอกสารประกอบยุทธศาสตร์ความร่วมมือฯ ภายใต้กรอบ ความร่วมมือ ACMECS ของ สพร. ในภาคผนวก ก]

2) แนวทางการขยายความร่วมมือหุ้นส่วนกับแหล่งผู้ให้อื่น อาทิเช่น การขยายความร่วมมือแบบหุ้นส่วนกับแหล่งผู้ให้ที่สำคัญ เช่น ญี่ปุ่น การส่งเสริมบทบาทของแหล่ง ผู้ให้ในกิจกรรมที่ต้องการความเชี่ยวชาญสูง การเสาะแสวงหารูปแบบความร่วมมือใหม่ ๆ และการ จัดทำกรอบความร่วมมือร่วมกับแหล่งผู้ให้ที่สำคัญเพื่อผลักดันการดำเนินการให้ลุล่วงตามเป้าหมาย ภายใต้ ACMECS เป็นต้น (สพร., 2551)

2.2.2.2 แผนแม่บท ACMECS (ACMECS Master Plan) ระยะ 5 ปี (ค.ศ. 2019–2023) ที่ยกร่างโดยประเทศไทย และผู้นำประเทศสมาชิก (กัมพูชา สปป.ลาว เมียนมา เวียดนาม และประเทศไทย) ได้ให้การรับรองแล้ว ในการประชุมผู้นำกรอบ ACMECS ครั้งที่ 8 (ครั้งล่าสุด) เมื่อวันที่ 16 มิถุนายน 2561 ที่ประเทศไทยเป็นเจ้าภาพจัดขึ้นที่กรุงเทพฯ โดยแผนแม่บทฯ มีวิสัยทัศน์ คือ “สร้างความเชื่อมโยงใน ACMECS ภายในปี ค.ศ. 2023” (หรือ พ.ศ. 2566) และ กำหนดเป้าหมายไว้ 3 เสาหลัก (หรือ 3s) ได้แก่ (1) เสาหลักที่ 1 คือ การเสริมสร้างความเชื่อมโยง แบบไร้รอยต่อในอนุภูมิภาค (Seamless Connectivity) (2) เสาหลักที่ 2 คือ การสอดประสานด้าน เศรษฐกิจ (Synchronized ACMECS Economies) และ (3) เสาหลักที่ 3 คือ การพัฒนาภูมิภาค อย่างยั่งยืนและมีนวัตกรรม (Smart and Sustainable ACMECS) ซึ่งรัฐบาลไทยได้มอบหมายให้ กระทรวงการต่างประเทศเป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินงานตามเสาหลักที่ 3 ที่มีเนื้อหาสาระที่ สำคัญ ประกอบด้วย

1) การพัฒนาภูมิภาคอย่างมีนวัตกรรม (Smart ACMECS) จะมุ่งเน้น การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในสาขาที่สำคัญ ได้แก่ เมืองอัจฉริยะ (smart cities) วิสาหกิจขนาดกลาง ขนาดเล็ก และรายย่อย (MSMEs) และ Startups การเกษตร การท่องเที่ยว การให้บริการทางการแพทย์ และการศึกษา

2) การพัฒนาภูมิภาคอย่างยั่งยืน (Sustainable ACMECS) จะมุ่งเน้น การส่งเสริมความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อม การพัฒนาและการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน ของทรัพยากรน้ำและทรัพยากรที่เกี่ยวข้อง และกิจกรรมที่ยั่งยืนในสาขาที่สำคัญ เช่น การเกษตร อุตสาหกรรม การท่องเที่ยว สาธารณสุข พลังงานทดแทน และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

3) เป้าหมายของเสาหลักที่ 3 คือ ช่วยจัดความยากจน สร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจจากการเติบโตที่ไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง สร้างสังคมที่มีนวัตกรรมให้เกิดขึ้นจริง และช่วยให้ประเทศสมาชิก ACMECS หลุดพ้นจากกับดักรายได้ต่ำและรายได้ปานกลาง โดยกำหนดความร่วมมือ 5 เรื่องคือ

(1) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ (Human Resource Development and Application of Modern Technology) โดย จะปรับปรุงทักษะและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของตลาด ACMECS ให้เป็นไปตามข้อกำหนดของตลาดโลกจากการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในสาขาความร่วมมืออื่น ๆ ที่สำคัญ รวมทั้งได้ระบุแผนปฏิบัติการในเบื้องต้น (Possible Action Plan) สำหรับสาขาที่สำคัญ ได้แก่ (1) วิชาธุรกิจอัจฉริยะ (Smart Entrepreneur) เช่น SMEs และ Startups โดยเฉพาะผลผลิตในท้องถิ่น และอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง (2) การเกษตรอัจฉริยะ (Smart Agriculture) (3) การท่องเที่ยวอัจฉริยะและยั่งยืน (Smart and Sustainable Tourism) (4) บริการทางการแพทย์อัจฉริยะ (Smart Medical Services) (5) การศึกษาอัจฉริยะ (Smart Education) (6) พลังงานอัจฉริยะ (Smart Energy) (7) เมืองอัจฉริยะ (Smart Cities) และ (8) ความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ (Cyber Security)

(2) ความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Cooperation) โดยจะขยายความร่วมมือด้านการจัดการทรัพยากรน้ำ การปกป้องสิ่งแวดล้อม การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ การจัดการของเสีย และการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในแม่น้ำอิรวดี แม่น้ำเจ้าพระยา และแม่น้ำโขงอย่างยั่งยืน และให้ความสนใจต่อประเด็นท้าทายด้านสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ รวมทั้งได้ระบุแผนปฏิบัติการในเบื้องต้น (Possible Action Plan) สำหรับสาขาที่สำคัญ ได้แก่ (1) การจัดการทรัพยากรน้ำ (Water Resource Management) (2) การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Change) (3) การลดภัยพิบัติ (Disaster Reduction) (4) พลังงานทดแทน (Renewable Energy) และ (5) ประเด็นข้ามสาขา (Cross-sectoral issues) คือ น้ำ-อาหาร-พลังงาน-สิ่งแวดล้อม

(3) การเกษตรยั่งยืน (Sustainable Agriculture) เพื่อให้ ACMECS เป็นศูนย์กลางระดับภูมิภาคในเรื่องอาหารปลอดภัย รวมทั้งได้ระบุแผนปฏิบัติการในเบื้องต้น (Possible Action Plan) สำหรับเรื่องที่สำคัญ ได้แก่ (1) การเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร ความหลากหลาย และการค้าขาย (2) การส่งเสริมการผลิตและสุขภาพสัตว์ (3) การจัดการทรัพยากรประมงอย่างยั่งยืน (4) การจัดการทรัพยากร ป่าไม้และสัตว์ป่าอย่างยั่งยืน (5) การพัฒนาขีดความสามารถองค์กร บริการสนับสนุน และทรัพยากรมนุษย์ (6) การส่งเสริมการส่งออกผลผลิตทางการเกษตรแปรรูปและการลงทุนด้านการเกษตร และ (7) การวางแผนการใช้ที่ดิน

(4) การท่องเที่ยว (Tourism) โดยจะพัฒนาการท่องเที่ยวอัจฉริยะและมีจิตสำนึกที่ดี และการรับรู้แนวคิดเรื่อง “5 ประเทศ 1 จุดหมาย” จะช่วยพัฒนาความเชื่อมโยงระดับประชาชน รวมทั้งได้ระบุแผนปฏิบัติการในเบื้องต้น (Possible Action Plan) สำหรับเรื่องที่สำคัญ ได้แก่ (1) การท่องเที่ยวเชิงเกษตร (Agro-Tourism) (2) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Eco-Tourism) (3) การส่งเสริมการท่องเที่ยวและการตลาด (4) การเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวระหว่าง

ประเทศสมาชิก ACMECS (5) การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารด้านการท่องเที่ยว (6) การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว (7) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (8) ความปลอดภัยด้านการท่องเที่ยว และ (9) การมีส่วนร่วมจากภาคเอกชน

(5) สุขภาพ (Health) โดยจะตอบสนองต่อความต้องการด้านสาธารณสุขโดยทั่วไปและประเด็นที่เกิดขึ้นใหม่ในประเทศสมาชิก ACMECS การเตรียมความพร้อมอย่างมีประสิทธิภาพและปรับปรุงขีดความสามารถในการตอบสนองต่อการป้องกันและควบคุมโรคอุบัติใหม่และโรคที่กลับมาระบาดใหม่ในพื้นที่ชายแดน เพื่อส่งเสริมให้เกิดภูมิภาค ACMECS ที่สุขภาพดีและยั่งยืน รวมทั้งได้ระบุแผนปฏิบัติการในเบื้องต้น (Possible Action Plan) ที่มุ่งหวังให้เกิดความร่วมมือระดับประเทศและระดับภูมิภาคที่ใกล้ชิดกันมากขึ้นในทุกระดับ เพื่อป้องกันและควบคุมการแพร่ระบาดของโรคติดต่อโดยการเพิ่มขีดความสามารถในการเตรียมความพร้อมและการตอบสนองในระดับชาติและระดับภูมิภาคโดยใช้การทำงานแบบบูรณาการในเรื่องต่าง ๆ เช่น การพัฒนาขีดความสามารถในการเฝ้าระวัง ป้องกันและควบคุมโรคติดต่อข้ามชายแดนและโรคไม่ติดต่อ ประเด็นสุขภาพของผู้อพยพข้ามชายแดน โภชนาการที่ดี ผลกระทบจากสิ่งแวดล้อมต่อสุขภาพ อาหารและยาปลอดภัย และการให้ข้อมูลข่าวสารและความรู้ด้านสุขภาพ เป็นต้น

4) กำหนดประเทศหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนาที่มีศักยภาพในการให้ความร่วมมือในสาขาต่าง ๆ เนื่องจากในแผนแม่บทฯ ได้ตั้งความคาดหวังในบทบาทของหุ้นส่วนความร่วมมือเพื่อการพัฒนาที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามแผนแม่บท ACMECS และเสนอสาขาความร่วมมือไว้ด้วย รวมทั้งส่งเสริมการประสานความร่วมมือ (ทั้งที่เป็นตัวเงินและไม่ใช้ตัวเงิน) ระหว่างกรอบ ACMECS กับกรอบความร่วมมืออื่น ๆ ในภูมิภาค รวมทั้งกรอบความร่วมมือลุ่มน้ำโขงกับญี่ปุ่น กลุ่มน้ำโขงกับล้านช้าง และกลุ่มน้ำโขงกับสาธารณรัฐเกาหลี เพื่อปรับปรุงการระดมทรัพยากรหลีกเลี่ยงการดำเนินงานที่ซ้ำซ้อนกัน ซึ่งภายใต้เสาหลักที่ 3 ได้ระบุประเทศหุ้นส่วนกับสาขาความร่วมมือที่เป็นไปได้ไว้ รวมทั้ง

(1) จีน ในสาขา (1) วิสาหกิจอัจฉริยะ (Smart Entrepreneur) เช่น SMEs และ Starups (2) การดำเนินธุรกิจโดยใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) (3) การเกษตรอัจฉริยะ (Smart Agriculture) (4) พลังงานยั่งยืน (Sustainable Energy) และ (5) ทักษะทางการเงิน (Financial Literacy)

(2) ญี่ปุ่น ในสาขา (1) วิสาหกิจอัจฉริยะ (Smart Entrepreneur) เช่น SMEs และ Starups (2) การเกษตรอัจฉริยะ (Smart Agriculture) (3) พลังงานยั่งยืน (Sustainable Energy) (4) การท่องเที่ยวอัจฉริยะและยั่งยืน (Smart and Sustainable Tourism) (5) บริการทางการแพทย์ (Medical Service) (6) การศึกษาระดับอาชีวศึกษาและมหาวิทยาลัย (Vocational and University Education) และ (7) ทักษะทางการเงิน (Financial Literacy)

(3) สาธารณรัฐเกาหลี ในสาขา (1) วิสาหกิจอัจฉริยะ (Smart Entrepreneur) เช่น SMEs และ Starups (2) การท่องเที่ยวอัจฉริยะและยั่งยืน (Smart and Sustainable Tourism) และ (3) บริการทางการแพทย์ (Medical Service)
(กระทรวงการต่างประเทศ, 2561)

2.2.3 บทบาทของแหล่งผู้ให้อื่นที่สำคัญในการพัฒนาอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง

ในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง ประเทศเพื่อนบ้าน 4 ประเทศ และประเทศไทย (ประเทศสมาชิก ACMECS) ได้ร่วมกับจีน (มณฑลยูนนานและกวางสี) ก่อตั้งกรอบความร่วมมือ GMS ขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535 โดยมีธนาคารพัฒนาแห่งเอเชีย (Asian Development Bank: ADB) ให้การสนับสนุนเป็นหลัก และร่วมมือกันใน 9 สาขา ได้แก่ คมนาคมขนส่ง พลังงาน โทรคมนาคม การค้า การลงทุน เกษตร สิ่งแวดล้อม การท่องเที่ยว และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยมีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมให้เกิดการขยายตัวทางการค้า การลงทุนอุตสาหกรรม การเกษตร และบริการที่สนับสนุนการจ้างงาน การยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่ให้ดีขึ้น การส่งเสริมและพัฒนาคมนาคมร่วมทาง เทคโนโลยีและการศึกษาระหว่างกัน การใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่ส่งเสริมกันอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งการส่งเสริมและเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันและเพิ่มโอกาสทางเศรษฐกิจในเวทีการค้าโลก โดยการจัดตั้งระเบียงเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง (Greater Mekong Subregion Economic Corridors) ขึ้นเพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงระหว่างกันในด้านต่าง ๆ และจีนมีบทบาทนำในฐานะประเทศสมาชิก GMS ซึ่งมีเป้าหมายที่จะให้เขตปกครองตนเองกวางสีเป็นประตูเชื่อมโยงสู่กลุ่มประเทศอาเซียน และมณฑลยูนนานมีโครงการเชื่อมโยงกับกลุ่มประเทศสมาชิก GMS ในด้านต่าง ๆ ตามแนวระเบียงเศรษฐกิจเหนือ-ใต้ (North-South Economic Corridor: NSEC) อย่างไรก็ตาม ยังมีประเทศอื่นในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่มีเศรษฐกิจเข้มแข็งและได้เข้ามามีบทบาทในการพัฒนาอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง ด้วยเช่นกัน เนื่องจากมีความต้องการที่จะเข้ามาลงทุนโดยย้ายฐานการผลิตมายังอนุภูมิภาคที่มีปัจจัยการผลิตที่ดี เช่น แรงงานและอัตราค่าจ้างแรงงานต่ำ และสร้างตลาดผู้บริโภคใหม่ (พัชร, 2559) ได้แก่

2.2.3.1 ญี่ปุ่น

นอกจากญี่ปุ่นจะให้ความช่วยเหลือในการจัดตั้งระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก (East-West Economic Corridor: EWEC) ภายใต้กรอบ GMS โดยให้กู้เงินจาก Japan Bank for International Cooperation (JBIC) (ปัจจุบันถูกยุบรวมอยู่ภายใต้ Japan International Cooperation Agency: JICA) และ ADB (ญี่ปุ่นเป็นแหล่งเงินทุนสนับสนุนหลัก) เพื่อการก่อสร้างเส้นทางต่าง ๆ แล้ว ญี่ปุ่นยังได้ริเริ่มก่อตั้งกรอบความร่วมมือลุ่มน้ำโขงกับญี่ปุ่น (Mekong-Japan Cooperation) โดยเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศ Mekong-Japan ครั้งที่ 1 เมื่อเดือนมกราคม 2551 ที่กรุงโตเกียว ประเทศสมาชิกมี 6 ประเทศ ได้แก่ กัมพูชา ลาว เมียนมา ไทย เวียดนาม และญี่ปุ่น และมีวัตถุประสงค์เพื่อลดช่องว่างทางเศรษฐกิจและการพัฒนา ระหว่างประเทศอาเซียนเดิมและอาเซียนใหม่ภายในอนุภูมิภาคเพื่อความแข็งแกร่งของอาเซียน ซึ่งจะนำไปสู่สันติภาพ เสถียรภาพ และความเจริญรุ่งเรืองของทวีปเอเชียต่อไป โดยผ่านการให้ความช่วยเหลือของญี่ปุ่นที่ให้กับ 4 ประเทศในลุ่มน้ำโขง (ประเทศเพื่อนบ้าน) ในด้านต่าง ๆ ทั้ง การเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคม การเสริมสร้างขีดความสามารถด้านโลจิสติกส์และการกระจายสินค้า รวมถึงการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมและประชาชน ทั้งนี้ ประเทศไทยได้ประกาศบทบาทภายใต้กรอบนี้อยู่เสมอว่าเป็นประเทศผู้ให้ร่วม (co-donor/co-sponsor) กับญี่ปุ่นในการพัฒนาอนุภูมิภาค โดยเฉพาะการให้ความช่วยเหลือในด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ซึ่งไทยมีประสบการณ์และศักยภาพสูง

ประเทศสมาชิก Mekong–Japan ได้ร่วมกันรับรองยุทธศาสตร์กรุงโตเกียว เพื่อความร่วมมือลุ่มน้ำโขงกับญี่ปุ่น (Tokyo Strategy for Mekong–Japan Cooperation) มาแล้วรวม 3 ฉบับ ได้แก่ ยุทธศาสตร์กรุงโตเกียวฯ ค.ศ. 2012 และแผนปฏิบัติการฯ ระหว่างปี ค.ศ. 2013–2015 ยุทธศาสตร์กรุงโตเกียวฯ ค.ศ. 2015 และแผนปฏิบัติการฯ ระหว่างปี ค.ศ. 2016–2018 รวมทั้งยุทธศาสตร์กรุงโตเกียวฯ ค.ศ. 2018 (Tokyo Strategy 2018 for Mekong–Japan Cooperation) ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์ฯ ฉบับปัจจุบันที่เพิ่งได้รับการรับรองในการประชุมผู้นำกรอบความร่วมมือลุ่มน้ำโขงกับญี่ปุ่น ครั้งที่ 10 (10th Mekong–Japan Summit) เมื่อเดือนตุลาคม 2561 ณ กรุงโตเกียว โดยกำหนดทิศทางให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์อื่น ๆ ที่สำคัญ ได้แก่ (1) ยุทธศาสตร์ Free and Open Indo–Pacific (FOIP) ของญี่ปุ่น เพื่อเชื่อมโยงลุ่มน้ำโขงกับมหาสมุทรอินเดียและแปซิฟิก (2) การบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ของสหประชาชาติภายในปี ค.ศ. 2030 และ (3) แผนแม่บท ACMECS ระยะ 5 ปี (ค.ศ. 2019–2023) เนื่องจากริเริ่มโดยประเทศลุ่มน้ำโขง นอกจากนี้ ยังมุ่งหวังให้ญี่ปุ่นและประเทศลุ่มน้ำโขงยกระดับความสัมพันธ์เป็นหุ้นส่วนระหว่างกัน โดยญี่ปุ่นได้จัดทำเอกสารแนบ (Annex 1–3) ยุทธศาสตร์กรุงโตเกียวฯ ที่บรรจุโครงการที่ญี่ปุ่นดำเนินการอยู่แล้วหรืออยู่ระหว่างเจรจากับประเทศลุ่มน้ำโขง (กัมพูชา ลาว เมียนมา เวียดนาม และไทย) ที่เห็นว่าสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ต่าง ๆ ข้างต้น และเป็นไปตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์กรุงโตเกียวฯ ฉบับนี้ที่กำหนดไว้ 3 เสาหลัก ประกอบด้วย

1) เสาหลักที่ 1 ความเชื่อมโยงที่ไม่หยุดนิ่งและมีประสิทธิภาพ (Vibrant and Effective Connectivity) เพื่อเชื่อมโยงกับตลาดใหญ่ เช่น จีน อินเดีย และประเทศสมาชิกอาเซียน และประเทศลุ่มน้ำโขงกลายเป็นศูนย์กลางของตลาดใหญ่ในเอเชีย โดยมุ่งเน้นเรื่อง (1) ความเชื่อมโยงทางกายภาพ (Hard Connectivity) เช่น การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และพลังงาน (2) ความเชื่อมโยงด้านความรู้ความชำนาญและกฎระเบียบ (Soft Connectivity) เพื่อส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจในภูมิภาค เช่น การปรับปรุงพิธีการศุลกากรให้ทันสมัย การปฏิบัติตามข้อตกลงการค้าเสรี การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการขยายความเชื่อมโยง และ (3) ความเชื่อมโยงด้านอุตสาหกรรม (Industrial Connectivity) เช่น การส่งเสริมอุตสาหกรรมที่เชื่อมโยงกัน การลงทุนในอุตสาหกรรมการผลิตและการบริการ การจับคู่ธุรกิจระหว่างบริษัทเอกชน SMEs และ Startups ของญี่ปุ่นกับของประเทศลุ่มน้ำโขง และการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ

2) เสาหลักที่ 2 สังคมที่มีประชาชนเป็นศูนย์กลาง (People–Centered Society) เพื่อให้การพัฒนาเศรษฐกิจในลุ่มน้ำโขงมีความสมดุลและยั่งยืน อยู่บนพื้นฐานของความมั่นคงของมนุษย์ ได้รับการพัฒนาอย่างเท่าเทียม และนำไปสู่ความเชื่อมโยงระหว่างประชาชน (People–to–People Connectivity) โดยมุ่งเน้นเรื่อง (1) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในด้านอุตสาหกรรมและการประกอบธุรกิจ เช่น การพัฒนาปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) การเกษตร และอุตสาหกรรมอาหาร (2) การดูแลสุขภาพสุขภาพ เช่น การส่งเสริมหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า (3) การศึกษา เช่น ความร่วมมือด้านอุดมศึกษา และการแลกเปลี่ยนผู้เชี่ยวชาญ และ (4) ความร่วมมือด้านกฎหมายและระบบยุติธรรม

3) เสาหลักที่ 3 การตระหนักถึงความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม (Realization of a Green Mekong) โดยจะร่วมกันแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมในลุ่มน้ำโขง

และมุ่งเน้นเรื่อง (1) การลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (2) การจัดการทรัพยากรน้ำ (3) การจัดการของเสีย และ (4) การอนุรักษ์และใช้ทรัพยากรประมงสัตว์น้ำอย่างยั่งยืน [Tokyo Strategy 2018 for Mekong–Japan Cooperation และ Annex 1–3 ตามภาคผนวก ข]

2.2.3.2 สาธารณรัฐเกาหลี

สาธารณรัฐเกาหลีเป็นประเทศเอเชียตะวันออกที่เพิ่งเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง แต่มีบทบาทในเชิงรุกและเป็นผู้สนับสนุนที่เด่นชัดอย่างมาก นอกจากนั้น สาธารณรัฐเกาหลียังได้ขยายความร่วมมือทางเศรษฐกิจในประเทศเพื่อนบ้าน (เวียดนามและเมียนมา) เพื่อถ่วงดุลอิทธิพลทางเศรษฐกิจกับจีน (พัชร, 2559) และในการประชุมผู้นำอาเซียน–สาธารณรัฐเกาหลี ครั้งที่ 13 เมื่อวันที่ 29 ตุลาคม 2553 ณ กรุงฮานอย สาธารณรัฐเกาหลีได้ริเริ่มก่อตั้งกรอบความร่วมมือลุ่มน้ำโขงกับสาธารณรัฐเกาหลี (Mekong–Republic of Korea (ROK) Cooperation) ประกอบด้วยสมาชิก 6 ประเทศ ได้แก่ กัมพูชา ลาว เมียนมา ไทย เวียดนาม และสาธารณรัฐเกาหลี มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความร่วมมือทางการเมืองและเศรษฐกิจระหว่างประเทศลุ่มน้ำโขงกับสาธารณรัฐเกาหลีเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน และลดช่องว่างการพัฒนาในอาเซียนเพื่อสนับสนุนการสร้างประชาคมอาเซียน โดยให้ความสำคัญกับความร่วมมือเพื่อการพัฒนา และกำหนดสาขาความร่วมมือ 6 สาขา ใน 3 เรื่องหลัก ประกอบด้วย (1) ความเชื่อมโยงในอาเซียน ได้แก่ (1.1) โครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพ และ (1.2) เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (2) การพัฒนาที่ยั่งยืน ได้แก่ (2.1) การเติบโตทางเศรษฐกิจที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (Green Growth) และ (2.2) การพัฒนาทรัพยากรน้ำ และ (3) การพัฒนาที่มีประชาชนเป็นศูนย์กลาง ได้แก่ (3.1) การเกษตรและการพัฒนาชนบท และ (3.2) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

ประเทศสมาชิก Mekong–ROK ได้ร่วมกันออกประกาศปฏิญญาแม่น้ำฮันเพื่อสถาปนาความเป็นหุ้นส่วนที่ครอบคลุมเพื่อความเจริญรุ่งเรืองร่วมกันของลุ่มน้ำโขงกับสาธารณรัฐเกาหลี (Han–River Declaration of Establishing the Mekong–ROK Comprehensive Partnership for Mutual Prosperity) ในการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศกรอบ Mekong–ROK ครั้งที่ 1 ระหว่างวันที่ 27–28 ตุลาคม 2554 ณ กรุงโซล สาธารณรัฐเกาหลี ซึ่งกำหนดสาขาที่มีลำดับความสำคัญสำหรับความร่วมมือเพื่อการพัฒนาทั้ง 3 ด้าน (6 สาขา) ดังกล่าวข้างต้น

ไทยในฐานะประเทศสมาชิกได้ประกาศบทบาทเป็นหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนา ร่วมกับสาธารณรัฐเกาหลีในการพัฒนาลุ่มน้ำโขง และเป็นประเทศประสานงานในสาขาการเกษตรและการพัฒนาชนบท (เน้นการพัฒนาผลผลิตทางการเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตร) และสนับสนุนให้สถาบันการศึกษาและองค์กรที่ตั้งในไทยเป็นศูนย์ฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรหรือมีส่วนร่วมในการส่งเสริมความร่วมมือลุ่มน้ำโขงกับสาธารณรัฐเกาหลี รวมทั้งสนับสนุนการสร้างประชาคมอาเซียน (การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและการ ลดช่องว่างการพัฒนาระหว่างประเทศอาเซียน) การแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ในเรื่อง Green Growth การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ การเสริมสร้างความมั่นคงทางด้านอาหาร การส่งเสริมความมั่นคงมนุษย์ ความร่วมมือในการแก้ไขผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การจัดการภัยพิบัติ และการพยากรณ์อากาศ

นอกจากนี้ ประเทศสมาชิกยังได้ร่วมกันรับรองแผนปฏิบัติการอีก 2 ฉบับ ได้แก่ แผนปฏิบัติการ Mekong–ROK ระหว่างปี พ.ศ. 2557–2560 (Mekong–ROK Plan of Action

2014–2017) และแผนปฏิบัติการฯ ฉบับปัจจุบัน คือ ฉบับที่ 2 ระหว่างปี พ.ศ. 2560–2563 (Mekong–ROK Plan of Action 2017–2020) ซึ่งให้ความสำคัญกับการเชื่อมโยงความร่วมมือกับ กรอบ Initiative for ASEAN Integration (IAI) เพื่อลดช่องว่างการพัฒนาในอาเซียน โดย

- 1) กำหนดโครงการนำร่องในประเด็น/สาขาที่เห็นว่าสำคัญ ประกอบด้วย
 - (1) การขยายความเชื่อมโยงในอาเซียน (Enhancing ASEAN

Connectivity) ได้แก่

ก. โครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพ (Infrastructure) เช่น การขยายความร่วมมือด้านคมนาคมขนส่งระหว่างสาธารณรัฐเกาหลีกับประเทศลุ่มน้ำโขง

ข. เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) เช่น การสร้างระบบสารสนเทศ เพื่อการใช้งานด้านสาธารณสุขในเวียดนาม และด้านกฎหมายในเมียนมา

- (2) การพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) ได้แก่

ก. การเติบโตทางเศรษฐกิจที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (Green Growth) เช่น การจัดทำแผนแม่บทเพื่อพัฒนาระบบมาตรวิทยาในเวียดนามและเมียนมาให้ทันสมัย

ข. การพัฒนาทรัพยากรน้ำ (Water Resource Development) เช่น การปรับปรุงพื้นที่ลุ่มแม่น้ำเพื่อการเกษตรในกัมพูชา

(3) การพัฒนาที่มีประชาชนเป็นศูนย์กลาง (People-centered Development)

ก. การเกษตรและการพัฒนาชนบท (Agriculture and Rural Development) เช่น การฝึกอบรมเพื่อพัฒนาผลผลิตข้าวในลุ่มน้ำโขง

ข. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Development) เช่น การให้ทุนศึกษาปริญญาโทด้านโลจิสติกส์ และโครงการส่งเสริมห่วงโซ่มูลค่าทางการเกษตรในลุ่มน้ำโขง

- 2) กำหนดแนวทางในอนาคตของกรอบ Mekong–ROK ประกอบด้วย

(1) ปรับการจัดลำดับสาขาความร่วมมือทั้ง 6 สาขาและเพิ่มสาขาใหม่ ดังนี้

ก. ความเชื่อมโยง (Connectivity) จะประกอบด้วย (1) โครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพ (2) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และ (3) เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT)

ข. การประสานการจัดการทรัพยากรน้ำกับการเกษตรและพลังงาน จะประกอบด้วย (1) การเติบโตทางเศรษฐกิจที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (Green Growth) (2) การพัฒนาทรัพยากรน้ำ และ (3) การเกษตรและการพัฒนาชนบท

ค. ความร่วมมือด้านธุรกิจและการเงิน

ง. การท่องเที่ยว

(2) เชื่อมโยง IAI และโครงการในกรอบ Mekong–ROK โดยจัดทำโครงการความร่วมมือที่เป็นประโยชน์ต่อภูมิภาคมากกว่าประเทศใดประเทศหนึ่ง รวมทั้งลดช่องว่างการพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพของความช่วยเหลือระหว่างประเทศ

(3) เพิ่มการมีส่วนร่วมของภาคส่วนอื่น เช่น ภาคเอกชนในความร่วมมือทางธุรกิจ ประเทศแหล่งผู้ให้อื่น เช่น สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และองค์การระหว่างประเทศ ในโครงการความร่วมมือเพื่อเพิ่มประสิทธิผล และป้องกันความซ้ำซ้อนของโครงการความร่วมมือในภูมิภาคลุ่มน้ำโขง รวมทั้งริเริ่มความร่วมมือไตรภาคีระหว่างสาธารณรัฐเกาหลี-ประเทศไทย-ประเทศเพื่อนบ้าน ในฐานะที่ประเทศไทยเป็นประเทศผู้ให้รายใหม่

[ป ฎิ ญ ญ ๑ Han–River Declaration of Establishing the Mekong–ROK Comprehensive Partnership for Mutual Prosperity และแผนปฏิบัติการ Mekong–ROK Plan of Action 2017–2020 ตามภาคผนวก ค]

2.2.3.3 จีน

ไทยและจีนได้ร่วมกันจัดทำข้อเสนอในการจัดตั้งกรอบความร่วมมือลุ่มน้ำโขงกับล้านช้าง (Mekong–Lancang Cooperation: MLC) ซึ่งพัฒนามาจากข้อริเริ่มของไทยเมื่อปี พ.ศ. 2555 ที่จะจัดการประชุมระหว่างประเทศเพื่อการบริหารจัดการน้ำและการพัฒนาอย่างยั่งยืนในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำล้านช้าง–แม่น้ำโขง และต่อมานายกรัฐมนตรีจีนได้กล่าวสนับสนุนข้อเสนอนี้ ในการประชุมผู้นำอาเซียน–จีน ครั้งที่ 17 เมื่อเดือนพฤศจิกายน 2557 โดยกรอบ MLC ได้รับการจัดตั้งขึ้นอย่างเป็นทางการจากที่ประชุม ผู้นำกรอบ MLC ครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 23 มีนาคม 2559 ที่เมืองซานย่า มณฑลไห่หนาน โดยนายกรัฐมนตรีไทยและจีนเป็นประธานร่วมกัน และมีประเทศในลุ่มน้ำโขงอีก 4 ประเทศ (กัมพูชา ลาว เมียนมา และเวียดนาม) ร่วมเป็นสมาชิก มีวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงอย่างยั่งยืน ลดความเหลื่อมล้ำด้านการพัฒนาระหว่างกัน ในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง และระหว่างอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงกับภูมิภาคอื่น ๆ รวมทั้งเพื่อส่งเสริมความแข็งแกร่งให้กับประชาคมอาเซียนในภาพรวม

ที่ประชุมผู้นำกรอบ MLC ครั้งที่ 1 ยังได้รับรองปฏิญญาซานย่า (Sanya Declaration) ซึ่งกำหนดความร่วมมือไว้ 3 เสาหลัก (สอดคล้องกับเสาหลักของอาเซียน) ได้แก่ (1) การเมืองและความมั่นคง (2) เศรษฐกิจและการพัฒนาอย่างยั่งยืน และ (3) สังคม วัฒนธรรม และปฏิสัมพันธ์ระหว่างประชาชน รวมทั้งสาขาที่สำคัญในระยะเริ่มต้น 5 สาขา ได้แก่ (1) ความเชื่อมโยง (2) ศักยภาพในการผลิต (3) ความร่วมมือเศรษฐกิจข้ามพรมแดน (4) ทรัพยากรน้ำ และ (5) การเกษตรกับการลดความยากจน นอกจากนี้ ที่ประชุมผู้นำกรอบ MLC ครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 10 มกราคม 2561 ณ กรุงพนมเปญ ได้รับรองปฏิญญาพนมเปญ (Phnom Penh Declaration) รวมทั้งแผนปฏิบัติการ ระยะ 5 ปี ระหว่างปี พ.ศ. 2561–2565 (Five–Year Plan of Action on Lancang–Mekong Cooperation 2018–2022) เพื่อเป็นแนวทางที่กำหนดกรอบและกิจกรรมใน 3 เสาหลัก และ 5 สาขาที่สำคัญ ได้แก่

1) เสาหลักที่ 1 การเมืองและความมั่นคง (Political and Security Issues) เช่น จัดประชุมหารือและแลกเปลี่ยนการเยือนระดับสูงและระหว่างพรรคการเมืองอย่างสม่ำเสมอ และพัฒนาความร่วมมือด้านความมั่นคงปลอดภัย เช่น การบังคับใช้กฎหมาย การปราบปรามการกระทำผิดข้ามชายแดน และการป้องกันและบรรเทาภัยพิบัติ เป็นต้น

2) เสาหลักที่ 2 เศรษฐกิจและการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Economy and Sustainable Development) ประกอบด้วยสาขาที่สำคัญดังกล่าวข้างต้น คือ (1) ความเชื่อมโยง

(2) ศักยภาพในการผลิต (3) ความร่วมมือเศรษฐกิจข้ามพรมแดน (4) ทรัพยากรน้ำ (5) การเกษตร (6) การลดความยากจน และอีก 4 ประเด็นที่เห็นว่าสำคัญ คือ (1) การพัฒนาระบบการเงินระหว่างประเทศสมาชิก MLC เพื่อส่งเสริมการค้าการลงทุนในภูมิภาค (2) การอนุรักษ์และใช้ทรัพยากรป่าไม้ตามลุ่มแม่น้ำล้านช้าง-แม่น้ำโขง (3) การปกป้องสิ่งแวดล้อม และ (4) พิธีการศุลกากรและการตรวจสอบคุณภาพ

3) เสาหลักที่ 3 ความร่วมมือด้านสังคมและวัฒนธรรม (Social and Cultural Cooperation) ประกอบด้วย 6 ประเด็นสำคัญ คือ (1) วัฒนธรรม เช่น ผลักดันการดำเนินงานภายใต้ความร่วมมือด้านวัฒนธรรมของกรอบ MLC (2) การท่องเที่ยว เช่น พัฒนาเมืองท่องเที่ยว MLC และขยายโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็น (3) การศึกษา เช่น พัฒนาอาชีวศึกษา ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนทางวิชาการ ระหว่างมหาวิทยาลัย (4) สุขภาพ เช่น พัฒนาความร่วมมือในการป้องกันและควบคุมโรคติดต่อข้ามชายแดน ขยายความร่วมมือเพื่อการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างโรงพยาบาล/ สถาบันทางการแพทย์ (5) สื่อสารมวลชน เช่น จัดทำเว็บไซต์เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับ MLC และ (6) การแลกเปลี่ยนระดับประชาชนและความร่วมมือระหว่างรัฐบาลในระดับท้องถิ่นและระดับภูมิภาค เช่น โครงการแลกเปลี่ยนเยาวชน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการจากภาครัฐระดับท้องถิ่น และองค์กรเอกชน เป็นต้น

ไทยในฐานะผู้ร่วมก่อตั้งได้มีบทบาทนำและต้องการเป็นหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนาในการให้ความช่วยเหลือด้านวิชาการและเศรษฐกิจแก่ประเทศลุ่มน้ำโขง รวมทั้งผลักดันให้ MLC เป็นศูนย์กลางเป็นเลิศด้านเศรษฐกิจและการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยเป็นกลไกหลักผลักดันให้อนุภูมิภาคสามารถเข้าสู่ห่วงโซ่มูลค่าผ่านเครื่องมือที่ทันสมัย เช่น การค้าอิเล็กทรอนิกส์ การส่งเสริมธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เขตเศรษฐกิจพิเศษ (SEZ) และการพัฒนาอุตสาหกรรมที่ทันสมัย สอดคล้องกับนโยบายประเทศไทย 4.0 ซึ่งในการประชุมผู้นำกรอบ MLC ครั้งที่ 2 เมื่อเดือนมกราคม 2561 ประเทศไทยได้ประกาศจะผลักดัน กรอบ MLC ให้ทันสมัยและมีนวัตกรรม เชื่อมโยงกับระเบียงเศรษฐกิจของซีอาร์ไอเริ่มหนึ่งแถบ หนึ่งเส้นทางของจีน (One Belt, One Road Initiative) พร้อมผลักดันให้ ACMECS เป็นศูนย์กลางในการขับเคลื่อนอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง และในการประชุมระดับรัฐมนตรี MLC ครั้งที่ 4 เมื่อเดือนธันวาคม 2561 ณ หลวงพระบาง ได้มีการริเริ่มแนวคิด “LMC Economic Development Belt” เพื่อให้เกิดการสอดประสานกับกิจกรรมภายใต้กรอบ GMS และ ACMECS ด้วย นอกจากนี้ ไทยและจีนยังได้ตกลงกันที่จะขยายความร่วมมือในสาขาเกษตร สิ่งแวดล้อม สาธารณสุข ฝึกอบรมวิชาชีพ และการแลกเปลี่ยนบุคลากรและเยาวชน

[Five-Year Plan of Action on Lancang-Mekong Cooperation 2018-2022 ตามภาคผนวก ง]

2.3 สรุปกรอบแนวคิด

2.3.1 ความร่วมมือไตรภาคี (Triangular Cooperation) เป็นความร่วมมือที่คู่ร่วมมือทั้งสามฝ่ายจะได้รับประโยชน์ กล่าวคือ (1) ประเทศพัฒนาแล้ว (traditional donor) หรือในการศึกษาฉบับนี้คือ ประเทศหุ้นส่วนทั้งสาม จะสามารถลดค่าใช้จ่ายโดยใช้ผู้เชี่ยวชาญของประเทศผู้ให้รายใหม่ (emerging donor) หรือในการศึกษาฉบับนี้คือ ประเทศไทย หรือประเทศหุ้นส่วนทั้งสามยังสามารถใช้ความร่วมมือไตรภาคีไปทดแทนโครงการความร่วมมือทวิภาคีที่ให้แก่ประเทศเพื่อนบ้านได้

(2) ประเทศไทย (ประเทศผู้ให้รายใหม่) จะได้รับการพัฒนาศักยภาพ/คุณภาพของการให้ความร่วมมือระหว่างประเทศกำลังพัฒนา จากประสบการณ์ที่ดีของประเทศหุ้นส่วนทั้งสาม (ประเทศพัฒนาแล้ว) และ (3) ประเทศผู้รับ (beneficiary country) หรือในการศึกษานี้คือ ประเทศเพื่อนบ้านได้ใช้ประโยชน์จากประสบการณ์ของประเทศไทย (ประเทศผู้ให้รายใหม่) ซึ่งมีความเหมาะสมและใกล้เคียงกับบริบทและสภาพของประเทศผู้รับ เป็นต้น

2.3.2 ประเทศไทยโดยยุทธศาสตร์ต่าง ๆ ของกระทรวงการต่างประเทศได้ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมความสัมพันธ์กับเพื่อนบ้านอย่างรอบด้านทุกมิติมาโดยตลอด โดยประสงค์จะมีบทบาทนำในการพัฒนาและความเชื่อมโยงในทุกด้าน และในระดับนานาชาติ ได้รับการสนับสนุน/ยอมรับจากประเทศมหาอำนาจในฐานะศูนย์กลางของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และเป็นที่ยอมรับของประชาคมโลกในการมีส่วนร่วมในการถ่ายทอดแนวปฏิบัติที่ดีและการพัฒนาที่ยั่งยืน

2.3.3 ประเด็น/สาขาที่สำคัญต่อการบรรลุเป้าหมายตามเสาหลักที่ 3 การพัฒนาภูมิภาคอย่างยั่งยืนและมั่นคง ภายใต้อาณัติ ACMECS มี 5 ประเด็นความร่วมมือ ประกอบด้วย

2.3.3.1 การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ ซึ่งมีสาขาที่สำคัญ ได้แก่ (1) วิสาหกิจอัจฉริยะ เช่น SMEs และ Startups (2) การเกษตรอัจฉริยะ (3) การท่องเที่ยวอัจฉริยะและยั่งยืน (4) บริการทางการแพทย์อัจฉริยะ (5) การศึกษาอัจฉริยะ (6) พลังงานอัจฉริยะ (7) เมืองอัจฉริยะ และ (8) ความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์

2.3.3.2 ความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีสาขาที่สำคัญ ได้แก่ (1) การจัดการทรัพยากรน้ำ (2) การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (3) การลดภัยพิบัติ (4) พลังงานทดแทน และ (5) ประเด็นข้ามสาขา คือ น้ำ-อาหาร-พลังงาน-สิ่งแวดล้อม

2.3.3.3 การเกษตรยั่งยืน ซึ่งได้กำหนดเรื่องที่สำคัญไว้ เช่น การเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร การจัดการทรัพยากรประมง ป่าไม้ และสัตว์ป่าอย่างยั่งยืน การส่งออกผลผลิตทางการเกษตรแปรรูป เป็นต้น

2.3.3.4 การท่องเที่ยว ซึ่งได้กำหนดเรื่องที่สำคัญไว้ เช่น การท่องเที่ยวเชิงเกษตรและเชิงนิเวศ การเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวระหว่างประเทศสมาชิก ACMECS และการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

2.3.3.5 สุขภาพ ซึ่งได้กำหนดเรื่องที่สำคัญไว้ เช่น การป้องกันและควบคุมการแพร่ระบาดของโรคติดต่อข้ามชายแดนในระดับชาติและระดับภูมิภาค การป้องกันและควบคุมโรคไม่ติดต่อ ประเด็นสุขภาพของผู้อพยพข้ามชายแดน โภชนาการที่ดี ผลกระทบจากสิ่งแวดล้อมต่อสุขภาพ อาหารและยาปลอดภัย เป็นต้น

2.3.4 สาขาที่มีลำดับความสำคัญที่ประเทศหุ้นส่วนทั้งสามกำหนดไว้ในการให้ความช่วยเหลือแก่กลุ่มน้ำโขง (รวมทั้งประเทศเพื่อนบ้านซึ่งเป็นประเทศสมาชิก ACMECS) ตามยุทธศาสตร์และ/หรือแผนปฏิบัติการที่จัดทำขึ้นภายใต้กรอบความร่วมมือระดับภูมิภาคที่ ญี่ปุ่น สาธารณรัฐเกาหลี และจีนได้ร่วมกับไทยและประเทศเพื่อนบ้านก่อตั้ง ที่สอดคล้องกับความร่วมมือ 5 สาขาตามที่กำหนดไว้ในเสาหลักที่ 3 ของแผนแม่บท ACMECS ข้างต้น ดังนี้

2.3.4.1 ญี่ปุ่น ตามยุทธศาสตร์กรุงโตเกียว ค.ศ. 2018 (Tokyo Strategy 2018 for Mekong–Japan Cooperation) ภายใต้กรอบความร่วมมือลุ่มน้ำโขงกับญี่ปุ่นมีสาขาที่สอดคล้องกับเสาหลักที่ 3 ของแผนแม่บท ACMECS ได้แก่

1) เสาหลักที่ 1 ความเชื่อมโยงที่ไม่หยุดนิ่งและมีประสิทธิภาพ (Vibrant and Effective Connectivity) โดยเฉพาะในเรื่องความเชื่อมโยงด้านอุตสาหกรรม (Industrial Connectivity) ซึ่งจะส่งเสริมอุตสาหกรรมที่เชื่อมโยงกัน รวมทั้ง SMEs และ Startups ของญี่ปุ่นกับประเทศลุ่มน้ำโขง

2) เสาหลักที่ 2 สังคมที่มีประชาชนเป็นศูนย์กลาง (People–Centered Society) โดยเฉพาะในเรื่อง (1) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในด้านอุตสาหกรรมและการประกอบธุรกิจ เช่น การพัฒนาปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) การเกษตร และอุตสาหกรรมอาหาร (2) การดูแลรักษาสุขภาพ และ (3) การศึกษา

3) เสาหลักที่ 3 การตระหนักถึงความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม (Realization of a Green Mekong) โดยเฉพาะในเรื่อง (1) การลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และ (2) การจัดการทรัพยากรน้ำ

2.3.4.2 สาธารณรัฐเกาหลี ตามแผนปฏิบัติการ ฉบับที่ 2 ระหว่างปี พ.ศ. 2560–2563 (Mekong–ROK Plan of Action 2017–2020) ภายใต้กรอบความร่วมมือลุ่มน้ำโขงกับสาธารณรัฐเกาหลี มีสาขาที่สอดคล้องกับเสาหลักที่ 3 ของแผนแม่บท ACMECS ได้แก่

1) ความเชื่อมโยง (Connectivity) โดยเฉพาะในเรื่อง (1) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และ (2) เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT)

2) การประสานการจัดการทรัพยากรน้ำกับการเกษตรและพลังงาน ประกอบด้วย (1) การเติบโตทางเศรษฐกิจที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (Green Growth) (2) การพัฒนาทรัพยากรน้ำ และ (3) การเกษตรและการพัฒนาชนบท

3) การท่องเที่ยว

2.3.4.3 จีน ตามแผนปฏิบัติการ ระยะ 5 ปี ระหว่างปี พ.ศ. 2561–2565 (Five–Year Plan of Action on Lancang–Mekong Cooperation 2018–2022) ภายใต้กรอบความร่วมมือลุ่มน้ำโขงกับล้านช้าง มีสาขาที่สอดคล้องกับเสาหลักที่ 3 ของแผนแม่บท ACMECS ได้แก่

1) เสาหลักที่ 2 เศรษฐกิจและการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Economy and Sustainable Development) โดยเฉพาะในเรื่อง (1) ความเชื่อมโยง ซึ่งได้มีการกำหนดเรื่องการพัฒนาความเชื่อมโยงด้านพลังงาน และเทคโนโลยีสารสนเทศไว้ด้วย (2) ศักยภาพในการผลิต (3) ความร่วมมือเศรษฐกิจข้ามพรมแดน ซึ่งได้มีการกำหนดเรื่องการพัฒนาพันธมิตรด้านการบริการสำหรับ SMEs ไว้ด้วย (4) ทรัพยากรน้ำ (5) การเกษตร และ (6) การปกป้องสิ่งแวดล้อม

2) เสาหลักที่ 3 ความร่วมมือด้านสังคมและวัฒนธรรม (Social and Cultural Cooperation) โดยเฉพาะในเรื่อง (1) การท่องเที่ยว (2) การศึกษา และ (3) สุขภาพ

2.3.5 กรมความร่วมมือระหว่างประเทศในฐานะหน่วยงานหลักของประเทศไทยในการดำเนินงานความร่วมมือสาขาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ภายใต้กรอบ ACMECS ได้เคยสำรวจศักยภาพหน่วยงานไทยในการถ่ายทอดความรู้ทางวิชาการให้แก่อนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง (ประเทศเพื่อนบ้าน)

แล้วมีถึง 16 ด้านและมีสาขาย่อยอีกหลากหลายในแต่ละด้าน ซึ่งสาขาที่ไทยมีศักยภาพเหล่านี้สอดคล้องกับสาขาที่สำคัญตามเสาหลักที่ 3 ภายใต้แผนแม่บท ACMECS และสาขาที่ประเทศหุ้นส่วนทั้งสามแหล่งให้ความสำคัญภายใต้กรอบความร่วมมือลุ่มน้ำโขงต่าง ๆ ข้างต้นด้วยเช่นกัน รวม 8 ด้าน ได้แก่ เกษตร ศึกษา สาธารณสุข พลังงาน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อุตสาหกรรม เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และการท่องเที่ยว

2.3.6 ในบทที่ 3 ของการศึกษานี้ จะได้นำข้อค้นพบต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นมาประมวล เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาความร่วมมือไตรภาคีกับญี่ปุ่น สาธารณรัฐเกาหลี และจีน เพื่อการพัฒนาศักยภาพและทรัพยากรมนุษย์โดยการถ่ายทอดความรู้ทางวิชาการที่จะช่วยส่งเสริมให้เกิดการบรรลุเป้าหมายของเสาหลักที่ 3 ภายใต้แผนแม่บท ACMECS ผ่านกลไกการดำเนินงานของกรมความร่วมมือระหว่างประเทศที่มีร่วมกับทั้งสามแหล่งดังกล่าวอยู่แล้วในการให้ความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาแก่ประเทศเพื่อนบ้าน โดยจะนำหลักที่สำคัญ 5 ประการ (Ownership, Alignment, Harmonisation, Managing for Results และ Mutual Accountability) ของปฏิญญาปารีสเพื่อการให้ความช่วยเหลืออย่างมีประสิทธิภาพ (Paris Declaration on Aid Effectiveness) และการวิเคราะห์นโยบายเชิงระบบ (System Analysis) มาใช้ในการศึกษาวิเคราะห์เพื่อเสนอแนวทางการรวมทั้งวิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อนในการพัฒนาความร่วมมือไตรภาคีดังกล่าวด้วย

บทที่ 3 ผลการศึกษา

บทนี้เป็นการศึกษาวิเคราะห์การดำเนินงานให้ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาของไทยโดย
กรมความร่วมมือระหว่างประเทศให้แก่ประเทศเพื่อนบ้านหรือประเทศสมาชิก ACMECS ทั้งระดับทวิภาคี
กรอบภูมิภาค และความร่วมมือไตรภาคี (กับญี่ปุ่น สาธารณรัฐเกาหลี และจีน) ที่มีอยู่ในปัจจุบัน
เพื่อหาโอกาส/ช่องว่างที่ยังมีอยู่ในการเสนอกิจกรรมที่เหมาะสม และศึกษาหาข้อสรุปและข้อเสนอแนะ
แนวทางความร่วมมือเพื่อการพัฒนาในลักษณะหุ้นส่วนไตรภาคีกับทั้ง 3 แหล่งผู้ให้ ที่มุ่งเน้นการพัฒนา
ทรัพยากรมนุษย์ให้แก่ประเทศสมาชิก ACMECS เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการบรรลุเป้าหมายที่ 3
ของแผนแม่บท ACMECS ระยะ 5 ปี (ค.ศ. 2019–2023) รวมทั้งจุดอ่อนและจุดแข็งในการพัฒนา
ความร่วมมือไตรภาคีดังกล่าวภายใต้กรอบการดำเนินงานของกรมความร่วมมือระหว่างประเทศ

ในการศึกษาภาพรวมการให้ความร่วมมือแก่ประเทศเพื่อนบ้านเพื่อเสนอแนะแนวทางที่
เหมาะสมสำหรับความร่วมมือไตรภาคีในครั้งนี้ ผู้ศึกษาจะได้นำหลักการที่ สพร. (ปัจจุบันคือ
กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ) ใช้ในยุทธศาสตร์ความร่วมมือฯ (พ.ศ. 2550–2554) ซึ่งประยุกต์
มาจากหลักการของปฏิญญาปารีส (Paris Declaration on Aid Effectiveness) โดยเฉพาะในเรื่อง
Policy and Plan Alignment, Harmonisation และ Result-based Approach มาใช้เป็นหลัก
ร่วมด้วยทฤษฎีระบบ (System) ซึ่งเน้นการกำหนดนโยบายที่เป็นขั้นตอนจากปัจจัยนำเข้า (Input)
กระบวนการ/ขั้นตอน (Process) ผลผลิต (Output) การป้อนกลับของข้อมูล (Feed Back) และ
สิ่งแวดล้อม (Environment) ที่มีอิทธิพล มาช่วยวิเคราะห์จุดอ่อนและจุดแข็งของแนวทางใหม่ด้วย

3.1 การศึกษาภาพรวมความร่วมมือเพื่อการพัฒนาของไทยให้แก่ประเทศเพื่อนบ้านในปัจจุบัน ที่ดำเนินการโดยกรมความร่วมมือระหว่างประเทศ

3.1.1 ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาของไทยโดยกรมความร่วมมือระหว่างประเทศ

ในปี พ.ศ. 2506 ได้มีการก่อตั้ง “กรมวิเทศสหการ (กวส.)” ภายใต้สังกัดสำนัก
นายกรัฐมนตรี เพื่อเป็นหน่วยงานเฉพาะในการประสานการรับความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจและ
วิชาการจากรัฐบาลต่างประเทศและองค์การระหว่างประเทศต่าง ๆ ที่เป็นแหล่งผู้ให้เพื่อช่วยส่งเสริม
การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของไทย ในขณะเดียวกัน กวส. ได้ให้ความช่วยเหลือทางวิชาการแก่
ประเทศกำลังพัฒนาอื่น ๆ ด้วย โดยการจัดฝึกอบรมให้แก่ประเทศที่สาม (Third Country Training
Program: TCTP) ในประเทศไทยตามที่แหล่งผู้ให้อื่น เช่น WHO ขอให้ช่วยดำเนินการและสนับสนุน
งบประมาณค่าใช้จ่าย อย่างไรก็ตาม การให้ความร่วมมือทางวิชาการของไทยเริ่มเป็นรูปธรรมชัดเจนใน
ปี พ.ศ. 2534 เมื่อรัฐบาลไทยได้จัดสรรงบประมาณพิเศษเพิ่มเติมให้แก่กรมวิเทศสหการ มูลค่า 200
ล้านบาท เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศเพื่อนบ้าน คือ กัมพูชา ลาว เมียนมา และเวียดนาม
สืบเนื่องจากนโยบายของรัฐบาลไทยตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2532 ที่ประสงค์จะเปลี่ยนภูมิภาคอินโดจีนจาก

สนาามรปให้เป็นนามการค้ำ สนับสนุนให้ประเทศเพื่อนบ้านสามารถพัฒนาตนเองและเสริมสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในภูมิภาค รวมทั้งส่งเสริมความร่วมมือและความสัมพันธ์ในทุกด้านกับประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งต่อมาในปี พ.ศ. 2536 กวส. ได้รับมอบหมายจากรัฐบาลไทยตามประกาศในราชกิจจานุเบกษาให้มีหน้าที่ดำเนินการให้ความช่วยเหลือและความร่วมมือทางเศรษฐกิจและวิชาการของไทยแก่ต่างประเทศด้วย โดยความช่วยเหลือของไทยเน้นให้มีการถ่ายทอดความรู้ของคนไทยในด้านต่าง ๆ ที่มีความเชี่ยวชาญด้าน การเกษตร สาธารณสุข และการศึกษา และมีเทคโนโลยีที่เหมาะสมเนื่องจากมีความใกล้เคียงที่ประเทศกำลังพัฒนาสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างง่ายดายกว่าการไปอบรมในประเทศที่มีเทคโนโลยีก้าวหน้าเกินกว่ามาก ซึ่งนับเป็นจุดแข็งของประเทศไทยในฐานะของประเทศผู้ให้รายใหม่ และเมื่อไทยได้เริ่มต้นบทบาทเป็น “ประเทศผู้ให้รายใหม่” ได้ให้ความสำคัญกับประเทศเพื่อนบ้าน (กัมพูชา สปป. ลาว เมียนมา และเวียดนาม) เป็นอันดับแรก ในระดับทวิภาคี ประเทศไทยให้ความร่วมมือแบบใต้-ใต้ (South-South Cooperation)⁵ ตามแผนบัวโนสไอเรส⁶ มุ่งเน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ในรูปแบบของการให้ทุนศึกษา ฝึกอบรม หรือดูงาน ผู้เชี่ยวชาญ และวัสดุอุปกรณ์ ตามความต้องการของประเทศคู่ร่วมมือ และยังได้เปลี่ยนสถานะจากประเทศผู้รับมาเป็นประเทศคู่ร่วมมือในลักษณะหุ้นส่วนเพื่อให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศกำลังพัฒนาอื่น ๆ ในรูปของความร่วมมือแบบไตรภาคี (Trilateral Cooperation) และทำความตกลงกับแหล่งผู้ให้ต่าง ๆ เช่น ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย ฝรั่งเศส UNDP UNICEF และ UNFPA โดยดำเนินงานในรูปของการจัดฝึกอบรมร่วมกันหรือการจัดส่งผู้เชี่ยวชาญ และออกค่าใช้จ่ายร่วมกัน อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาการปฏิรูประบบราชการของไทยเมื่อ พ.ศ. 2545 ทำให้มีการยุบเลิก กวส. และจัดตั้ง “สำนักงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ (สพร.)” ขึ้นมาเป็นหน่วยงานใหม่ภายใต้กระทรวงการต่างประเทศ ในปี พ.ศ. 2547 และในปี พ.ศ. 2558 ได้มีการออกพระราชบัญญัติก่อตั้ง “กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ” โดยให้อิโณอำนาจหน้าที่ของ สพร. ไปทั้งหมด (กรมวิเทศสหการ, 2542; สำนักงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ, 2550; กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ, 2558)

3.1.2 ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาของไทยที่ให้แก่ประเทศเพื่อนบ้าน

ประเทศเพื่อนบ้าน ได้แก่ กัมพูชา ลาว เมียนมา และเวียดนาม เป็นประเทศเป้าหมายหลักในการให้ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาของรัฐบาลไทยมาโดยตลอด มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อรักษาและส่งเสริมผลประโยชน์ของประเทศไทยในทุกมิติ เช่น การรักษาสันติภาพและเสถียรภาพ

⁵ ความร่วมมือแบบใต้-ใต้ (South-South Cooperation) เป็นความร่วมมือทางเศรษฐกิจและวิชาการที่ประเทศกำลังพัฒนา/ด้อยพัฒนาให้ความช่วยเหลือ ซึ่งกันและกันภายหลังจากที่ความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจและวิชาการที่ประเทศที่พัฒนาแล้วได้ให้แก่ประเทศกำลังพัฒนา/ด้อยพัฒนามีแนวโน้มลดลงและมีการนำเงื่อนไขอื่น ๆ มาผูกกับการให้ความช่วยเหลือมากขึ้น โดยความร่วมมือจะเป็นทั้งในลักษณะของการให้ (อาทิ ทุนการศึกษา/ทุนฝึกอบรม/ทุนดูงาน/ผู้เชี่ยวชาญ/ วัสดุอุปกรณ์) ของประเทศใดประเทศหนึ่งแต่ฝ่ายเดียว อาทิ การให้ความร่วมมือด้านทุนฝึกอบรมระยะสั้นในสาขาการเกษตรของไทยแก่ประเทศในแอฟริกา และในลักษณะของการแลกเปลี่ยนความร่วมมือระหว่างกัน (สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ, 2556)

⁶ ในการประชุม United Nations Conference on Technical Cooperation among Developing Countries (TCDC) เมื่อวันที่ 12 กันยายน ค.ศ. 1978 (พ.ศ. 2521) ที่กรุงบัวโนสไอเรส อาร์เจนตินา ผู้แทนจาก 138 ประเทศได้ร่วมกันรับรองแผนบัวโนสไอเรส (Buenos Aires Plan of Action) เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานความร่วมมือทางวิชาการระหว่างประเทศกำลังพัฒนา (UNOSSC, 2561)

ระหว่างกัน โดยการลดช่องว่างในการพัฒนา การรักษาและเพิ่มพูนผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของไทยในประเทศเพื่อนบ้าน เช่น การลงทุนจากผู้ประกอบการไทยในประเทศเพื่อนบ้าน หรือประเทศเพื่อนบ้านเป็นตลาดรองรับสินค้า แหล่งวัตถุดิบและแรงงานสำหรับการผลิตภาคอุตสาหกรรมไทย รวมทั้งการบรรเทาความยากจนและป้องกันปัญหาสังคมต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบข้ามชายแดนระหว่างกัน ซึ่งจะสะท้อนได้จากมูลค่าการให้ความร่วมมือทางวิชาการของกรมความร่วมมือระหว่างประเทศที่จัดสรรให้แก่ประเทศเพื่อนบ้านในแต่ละปี โดยในปี พ.ศ. 2560⁷ ประเทศเพื่อนบ้าน 4 ประเทศได้รับทุนมาศึกษา ฝึกอบรม หรือดูงานที่ประเทศไทยภายใต้กิจกรรมความร่วมมือในรูปแบบต่าง ๆ รวมทั้งสิ้น 2,129 ทุน คิดเป็นร้อยละ 68 ของจำนวนทุนทั้งหมด 3,123 ทุน ที่กรมความร่วมมือระหว่างประเทศสนับสนุนให้แก่ประเทศกำลังพัฒนาทั่วโลก⁸ หรือมีมูลค่ารวม 214,435,300 บาท คิดเป็นร้อยละ 50 ของงบประมาณทั้งหมด จำนวน 427,240,400 บาท

Appendix I : Total Value of Thai International Cooperation Programme by type of Programme (TICP FY 2017)													(No. : Persons, Value : '000 Baht)		
Country	Bilateral		TIPP		AITC		TCDC		Trilateral		Cooperation Framework**		Total TICP		
	No.*	Value	No.	Value	No.	Value	No.	Value	No.	Value	No.	Value	No.***	Value	
1. THE FOUR NEIGHBOURING COUNTRIES															
- Cambodia	250	81,752.1	-	-	12	900.4			57	1643.8	14	1,110.5	333	85,406.8	
- Lao PDR	698	66,140.0	-	-	14	1,244.1			41	1025.4	24	1,565.3	777	69,974.8	
- Myanmar	787	40,081.4	10	719.4	11	841.5			60	2198.4	20	1,725.6	888	45,566.3	
- Vietnam	66	9,908.8	-	-	14	1,564.3			37	923	14	1,091.3	131	13,487.4	

ที่มา <http://tica.thaigov.net/main/th/other/4296>

กิจกรรมความร่วมมือรูปแบบต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบันมีดังนี้

3.1.2.1 กิจกรรมที่ใช้เงินงบประมาณจากรัฐบาลไทยรับผิดชอบค่าใช้จ่ายทั้งหมด

1) การจัดหลักสูตรฝึกอบรมนานาชาติประจำปี (Annual International Training Courses: AITC) ในประเทศไทย ปีละประมาณ 20–30 หลักสูตร และแจ้งเวียนทุนไปยังประเทศต่าง ๆ รวมทั้งประเทศเพื่อนบ้าน ให้มาเข้าร่วมฝึกอบรม โดยปัจจุบันมุ่งเน้นใน 5 ประเด็นหลัก คือ สาธารณสุข (Public Health) ความมั่นคงทางอาหาร (Food Security) การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Change) หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy Philosophy: SEP) และเรื่องที่สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติหรือ Sustainable Development Goals (SDGs)

2) การให้ทุนศึกษาระดับปริญญาโทนานาชาติ (Thai International Postgraduate Program: TIPP) ปีละประมาณ 60 ทุน โดยแจ้งเวียนทุนในลักษณะแข่งขันแก่ประเทศกำลังพัฒนาต่าง ๆ รวมทั้งประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อมาศึกษาต่อที่มหาวิทยาลัยในประเทศไทยในสาขาวิชาตาม 5 ประเด็นหลัก เช่นเดียวกับ AITC ข้างต้น

⁷ ปีล่าสุดที่มีตัวเลขมูลค่าอย่างเป็นทางการแล้ว

⁸ รวม 118 ประเทศ จากทุกภูมิภาคได้แก่ เอเชียตะวันออก เอเชียใต้ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เอเชียกลาง ยุโรป ตะวันออก ตะวันออกกลาง หมู่เกาะแปซิฟิกใต้ แอฟริกา และลาตินอเมริกา

3) ความร่วมมือด้านอาสาสมัคร (Friends From Thailand) โดยจัดส่งอาสาสมัครไทยในระดับเยาวชนที่เพิ่งสำเร็จการศึกษาไปปฏิบัติงานร่วมกับเจ้าหน้าที่ของประเทศคู่ร่วมมือที่ขอรับอาสาสมัคร เพื่อแบ่งปันประสบการณ์ในการพัฒนาในสาขาที่เป็นความต้องการของประเทศคู่ร่วมมือและเป็นการสร้างความสัมพันธ์ในระดับประชาชนระหว่างกัน

4) ความร่วมมือทวิภาคี (Bilateral Cooperation) ประกอบด้วย การส่งผู้เชี่ยวชาญและ/หรืออาสาสมัครไทยไปปฏิบัติงาน การให้ทุนศึกษา ฝึกอบรม และดูงาน การสนับสนุนด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ทางวิชาการตามคำขอของประเทศคู่ร่วมมือ หรือดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน ในรูปโครงการเพื่อการพัฒนา (Development Project) ระยะ 3-5 ปี เพื่อให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของโครงการตามที่ประเทศคู่ร่วมมือได้เสนอคำขอรับความช่วยเหลือมา ซึ่งขณะนี้ กรมความร่วมมือระหว่างประเทศได้ให้ความร่วมมือทางวิชาการเพื่อการพัฒนาในระดับทวิภาคีแก่ทั้ง 4 ประเทศ ในสาขาที่ประเทศไทยมีความชำนาญและแนวปฏิบัติที่ดี เช่น การเกษตร การศึกษา สาธารณสุข หรือสาขาอื่น ๆ ตามที่ประเทศเพื่อนบ้านแจ้งขอรับการสนับสนุนในลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

(1) แผนงานพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (Human Resources Development (HRD) Programme) ระยะ 3 ปี โดยให้ทุนแก่บุคลากรของทั้ง 4 ประเทศ ในสาขาตามความต้องการของแต่ละประเทศ ได้แก่ (1) ทุนศึกษาระดับปริญญาโท และ (2) ทุนฝึกอบรม/ดูงานระยะสั้นในประเทศไทย จำนวนหลักสูตรและจำนวนทุนตามแต่ละหรือ/ตกลงกันในแต่ละปี

(2) จัดทำแผนงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนา (Programme-based Approach)⁹ ระยะ 3 ปี ในหลากหลายด้าน ซึ่งจะประกอบด้วยแผนงานย่อยและโครงการต่าง ๆ ภายใต้แต่ละแผนงาน หรือจัดทำโครงการความร่วมมือแบบ stand-alone project ดังนี้

ก. กัมพูชา มี 7 โครงการกับ 3 แผนงาน (24 โครงการ) ได้แก่

– โครงการพัฒนากลุ่มเกษตรกรปลูกผักและผลไม้เพื่อ

ยกระดับมาตรฐานการผลิตสินค้าเกษตรของราชอาณาจักรกัมพูชา

– โครงการพัฒนาการสอนภาษาไทยที่มหาวิทยาลัย

ภูมินทร์ พนมเปญ

– โครงการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนภาษาไทย

ณ มหาวิทยาลัยพระตะบอง

– โครงการพัฒนาบุคลากรทางการแพทย์ของโรงพยาบาล

ในจังหวัดเกาะกง

– โครงการสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานกัมพูชา-ไทย

– โครงการจัดตั้งศูนย์ฝึกอบรมการค้าหัตถกรรม

⁹ การกำหนดกรอบความร่วมมือในลักษณะแผนงาน (Programme-based Approach) เพื่อช่วยให้มีทิศทางและกรอบการดำเนินงานในระยะกลาง ตามหลักการ การให้ความร่วมมือที่มุ่งก่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ (Result-based Approach) ภายใต้คำประกาศ Paris Declaration on Aid Effectiveness ที่กรมความร่วมมือ ระหว่างประเทศ นำมาใช้ในยุทธศาสตร์ฯ ซึ่งจะต้องออกแบบและกำหนดรูปแบบความร่วมมือที่สะท้อนให้เห็นถึงผลลัพธ์ที่ก่อให้เกิดผลกระทบทั้งระยะสั้นและระยะยาว มีความเชื่อมโยงระหว่างกลยุทธ์กับแผนการพัฒนาระดับประเทศ ช่วยเติมเต็มช่องว่างของความรู้ที่ยังขาด และช่วยเสริมกระบวนการพัฒนา, อ้างอิงแล้วในบทที่ 2

– โครงการจัดตั้งศูนย์แรกรับเหยื่อการค้ามนุษย์และกลุ่มเสี่ยง ณ ปอยเปต จังหวัดบันเตียเมียนเจย

– แผนงานความร่วมมือด้านสาธารณสุขระหว่างจังหวัดชายแดน ระยะ 3 ปี (พ.ศ. 2560–2562) มี 4 แผนงานย่อย ได้แก่ (1) การป้องกัน/ควบคุมโรคมาลาเรีย (2) การพัฒนาระบบส่งต่อผู้ป่วย (3) การพัฒนาเครือข่ายโรงพยาบาลที่โรงพยาบาลน้อง และ (4) การพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้าน การแก้ไขปัญหาโรคติดต่อ และมีโครงการที่ดำเนินงานอยู่รวมทั้งสิ้น 9 โครงการ

– แผนงานความร่วมมือด้านการเกษตร ระยะ 3 ปี (พ.ศ. 2561–2563) มี 4 แผนงานย่อย ได้แก่ (1) การเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร (2) การพัฒนาระบบสหกรณ์ (3) การปรับปรุง/เพิ่มการผลิตประมงและสัตว์น้ำ และ (4) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และมีโครงการรวมทั้งสิ้น 5 โครงการ

– แผนงานความร่วมมือด้านการศึกษา ระยะ 3 ปี (พ.ศ. 2561–2563) มี 4 แผนงานย่อย ได้แก่ (1) การศึกษาสายสามัญ สายอาชีพ และสายกีฬา (2) การพัฒนาอุดมศึกษา (3) การเพิ่มคุณภาพการเรียนการสอนในโรงเรียนและการศึกษานอกโรงเรียน และ (4) การพัฒนาขีดความสามารถเพื่อสนับสนุนการให้บริการทางการศึกษา และมีโครงการ รวมทั้งสิ้น 10 โครงการ

ข. สปป. ลาว มี 2 โครงการกับ 4 แผนงาน (24 โครงการ) ได้แก่

– โครงการจัดตั้งศูนย์พัฒนาสังคมมิตรภาพลาว-ไทย

ณ เมืองโพนโฮง แขวงเวียงจันทน์

– โครงการความร่วมมือทางวิชาการเพื่อเตรียมการจัดตั้งคณะศาลปกครองในศาลประชาชนสูงสุดแห่ง สปป. ลาว แขวงเวียงจันทน์

– แผนงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาด้านการศึกษา มีโครงการ รวมทั้งสิ้น 10 โครงการ เช่น การพัฒนาวิทยาลัยพลศึกษา วิทยาลัยศิลปศึกษา วิทยาลัยเทคนิคและอาชีวศึกษา รวมทั้งโครงการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้เพื่อการพัฒนาเกษตรแบบยั่งยืนตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่โรงเรียนหรือวิทยาลัยเทคนิค

– แผนงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาด้านสาธารณสุข มีโครงการ รวมทั้งสิ้น 5 โครงการ เช่น การพัฒนาโรงพยาบาล การส่งเสริมโภชนาการชุมชน การพัฒนาบุคลากรในมหาวิทยาลัย

– แผนงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาด้านการเกษตร มี 1 โครงการ คือ โครงการพัฒนาความสามารถด้านการประมงแก่วิทยาลัยการประมงและป่าไม้แขวงจำปาสัก

– แผนงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มี 1 โครงการ คือ โครงการวางแผนจัดสรรป่าป้องกัน คุ่มครองป่าไม้บ้าน และคุ่มครองแหล่งแก่นพันธุ์ไม้ โดยการมีส่วนร่วมของประชาชน แขวงเวียงจันทน์

ค. เมียนมา มี 1 โครงการกับ 2 แผนงาน (5 โครงการ) ได้แก่

– โครงการสอนภาษาไทย ณ Mandalay University of

Foreign Language (MUFL)

– แผนงานพัฒนาชุมชนภายใต้โครงการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษทวายและพื้นที่โครงการ ที่เกี่ยวข้อง มี 2 โครงการ คือ (1) โครงการพัฒนา Technological University of Dawei และ Dawei Technological High School และ (2) โครงการพัฒนาแผนกฉุกเฉินโรงพยาบาลทวาย

– แผนงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนารัฐยะไข่ มี 3 โครงการ คือ (1) โครงการปรับปรุงฟื้นฟูศูนย์สาธิตการเพาะเลี้ยงกุ้งทะเลในรัฐยะไข่ (2) โครงการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ชุมชน และ/หรือ จัดตั้งชุมชนต้นแบบตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และ (3) โครงการสร้างโรงสีข้าวชุมชนต้นแบบเพื่อการบริโภค

ง. เวียดนาม เนื่องจากในปัจจุบันเวียดนามมีระดับการพัฒนาที่ใกล้เคียงกับไทย จึงได้ตกลงร่วมกันที่จะพัฒนาความร่วมมือในลักษณะหุ้นส่วน (Partnership) ตามหลักการความร่วมมือทางวิชาการระหว่างประเทศกำลังพัฒนา (Technical Cooperation among Developing Countries : TCDC) โดยไทยและเวียดนามจะร่วมกันรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการดำเนินกิจกรรมแบบ Cost sharing basis¹⁰ มากกว่าที่เวียดนามจะเป็นผู้รับความช่วยเหลือจากไทยเพียงฝ่ายเดียวเหมือนที่ผ่านมา ซึ่งปัจจุบันมี 4 โครงการ ได้แก่

– โครงการติดตั้งปะการังเทียมเพื่ออนุรักษ์และเพิ่มพูนทรัพยากรทางทะเล ณ จังหวัดก่าเมา

– โครงการพัฒนาชุมชนต้นแบบอย่างยั่งยืนบนพื้นฐานการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ณ Yen Lac Commune

– โครงการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาไทยของมหาวิทยาลัยในเวียดนาม 4 แห่ง ได้แก่ (1) University of Social Sciences and Humanities นครโฮจิมินห์ (2) Vietnam National University กรุงฮานอย (3) Hanoi University และ (4) University of Danang

– โครงการสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์ไทย (Thai Center) ณ University of Social Sciences and Humanities นครโฮจิมินห์ เพื่อให้เป็น (1) ศูนย์ฝึกอบรมภาษาไทยที่ใหญ่ที่สุดในเวียดนาม (2) ศูนย์เชี่ยวชาญการทำวิจัยเกี่ยวกับประเทศไทยและประเด็นที่เกี่ยวข้อง และ (3) ศูนย์ให้บริการด้านวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมเพื่อเอื้ออำนวยต่อการพัฒนาทางการศึกษา วิชาการ และสังคมเศรษฐกิจ

5) ความร่วมมือพหุภาคี (Multilateral Cooperation) โดยมุ่งเน้นความร่วมมือตามแนวชายแดนที่ไทยริเริ่มขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นร่วมกับประเทศเพื่อนบ้าน (ยกเว้นเวียดนาม) ประกอบด้วย

(1) โครงการสร้างความตระหนักและเตรียมความพร้อมสำหรับโรคติดต่อและอุบัติตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา-เมียนมา-สปป.ลาว ระยะที่ 1 และ 2 ระหว่างปี พ.ศ. 2557-2562 โดยสนับสนุนความร่วมมือสาธารณสุขชายแดนระหว่างคูเมืองสองฝั่ง เช่น การจัดตั้งศูนย์ข้อมูลข่าวสารและพัฒนา Web site ข้อมูลสาธารณสุขชายแดน พัฒนาศักยภาพ ทีมเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็ว สร้างเครือข่ายความร่วมมือและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ ในการ

¹⁰ ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นในประเทศใด (local cost) ประเทศนั้นจะรับผิดชอบ ส่วนประเทศคู่ร่วมมือรับผิดชอบค่าเดินทางระหว่างประเทศ (international travel expenses)

ดำเนินงานสาธารณสุขชายแดนระหว่างจังหวัดสองฝั่ง พัฒนาขีดความสามารถในการเฝ้าระวังโรคของบุคลากรในประเทศเพื่อนบ้าน และเพิ่มขีดความสามารถให้โรงพยาบาลจังหวัดชายแดนไทย

(2) โครงการสร้างทักษะแรงงานและวิชาชีพให้แก่เมียนมา-สปป.ลาว-กัมพูชา เพื่อพัฒนาฝีมือแรงงานต่างด้าวที่ทำงานในสถานประกอบการของไทยตามแนวชายแดน และพัฒนาขีดความสามารถของสถาบันฝึกฝีมือแรงงานของประเทศเพื่อนบ้านตามแนวชายแดนให้สามารถพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานของตนได้อย่างยั่งยืน

6) ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในกรอบอนุภูมิภาค (Regional Cooperation) โดยรัฐบาลไทยมอบหมายให้กรมความร่วมมือระหว่างประเทศเป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินงานความร่วมมือในสาขาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ภายใต้กรอบความร่วมมือในระดับภูมิภาคที่ประเทศไทยเป็นสมาชิก ได้แก่

(1) โครงการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาค ลุ่มแม่น้ำโขง (Greater Mekong Sub-region: GMS) กรมความร่วมมือระหว่างประเทศในฐานะคณะทำงานสาขาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (Working Group on Human Resource Development : WGHRD) ได้ร่วมกับหน่วยงานไทยอื่น ๆ ที่เข้าร่วมอยู่ในคณะทำงาน WGHRD คือ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงแรงงาน และกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ดำเนินกิจกรรมที่สำคัญที่ผ่านมา ได้แก่

ก. การพัฒนาฝีมือแรงงานของประเทศสมาชิกกรอบ GMS (ประเทศเพื่อนบ้าน) ให้ได้ตามมาตรฐานแรงงานของ ILO โดยการจัดฝึกอบรมเพื่อยกระดับฝีมือแรงงาน ณ สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานนานาชาติเชียงแสนของกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน

ข. การพัฒนาสาธารณสุขในพื้นที่ห่างไกลและตามแนวชายแดนประเทศเพื่อนบ้าน โดยเฉพาะการป้องกันโรคติดต่อและโรคอุบัติใหม่ตามแนวชายแดน

ค. การจัดทำและดำเนินกิจกรรมตามแผนการดำเนินงานความร่วมมือ ระยะ 2 ปี (พ.ศ. 2555-2556) ประกอบด้วย

- สาขาการพัฒนาศักยภาพ จัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการเพื่อการพัฒนาแนวปฏิบัติและกำหนดมาตรฐานร่วมกันในการคัดแยกผู้เสียหาย และเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์และประเด็นท้าทายในการคัดแยกเหยื่อการค้ามนุษย์

- สาขาสาธารณสุข จัดฝึกอบรมหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันโรคเอดส์

- สาขาแรงงาน จัดประชุมผู้เชี่ยวชาญเพื่อพัฒนากลไกการรับรองฝีมือแรงงานและคุณสมบัติร่วมกันใน GMS

ง. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ภายใต้ Thailand National Action Plan: WGHRD under Strategic Framework and Action Plan for HRD in GMS (2013-2017) โดยดำเนินโครงการ เช่น การเตรียมความพร้อมด้านสุขภาพแก่แรงงานเคลื่อนย้าย ณ ประเทศต้นทาง และการพัฒนาระบบการรับ-ส่งต่อผู้ป่วยข้ามพรมแดนประเทศเพื่อนบ้าน

(2) ยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจอิรวดี-เจ้าพระยา-แม่โขง (Ayeyawady-Chao Phraya-Mekong Economic Cooperation Strategy: ACMECS) กรมความร่วมมือ

ระหว่างประเทศได้รับมอบหมายจากรัฐบาลไทยให้เป็นหน่วยงานรับผิดชอบและประสานงานในสาขาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยกำหนดแผนงานร่วมกับหน่วยงานไทยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งที่ผ่านมาได้ดำเนินกิจกรรมที่สำคัญ ได้แก่

ก. โครงการในสาขาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามแผนปฏิบัติการความร่วมมือภายใต้ปฏิญญาพูกาม (Bagan Declaration) ที่ประเทศสมาชิกประกาศร่วมกันไว้เมื่อ ปี พ.ศ. 2546 เพื่อช่วยส่งเสริมการดำเนินงานความร่วมมือในสาขาอื่น ๆ ภายใต้กรอบ ACMECS โดยจัดทำโครงการทวิภาคีกับแต่ละประเทศสมาชิกหรือโครงการร่วมวิจัยกับหลายประเทศสมาชิก หรือจัดกิจกรรม เช่น จัดส่งผู้เชี่ยวชาญไปปฏิบัติงานในประเทศเพื่อนบ้าน หรือจัดฝึกอบรม/ดูงานในประเทศไทยในเรื่องที่เกี่ยวข้อง เช่น สาธารณสุข เกษตรกรรม พลังงานทดแทน การเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคม และการท่องเที่ยว และให้ทุนแก่ประเทศสมาชิกมากกว่า 200 ทุน ระหว่างปี พ.ศ. 2549–2553

ข. ให้ทุนศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรีแก่ประเทศสมาชิกเพื่อมาศึกษาต่อในสาขาวิชาที่สอดคล้องกับสาขาความร่วมมือภายใต้กรอบ ACMECS ที่สถาบันการศึกษาของไทย รวม 200 ทุน ตามที่รัฐบาลไทยประกาศไว้ในการประชุม ACMECS Summit ครั้งที่ 1 เมื่อเดือนพฤศจิกายน 2546 ที่เมืองพูกาม เมียนมา และการประชุมฯ ครั้งที่ 3 เมื่อเดือนพฤศจิกายน 2551 ที่กรุงฮานอย เวียดนาม

ค. โครงการที่เกี่ยวข้องตามปฏิญญาผู้นำว่าด้วยการเป็นหุ้นส่วนเพื่อต่อสู้กับไข้หวัดนกและโรคติดต่ออื่น ๆ ซึ่งรัฐบาลไทยได้ประกาศให้เงินสนับสนุนมูลค่า 100 ล้านบาท ในการประชุม ACMECS Summit ครั้งที่ 2 เมื่อเดือนพฤศจิกายน 2548 ที่กรุงเทพฯ โดยจัดฝึกอบรม ประชุม/สัมมนาเชิงปฏิบัติการในเรื่องที่เกี่ยวข้อง เช่น การป้องกันและควบคุมโรคติดต่อข้ามชายแดน การพัฒนาทีมสอบสวนโรคเคลื่อนที่เร็ว ระบบการเฝ้าระวังโรค การชันสูตรโรคของโรงพยาบาลในพื้นที่ การใช้วัคซีนในมนุษย์เพื่อการป้องกันการแพร่ระบาด การเฝ้าระวังและตรวจสอบคุณภาพยา

ง. จัดทำแผนงานพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามแผนปฏิบัติการภายใต้กรอบความร่วมมือ ACMECS (แผนงานระยะ 2–3 ปี) มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553 จนถึงปัจจุบัน โดยมุ่งเน้นการจัดฝึกอบรมให้แก่ประเทศสมาชิก (ประเทศเพื่อนบ้าน) ในสาขาภายใต้กรอบ ACMECS ได้แก่

- สาขาสาธารณสุข เช่น การป้องกันและควบคุมโรคข้ามชายแดน การวินิจฉัยโรคติดต่อในห้องปฏิบัติการ และการเตรียมความพร้อมสำหรับโรคติดต่อและโรคอุบัติใหม่ตามแนวชายแดน

- สาขาอุตสาหกรรมและพลังงาน เช่น การพัฒนานโยบายอุตสาหกรรม การจัดการนิคมอุตสาหกรรม การบริหารจัดการด้านการเหมืองแร่ (ระหว่างปี พ.ศ. 2553–2555) การจัด workshop เรื่องพลังงานชีวภาพในกลุ่มประเทศ ACMECS (พ.ศ. 2558) และโครงการพัฒนาพันธุ์ไม้เพื่อเป็นแหล่งพลังงานชีวภาพที่เวียดนาม (ระหว่างปี พ.ศ. 2553–2557)

- สาขาความร่วมมือด้านการเกษตร เช่น การเสริมสร้างศักยภาพด้านมาตรการสุขอนามัยพืช การถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตพืชสวน การสำรวจดิน/

วางแผนการใช้ที่ดินสำหรับการปลูกพืชเศรษฐกิจ การปลูกพืชน้ำมันและพืชพลังงานทดแทน (ระหว่างปี พ.ศ. 2553–2555) การทำวิจัยด้านวิทยาศาสตร์เกษตร (พ.ศ. 2556) และการปลูกป่าเศรษฐกิจขนาดย่อม (พ.ศ. 2560)

- สาขาการคมนาคมขนส่ง โดยดำเนินโครงการฝึกอบรมด้านวิศวกรรมถนนและสะพาน เพื่ออำนวยความสะดวกงานก่อสร้างเส้นทางเชื่อมโยงระหว่างไทยและเมียนมา ซึ่งรัฐบาลไทยให้การสนับสนุนงบประมาณในการก่อสร้างด้วย (พ.ศ. 2556)

- สาขาการอำนวยความสะดวกการค้า/การลงทุน เช่น การอำนวยความสะดวกการค้าข้ามชายแดนเพื่อส่งเสริมการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (พ.ศ. 2559)

- สาขาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้านการฝึกอบรมอาชีวศึกษาในกลุ่มประเทศ ACMECS (พ.ศ. 2556)

จ. การสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรภาคเอกชน/ภาคธุรกิจของประเทศสมาชิก ACMECS โดยการให้ทุนศึกษาระดับปริญญาโท สาขาบริหารธุรกิจ แก่เจ้าหน้าที่ทั้งภาครัฐและเอกชน เช่น สภาอุตสาหกรรมหรือหอการค้าของประเทศสมาชิก และสภาธุรกิจ ACMECS มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2556 เพื่อมาศึกษาในประเทศไทย เช่น มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย และสถาบันบัณฑิตบริหารธุรกิจศศินทร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หรือศึกษาที่ประเทศสมาชิกเอง เช่น หลักสูตร MBA Offshore ที่เมียนมา เป็นต้น

ตารางที่ 1 กิจกรรมและสาขาที่ประเทศไทยให้ความร่วมมือแก่ประเทศเพื่อนบ้าน

ประเทศ/ กรอบ	สาขาคือความร่วมมือ				
	การเกษตร	การศึกษา	สาธารณสุข	อื่นๆ	
กัมพูชา	AITC / TIPP 1) SEP 2) Food Security ทวิภาคี 1) แผน HRD (ทุนศึกษา/ฝึกอบรม)	ทวิภาคี 1) แผน HRD (ทุนศึกษา/ฝึกอบรม) 2) โครงการ/แผนงาน	AITC / TIPP 1) Public Health ทวิภาคี 1) แผน HRD (ทุนศึกษา/ฝึกอบรม) 2) โครงการ/แผนงาน พหุภาคี (ยกเว้น เวียดนาม) 1) Cross border disease control	AITC / TIPP 1) Climate Change 2) SDGs พหุภาคี (ยกเว้น เวียดนาม) 1) Skill development	ทวิภาคี 1) แผน HRD (ทุนศึกษา/ฝึกอบรม) 2) โครงการ/แผนงาน – Skill development – Human trafficking – Community / SEP
ลาว	2) โครงการ/แผนงาน				ทวิภาคี 1) แผน HRD (ทุนศึกษา/ฝึกอบรม) 2) โครงการ/แผนงาน – Public administration – Human trafficking – Natural resource
เมียนมา					ทวิภาคี 1) แผน HRD (ทุนศึกษา/ฝึกอบรม) 2) โครงการ/แผนงาน – Community / SEP
เวียดนาม					ทวิภาคี 1) แผน HRD (ทุนศึกษา/ฝึกอบรม) 2) โครงการ/แผนงาน – Community / SEP
GMS	–	–	– ฝึกอบรม/สัมมนา	ฝึกอบรม/สัมมนา – Skill development – Human trafficking	
ACMECS	– ทุนศึกษา – ฝึกอบรม/สัมมนา	–	– ทุนศึกษา – ฝึกอบรม/สัมมนา	ทุนศึกษา / ฝึกอบรม/สัมมนา – Skill development – Industry & Energy – Trade & Investment – Transport – Tourism – Environment	

3.1.2.2 กิจกรรมความร่วมมือที่ใช้งบประมาณรัฐบาลไทยร่วมกับแหล่งผู้ให้อื่น

1) โครงการจัดฝึกอบรมให้แก่ประเทศที่สาม (Third Country Training Program: TCTP) โดยกรมความร่วมมือระหว่างประเทศร่วมกับองค์การระหว่างประเทศหรือรัฐบาลประเทศผู้ให้จัดหลักสูตรฝึกอบรมหรือดูงานในประเทศไทยในสาขาตามที่แหล่งผู้ให้ นั้น ๆ ได้ให้ความสำคัญ และสอดคล้องกับศักยภาพของไทยในการให้ความช่วยเหลือทางวิชาการแก่ประเทศกำลังพัฒนาอื่น ๆ รวมทั้งประเทศเพื่อนบ้าน ปีละ 10–20 หลักสูตร อาทิเช่น (1) UNICEF ในด้านสาธารณสุขและด้านการพัฒนาเยาวชน และ (2) ญี่ปุ่น ในด้านการเกษตร ด้านสาธารณสุข ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านบริการขั้นพื้นฐาน เช่น ระบบประปาและไฟฟ้า และด้านการพัฒนาสตรี เป็นต้น และร่วมกันสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดหลักสูตรและค่าใช้จ่ายผู้รับทุนตามแต่จะตกลงสัดส่วนระหว่างกัน

2) ความร่วมมือแบบไตรภาคี (Trilateral Cooperation) แหล่งผู้ให้เดิม (North–South–South Cooperation) หรือประเทศกำลังพัฒนาที่มีระดับการพัฒนาที่ใกล้เคียงกันกับประเทศไทย (South–South–South Cooperation) ร่วมกันรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการให้ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาแก่ประเทศที่สาม/ประเทศกำลังพัฒนาที่เป็นเป้าหมายตามแต่จะตกลงร่วมกัน เช่น (1) เยอรมัน ร่วมกันดำเนินโครงการด้านเสริมสร้างขีดความสามารถในการพัฒนาสหกรณ์และวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเวียดนาม และด้านการตรวจสอบบัญชีภาครัฐในสปป. ลาว (2) สหรัฐ อเมริกา ร่วมกันดำเนินโครงการด้านการจัดการทรัพยากรน้ำใน สปป. ลาว (3) ฝรั่งเศส ร่วมกันดำเนินโครงการให้ทุนศึกษาระดับปริญญาเอกกาญจนาภิเษกแก่ประเทศเพื่อนบ้าน 4 ประเทศ หรือ (4) สิงคโปร์ร่วมจัดหลักสูตรฝึกอบรมทั้งในสิงคโปร์และประเทศไทยให้แก่กลุ่มประเทศอาเซียน เป็นต้น

3.1.3 ความร่วมมือไตรภาคีของไทยกับประเทศหุ้นส่วนในเอเชียที่มีบทบาทสำคัญในกลุ่มน้ำโขง

3.1.3.1 ความร่วมมือไตรภาคีกับญี่ปุ่น

ไทยและญี่ปุ่นได้ร่วมลงนามในข้อตกลงกรอบความร่วมมือทางวิชาการแบบหุ้นส่วนไทย–ญี่ปุ่น (Japan–Thailand Partnership Programme (JTPP) in Technical Cooperation) เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2537 และขยายระยะที่ 2 เมื่อวันที่ 12 ธันวาคม 2546 เพื่อร่วมกันถ่ายทอดประสบการณ์ด้านการพัฒนาที่เหมาะสมให้แก่อนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงหรือประเทศเพื่อนบ้านของไทย และประเทศกำลังพัฒนาอื่น ๆ เน้นการส่งเสริมการสร้างประชาคมอาเซียน ในรูป

1) การจัดหลักสูตรฝึกอบรมให้แก่ประเทศที่สาม (Third Country Training Programme: TCTP) ในประเทศไทย (ระยะสั้นไม่เกิน 4 สัปดาห์) จำนวน 15–20 หลักสูตร

2) การจัดส่งผู้เชี่ยวชาญไทยไปปฏิบัติงานในประเทศที่สาม (Third Country Expert Programme: TCEP) ประมาณ 70 คน

ปัจจุบันเมื่อปี พ.ศ. 2560 JICA ยังได้ขอลงนามใน Partnership Arrangement (PA) (ข้อตกลงระดับหน่วยงาน) กับกรมความร่วมมือระหว่างประเทศ เพื่อเป็นกรอบแนวทางความร่วมมือหุ้นส่วนที่จะสนองตอบประเด็นต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน โดยให้ความร่วมมือทางวิชาการแก่ประเทศกำลังพัฒนา เช่น การจัดหลักสูตร TCTP และริเริ่มความร่วมมือในรูปแบบอื่น ๆ เพื่อนำไปสู่การรวมตัวกันในอาเซียน โดยเฉพาะในประเทศเพื่อนบ้านและอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง

1) กลไกและกระบวนการในการดำเนินงานความร่วมมือหุ้นส่วนระหว่างไทย-ญี่ปุ่น

(1) หน่วยงานหลัก ประกอบด้วย

ก. ฝ่ายไทยคือ กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ

ข. ฝ่ายญี่ปุ่นคือ Japan International Cooperation Agency

(JICA)

(2) ขั้นตอนการดำเนินงานที่สำคัญ ประกอบด้วย

ก. การวางแผน (Planning)

– ในแต่ละปี (ภายในเดือนพฤษภาคม) ฝ่ายญี่ปุ่น ได้แก่ สถานเอกอัครราชทูตญี่ปุ่นประจำประเทศไทย และสำนักงาน JICA ประจำประเทศไทย หรือกับฝ่ายไทยคือ กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ เพื่อกำหนดทิศทางรวมทั้งสาขาที่มีลำดับความสำคัญต่อความร่วมมือระหว่างกันสำหรับปีงบประมาณ ญี่ปุ่น (ตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน-31 มีนาคม) ถัดไป ซึ่งรวมทั้งความร่วมมือแบบหุ้นส่วน เช่น การจัดหลักสูตร TCTP ในประเทศไทย และหน่วยงานไทยที่มีความสนใจหรือศักยภาพที่จะจัดอบรม (โดยหน่วยงานอาจจะทาบทาม/แสดงความประสงค์ที่จะส่งข้อเสนอขอรับการสนับสนุนมายังกรมความร่วมมือระหว่างประเทศหรือ JICA ไว้ในเบื้องต้นแล้ว)

– JICA และกรมความร่วมมือระหว่างประเทศร่วมกัน หรือกับหน่วยงานไทยที่สนใจส่งข้อเสนอเพื่อให้แนวทางสำหรับจัดทำรายละเอียดข้อเสนอที่เหมาะสม (เช่น การจัดหลักสูตร TCTP จะต้องกำหนดเป็นแผนงาน 3-5 ปี (ปีละ 1 หลักสูตร)) และจัดส่งให้กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ เพื่อรวบรวมเสนอให้สถานเอกอัครราชทูตญี่ปุ่นประจำประเทศไทย (ครั้งที่ 1 ภายในเดือนสิงหาคม และครั้งที่ 2 (หากมีข้อเสนอเพิ่มเติม) ภายในเดือนธันวาคม) จัดส่งข้อเสนอให้กระทรวงการต่างประเทศญี่ปุ่นพิจารณา/อนุมัติต่อไป

– ในระหว่างปีงบประมาณ ฝ่ายญี่ปุ่น หรือฝ่ายไทยโดย กรมความร่วมมือระหว่างประเทศอาจเสนอที่จะริเริ่มโครงการความร่วมมือไตรภาคีเพื่อให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศที่สามเป็นการเฉพาะให้อีกฝ่ายพิจารณาร่วมดำเนินการ/สนับสนุนงบประมาณ

ข. การดำเนินกิจกรรม (Implementation)

– สถานเอกอัครราชทูตญี่ปุ่นประจำประเทศไทยแจ้ง อนุมัติข้อเสนอที่รัฐบาลญี่ปุ่นจะให้การสนับสนุนให้ดำเนินการในปีงบประมาณนั้น ๆ (ประมาณเดือนมีนาคม ก่อนปีงบประมาณญี่ปุ่นจะเริ่มต้นคือ วันที่ 1 เมษายน) มายังฝ่ายไทย

– JICA เป็นหน่วยงานหลักประสานงานกับกรมความร่วมมือระหว่างประเทศและหน่วยงานไทยที่เสนอขอจัดหลักสูตร เพื่อหารือ/ดำเนินการจัดฝึกอบรมหลักสูตรนั้น ๆ เช่น การจัดทำ/ลงนามสามฝ่ายในข้อตกลงย่อย (Record of Discussion: R/D) สำหรับการหลักสูตร การจัดทำรายละเอียดหลักสูตร การกำหนดจำนวนทุนและประเทศเป้าหมายที่จะจัดสรรให้ทุน การคัดเลือก และกำหนดคุณสมบัติผู้สมัครที่จะมาร่วมอบรม การพิจารณาสนับสนุนงบประมาณในการจัด เป็นต้น

– JICA และกรมความร่วมมือระหว่างประเทศร่วมกันสนับสนุนงบประมาณให้แก่หน่วยงานไทยนั้น ๆ ในการจัดฝึกอบรม TCTP ซึ่งมักจะกำหนดไว้เป็นแผนงาน 3 ปี (1 หลักสูตรจะจัดติดต่อกัน 3 ปี ๆ ละ 1 ครั้ง) และแบ่งสัดส่วนรับผิดชอบค่าใช้จ่ายทั้งหมดระหว่างกัน คือ ปีที่ 1 ร้อยละ 70:30 ปีที่ 2 ร้อยละ 60:40 และปีที่ 3 ร้อยละ 50:50

– สำหรับโครงการความร่วมมือไตรภาคีที่ริเริ่มขึ้นใหม่ กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ และ JICA จะร่วมกันจัดส่งคณะสำรวจ (fact finding mission) เดินทางไปพบหารือกับประเทศเป้าหมาย เพื่อศึกษาความต้องการ/สาขาที่จะร่วมกันให้ความช่วยเหลือ และนำข้อมูลที่ได้รับมาร่วมกันจัดทำข้อตกลงโครงการ (Record of Discussion: R/D) แผนงาน/รายละเอียดกิจกรรม คัดเลือกหน่วยงานไทยที่เหมาะสมในการดำเนินกิจกรรม และเริ่มดำเนินกิจกรรมที่กำหนดไว้ โดยทั้งสองฝ่ายจะร่วมกันสนับสนุนงบประมาณแต่ละกิจกรรมในสัดส่วนไม่เกินร้อยละ 50:50

ค. การติดตามประเมินผล (Monitoring and Evaluation)

– หลังสิ้นสุดการจัดอบรมในแต่ละหลักสูตร หน่วยงานไทยผู้จัดจะส่งรายงานผล (course evaluation report) ให้ JICA และกรมความร่วมมือระหว่างประเทศเป็นข้อมูล

– หลังการจัดหลักสูตรอย่างน้อย 1 ปี JICA จะสนับสนุนงบประมาณให้แก่หน่วยงานไทยผู้จัดไปติดตามประเมินผล (post evaluation) ในประเทศของผู้รับทุน (คัดเลือกบางประเทศที่เห็นว่าเหมาะสม) เพื่อประเมินการนำความรู้ไปใช้จริงในการปฏิบัติงาน/นำข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้รับมาใช้ในการปรับปรุงการจัดหลักสูตรต่อไป หรือเป็นแนวทางในการจัดทำข้อเสนอหลักสูตรใหม่ (แผนงาน 3 ปีรอบใหม่) หากเห็นประโยชน์หรือมีความสนใจ

– สำหรับโครงการความร่วมมือไตรภาคี ทั้งสองฝ่ายจะร่วมกันจัดส่ง joint follow-up/evaluation mission เดินทางไปติดตามประเมินผลยังประเทศเป้าหมาย เพื่อนำข้อมูลที่ได้รับมาใช้ในการปรับปรุงการดำเนินโครงการต่อไป

2) กิจกรรมความร่วมมือในปัจจุบัน ประกอบด้วย

(1) การจัดฝึกอบรม Third Country Training Programme (TCTP)

กรมความร่วมมือระหว่างประเทศและ JICA ได้ร่วมกันสนับสนุนหน่วยงานไทยในการจัดฝึกอบรม TCTP ให้แก่ประเทศลุ่มน้ำโขงหรืออาเซียนซึ่งรวมทั้งประเทศเพื่อนบ้าน ในช่วง 3 ปีนี้ (พ.ศ. 2560–2562¹¹) ปีละ 7–9 หลักสูตร (หลักสูตรละ 20–25 ทุน) โดยประเทศเพื่อนบ้าน ได้รับทุนมาเข้าร่วมอบรมแล้ว รวมทั้งสิ้น 365 คน ซึ่งในปี พ.ศ. 2562 นี้ มีกำหนดจะจัดอีก 4 หลักสูตร และจัดสรรทุนให้แก่ประเทศเพื่อนบ้านอีกอย่างน้อย 60 ทุน ในสาขาต่าง ๆ ได้แก่

¹¹ นับตามปีปฏิทิน โดยใช้ตัวเลข ณ วันที่ 28 มิถุนายน 2562

สาขา	หลักสูตร	หน่วยงานผู้จัด
โครงสร้างพื้นฐาน	1. Power Distribution System: Engineering, Management and Technology 2. International Road Infrastructure Development for ASEAN and BIMSTEC Networks	กฟน. กรมทางหลวง
อุตสาหกรรม	3. Skill Development for Material Processing for Mekong Countries 4. Introduction to Industrial Production Indices for Mekong Countries	กรมส่งเสริมอุตสาหกรรมสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม
การลงทุน	5. Investment Promotion for Mekong Countries towards AEC and Beyond	สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน
พลังงาน	6. Promotion and Dissemination of High Quality Biofuels Production Technology for Automotive Utilization in ASEAN	สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย
สาธารณสุข	7. Strengthening Capacity for Effective Implementation of the National Tuberculosis Prevention and Control Program in CLMV Countries	สถาบันพัฒนาสุขภาพอาเซียนมหาวิทยาลัยมหิดล
สวัสดิการสังคม	8. Development of Effective Community-based Treatment of Offenders in CLMV 9. Inclusive Development through Disability-Inclusive Sports	กรมคุมประพฤติ ศูนย์พัฒนาและฝึกอบรมคนพิการแห่งเอเชียและแปซิฟิก

สำหรับปีงบประมาณญี่ปุ่น ค.ศ. 2020 (ระหว่างวันที่ 1 เมษายน 2563–31 มีนาคม 2564) มีหน่วยงานไทยที่แสดงความสนใจในเบื้องต้นที่จะจัดส่งข้อเสนอเพื่อขอรับ การสนับสนุนจากรัฐบาลญี่ปุ่น (ร่วมกับรัฐบาลไทยโดยกรมความร่วมมือระหว่างประเทศ) ในการจัดฝึกอบรม TCTP ให้แก่ภูมิภาคอาเซียน/ลุ่มน้ำโขง/ประเทศเพื่อนบ้านแล้ว รวม 9 หลักสูตร¹² (หลักสูตรละ 3 ปี ระหว่างปี พ.ศ. 2563–2565) ซึ่งรวมทั้ง 5 หลักสูตรที่ดำเนินการอยู่แล้วข้างต้นในสาขาโครงสร้างพื้นฐาน อุตสาหกรรม การลงทุน และพลังงาน และหลักสูตรใหม่ 4 หลักสูตร ในสาขาต่าง ๆ ดังนี้

¹² ยังอยู่ระหว่างหารือ/จัดทำรายละเอียดข้อเสนอเพื่อจัดส่งให้รัฐบาลญี่ปุ่นพิจารณาภายในเดือนสิงหาคม 2562 โดยจะได้รับแจ้งผลการพิจารณา/อนุมัติหลักสูตรที่รัฐบาลญี่ปุ่นยินดีสนับสนุนประมาณต้นปี (ก่อนเดือนเมษายน) พ.ศ. 2563

สาขา	หลักสูตร	หน่วยงานผู้จัด
การเกษตร	1. Fisheries	กรมประมง
ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม	2. Water Management 3. Promotion on Disability-Inclusive Risk Reduction in ASEAN	สถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำ และการเกษตร (สสนก.) ศูนย์พัฒนาและฝึกอบรมคนพิการ แห่งเอเชียและแปซิฟิก
สวัสดิการสังคม	4. Protection, Repatriation and Reintegration of Trafficking in Person for Mekong Region	กระทรวงการพัฒนาสังคมและ ความมั่นคงของมนุษย์

(2) ความร่วมมือไตรภาคี ไทย-ญี่ปุ่น-เมียนมา

กรมความร่วมมือระหว่างประเทศและ JICA ยังได้ร่วมกันสนับสนุนความร่วมมือทางวิชาการให้แก่เมียนมา นับตั้งแต่วันที่ลงนามร่วมกันใน General Agreement (GA) on Japan–Thailand–Myanmar Triangular Development Cooperation เมื่อวันที่ 4 มิถุนายน 2558 ในสาขาตามความต้องการของเมียนมา รวม 3 สาขา ได้แก่ (1) การป้องกันและจัดการพิบัติภัย (2) การป้องกันโรคในสัตว์ และ (3) การส่งเสริมการท่องเที่ยว (เมืองพุกาม) และต่อมาในปี พ.ศ. 2560 ได้เพิ่มเติมสาขาที่ (4) การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ตามที่เมียนมาแจ้งขอมา ซึ่งระหว่างปี พ.ศ. 2558–2562 (5 ปี) กรมความร่วมมือระหว่างประเทศได้ขอให้หน่วยงานไทยจัดฝึกอบรม/ดูงานในประเทศไทยและร่วมกับ JICA สนับสนุนงบประมาณไปแล้ว รวม 15 หลักสูตร (หลักสูตรละ 5–20 คน) และให้ทุนแก่เจ้าหน้าที่เมียนมาเข้าร่วมหลักสูตร รวมทั้งสิ้น 137 ทุน ดังนี้

สาขา	หลักสูตร	หน่วยงานผู้จัด
Disaster Prevention & Management	1. Hydrology (Advance Flood Forecasting, Flash Flood Forecasting, Remote Sensing and GIS Application in Hydrology) (รวม 2 หลักสูตร)	กรมอุตุฯ วิทยาลัยวิชา
	2. Water Resources Management and Hydrology	กรมชลประทาน
Foot & Mouth Disease (FMD)	3. ดูงานการจัดตั้ง Foot and Mouth Disease (FMD) Free Zone 4. Animal Movement Control and Legislation 5. FMD Laboratory Diagnosis and Vaccine Monitoring	กรมปศุสัตว์
Tourism Promotion	6. Front Office Management and Operation 7. Front Office Management for Hotel and Resort 8. Restaurant Service 9. Restaurant Management 10. ดูงานด้าน Tourism Promotion for Sustainable Development	วิทยาลัยดุสิตธานี กรมความร่วมมือฯ
Aquaculture	11. Technology Transfer on Giant Butter Catfish Culture (รวม 2 หลักสูตร) 12. Technology Transfer on Marine Shrimp Culture (รวม 2 หลักสูตร)	กรมประมง

3.1.3.2 ความร่วมมือไตรภาคีกับสาธารณรัฐเกาหลี

กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ และ Korea International Cooperation Agency (KOICA) ได้ลงนามในบันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ (Memorandum of Understanding between TICA and KOICA on Strengthening Partnership for International Development Cooperation) เมื่อวันที่ 25 มิถุนายน 2557 เพื่อเป็นกรอบการดำเนินงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาทั้งระดับทวิภาคีและไตรภาคี เพื่อส่งเสริมและมีส่วนช่วยให้เกิดการเสริมสร้างขีดความสามารถ การบรรเทาปัญหาความยากจน และการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศผู้รับความร่วมมือ รวมทั้งให้ความสำคัญกับความเป็นหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนาที่จะนำไปสู่การพัฒนาในระดับโลก โดยกำหนดกิจกรรมความร่วมมือที่ทั้งสองฝ่ายจะร่วมกันดำเนินการ ประกอบด้วย (1) ส่งผู้เชี่ยวชาญหรืออาสาสมัครไปปฏิบัติงาน (2) การจัดหลักสูตรฝึกอบรมร่วมกัน (3) การให้ทุนศึกษา (4) การจัดทำแผนงานหรือโครงการความร่วมมือเพื่อการพัฒนา (5) การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร (6) การวิจัยและทำการศึกษาในประเด็นเฉพาะด้านการพัฒนา (7) การจัดประชุม ประชุมเชิงปฏิบัติการและสัมมนา (8) กิจกรรมอื่น ๆ ตามที่จะตกลงกัน

ภายใต้บันทึกความเข้าใจดังกล่าว ทั้งสองฝ่ายได้ตกลงที่จะริเริ่มกิจกรรมแรก คือ การจัดฝึกอบรมร่วมกันให้แก่กลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน โดยฝ่ายไทยจะจัดหลักสูตรในประเทศไทย และฝ่ายเกาหลีจะจัดส่งวิทยากรมาร่วมบรรยาย ซึ่ง KOICA ได้เสนอแผนปฏิบัติการ (Action Plan between KOICA and TICA on the Joint Training Program) ฉบับที่ 1 ระยะเวลา 3 ปี (พ.ศ. 2557–2559) ให้กรมความร่วมมือระหว่างประเทศร่วมลงนาม เมื่อวันที่ 16 กันยายน 2557 ต่อมา ทั้งสองฝ่ายได้ร่วมลงนามในแผนปฏิบัติการ ฉบับที่ 2 ระหว่างปี พ.ศ. 2560–2562 เมื่อวันที่ 8 มิถุนายน 2560 โดยจะจัดฝึกอบรมร่วมกันทั้งในประเทศไทยและสาธารณรัฐเกาหลี

เมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2562 นาย Song Jinho รองประธาน (Vice President) ของ KOICA ได้เข้าพบผู้บริหารของกรมความร่วมมือระหว่างประเทศ ในโอกาสที่เดินทางมาภารกิจที่ประเทศไทย ซึ่งมีผลสรุปคือ ในฐานะที่ประเทศไทยเป็นประธานอาเซียนและจะจัดประชุมระดับผู้นำอาเซียน (ASEAN Summit) กับผู้นำจากประเทศคู่เจรจาซึ่งรวมทั้งประธานาธิบดีเกาหลี ในเดือนพฤศจิกายน 2562 ฝ่ายเกาหลีจึงต้องการจะขยายความร่วมมือหุ้นส่วนกับไทยในอาเซียนและภูมิภาคลุ่มน้ำโขงให้มากยิ่งขึ้น ผู้บริหารของกรมฯ จึงได้เสนอการลงนามในแผนปฏิบัติการ ฉบับที่ 3 ระหว่างปี พ.ศ. 2563–2565 เพื่อร่วมมือกันจัดฝึกอบรมให้แก่ประเทศที่สามต่อไป โดยเฉพาะสาขาที่สอดคล้องกับประเด็นสำคัญภายใต้กรอบอาเซียนและ United Nations 2030 Agenda for Sustainable Development หรือเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals (SDGs) รวม 17 ข้อ)

1) กลไกและกระบวนการในการดำเนินงานความร่วมมือหุ้นส่วนระหว่างไทย-เกาหลี

(1) หน่วยงานหลัก ประกอบด้วย

ก. ฝ่ายไทยคือ กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ

ข. ฝ่ายเกาหลีคือ Korea International Cooperation Agency

(KOICA)

(2) ขั้นตอนการดำเนินงานที่สำคัญ

ในการจัดฝึกอบรมร่วมกัน แผนปฏิบัติการฯ ได้กำหนดกลไกการประสานงานที่ชัดเจนระหว่างกันไว้ คือ ฝ่ายไทยโดยกรมความร่วมมือระหว่างประเทศจะประสานงานทุกขั้นตอนที่เป็นทางการไปยังฝ่ายเกาหลี คือ KOICA สำนักงานใหญ่ ณ กรุงโซล โดยมีหนังสือถึงสถานเอกอัครราชทูตเกาหลีประจำไทย (ในทางปฏิบัติ กรมความร่วมมือระหว่างประเทศและ KOICA จะประสานงานระหว่างกันโดยตรงควบคู่ไปด้วย)

ก. การวางแผน (Planning)

ภายใต้แผนปฏิบัติการ ฉบับที่ 2 (ฉบับปัจจุบัน) ซึ่งทั้งสองฝ่ายได้ตกลงที่จะร่วมกันจัดฝึกอบรมทั้งในประเทศไทยและสาธารณรัฐเกาหลี ประเทศผู้จัดจะวางแผนและพัฒนารายละเอียดหลักสูตรร่วมกับหน่วยงานผู้จัดในประเทศตน โดยจะแจ้งให้อีกประเทศร่วมพิจารณา/ให้ความเห็นด้วย โดยเฉพาะในส่วนของการกำหนดการและหัวข้อการบรรยายที่อีกประเทศจะต้องจัดส่งผู้เชี่ยวชาญ/วิทยากรมาร่วมบรรยาย ซึ่งจะประสานงานโดยมีหนังสือแจ้งอย่างเป็นทางการระหว่างกันผ่านสถานเอกอัครราชทูตเกาหลีประจำประเทศไทย

ข. การดำเนินกิจกรรม (Implementation)

– ประเทศผู้จัดจะดำเนินการเป็นหลักร่วมกับหน่วยงานผู้จัดหลักสูตรในประเทศตน หากเป็นการจัดฝึกอบรมในประเทศไทย กรมความร่วมมือระหว่างประเทศจะแจ้งเชิญโดยผ่านสถานเอกอัครราชทูตไทยไปยังประเทศกลุ่มเป้าหมายให้ส่งผู้สมัครมาเข้าร่วมอบรมจะร่วมกับหน่วยงานผู้จัดคัดเลือกผู้สมัคร และแจ้งอนุมัติทุนให้มาเข้าร่วมอบรม รวมทั้งสนับสนุน งบประมาณทั้งหมดในการจัดหลักสูตร แต่หากเป็นการจัดฝึกอบรมที่สาธารณรัฐเกาหลี ฝ่าย KOICA จะเป็นผู้ดำเนินการและสนับสนุนงบประมาณทั้งหมดเช่นกัน

– KOICA จะจัดส่งผู้เชี่ยวชาญ/วิทยากรมาร่วมบรรยายในหลักสูตรที่จัดในประเทศไทยและรับผิดชอบค่าใช้จ่ายทั้งหมดของวิทยากร แต่หากเป็นการจัดฝึกอบรมที่สาธารณรัฐเกาหลี ฝ่ายไทยโดยกรมความร่วมมือระหว่างประเทศจะจัดส่งวิทยากรไปร่วมบรรยายและรับผิดชอบค่าใช้จ่ายทั้งหมดเช่นกัน

ค. การติดตามประเมินผล (Monitoring and Evaluation)

หลังเสร็จสิ้นการจัดอบรมในแต่ละปี ประเทศผู้จัดจะส่งรายงานประจำปี (annual report) ให้อีกประเทศพิจารณา ซึ่งจะเป็นรายงานผลการจัดฝึกอบรม (completion report) รวมทั้งแบบประเมินผล/แบบสอบถามผู้รับทุนจากประเทศเป้าหมายที่มาเข้าร่วมอบรม และข้อเสนอแนะ ทั้งนี้ ฝ่ายไทยโดยกรมความร่วมมือระหว่างประเทศและฝ่ายเกาหลีโดย KOICA อาจจัดประชุมเพื่อทบทวนการจัดหลักสูตร/หาหรือแนวทางการปรับปรุงในอนาคตด้วย

2) การจัดฝึกอบรม Joint Training Program ให้แก่ประเทศสมาชิกอาเซียน

(1) แผนปฏิบัติการ (Action Plan between KOICA and TICA on the Joint Training Program) ฉบับที่ 1 ระหว่างปี พ.ศ. 2557–2559 กำหนดให้มีการจัดฝึกอบรมในประเทศไทย (หลักสูตรละ 2–4 สัปดาห์) เป็นเวลา 3 ปี โดย KOICA จะส่งผู้เชี่ยวชาญเกาหลีมาร่วมบรรยาย และร่วมรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในสัดส่วนไม่เกินร้อยละ 50:50 สำหรับการจัด

หลักสูตรและให้ ทุนแก่ประเทศสมาชิกอาเซียน 8 ประเทศ (หลักสูตรละ 25 ทุน) ได้แก่ ประเทศเพื่อนบ้าน (กัมพูชา ลาว เมียนมา และเวียดนาม) อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และประเทศไทย ใน 2 สาขา ซึ่งได้จัดฝึกอบรม รวมทั้งสิ้น 3 หลักสูตร ดังนี้

สาขา	หลักสูตร	หน่วยงานผู้จัด
การพัฒนาชนบท (เศรษฐกิจพอเพียง)	1. Sustainable Rural Development and Sufficiency Economy (2 หลักสูตร)	มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กำแพงแสน
สาธารณสุข	2. Integrated Healthcare Management based on Primary Health Care and Health System Strengthening Approach	สถาบันพัฒนาสุขภาพอาเซียน มหาวิทยาลัยมหิดล

(2) แผนปฏิบัติการ (Action Plan between KOICA and TICA on the Joint Training Program) ฉบับที่ 2 ระหว่างปี พ.ศ. 2560–2562 กำหนดให้มีการจัดฝึกอบรม ทั้ง ในประเทศไทยและสาธารณรัฐเกาหลี (หลักสูตรละ 3 สัปดาห์) เป็นเวลา 3 ปี และให้ทุนแก่ ประเทศสมาชิกอาเซียน 8 ประเทศ รวมทั้งติมอร์-เลสเต (หลักสูตรละ 18 ทุน) ปีละ 2 หลักสูตร ซึ่ง จะจัดในประเทศไทย 1 หลักสูตร และในสาธารณรัฐเกาหลี 1 หลักสูตร ใน 2 สาขา รวมทั้งสิ้น 6 หลักสูตร ดังนี้

สาขา	หลักสูตร	หน่วยงานผู้จัด
การจัดการทรัพยากร ธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	1. Water Resources Development and Management (จัดที่สาธารณรัฐเกาหลี ปีละ 1 หลักสูตร)	KOICA
เศรษฐกิจพอเพียง	2. Sustainable Agriculture and Environmental Management based on Sufficiency Economy Philosophy (จัดในประเทศไทย ปีละ 1 หลักสูตร)	มหาวิทยาลัยศิลปากร เพชรบุรี

3.1.3.3 ความร่วมมือไตรภาคีกับสาธารณรัฐประชาชนจีน

ไทยและจีนได้ร่วมลงนามในความตกลงว่าด้วยความร่วมมือทาง วิทยาศาสตร์และวิชาการไทย-จีน (Agreement on Scientific and Technical Co-operation between the Government of the Kingdom of Thailand and the Government of the People's Republic of China) เมื่อวันที่ 31 มีนาคม 2521 ภายหลังจากที่ได้มีการสถาปนา ความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างกัน เมื่อปี พ.ศ. 2518

ความร่วมมือระหว่างไทยกับสาธารณรัฐประชาชนจีนเป็นลักษณะต่าง ตอบแทนและอำนวยความสะดวกซึ่งกันและกัน โดยตกลงแบ่งความรับผิดชอบด้านค่าใช้จ่ายในการ ดำเนินการ กล่าวคือ ประเทศผู้ขอความร่วมมือจะออกค่าใช้จ่ายในการเดินทางระหว่างประเทศ ส่วนประเทศผู้ให้ความร่วมมือจะรับผิดชอบค่าใช้จ่ายภายในประเทศ ซึ่งเป็นหลักการและแนวทาง ตามกรอบความร่วมมือระหว่างประเทศกำลังพัฒนา (Technical Cooperation among Developing

Countries : TCDC¹³) ขององค์การสหประชาชาติ (United Nations : UN) ซึ่งความร่วมมือในรูปแบบทวิภาคีระหว่างไทยกับจีนในเบื้องต้นจะประกอบด้วย

1) การแลกเปลี่ยนคณะเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานในสาขาต่าง ๆ เช่น การเกษตร อุตสาหกรรม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการพลังงาน การแพทย์และสาธารณสุข การพัฒนาชนบท พัฒนาชุมชนและบริการสังคม

2) การแลกเปลี่ยนการให้ทุนศึกษาระยะยาวแก่เจ้าหน้าที่ระหว่างกันในระดับปริญญาตรีหรือประกาศนียบัตร ระยะเวลา 1 ปีขึ้นไป และ

3) โครงการทำวิจัยร่วมด้านวิทยาศาสตร์และวิชาการระหว่างหน่วยงานของทั้งสองฝ่าย

(กรมวิเทศสหการ, 2542)

ทั้งสองฝ่ายยังได้ร่วมกันจัดตั้งคณะกรรมการความร่วมมือทางวิทยาศาสตร์และวิชาการ (ครท.) ไทย-จีน (Sino-Thai Joint Committee of the Scientific and Technical Cooperation) โดยมีผู้แทนระดับรัฐมนตรีเป็นประธานร่วม และผลัดกันเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมทุก 2 ปี เพื่อเป็นกลไกในการกำหนดทิศทางความร่วมมือและขับเคลื่อนการดำเนินงานตามความตกลงฯ ที่ได้ลงนามร่วมกันไว้แล้วดังกล่าวข้างต้น ซึ่งในการประชุม ครท. ไทย-จีน สมัยที่ 21 เมื่อวันที่ 28 พฤศจิกายน 2557 ณ กรุงปักกิ่ง สาธารณรัฐประชาชนจีน ทั้งสองฝ่ายได้ร่วมกันอนุมัติโครงการแลกเปลี่ยนศึกษาดูงาน โครงการวิจัยร่วม และโครงการความร่วมมือทวิภาคีต่าง ๆ รวมทั้งริเริ่มความร่วมมือรูปแบบใหม่ในรูปของโครงการความร่วมมือไตรภาคี 1 โครงการ คือ การศึกษา เรื่องการจัดการโรคข้าวที่เกิดจากเพลี้ยกระโดดและโรคไวรัสที่เกี่ยวข้องในประเทศลุ่มแม่น้ำโขงและ อีรวดี ซึ่งมีประเทศไทย จีนตอนล่าง เวียดนาม ลาว กัมพูชา และเวียดนาม เป็นพื้นที่เป้าหมาย

นอกจากนี้ ในการประชุม ครท. ไทย-จีน สมัยที่ 22 (ครั้งล่าสุด) เมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2561 ที่ประเทศไทยเป็นเจ้าภาพจัดขึ้นที่กรุงเทพฯ ได้เห็นพ้องที่จะขยายความร่วมมือที่หลากหลายสาขานอกเหนือจากด้านวิทยาศาสตร์ เช่น ภาคอุตสาหกรรมและการศึกษา รวมทั้งการขยายความร่วมมือไตรภาคีเพื่อสนับสนุนกรอบ ACMECS และความเป็นไปได้ที่จะเชื่อมโยงระหว่าง ACMECS กับกรอบความร่วมมือแม่โขง-ล้านช้าง (Mekong-Lancang Cooperation: MLC)

1) กลไกและกระบวนการในการดำเนินงานความร่วมมือระหว่างไทย-จีน

(1) หน่วยงานหลัก ประกอบด้วย

ก. ฝ่ายไทยคือ กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ

ข. ฝ่ายจีนคือ Department of International Cooperation,

Ministry of Science and Technology (MOST)

¹³ TCDC เป็นกิจกรรมการแลกเปลี่ยนความร่วมมือทางวิชาการระหว่างประเทศภายใต้กรอบของ UN ประกอบด้วย การแลกเปลี่ยนคณะเจ้าหน้าที่หรือผู้เชี่ยวชาญระหว่างประเทศกำลังพัฒนาด้วยกัน โดยประเทศที่ส่งเจ้าหน้าที่หรือผู้เชี่ยวชาญจะออกค่าเดินทางระหว่างประเทศ ขณะที่ประเทศผู้รับหรือประเทศเจ้าภาพจะรับผิดชอบ ค่าใช้จ่ายภายในประเทศ ได้แก่ ค่ากินอยู่ ค่าใช้จ่ายในการจัดฝึกอบรมดูงาน เป็นต้น (สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ, 2556)

(2) ขั้นตอนการดำเนินงานที่สำคัญ

ก. การวางแผน (Planning) มีกลไกแบ่งออกเป็น 2 ระดับคือ

– การประชุมระดับรัฐมนตรี ครร. (Joint Committee)

ไทย-จีน ทุก 2 ปี (ทั้งสองฝ่ายผลัดกันเป็นเจ้าภาพ) เพื่อเป็นเวทีติดตามผลโครงการความร่วมมือไทย-จีนที่ได้รับอนุมัติในการประชุมครั้งที่แล้วเมื่อ 2 ปีที่ผ่านมา และอนุมัติคำขอโครงการใหม่ (ระยะเวลา 2 ปี) ที่หน่วยงานทั้งสองฝ่ายยื่นเสนอให้พิจารณา

– การประชุมระดับคณะทำงาน (Joint Working Group)

ทุก 1 ปี (ทั้งสองฝ่ายผลัดกันเป็นเจ้าภาพ) โดยประธานร่วม คือ ผู้แทนระดับอธิบดีจากหน่วยงานหลักของทั้งสองฝ่าย เพื่อติดตามความคืบหน้าการดำเนินโครงการที่ได้รับอนุมัติจากการประชุม ครร. ที่ผ่านมา พิจารณาปัญหาอุปสรรคจากการดำเนินงาน กลั่นกรองคำขอใหม่ที่ได้รับจากหน่วยงานทั้งสองฝ่าย (โดยทุกคำขอ หน่วยงานฝ่ายไทยหรือฝ่ายจีนที่เสนอขอจะต้องระบุหน่วยงานคู่ร่วมมือจากอีกฝ่ายที่จะมาร่วมดำเนินโครงการไว้แล้ว) ประมวลข้อพิจารณาหรือข้อเสนอแนะต่าง ๆ เพื่อเสนอต่อที่ประชุม ครร. ไทย-จีน รวมทั้งเตรียมการที่เกี่ยวข้องสำหรับการจัดประชุม

– ในส่วนของฝ่ายไทย ยังได้มีการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการ 5 สาขา (ตามสาขาความร่วมมือในปัจจุบันภายใต้ ครร. ไทย-จีน) เพื่อกำหนดทิศทางในการดำเนินโครงการความร่วมมือ ภายใต้ ครร. ไทย-จีน ให้มีประสิทธิภาพและก่อให้เกิดประโยชน์แก่ฝ่ายไทยอย่างแท้จริง โดยพิจารณากลั่นกรองคำขอใหม่ที่หน่วยงานฝ่ายไทยจัดส่งมา ซึ่งกรมความร่วมมือระหว่างประเทศจะทำหน้าที่รวบรวม/ยื่นเสนอในการประชุมกับฝ่ายจีน ต่อไป

– ผลการประชุม ครร. ไทย-จีน สมัยที่ 22 (ครั้งล่าสุด)

เมื่อเดือนธันวาคม 2561 ที่กรุงเทพฯ มีมติให้จัดการประชุม ครร. สมัยที่ 23 (ครั้งต่อไป) ภายในปี พ.ศ. 2563 ณ สาธารณรัฐประชาชนจีน ซึ่งมีกรอบเวลาการทำงาน คือ (1) เดือนตุลาคม-ธันวาคม 2562 แต่ละฝ่ายเปิดรับคำขอจากหน่วยงานภายในประเทศตน (2) เดือนมกราคม-มีนาคม 2563 แต่ละฝ่ายพิจารณา/กลั่นกรอง/คัดเลือกคำขอที่เหมาะสมและเห็นสมควรเสนอให้อีกฝ่ายพิจารณา/สนับสนุน (3) ช่วงระหว่างเดือนเมษายน-พฤษภาคม 2563 จัดประชุมระดับคณะทำงาน (Joint Working Group) ไทย-จีน เพื่อร่วมกันพิจารณา/คัดเลือกคำขอใหม่ที่จะเสนอต่อที่ประชุม ครร. ไทย-จีน สมัยที่ 23 ในปี พ.ศ. 2563

ข. การดำเนินกิจกรรม (Implementation)

– รูปแบบความร่วมมือในปัจจุบัน ประกอบด้วย

(1) โครงการแลกเปลี่ยนการศึกษาดูงาน (2) โครงการความร่วมมือทวิภาคี เช่น การทำวิจัยและพัฒนา ร่วมกัน การแลกเปลี่ยนผู้เชี่ยวชาญระหว่างกัน และ (3) โครงการความร่วมมือไตรภาคีเพื่อร่วมกันให้ความร่วมมือทางวิทยาศาสตร์และวิชาการแก่ประเทศที่สาม โดยมีสาขาที่ทั้งสองฝ่ายให้ความสำคัญร่วมกัน รวม 5 สาขา ดังกล่าวข้างต้น (เกษตรกรรม วิทยาศาสตร์/เทคโนโลยี/นวัตกรรม พลังงาน สาธารณสุข และเทคโนโลยีสารสนเทศ/การสื่อสาร)

– ในการดำเนินโครงการที่ได้รับอนุมัติจากการประชุม ครร. ไทย-จีน หน่วยงานไทยเจ้าของโครงการจะประสานงานกับกรมความร่วมมือระหว่างประเทศ โดยจัดทำรายละเอียดและกำหนดการจัดกิจกรรมในประเทศไทย รวมทั้งประสานหน่วยงานคู่ร่วมมือ

ฝ่ายจีนในการส่งเจ้าหน้าที่มาร่วมกิจกรรม โดยหน่วยงานไทยจะขอรับการสนับสนุนงบประมาณในการจัดกิจกรรม (เฉพาะค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นภายในประเทศไทย) จากกรมความร่วมมือระหว่างประเทศ โดยฝ่ายจีนจะรับผิดชอบค่าเดินทางระหว่างประเทศของเจ้าหน้าที่จีนที่เดินทางมาประเทศไทย และในกรณีที่หน่วยงานจีนจัดกิจกรรมในจีนและเชิญเจ้าหน้าที่ฝ่ายไทยไปเข้าร่วม หน่วยงานไทยเจ้าของโครงการจะแจ้งขอรับงบประมาณสนับสนุนค่าเดินทางระหว่างประเทศของเจ้าหน้าที่เช่นกัน ซึ่งเป็นไปตามหลักการความร่วมมือระหว่างประเทศกำลังพัฒนาหรือกรอบ TCDC ที่ตกลงร่วมกันไว้

ค. การติดตามประเมินผล (Monitoring and Evaluation)

ใช้กลไกการประชุมทั้ง 2 ระดับตามที่ระบุไว้ข้างต้นในข้อ

ก. การวางแผน (Planning) โดยในส่วนของฝ่ายไทย หลังสิ้นสุดกิจกรรม หน่วยงานไทยเจ้าของโครงการจะส่งรายงานการจัดกิจกรรมมายังกรมความร่วมมือระหว่างประเทศ ซึ่งจะได้รวบรวมผลสำเร็จ ประเด็นปัญหา และข้อเสนอแนะต่าง ๆ ไปรายงานหรือหารือร่วมกันเพื่อปรับปรุงแก้ไขในการประชุมกับฝ่ายไทยและฝ่ายจีนทุกระดับดังกล่าวข้างต้นต่อไป

2) ความร่วมมือไตรภาคี ไทย-จีน-อนุภูมิภาคแม่น้ำโขง

ตามผลการประชุม ครร. ไทย-จีน สมัยที่ 21 เมื่อเดือนพฤศจิกายน 2557 ทั้งสองฝ่ายได้อนุมัติโครงการความร่วมมือไตรภาคี ซึ่งเป็นการริเริ่มความร่วมมือรูปแบบใหม่ ๆ ขึ้นเป็นครั้งแรก คือ โครงการศึกษาการจัดการโรคข้าวที่เกิดจากเพลี้ยกระโดดและโรคไวรัสที่มีเพลี้ยกระโดดเป็นแมลงพาหะในประเทศลุ่มแม่น้ำโขงและอ่าวตังเกี๋ย ระยะเวลา 3 ปี (พ.ศ. 2558–2561) โดยประเทศไทย (กรมการข้าวและมหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์) กับสาธารณรัฐประชาชนจีน (สถาบันวิทยาศาสตร์การเกษตรมณฑลยูนนานและกวางตุ้ง) จะร่วมกันศึกษาข้อมูลและทำวิจัยเพื่อสร้างเครือข่ายการติดตาม การพยากรณ์ และแจ้งเตือนเกี่ยวกับโรคระบาดในข้าว เพื่อจะเป็นประโยชน์ต่อการลดความสูญเสียของผลผลิตข้าวและนำไปสู่การสร้างความมั่นคงทางการเกษตรและอาหารในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขงที่รวมทั้งไทย จีนตอนล่าง กัมพูชา ลาว เมียนมา และเวียดนาม ซึ่งเป็นพื้นที่ดำเนินโครงการด้วย กิจกรรมโดยหลักจะประกอบด้วย การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ และฝึกอบรมทั้งที่ไทยและจีนให้แก่ประเทศลุ่มแม่น้ำโขง-อ่าวตังเกี๋ย (ประเทศเพื่อนบ้าน) การจัดหาชุดอุปกรณ์ (กับดักแสงไฟอัตโนมัติ) เพื่อใช้ในการวิจัยจากฝ่ายจีน และการจัดส่งนักวิจัยไทยและจีนไปร่วมกันเก็บข้อมูล/ศึกษาวิจัยทั้งในไทยและประเทศเพื่อนบ้าน เป็นต้น และขณะนี้ โครงการได้ดำเนินงานเสร็จสิ้นแล้ว

ในการประชุม ครร. ไทย-จีน สมัยที่ 22 (ครั้งล่าสุด) เมื่อเดือนธันวาคม 2561 ที่กรุงเทพฯ มีโครงการได้รับอนุมัติ รวม 13 โครงการ (โครงการแลกเปลี่ยนการศึกษา 6 โครงการ และโครงการความร่วมมือทวิภาคี 7 โครงการ) โดยไม่มีหน่วยงานฝ่ายจีนหรือฝ่ายไทยยื่นคำขอโครงการความร่วมมือไตรภาคีให้พิจารณาในการประชุมครั้งนี้ อย่างไรก็ตาม ที่ประชุมได้ตกลงที่จะจัดการประชุม ครร. ไทย-จีน สมัยที่ 23 (ครั้งต่อไป) ภายในปี พ.ศ. 2563 ณ สาธารณรัฐประชาชนจีน

3.2 ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาความร่วมมือไตรภาคีระหว่างไทยกับญี่ปุ่น สาธารณรัฐเกาหลี และจีน เพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้แก่ประเทศเพื่อนบ้านที่จะช่วยส่งเสริมการบรรลุเป้าหมายของเสาหลักที่ 3 ภายใต้แผนแม่บท ACMECS

3.2.1 การศึกษาสาขาความร่วมมือที่สำคัญสำหรับการเสนอแนวทางการพัฒนาความร่วมมือไตรภาคี : โดยใช้การวิเคราะห์นโยบายเชิงระบบ (System Analysis) ส่วนที่ 1 การกำหนดปัจจัยนำเข้าของนโยบาย (Policy Inputs) และหลักการ Policy and Plan Alignment ของ Paris Declaration on Aid Effectiveness

ในการกำหนดปัจจัยนำเข้า (Inputs) หรือปัจจัยที่สำคัญเพื่อนำมาใช้ในการกำหนดทางเลือกของนโยบาย (Policy Choices) หรือข้อเสนอแนะแนวทางสำหรับการพัฒนาความร่วมมือไตรภาคีระหว่างไทย-ญี่ปุ่น ไทย-สาธารณรัฐเกาหลี และไทย-จีน ในครั้งนี้ การศึกษานี้ได้วิเคราะห์วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องตามที่ได้ประมวลไว้แล้วในบทที่ 2 ซึ่งมีข้อค้นพบในเบื้องต้นดังปรากฏในสรุปท้ายบทที่ 2 คือ (1) 5 ประเด็นความร่วมมือ/สาขาต่าง ๆ ภายใต้แต่ละประเด็นที่สำคัญต่อการบรรลุเป้าหมายตามเสาหลักที่ 3 (การพัฒนาภูมิภาคอย่างยั่งยืนและมีนวัตกรรม) ของแผนแม่บท ACMECS ซึ่งได้ระบุสาขาที่ ACMECS คาดหวังที่จะมีความร่วมมือกับประเทศหุ้นส่วนต่าง ๆ รวมทั้ง ญี่ปุ่น สาธารณรัฐเกาหลี และจีน (2) มีหลายประเด็น/สาขาที่ทั้ง 3 แหล่งผู้ให้ได้ให้ความสำคัญในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงตามยุทธศาสตร์หรือแผนปฏิบัติการภายใต้กรอบความร่วมมือกับลุ่มน้ำโขงต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับหลายสาขาตามแผนแม่บท ACMECS และ (3) ศักยภาพของไทยในการให้ความช่วยเหลือทางวิชาการแก่ประเทศเพื่อนบ้านหรือประเทศสมาชิก ACMECS รวม 16 สาขาหลัก

จากการศึกษาเปรียบเทียบความสอดคล้องระหว่างปัจจัยที่ค้นพบทั้ง 3 ข้อข้างต้น ดังตารางที่ 2-4 เพื่อพิจารณาสาขาความร่วมมือที่เหมาะสมกับ (1) ญี่ปุ่น (2) สาธารณรัฐเกาหลี และ (3) จีน ตามหลักการเรื่อง Policy and Plan Alignment ของ Paris Declaration on Aid Effectiveness ที่การให้ความร่วมมือควรสอดคล้องกันระหว่างความต้องการ/นโยบายและแผนของประเทศผู้รับ (ประเทศสมาชิก ACMECS) และความประสงค์ของประเทศผู้ให้ (ประเทศไทยและประเทศหุ้นส่วนทั้งสาม) พบว่า มีประเด็นความร่วมมือ/สาขาที่สำคัญภายใต้เสาหลักที่ 3 หรือ ปัจจัยนำเข้าที่ควรนำมาใช้ในการกำหนดนโยบาย (Policy Inputs) เพื่อหาแนวทางที่ควรเสนอกับ 3 ประเทศหุ้นส่วนพิจารณาให้ความร่วมมือกับไทยในลักษณะไตรภาคี ผ่านกรอบการดำเนินงานกับกรมความร่วมมือระหว่างประเทศในการให้ความช่วยเหลือทางวิชาการเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์แก่ประเทศสมาชิก ACMECS (ประเทศเพื่อนบ้าน) ที่จะช่วยส่งเสริม/สนับสนุนการบรรลุเป้าหมายตามเสาหลักที่ 3 ของแผนแม่บท ACMECS สรุปในเบื้องต้นได้ คือ (1) ญี่ปุ่น รวม 8 สาขา (2) สาธารณรัฐเกาหลี รวม 5 สาขา และ (3) จีน รวม 7 สาขา ดังนี้

ประเด็นความร่วมมือ/สาขาสำคัญ ภายใต้เสาหลักที่ 3	ประเทศที่จะเสนอสาขา ความร่วมมือให้พิจารณา			หน่วยงานไทย มีศักยภาพ
	ญี่ปุ่น	เกาหลี	จีน	
<u>ประเด็นความร่วมมือที่ 1</u> การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และ การนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้				
สาขาที่ 1 วิสาหกิจอัจฉริยะ เช่น SMEs และ Starups	✓	✓	✓	การผลิตอุตสาหกรรม/SMEs
สาขาที่ 2 การเกษตรอัจฉริยะ				
สาขาที่ 3 การท่องเที่ยวอัจฉริยะและยั่งยืน		✓		การท่องเที่ยว/สาขาที่เกี่ยวข้อง
สาขาที่ 4 บริการทางการแพทย์อัจฉริยะ	✓*			
สาขาที่ 5 การศึกษาอัจฉริยะ	✓		✓	การศึกษา/ฝึกอบรมวิชาชีพ
สาขาที่ 6 พลังงานอัจฉริยะ				
สาขาที่ 7 เมืองอัจฉริยะ				
สาขาที่ 8 ความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์				
<u>ประเด็นความร่วมมือที่ 2</u> ความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อม				
สาขาที่ 1 การจัดการทรัพยากรน้ำ	✓	✓	✓	การจัดการทรัพยากรน้ำ เช่น กลุ่มน้ำ น้ำบาดาล
สาขาที่ 2 การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ	✓			ทรัพยากรธรรมชาติ/ สิ่งแวดล้อม
สาขาที่ 3 การลดภัยพิบัติ	✓			
สาขาที่ 4 พลังงานทดแทน			✓	พลังงานทดแทน/ พลังงาน ทางเลือก
สาขาที่ 5 ประเด็นข้ามสาขา น้ำ-อาหาร-พลังงาน- สิ่งแวดล้อม		✓		หลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง
<u>ประเด็นความร่วมมือที่ 3</u> การเกษตรยั่งยืน	✓	✓	✓	การเกษตร/สาขาที่เกี่ยวข้อง
<u>ประเด็นความร่วมมือที่ 4</u> การท่องเที่ยว			✓	การท่องเที่ยว/สาขาที่ เกี่ยวข้อง
<u>ประเด็นความร่วมมือที่ 5</u> สุขภาพ	✓		✓	สาธารณสุข/สาขาที่ เกี่ยวข้อง

*ไม่ใช่สาขาที่ญี่ปุ่นสนใจในกลุ่มน้ำโขง แต่ ACMECS คาดหวังให้ญี่ปุ่นร่วมมือด้วย

3.2.2 การศึกษาเปรียบเทียบภาพรวมความร่วมมือเพื่อการพัฒนาของไทยที่ให้แก่ประเทศเพื่อนบ้านเพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมในการเสนอความร่วมมือไตรภาคีกับสามประเทศ
หุ่นส่วน : โดยใช้การวิเคราะห์นโยบายเชิงระบบ (System Analysis) ส่วนที่ 2 การนำปัจจัยนำเข้า (Inputs) เข้าสู่กระบวนการ (Process) เพื่อกำหนดนโยบาย (Policy) และหลักการ Aid Harmonization ของ Paris Declaration on Aid Effectiveness

การศึกษานี้จะได้นำข้อค้นพบสำหรับปัจจัยนำเข้าของนโยบาย (Policy Inputs) ดังกล่าวข้างต้นมาประมวลเข้ากระบวนการ (Process) เพื่อพิจารณา กลั่นกรอง และกำหนดทางเลือกนโยบาย (Policy Choices) หรือการเปลี่ยนปัจจัยนำเข้าออกไปเป็นผลผลิตของนโยบาย (Policy Output) เพื่อหาข้อเสนอแนะแนวทางความร่วมมือไตรภาคีกับแหล่งผู้ให้ทั้งสาม

โดยการศึกษาฉบับนี้ได้นำหลักการ Aid Harmonization ของ Paris Declaration on Aid Effectiveness มาใช้ในกระบวนการ (Process) เพื่อกำหนดทางเลือกนโยบายที่จะหลีกเลี่ยงความซ้ำซ้อนกับความร่วมมือที่ไทยดำเนินการอยู่แล้วในปัจจุบันในกรอบต่าง ๆ โดยได้ศึกษา/วิเคราะห์ความร่วมมือที่มีอยู่กับประเทศเพื่อนบ้าน รวมทั้งความร่วมมือไตรภาคีกับญี่ปุ่น สาธารณรัฐเกาหลี และจีนที่ให้แก่ประเทศเพื่อนบ้าน ดังที่ได้ประมวลไว้ทั้งหมดแล้วข้างต้น การศึกษาฉบับนี้ได้นำเสนอสาขาที่ค้นพบว่าควรนำมาพิจารณาเพื่อ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้แก่ประเทศสมาชิก ACMECS และเสนอต่อทั้งสามประเทศหุ้นส่วน (ปัจจัยนำเข้าสำหรับการกำหนดนโยบาย หรือ Policy Inputs) ดังตารางสรุปสาขาในข้อ 3.2.1 ข้างต้น มาศึกษาเปรียบเทียบกับกิจกรรมความร่วมมือที่ไทยดำเนินการอยู่แล้วตามข้อ 3.1 เพื่อพิจารณาว่าสาขาเหล่านี้มีกิจกรรมที่ดำเนินการอยู่แล้วมากน้อยเพียงใด และสาขาใดที่ควรเสนอให้มีกิจกรรมเพื่อดำเนินการภายใต้ความร่วมมือไตรภาคีเพื่อส่งเสริมแผนแม่บท ACMECS ต่อไป ดังการเปรียบเทียบปรากฏในตารางที่ 5-7 ซึ่งมีข้อค้นพบที่สำคัญ ดังนี้

3.2.2.1 ไม่เสนอกิจกรรมความร่วมมือไตรภาคีกับประเทศหุ้นส่วนทั้งสามในประเด็น/สาขาที่ศึกษาค้นพบว่า กรมความร่วมมือระหว่างประเทศให้ความช่วยเหลือทางวิชาการแก่ประเทศเพื่อนบ้านในหลายกรอบอยู่แล้ว ดังนี้

1) การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การจัดหลักสูตร Annual International Training Course (AIRC) และแจ้งเวียนทุนให้แก่ประเทศกำลังพัฒนาต่าง ๆ รวมทั้งประเทศเพื่อนบ้าน ปีละ 7-10 หลักสูตร

2) การเกษตรยั่งยืน การจัดหลักสูตร/แจ้งเวียนทุนฝึกอบรม AIRC ประจำปี สาขา Food Security การจัดทำโครงการ/แผนงานความร่วมมือทวิภาคีด้านการเกษตร (ปัจจุบันมีโครงการสาขานี้ รวม 9 โครงการ) และการจัดฝึกอบรมให้แก่ประเทศเพื่อนบ้านภายใต้กรอบ ACMECS

3) สุขภาพ การจัดหลักสูตร/แจ้งเวียนทุนฝึกอบรม AIRC ประจำปี สาขา Public Health การจัดทำโครงการ/แผนงานความร่วมมือทวิภาคีด้านสาธารณสุข/สาขาที่เกี่ยวข้อง (ปัจจุบันมีโครงการสาขานี้ รวม 15 โครงการ) โครงการเฝ้าระวังโรคติดต่อ/โรคอุบัติใหม่ข้ามชายแดน ในลักษณะความร่วมมือพหุภาคีกับกัมพูชา-สปป.ลาว-เมียนมา และการจัดฝึกอบรมด้านการป้องกันโรคติดต่อข้ามชายแดน/เรื่องที่เกี่ยวข้องภายใต้กรอบ GMS และ ACMECS

3.2.2.2 สาขาที่ควรเสนอสำหรับความร่วมมือไตรภาคีกับประเทศหุ้นส่วนทั้งสามคือ

1) ญี่ปุ่น รวม 5 สาขา ได้แก่ (1) วิสาหกิจอัจฉริยะ (2) บริการทางการแพทย์อัจฉริยะ (3) การศึกษาอัจฉริยะ (4) การจัดการทรัพยากรน้ำ และ (5) การลดภัยพิบัติ

2) สาธารณรัฐเกาหลี รวม 4 สาขา ได้แก่ (1) วิสาหกิจอัจฉริยะ (2) การท่องเที่ยวอัจฉริยะและยั่งยืน (3) การจัดการทรัพยากรน้ำ และ (4) ประเด็นข้ามสาขาน้ำ-อาหาร-พลังงาน-สิ่งแวดล้อม

3) จีน รวม 5 สาขา ได้แก่ (1) วิสาหกิจอัจฉริยะ (2) การศึกษาอัจฉริยะ (3) การจัดการทรัพยากรน้ำ (4) พลังงานทดแทน และ (5) การท่องเที่ยว

3.2.3 ข้อเสนอแผนงานความร่วมมือไตรภาคีกับประเทศหุ้นส่วนความร่วมมือเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้แก่ประเทศ ACMECS : โดยใช้การวิเคราะห์นโยบายเชิงระบบ (System Analysis) ส่วนที่ 3 การกำหนดผลผลิตของนโยบาย (Policy Output) และหลักการ Result-based Approach ของ Paris Declaration on Aid Effectiveness

ในการกำหนดแนวทางการพัฒนาความร่วมมือไตรภาคีหรือผลผลิตของนโยบาย (Policy Outputs) ระหว่างไทยกับประเทศหุ้นส่วนทั้งสาม (ญี่ปุ่น เกาหลี และจีน) เพื่อนำไปปฏิบัติจริงต่อไป (Policy Implementation) การศึกษาฉบับนี้จะยึดกรอบการดำเนินงานหรือมีลักษณะเดียวกับกิจกรรมความร่วมมือที่กรมความร่วมมือระหว่างประเทศมีส่วนร่วมอยู่แล้วกับแหล่งผู้ให้ทั้งสามในการให้ความช่วยเหลือทางวิชาการในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์แก่ประเทศเพื่อนบ้าน โดยใช้หลักการ Result-based Approach ของ Paris Declaration on Aid Effectiveness โดยการกำหนดกรอบความร่วมมือในลักษณะแผนงาน (Programme-based Approach) ประกอบด้วยสาขาที่ควรให้ความสำคัญเป็นจุดมุ่งเน้น (Area of Focus) วัตถุประสงค์และชุดของกิจกรรมที่จะดำเนินการ ผลลัพธ์ที่คาดหวัง (expected results) ผลสำเร็จ (outcomes) รวมทั้งรูปแบบการสนับสนุนงบประมาณ (financing modality) ซึ่งมีข้อเสนอแผนงานความร่วมมือไตรภาคีกับประเทศหุ้นส่วนความร่วมมือเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้แก่กลุ่มประเทศสมาชิก ACMECS (ประเทศเพื่อนบ้าน) ดังนี้

3.2.3.1 เป้าหมาย (ภาพรวม)

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้แก่ประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งเป็นประเทศสมาชิก ACMECS เพื่อช่วยสนับสนุนหรือส่งเสริมการบรรลุเป้าหมายเสาหลักที่ 3 คือ การพัฒนาภูมิภาคอย่างยั่งยืนและมีนวัตกรรม (Smart and Sustainable ACMECS) ภายใต้แผนแม่บท ACMECS ระยะ 5 ปี ระหว่างปี พ.ศ. 2562–2566

3.2.3.2 วัตถุประสงค์ (ภาพรวม)

การพัฒนาความร่วมมือไตรภาคีกับแหล่งผู้ให้ที่มีบทบาทสำคัญในกลุ่มน้ำโขง ซึ่งเป็นประเทศหุ้นส่วนความร่วมมือกับไทย เพื่อร่วมกันพัฒนาบุคลากรในหน่วยงานภาครัฐหรือที่เกี่ยวข้องของประเทศเพื่อนบ้าน 4 ประเทศ ให้มีขีดความสามารถในการพัฒนาหรือผลักดันให้เกิดการปรับปรุง/เปลี่ยนแปลงในสาขาความร่วมมือที่กำหนดไว้ เพื่อส่งเสริมหรือสนับสนุนการบรรลุเป้าหมายเสาหลักที่ 3 คือ การพัฒนาภูมิภาคอย่างยั่งยืนและมีนวัตกรรม (Smart and Sustainable ACMECS) ภายใต้แผนแม่บท ACMECS

3.2.3.3 ข้อเสนอแผนงานความร่วมมือไตรภาคีกับญี่ปุ่น

1) สาขาความร่วมมือ¹⁴ รวม 5 สาขา ประกอบด้วย

(1) ประเด็นความร่วมมือที่ 1 การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ โดยถ่ายทอดความรู้ทางวิชาการให้แก่ประเทศเพื่อนบ้านใน 3 สาขา ได้แก่

¹⁴ ตามผลสรุปสาขาที่ควรเสนอกับญี่ปุ่น ใน 3.2.2.2 ข้อ 1) หน้า 53

ก. วิสาหกิจอัจฉริยะ โดยญี่ปุ่นให้ความสนใจที่จะให้ความช่วยเหลือกลุ่มน้ำโขงด้าน SMEs และ Startups และไทยก็มีศักยภาพในการให้ความร่วมมือทางวิชาการด้าน SMEs

ข. บริการทางการแพทย์อัจฉริยะ ซึ่งแม้ว่าญี่ปุ่นจะไม่ได้ระบุความสนใจในสาขานี้ในกลุ่มน้ำโขง แต่แผนแม่บท ACMECS คาดหวังความร่วมมือจากญี่ปุ่นในเรื่องนี้

ค. การศึกษาอัจฉริยะ ซึ่งแผนแม่บท ACMECS คาดหวังว่าญี่ปุ่นจะให้ความร่วมมือด้านอาชีวศึกษา ในขณะที่ไทยก็มีศักยภาพในการให้ความร่วมมือทางวิชาการด้านอาชีวศึกษาเช่นกัน

(2) ประเด็นความร่วมมือที่ 2 ความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อม โดยถ่ายทอดความรู้ทางวิชาการที่เกี่ยวข้องให้แก่ประเทศเพื่อนบ้านใน 2 สาขา ได้แก่

ก. การจัดการทรัพยากรน้ำ โดยญี่ปุ่นให้ความสนใจที่จะให้ความช่วยเหลือกลุ่มน้ำโขงด้านการจัดการทรัพยากรน้ำ และไทยก็มีศักยภาพในการให้ความร่วมมือทางวิชาการในด้านนี้ เช่น การจัดการลุ่มน้ำโขงอย่างยั่งยืน การสำรวจแหล่งน้ำบาดาล อย่างไรก็ดี ขณะนี้มีหน่วยงานไทย (สสนก.) แสดงความสนใจที่จะเสนอขอรับการสนับสนุนจากรัฐบาลญี่ปุ่นร่วมกับรัฐบาลไทย (โดยกรมความร่วมมือระหว่างประเทศ) ในการจัดฝึกอบรม TCTP ให้แก่ภูมิภาคอาเซียน/ประเทศเพื่อนบ้าน ระหว่างปี พ.ศ. 2563–2565¹⁵ อย่างไรก็ดี ข้อเสนอนี้ยังอยู่ในกระบวนการ/ยังไม่ได้รับอนุมัติ และมุ่งเน้นเรื่องการจัดทำฐานข้อมูลทรัพยากรน้ำเป็นหลัก

ข. การลดภัยพิบัติ โดยญี่ปุ่นให้ความสนใจสาขานี้ในกลุ่มน้ำโขง ในขณะที่ปัจจุบัน ไทยโดยกรมความร่วมมือระหว่างประเทศมีความช่วยเหลือทางวิชาการของที่ให้แก่ประเทศเพื่อนบ้านเพียง 1 โครงการ คือ ความร่วมมือไตรภาคีไทยกับญี่ปุ่นให้แก่เมียนมาในสาขาการป้องกันและจัดการภัยพิบัติ โดยการจัดฝึกอบรมในประเทศไทยให้แก่เจ้าหน้าที่เมียนมา¹⁶ นอกจากนี้ เป็นที่ประจักษ์ว่าญี่ปุ่นมีความเชี่ยวชาญสูงในการรับมือกับภัยพิบัติ

2) กิจกรรม ตามแนวทางที่ดำเนินการอยู่แล้วกับ JICA ในการให้ความร่วมมือไตรภาคีแก่ประเทศเพื่อนบ้าน¹⁷ คือ เสนอการร่วมกันจัดหลักสูตรฝึกอบรมให้แก่ประเทศที่สาม (Third Country Training Programme: TCTP) ในประเทศไทย สำหรับประเทศเพื่อนบ้าน 4 ประเทศ (กัมพูชา ลาว เมียนมา และเวียดนาม) หลักสูตรละไม่เกิน 4 สัปดาห์ จำนวน 20 คน เป็นเวลา 3 ปี ในหัวข้อตามสาขาที่กำหนดข้างต้น 5 สาขา (สาขาละ 1 หลักสูตร) รวม 5 หลักสูตรต่อปี ได้แก่

- (1) Smart Entrepreneurship Development: SMEs and Startups
- (2) Smart Medical Services

¹⁵ คู่มือที่ 3 ข้อ 3.1.3.1 ความร่วมมือไตรภาคีกับญี่ปุ่น 2) กิจกรรมความร่วมมือในปัจจุบัน (1) การจัดฝึกอบรม Third Country Training Programme (TCTP) หน้า 42

¹⁶ คู่มือที่ 3 ข้อ 3.1.3.1 ความร่วมมือไตรภาคีกับญี่ปุ่น 2) กิจกรรมความร่วมมือในปัจจุบัน (2) ความร่วมมือไตรภาคีไทย-ญี่ปุ่น-เมียนมา หน้า 44

¹⁷ คู่มือที่ 3 ข้อ 3.1.3.1 ความร่วมมือไตรภาคีกับญี่ปุ่น 2) กิจกรรมความร่วมมือในปัจจุบัน (1) การจัดฝึกอบรม Third Country Training Programme (TCTP) หน้า 42

- (3) Smart Vocational Education
- (4) Water Resource Management
- (5) Disaster Risk Management

3) การสนับสนุนงบประมาณ (Financing modality) ตามแนวทางที่ดำเนินการอยู่แล้วกับ JICA สำหรับการจัดฝึกอบรม TCTP คือ ในกรอบแผนงาน 3 ปี แบ่งสัดส่วนรับผิดชอบค่าใช้จ่ายระหว่าง JICA และกรมความร่วมมือระหว่างประเทศ คือ ปีที่ 1 ร้อยละ 70:30 ปีที่ 2 ร้อยละ 60:40 และปีที่ 3 ร้อยละ 50:50

4) กรอบระยะเวลา จำนวน 3 ปี ระหว่างปี พ.ศ. 2563–2565 ซึ่งจะสอดคล้องและยังอยู่ในกรอบเวลาของแผนแม่บท ACMECS 5 ปี ที่มีกำหนดสิ้นสุดในปี พ.ศ. 2566

โดยมีขั้นตอนตามแนวปฏิบัติในการดำเนินงานความร่วมมือกับญี่ปุ่น¹⁸ คือ กรมความร่วมมือระหว่างประเทศส่งร่างข้อเสนอแผนงานฯ ให้ฝ่ายญี่ปุ่น (JICA) พิจารณาในเบื้องต้น หากไม่ขัดข้อง จะสรรหา/ทาบทามหน่วยงานไทยที่เหมาะสมในการจัดหลักสูตร TCTP ทั้ง 5 หลักสูตร จัดทำ/ส่งข้อเสนอขอรับความร่วมมือทางวิชาการจากญี่ปุ่น และสามารถเริ่มดำเนินกิจกรรมได้ภายในปี พ.ศ. 2563

5) ผลลัพธ์ที่คาดหวัง (Expected results) ใน 3 ปี (พ.ศ. 2563–2565)

- 1) จัดอบรม TCTP ทั้ง 5 สาขา รวม 15 หลักสูตร (ปีละ 5 หลักสูตร)
- 2) บุคลากรจากกัมพูชา ลาว เมียนมา และเวียดนามเข้าร่วมอบรมรวมทั้งสิ้น 300 คน (ปีละ 100 คน ใน 5 หลักสูตร (หลักสูตรละ 20 คน))

6) ผลสำเร็จ (Outcomes) บุคลากรจากประเทศเพื่อนบ้าน 4 ประเทศอย่างน้อย 300 คน ได้รับความรู้และพัฒนาศักยภาพ/ขีดความสามารถ และนำความรู้/ประสบการณ์ที่ได้รับจากการอบรมในหลักสูตร TCTP ทั้ง 15 หลักสูตร ไปใช้จริงในการปฏิบัติงาน/ถ่ายทอดในหน่วยงานต่อไป

3.2.3.4 ข้อเสนอแผนงานความร่วมมือไตรภาคีกับสาธารณรัฐเกาหลี

1) สาขาความร่วมมือ¹⁹ รวม 4 สาขา ประกอบด้วย

(1) ประเด็นความร่วมมือที่ 1 การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ โดยถ่ายทอดความรู้ทางวิชาการให้แก่ประเทศเพื่อนบ้านใน 2 สาขา ได้แก่

ก. วิชาธุรกิจอัจฉริยะ โดยเกาหลีให้ความสนใจที่จะให้ความช่วยเหลือกลุ่มน้ำโขงด้าน ICT ในขณะที่แผนแม่บท ACMECS คาดหวังความร่วมมือจากเกาหลีในเรื่อง SMEs / Startups และไทยก็มีศักยภาพในการให้ความร่วมมือทางวิชาการด้าน SMEs

ข. การท่องเที่ยวอัจฉริยะและยั่งยืน แม้ว่าเกาหลีจะไม่ได้ระบุความสนใจในสาขานี้ในกลุ่มน้ำโขง แต่แผนแม่บท ACMECS คาดหวังความร่วมมือจากเกาหลีในเรื่องนี้ และไทยก็มีศักยภาพในการให้ความร่วมมือทางวิชาการด้านการท่องเที่ยว

¹⁸ คู่มือที่ 3 ข้อ 3.1.3.1 ความร่วมมือไตรภาคีกับญี่ปุ่น 1) กลไกและกระบวนการในการดำเนินงานความร่วมมือหุ้นส่วนระหว่างไทย-ญี่ปุ่น (2) ขั้นตอนการดำเนินงานที่สำคัญ หน้า 41

¹⁹ ตามผลสรุปสาขาที่ควรเสนอกับสาธารณรัฐเกาหลี ใน 3.2.2.2 ข้อ 2) หน้า 53

(2) ประเด็นความร่วมมือที่ 2 ความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อม โดยถ่ายทอดความรู้ทางวิชาการที่เกี่ยวข้องให้แก่ประเทศเพื่อนบ้านใน 2 สาขา ได้แก่

ก. การจัดการทรัพยากรน้ำ ซึ่งกรมความร่วมมือระหว่างประเทศและ KOICA ร่วมกันจัดฝึกอบรม Joint Training Program ให้แก่ประเทศอาเซียน (รวมทั้งประเทศ เพื่อนบ้าน) ในสาขานี้อยู่แล้ว (KOICA จัดอบรมที่สาธารณรัฐเกาหลี ฝ่ายไทยส่งผู้เชี่ยวชาญไปร่วมบรรยาย) ภายใต้แผนปฏิบัติการ (Action Plan on the Joint Training Program) ฉบับที่ 2 ระหว่างปี พ.ศ. 2560–2562²⁰ จึงควรเสนอให้ฝ่ายเกาหลีพิจารณาขยายการจัดอบรมในสาขานี้ ออกไปอีกภายใต้แผนปฏิบัติการ ฉบับที่ 3 ระหว่างปี พ.ศ. 2563–2565 ซึ่งอยู่ระหว่างเจรจา/ยกร่าง²¹ เพื่อตอบสนอง แผนแม่บท ACMECS

ข. ประเด็นข้ามสาขา คือ น้ำ-อาหาร-พลังงาน-สิ่งแวดล้อม ซึ่งกรมความร่วมมือระหว่างประเทศและ KOICA ร่วมกันจัดฝึกอบรม Joint Training Program ให้แก่ประเทศอาเซียน (รวมทั้งประเทศเพื่อนบ้าน) ด้านการทำการเกษตรควบคู่ไปกับการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนโดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy Philosophy: SEP) (จัดอบรมที่ประเทศไทย โดยฝ่ายเกาหลีส่งผู้เชี่ยวชาญมาร่วมบรรยาย) ภายใต้แผนปฏิบัติการ ฉบับที่ 2 ดังกล่าวข้างต้น จึงควรเสนอให้ฝ่ายเกาหลีพิจารณาขยายการจัดอบรมที่ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นฐานในการจัดการเรื่องต่าง ๆ ควบคู่กันไปอย่างยั่งยืน ภายใต้แผนปฏิบัติการ ฉบับที่ 3 ระหว่างปี พ.ศ. 2563–2565 ซึ่งยังอยู่ระหว่างเจรจา เพื่อตอบสนอง แผนแม่บท ACMECS โดยอาจเปลี่ยนจุดมุ่งเน้น เช่น พลังงาน เนื่องจากสาธารณรัฐเกาหลีมีความสนใจ เรื่องการประสานการจัดการ น้ำ-เกษตร-พลังงานในลุ่มน้ำโขง และไทยมีศักยภาพในการให้ความร่วมมือทางวิชาการด้านพลังงานทดแทน/พลังงานทางเลือก

2) กิจกรรม ตามแนวทางที่ดำเนินการอยู่แล้วกับ KOICA ในการให้ความร่วมมือไตรภาคีแก่ประเทศสมาชิกอาเซียน รวมทั้งประเทศเพื่อนบ้าน คือ เสนอการร่วมกันจัดฝึกอบรม (Joint Training Programme) สำหรับประเทศเพื่อนบ้าน 4 ประเทศ (กัมพูชา ลาว เมียนมา และเวียดนาม) หลักสูตรละไม่เกิน 4 สัปดาห์ จำนวน 20 คน เป็นเวลา 3 ปี ในหัวข้อตามสาขาที่กำหนดข้างต้น 4 สาขา (สาขาละ 1 หลักสูตร) รวม 4 หลักสูตรต่อปี ได้แก่

- (1) ICT Development for SMEs and Startups
- (2) Smart and Sustainable Tourism
- (3) Water Resource Management
- (4) Sustainable Energy based on Sufficiency Economy

Philosophy (SEP)

3) การสนับสนุนงบประมาณ (financing modality) ตามแนวทางที่ดำเนินการอยู่แล้วกับ KOICA สำหรับการฝึกอบรม Joint Training Programme (จัดทั้งในประเทศไทยและสาธารณรัฐเกาหลี) คือ ในกรอบแผนงาน 3 ปี หลักสูตรที่จะจัดฝึกอบรมในประเทศไทย

²⁰ คู่มือที่ 3 ข้อ 3.1.3.2 ความร่วมมือไตรภาคีกับสาธารณรัฐเกาหลี 2) การจัดฝึกอบรม Joint Training Program ให้แก่ประเทศสมาชิกอาเซียน หน้า 46

²¹ คู่มือที่ 3 ข้อ 3.1.3.2 ความร่วมมือไตรภาคีกับสาธารณรัฐเกาหลี ย่อหน้า 3 ในหน้าที่ 45-46

กรมความร่วมมือระหว่างประเทศจะรับผิดชอบค่าใช้จ่ายทั้งหมด โดยขอให้ KOICA ส่งผู้เชี่ยวชาญเกาหลีมาร่วมบรรยายและออกค่าใช้จ่ายให้แก่ผู้เชี่ยวชาญ และหลักสูตรที่จะจัดฝึกอบรมที่สาธารณรัฐเกาหลี จะดำเนินการในลักษณะเดียวกัน โดยกรมฯ จะส่งผู้เชี่ยวชาญไทยไปร่วมบรรยาย

ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นไปตามกรอบการดำเนินงานร่วมกันที่ผ่านมา จึงควรเสนอให้ทั้งสองฝ่ายจัดอบรมในจำนวนที่เท่ากัน ซึ่งตามแผนงานข้างต้นกำหนดไว้ 4 หลักสูตร (4 สาขา) โดยประเทศไทยควรจัดอบรม ปีละ 2 หลักสูตร และสาธารณรัฐเกาหลีจัดอีก 2 หลักสูตร ในสาขาที่แต่ละฝ่ายมีความชำนาญเป็นหลัก กล่าวคือ (1) ประเทศไทยควรจัดหลักสูตร (1.1) Smart and Sustainable Tourism และ (1.2) Sustainable Energy based on Sufficiency Economy Philosophy (SEP)²² และ (2) สาธารณรัฐเกาหลีควรจัดหลักสูตร (2.1) ICT Development for SMEs and Startups และ (2.2) Water Resource Management²³

4) กรอบระยะเวลา 3 ปี (ภายใต้ Action Plan on Joint Training Program ฉบับที่ 3 ที่อยู่ระหว่างหารือ/ยกร่างขึ้นใหม่) ระหว่างปีงบประมาณเกาหลี 2020–2022 (ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2563–31 ธันวาคม 2565) ซึ่งจะสอดคล้อง/ยังอยู่ในกรอบเวลาของแผนแม่บท ACMECS 5 ปี ที่มีกำหนดสิ้นสุดในปี พ.ศ. 2566

โดยมีขั้นตอนตามแนวปฏิบัติการดำเนินงานความร่วมมือกับเกาหลี คือ

(1) ภายในปี พ.ศ. 2562 ซึ่งครบกำหนดสิ้นสุด Action Plan ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560–2562) กรมความร่วมมือระหว่างประเทศจะนำร่างข้อเสนอแผนงานฯ นี้ หารือกับฝ่ายเกาหลี เพื่อนำไปประกอบการยกร่าง Action Plan ฉบับที่ 3 ระหว่างปี ค.ศ. 2020–2022

(2) กรมความร่วมมือระหว่างประเทศจะต้องสรรหา/ทาบทามหน่วยงานไทยที่เหมาะสมในการจัดหลักสูตร 2 หลักสูตรที่กำหนดไว้สำหรับการจัดฝึกอบรมในประเทศไทย รวมทั้งทาบทามฝ่ายเกาหลีในการส่งผู้เชี่ยวชาญเกาหลีมาร่วมบรรยายทั้ง 2 หลักสูตร และขอให้ฝ่ายเกาหลี พิจารณาจัดฝึกอบรมอีก 2 หลักสูตรที่กำหนดไว้สำหรับการจัดฝึกอบรมที่สาธารณรัฐเกาหลี เพื่อให้สามารถระบุรายชื่อทั้ง 4 หลักสูตรไว้ใน Action Plan ที่ทั้งสองฝ่ายจะลงนามร่วมกันเพื่อผูกพันการดำเนินงานระหว่างกันไว้ต่อไป

5) ผลลัพธ์ที่คาดหวัง (Expected results) ใน 3 ปี (พ.ศ. 2563–2565)

(1) ประเทศไทย (โดยกรมความร่วมมือระหว่างประเทศ) จัดอบรม Joint Training Programme ทั้ง 2 สาขา รวมทั้งสิ้น 6 หลักสูตร (ปีละ 2 หลักสูตร) และฝ่ายเกาหลีส่งผู้เชี่ยวชาญมาร่วมบรรยาย

(2) สาธารณรัฐเกาหลี (โดย KOICA) จัดอบรม Joint Training Programme อีก 2 สาขา รวมทั้งสิ้น 6 หลักสูตร (ปีละ 2 หลักสูตร) และฝ่ายไทยส่งผู้เชี่ยวชาญไปร่วมบรรยาย

(3) บุคลากรจากกัมพูชา ลาว เมียนมา และเวียดนามเข้าร่วมอบรมทั้ง 4 หลักสูตรข้างต้น รวมทั้งสิ้น 240 คน (ปีละ 4 หลักสูตร รวม 3 ปี จัด 12 หลักสูตร ๆ ละ 20 คน)

²² ประเทศไทยจัดอบรมด้าน SEP อยู่แล้วภายใต้ Action Plan ฉบับที่ 2

²³ สาธารณรัฐเกาหลีจัดอบรมด้าน water resource อยู่แล้วภายใต้ Action Plan ฉบับที่ 2

6) ผลสำเร็จ (Outcomes) บุคลากรจากประเทศเพื่อนบ้าน 4 ประเทศ อย่างน้อย 240 คน ได้รับความรู้และพัฒนาศักยภาพ/ขีดความสามารถ และนำความรู้/ประสบการณ์ ที่ได้รับการอบรมในหลักสูตร Joint Training Programme ทั้งในประเทศไทยและสาธารณรัฐ เกาหลี ทั้ง 12 หลักสูตร ไปใช้จริงในการปฏิบัติงาน/ถ่ายทอดในหน่วยงานต่อไป

3.2.3.5 ข้อเสนอแผนงานความร่วมมือไตรภาคีกับจีน

1) สาขาความร่วมมือ²⁴ รวม 5 สาขา ประกอบด้วย

(1) ประเด็นความร่วมมือที่ 1 การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และการนำ เทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ โดยถ่ายทอดความรู้ทางวิชาการให้แก่ประเทศเพื่อนบ้านใน 2 สาขา ได้แก่

ก. วิชาทฤษฎีจลนวิริยะ โดยจีนให้ความสนใจที่จะให้ ความช่วยเหลือกลุ่มน้ำโขงด้านการบริการสำหรับ SMEs ในขณะที่แผนแม่บท ACMECS คาดหวัง ความร่วมมือจากจีน ในเรื่อง SMEs / Startups และไทยก็มีศักยภาพในการให้ความร่วมมือทาง วิชาการด้าน SMEs

ข. การศึกษาจลนวิริยะ โดยจีนให้ความสนใจที่จะให้ ความช่วยเหลือกลุ่มน้ำโขงด้านการศึกษา ในขณะที่ไทยก็มีศักยภาพในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ระหว่างหน่วยงานด้านการศึกษา เช่น ด้าน IT และด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งยังมี ความร่วมมือทวิภาคีกับจีนภายใต้กรอบคณะกรรมการร่วมว่าด้วยความร่วมมือทางวิทยาศาสตร์และ วิชาการ (คกร.) ไทย-จีน ในด้านต่าง ๆ รวมทั้งวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม จึงน่าจะเสนอให้ ฝ่ายจีนพิจารณาการขยายความร่วมมือไตรภาคีไปยังประเทศเพื่อนบ้านในสาขาการศึกษาโดยมุ่งเน้น ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม เพื่อตอบสนองแผนแม่บท ACMECS

(2) ประเด็นความร่วมมือที่ 2 ความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อม โดยถ่ายทอดความรู้ทางวิชาการที่เกี่ยวข้องให้แก่ประเทศเพื่อนบ้านใน 2 สาขา ได้แก่

ก. การจัดการทรัพยากรน้ำ โดยจีนให้ความสนใจที่จะให้ ความช่วยเหลือกลุ่มน้ำโขงด้านทรัพยากรน้ำ และไทยก็มีศักยภาพในการให้ความร่วมมือทางวิชาการในด้าน การจัดการทรัพยากรน้ำเช่น การจัดการลุ่มน้ำโขงอย่างยั่งยืน และการสำรวจแหล่งน้ำบาดาล อย่างไรก็ตาม จีนเป็นประเทศต้นน้ำแม่น้ำโขง จึงน่าจะเสนอให้จีนพิจารณาให้ความร่วมมือเรื่องการจัดการลุ่มน้ำโขง อย่างยั่งยืน

ข. พลังงานทดแทน โดยจีนให้ความสนใจเรื่องความเชื่อมโยง ด้านพลังงานในกลุ่มน้ำโขง ในขณะที่แผนแม่บท ACMECS คาดหวังความร่วมมือจากจีนในด้านพลังงาน ยั่งยืน และไทยก็มีศักยภาพในการให้ความร่วมมือทางวิชาการด้านพลังงานทดแทน/พลังงานทางเลือก

(3) ประเด็นความร่วมมือที่ 3 การท่องเที่ยว เช่น การเชื่อมโยง แหล่งท่องเที่ยว การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว โดยถ่ายทอดความรู้ทางวิชาการที่เกี่ยวข้องให้แก่ประเทศ เพื่อนบ้าน ซึ่งจีนให้ความสนใจเรื่องการท่องเที่ยว เช่น การพัฒนาเมืองท่องเที่ยวในกลุ่มน้ำโขง และไทย ก็มีศักยภาพในการให้ความร่วมมือทางวิชาการด้านการท่องเที่ยว จึงน่าจะเสนอให้จีนพิจารณาให้

²⁴ ตามผลสรุปสาขาที่ควรเสนอกับจีน ใน 3.2.2.2 ข้อ 3) หน้า 53

ความร่วมมือเรื่องการพัฒนาและการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวในลุ่มน้ำโขง (รวมถึงประเทศเพื่อนบ้าน) เนื่องจากจีนก็ตั้งอยู่ในอนุภูมิภาคเช่นกัน

2) กิจกรรม ตามแนวทางที่เคยดำเนินการกับฝ่ายจีนในการให้ความร่วมมือไตรภาคีแก่งลุ่มน้ำโขง²⁵ คือ เสนอการร่วมกันดำเนินโครงการความร่วมมือไตรภาคี (Trilateral Cooperation) โดยการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ ฝึกอบรมหรือดูงาน ทั้งในประเทศไทยและจีน สำหรับประเทศเพื่อนบ้าน 4 ประเทศ (กัมพูชา ลาว เมียนมา และเวียดนาม) ครั้งละไม่เกิน 4 สัปดาห์ จำนวน 20 คน เป็นเวลา 4 ปี โดยแบ่งเป็นระยะที่ 1 จำนวน 2 ปี และระยะที่ 2 อีก 2 ปี ต่อเนื่องกัน (ตามกรอบการดำเนินงานความร่วมมือไทย-จีน ซึ่งทุกโครงการจะมีระยะเวลาไม่เกิน 2 ปี²⁶) ในหัวข้อตามสาขาที่กำหนดข้างต้น 5 สาขา (สาขาสละ 1 โครงการ) รวม 5 โครงการ (หลักสูตร) ต่อปี ได้แก่

- (1) Smart Entrepreneurship Development: SMEs and Startups
- (2) Smart Education in Science, Technology and Innovation
- (3) Water Resource Management in Mekong River Basin
- (4) Sustainable Energy for ACMECS Countries
- (5) Tourism Product Development and Linkages in Mekong

Region

3) การสนับสนุนงบประมาณ (Financing modality) ตามแนวทางที่ดำเนินการอยู่แล้วกับจีนคือ ตามหลักการความร่วมมือระหว่างประเทศกำลังพัฒนา (Technical Cooperation among Developing Countries : TCDC) โดยประเทศเจ้าภาพ/ผู้จัดกิจกรรมรับผิดชอบค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นภายในประเทศ และอีกประเทศจะออกค่าใช้จ่ายในการเดินทางระหว่างประเทศของผู้ที่จะเข้าร่วมกิจกรรม โดยใน 1 โครงการ จะแลกเปลี่ยนกันจัดกิจกรรมทั้งในจีนและไทย เช่น จัดประชุมเชิงปฏิบัติการหรือฝึกอบรมหรือดูงาน ระยะเวลา 1-2 สัปดาห์ ในจีนหรือไทยก่อน แล้วจัดกิจกรรมต่อเนื่องอีก 1-2 สัปดาห์ ในอีกประเทศ เพื่อให้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างกันทั้งในไทยและจีน ตามแนวปฏิบัติในการให้ความร่วมมือระหว่างไทย-จีนที่ผ่านมา

4) กรอบระยะเวลา จำนวน 4 ปี ระหว่างปี พ.ศ. 2563-2566 ซึ่งจะสอดคล้อง/ยังอยู่ในกรอบเวลาของแผนแม่บท ACMECS 5 ปี ที่มีกำหนดสิ้นสุดในปี พ.ศ. 2566

โดยมีขั้นตอนตามแนวปฏิบัติในการดำเนินงานความร่วมมือกับจีน²⁷ คือ

(1) เนื่องจากจะเป็นข้อริเริ่มใหม่จากกรมความร่วมมือระหว่างประเทศเอง กรมฯ จึงต้องสรรหา/ทาบทามหน่วยงานไทยที่เหมาะสมในการจัดทำโครงการความร่วมมือไตรภาคีร่วมกับหน่วยงานฝ่ายจีนก่อน โดยขอให้หน่วยงานจัดทำ/ส่งคำขอมายังกรมความร่วมมือระหว่างประเทศภายในเดือนตุลาคม-ธันวาคม 2562 (ช่วงการเปิดรับคำขอทั้งภายในจีนและไทย)

²⁵ คู่มือที่ 3 ข้อ 3.1.3.3 ความร่วมมือไตรภาคีกับจีน 2) ความร่วมมือไตรภาคีไทย-จีน-อนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง หน้าที่ 50

²⁶ คู่มือที่ 3 ข้อ 3.1.3.3 ความร่วมมือไตรภาคีกับจีน 1) กลไกและกระบวนการในการดำเนินงานความร่วมมือระหว่างไทย-จีน ข้อ ก. การวางแผน (Planning) หน้าที่ 49

²⁷ คู่มือที่ 3 ข้อ 3.1.3.3 ความร่วมมือไตรภาคีกับจีน 1) กลไกและกระบวนการในการดำเนินงานความร่วมมือระหว่างไทย-จีน ข้อ (2) ขั้นตอนการดำเนินงานที่สำคัญ หน้าที่ 49-50

(2) รวบรวมคำขอใหม่ที่หน่วยงานฝ่ายไทยจัดส่งมาเข้าที่ประชุม คณะอนุกรรมการฯ ภายใต้ ครร. ฝ่ายไทย เพื่อกลั่นกรอง/คัดเลือก ในช่วงเดือนมกราคม-มีนาคม 2563 เพื่อให้สามารถเสนอฝ่ายจีนร่วมพิจารณา/อนุมัติในการประชุม ครร. ไทย-จีน สมัยที่ 23 ซึ่งมี กำหนดจัดในปี พ.ศ. 2563 ณ สาธารณรัฐประชาชนจีน

5) ผลลัพธ์ที่คาดหวัง (Expected results) ใน 4 ปี (พ.ศ. 2563-2566)

(1) จัดอบรม/ดูงาน/ประชุมเชิงปฏิบัติการทั้งในไทยและจีน ภายใต้ โครงการความร่วมมือไตรภาคีทั้ง 5 โครงการ รวมทั้งสิ้น 20 ครั้ง (ปีละ 5 โครงการ ๆ ละ 1 หลักสูตร)

(2) บุคลากรจากกัมพูชา ลาว เมียนมา และเวียดนามเข้าร่วมอบรม รวมทั้งสิ้น 400 คน (ปีละ 5 หลักสูตร ภายใต้ 5 โครงการ (โครงการละ 1 หลักสูตร) รวม 4 ปี จัด 20 หลักสูตร ๆ ละ 20 คน)

6) ผลสำเร็จ (Outcomes) บุคลากรจากประเทศเพื่อนบ้าน 4 ประเทศ อย่างน้อย 400 คน ได้รับความรู้และพัฒนาศักยภาพ/ขีดความสามารถ และนำความรู้/ประสบการณ์ ที่ได้รับการอบรม/ดูงาน/ประชุมเชิงปฏิบัติการภายใต้โครงการความร่วมมือไตรภาคี ทั้ง 20 หลักสูตร ไปใช้จริงในการปฏิบัติงาน/ถ่ายทอดในหน่วยงานต่อไป

3.2.3.6 การติดตามประเมินผล (Monitoring and Evaluation) สำหรับการ ดำเนินงานตามข้อเสนอแผนงานความร่วมมือกับญี่ปุ่น สาธารณรัฐเกาหลี และจีน จะประกอบด้วย

1) ระดับผลลัพธ์ (Expected results) โดยหน่วยงานไทยผู้จัดส่งรายงานผล หลังสิ้นสุดการจัดอบรม (course evaluation report) ให้พิจารณา ซึ่งควรจะประกอบด้วย จำนวน ผู้เข้าร่วมอบรมจากแต่ละประเทศเพื่อนบ้าน ความพึงพอใจของผู้เข้าอบรม ความรู้/ประสบการณ์ ที่ได้รับ ประโยชน์ของเนื้อหาหลักสูตรที่มีต่อการปฏิบัติงาน ปัญหาอุปสรรค เป็นต้น

2) ระดับผลสำเร็จ (Outcomes) โดยหลังสิ้นสุดการอบรมอย่างน้อย 1 ปี จัดส่ง joint evaluation mission ประกอบด้วย หน่วยงานผู้แทนจากแหล่งผู้ให้ กรมความร่วมมือ ระหว่างประเทศ และหน่วยงานไทยผู้จัดไปติดตามประเมินผล (post evaluation) ในประเทศของ ผู้รับทุน เพื่อร่วมกันประเมินการนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงาน/สามารถช่วยส่งเสริมและสนับสนุน การบรรลุเป้าหมายเสาหลักที่ 3 คือ การพัฒนาภูมิภาคอย่างยั่งยืนและมีนวัตกรรมภายใต้แผนแม่บท ACMECS ได้อย่างแท้จริง หรือดำเนินกลไกการประเมินผลอื่น ๆ ตามแต่จะตกลงกัน

3.2.4 การประเมินผลตอบกลับต่อข้อเสนอแผนงานความร่วมมือไตรภาคีจากสาม ประเทศหุ้นส่วนและประเทศสมาชิก ACMECS : โดยใช้การวิเคราะห์นโยบายเชิงระบบ (System Analysis) ส่วนที่ 4 การป้อนกลับของนโยบาย (Policy Feedback)

การวิเคราะห์นโยบายเชิงระบบ (System Analysis) ได้ให้ความสำคัญต่อการ ประเมินผลนโยบาย โดยอาศัยปัจจัยป้อนกลับหรือ Feedback ซึ่งมีผลต่อความสำเร็จหรือล้มเหลว ของการกำหนดนโยบายด้วย แต่เนื่องจากข้อจำกัดด้านเวลา การศึกษาฉบับนี้ จึงขอเสนอเพียง แนวทางในการหาข้อมูลปัจจัยป้อนกลับมาใช้ประเมินข้อเสนอแผนงานความร่วมมือไตรภาคี โดยเฉพาะจากผู้ ที่ต้องมีส่วนสำคัญในการดำเนินงานตามแผนงานฯ นี้ ได้แก่ (1) ประเทศเพื่อนบ้าน (2) ทั้งสามแหล่งผู้ให้ และ (3) หน่วยงานไทยที่มีศักยภาพในการให้ความร่วมมือ ดังนี้

3.2.4.1 ศึกษาวิเคราะห์ประเด็นปัญหาความท้าทายและขอยืนยันความต้องการที่แท้จริงของประเทศเพื่อนบ้านหรือประเทศสมาชิก ACMECS ในฐานะผู้รับ โดยอาจใช้ช่องทางกลไกการหารือที่กรมความร่วมมือระหว่างประเทศมีอยู่แล้วภายใต้กรอบความร่วมมือทวิภาคีกับประเทศเพื่อนบ้าน เช่น การจัดประชุมความร่วมมือทางวิชาการประจำปีไทย-กัมพูชา ไทย-ลาว ไทย-เมียนมา และไทย-เวียดนาม ซึ่งจัดเป็นประจำทุก 1-2 ปี หรือเสนอให้นำเข้าหารือในการประชุมภายใต้กรอบ ACMECS เช่น การประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโส (Senior Officials Meeting: SOM) ซึ่งเป็นการหารือในระดับปฏิบัติที่มีเป็นประจำทุกปี (โดยกรมความร่วมมือระหว่างประเทศจะต้องประสานกับกรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศซึ่งเป็นหน่วยงานหลักฝ่ายไทยสำหรับกรอบ ACMECS) เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการวิเคราะห์ข้อเสนอแนวทางความร่วมมือไตรภาคีหรือ Policy Outputs ดังกล่าวมาแล้วว่า จะสามารถสนองต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศเพื่อนบ้านที่จะช่วยให้บรรลุเป้าหมายตามเสาหลัก ที่ 3 ของแผนแม่บท ACMECS ได้จริงหรือไม่ อย่างไร รวมทั้งเพื่อส่งเสริมหลักการ Ownership ของ Paris Declaration on Aid Effectiveness หรือความเป็นเจ้าของของประเทศคู่ร่วมมือต่อ ข้อเสนอแผนงานความร่วมมือไตรภาคีตามผลการศึกษานี้ โดยสนับสนุนให้เกิดการมีส่วนร่วมรับผิดชอบตั้งแต่การพัฒนาแผนงานจนไปถึงการนำไปปฏิบัติจริง เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพและอย่างยั่งยืน

3.2.4.2 ศึกษาความเป็นไปได้ในการดำเนินการตามข้อเสนอแผนงานความร่วมมือไตรภาคีดังกล่าวข้างต้น นอกเหนือไปจากกิจกรรมที่กรมความร่วมมือระหว่างประเทศได้ดำเนินการอยู่แล้วในปัจจุบัน ร่วมกับญี่ปุ่น (TCTP) สาธารณรัฐเกาหลี (Joint Training Program) และจีน (โครงการ ความร่วมมือไตรภาคี) โดย

1) ใช้ช่องทางการประสานงานและกลไก/เวทีการเจรจาหารือต่าง ๆ ที่มีอยู่แล้วระหว่างกรมความร่วมมือระหว่างประเทศกับหน่วยงานผู้แทนประเทศทั้งสาม ในฐานะหุ้นส่วนความร่วมมือไตรภาคี คือ JICA KOICA และกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของจีน เพื่อแสวงหาข้อผูกพันจากแหล่งผู้ให้ทั้งสามในการร่วมสนับสนุนงบประมาณและถ่ายทอดความรู้ทางวิชาการ

2) สรรหาและเจรจาหารือกับหน่วยงานไทยที่มีศักยภาพในการถ่ายทอดความรู้ทางวิชาการและดำเนินกิจกรรมตามข้อเสนอแผนงานดังกล่าวข้างต้น เพื่อแสวงหาความเป็นไปได้/ข้อผูกพันจากหน่วยงานไทยในการร่วมกันให้ความร่วมมือไตรภาคีแก่ประเทศเพื่อนบ้าน

ทั้งนี้ เพื่อส่งเสริมหลักการ Accountability ตาม Paris Declaration on Aid Effectiveness หรือความรับผิดชอบร่วมกันต่อผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานร่วมกัน การถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ และการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า

3.2.5 การประเมินสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อข้อเสนอแผนงานความร่วมมือไตรภาคีกับประเทศหุ้นส่วนความร่วมมือเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้แก่ประเทศ ACMECS : โดยใช้การวิเคราะห์นโยบายเชิงระบบ (System Analysis) ส่วนที่ 5 การวิเคราะห์สิ่งแวดล้อมภายนอก (Environment)

ตามทฤษฎีระบบ (System Theory) สิ่งแวดล้อมภายนอก (Environment) เป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จหรือล้มเหลวของนโยบายด้วยเช่นกัน จากการวิเคราะห์บริบท

แวดล้อมต่าง ๆ แล้วพบว่า มีสภาพแวดล้อมภายนอกที่เอื้ออำนวยต่อการนำข้อเสนอแผนงานความร่วมมือไตรภาคีไปใช้ได้อย่างประสบผล สำเร็จหลายประการ คือ

3.2.5.1 นโยบายของกระทรวงการต่างประเทศที่ให้ความสำคัญต่อการสร้างความสัมพันธ์ในทุกมิติกับประเทศเพื่อนบ้าน รวมทั้งความร่วมมือเพื่อการพัฒนาเพื่อให้ไทยมีบทบาทนำในการพัฒนาและความเชื่อมโยงในทุกด้าน ได้รับการสนับสนุนและการยอมรับจากประเทศมหาอำนาจในฐานะศูนย์กลางของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และเป็นที่ยอมรับของประชาคมโลกในการมีส่วนร่วมในการสะท้อนแนวปฏิบัติที่ดีและร่วมแก้ไขปัญหาระหว่างประเทศที่สำคัญต่าง ๆ

3.2.5.2 นโยบายของกรมความร่วมมือระหว่างประเทศที่ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมความร่วมมือในระดับภูมิภาค และความร่วมมือในลักษณะหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนา กับแหล่งผู้ให้อื่น รวมทั้งการให้ความช่วยเหลืออย่างมีประสิทธิภาพโดยการกำหนดกรอบความร่วมมือในลักษณะแผนงาน (Programme-based Approach) ตาม Paris Declaration on Aid Effectiveness

3.2.5.3 “ความร่วมมือแบบไตรภาคี” (Triangular Co-operation) เป็นความร่วมมือที่ทุกฝ่ายได้รับประโยชน์ กล่าวคือ ประเทศพัฒนาแล้วที่เป็นผู้ให้ดั้งเดิมสามารถลดค่าใช้จ่าย โดยใช้ผู้เชี่ยวชาญของประเทศกำลังพัฒนาที่เป็นผู้ให้รายใหม่ ในการถ่ายทอดความรู้ให้แก่ประเทศที่สาม ในขณะที่ ประเทศผู้ให้รายใหม่จะได้รับการเพิ่มศักยภาพในการให้ความร่วมมือแก่ประเทศกำลังพัฒนาอื่น ๆ จากประเทศพัฒนาแล้วที่มาร่วมสนับสนุนความร่วมมือ ช่วยปรับปรุงคุณภาพของความร่วมมือ และประเทศกำลังพัฒนาที่เป็นประเทศผู้รับ สามารถใช้ประโยชน์จากประสบการณ์ของประเทศผู้ให้รายใหม่ที่มีความเหมาะสมและใกล้เคียงกับบริบทและสภาพของประเทศผู้รับมากกว่า เป็นต้น

3.2.5.4 แผนแม่บท ACMECS ให้ความสำคัญกับบทบาท/การมีส่วนร่วมของประเทศหุ้นส่วนในการดำเนินงานตามแผนแม่บทฯ ซึ่งรวมถึงญี่ปุ่น สาธารณรัฐเกาหลี และจีน และส่งเสริมการประสานความร่วมมือระหว่างกรอบ ACMECS กับกรอบความร่วมมืออื่น ๆ ในภูมิภาค

3.2.5.5 ภายใต้กรอบความร่วมมือลุ่มน้ำโขงกับญี่ปุ่น สาธารณรัฐเกาหลี และจีน ทั้งสามประเทศหุ้นส่วนได้ให้ความสำคัญต่อกรอบ ACMECS หรือแผนแม่บท ACMECS ระยะ 5 ปี ในฐานะที่ประเทศสมาชิก ACMECS คือ ประเทศลุ่มน้ำโขง และประเทศไทยได้วางบทบาทตนเองเป็นประเทศผู้ให้ร่วม (co-donor) กับประเทศหุ้นส่วนทั้งสามมาโดยตลอด โดยเฉพาะการให้ความช่วยเหลือด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ในขณะที่ ประเทศหุ้นส่วนทั้งสามก็มองว่าไทยเป็นประเทศสมาชิกที่มีสถานะเป็นหุ้นส่วนความร่วมมือเพื่อการพัฒนาเช่นกัน

3.3 การวิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อนในการพัฒนาความร่วมมือไตรภาคีกับสามประเทศหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้แก่ประเทศเพื่อนบ้านที่จะช่วยส่งเสริมการบรรลุเป้าหมายของเสาหลักที่ 3 ภายใต้แผนแม่บท ACMECS

ในส่วนนี้ ผู้ศึกษาได้นำกระบวนการในการวิเคราะห์นโยบายเชิงระบบ (System Analysis) มาใช้ในการศึกษาวิเคราะห์เพื่อหาจุดแข็งและจุดอ่อนในการพัฒนาความร่วมมือไตรภาคีเพื่อช่วยให้อบรรลุเป้าหมายตามเสาหลักที่ 3 ของแผนแม่บท ACMECS ดังกล่าว โดยศึกษาเปรียบเทียบกับกร

ดำเนินงานความร่วมมือไตรภาคีกับประเทศหุ้นส่วนเพื่อให้ความช่วยเหลือทางวิชาการแก่ประเทศเพื่อนบ้านที่ดำเนินการร่วมกันอยู่แล้วในปัจจุบัน²⁸ ซึ่งมีผลสรุป ดังนี้

3.3.1 การกำหนดสาขาความร่วมมือสำหรับความร่วมมือไตรภาคีที่ให้แก่ประเทศเพื่อนบ้าน : การกำหนดปัจจัยนำเข้าของนโยบาย (Policy Inputs)

<u>ความร่วมมือไตรภาคีในปัจจุบัน</u>	<u>ความร่วมมือไตรภาคีตามข้อเสนอ</u> <u>จากผลการศึกษาคั้งนี้</u>
(1) จุดแข็ง - สาขาความร่วมมือเกิดจากความสนใจ/นโยบายของไทยและประเทศหุ้นส่วนทั้งสามเป็นหลัก	- ประมวลความต้องการ/ความสนใจจากทั้งสามฝ่าย (ไทย-ประเทศหุ้นส่วน-ประเทศเพื่อนบ้าน) แล้ว โดยพิจารณาจากแผนแม่บท ACMECS / ยุทธศาสตร์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
(2) จุดอ่อน - ไม่มีข้อมูลสาขาที่เป็นความต้องการจากประเทศเพื่อนบ้าน (CLMV)	- ศึกษาจากเอกสารเพียงอย่างเดียว

3.3.2 การกำหนดนโยบาย/แนวทางความร่วมมือไตรภาคีที่ให้แก่ประเทศเพื่อนบ้าน : กระบวนการ (Process) ในการกำหนดนโยบาย (Policy)

<u>ความร่วมมือไตรภาคีในปัจจุบัน</u>	<u>ความร่วมมือไตรภาคีตามข้อเสนอ</u> <u>จากผลการศึกษาคั้งนี้</u>
(1) จุดแข็ง - ไทยและประเทศหุ้นส่วนทั้งสามตกลงร่วมกันในกลไกการประชุม/หารือที่มีอยู่ในปัจจุบัน - พิจารณาจากคำขอของหน่วยงานไทยหรือของประเทศหุ้นส่วนที่เสนอขอจัดกิจกรรม/ฝึกอบรมให้แก่ประเทศเพื่อนบ้านในแต่ละปีเป็นหลัก	- มีการกำหนดเป้าหมายหลักอย่างชัดเจน คือ การสนับสนุนการบรรลุเป้าหมายที่ 3 ของแผนแม่บท ACMECS ซึ่งเป็นผลประโยชน์ร่วมในภูมิภาคของทั้งไทยและประเทศเพื่อนบ้านในฐานะสมาชิก - ใช้หลักการตามปฏิญญาปารีสเพื่อให้ความร่วมมือเกิดประสิทธิผล และมีการศึกษาเปรียบเทียบกับกิจกรรมที่ดำเนินการอยู่แล้วเพื่อหาช่องทางในการเสนอกิจกรรมใหม่ ๆ ที่เหมาะสม
(2) จุดอ่อน - ยังไม่มีกลไกการหารือกับ CLMV	- ยังไม่มีกลไกการหารือกับ CLMV ประเทศหุ้นส่วน และหน่วยงานไทยที่จะช่วยยืนยันความเหมาะสมของนโยบาย/แนวทางที่เสนอ

²⁸ ดูบทที่ 3 ข้อ 3.1.3 ความร่วมมือไตรภาคีของไทยกับประเทศหุ้นส่วนในเอเชียที่มีบทบาทสำคัญในกลุ่มน้ำโขง หน้า 40-50

3.3.3 การกำหนดแผนงานความร่วมมือไตรภาคีที่ให้แก่ประเทศเพื่อนบ้าน : การกำหนดผลผลิตของนโยบาย (Policy Output)

	<u>ความร่วมมือไตรภาคีในปัจจุบัน</u>	<u>ความร่วมมือไตรภาคีตามข้อเสนอ จากผลการศึกษารั้งนี้</u>
(1) จุดแข็ง	- กำหนดแผนงานกิจกรรมจากคำขอของหน่วยงานไทยที่ได้รับอนุมัติ หรือฝ่ายไทยและประเทศหุ้นส่วนตกลงร่วมกันในแต่ละปี จึงมีข้อผูกพันจากทั้งประเทศหุ้นส่วนและหน่วยงานไทยในการดำเนินงานจนบรรลุผลสำเร็จ	- ใช้หลักการตามปรัชญาปารีสในการจัดทำแผนงานแบบ programme-based approach ที่กำหนดเป้าหมายโดยรวม คือ การสนับสนุนแผนแม่บท ACMECS รวมทั้งการติดตามประเมินผลผลลัพธ์และผลสำเร็จไว้อย่างชัดเจน
(2) จุดอ่อน	- มีหลากหลายสาขาตามแต่หน่วยงานไทยจะเสนอขอมา หรือฝ่ายไทย/ประเทศหุ้นส่วนเห็นชอบร่วมกัน โดยยังไม่มีกำหนดสาขาที่ควรเป็นเป้าหมายหลักชัดเจนในแต่ละปี - ขาดการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงานจาก CLMV จึงอาจมาเข้าร่วมโดยขาดการผูกพันต่อผลสำเร็จหรือทำให้กิจกรรมไม่มีความยั่งยืน	- ขาดการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงานจาก CLMV จึงอาจมาเข้าร่วมโดยขาดการผูกพันต่อผลสำเร็จหรือทำให้กิจกรรมไม่มีความยั่งยืน

3.3.4 การประเมินผลตอบกลับต่อการดำเนินงานความร่วมมือไตรภาคีที่ให้แก่ประเทศเพื่อนบ้าน : การป้อนกลับของนโยบาย (Policy Feedback)

	<u>ความร่วมมือไตรภาคีในปัจจุบัน</u>	<u>ความร่วมมือไตรภาคีตามข้อเสนอ จากผลการศึกษารั้งนี้</u>
(1) จุดแข็ง	- มีกลไกการประชุม/หารือระหว่างไทยกับประเทศหุ้นส่วนทั้งสาม	-
(2) จุดอ่อน	- ยังไม่มีกลไกการหารือกับ CLMV	- ยังไม่มีกลไกการหารือกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

3.3.5 การประเมินสภาพแวดล้อมในการดำเนินงานความร่วมมือไตรภาคีที่ให้แก่ประเทศเพื่อนบ้าน : การวิเคราะห์สิ่งแวดล้อมภายนอก (Environment)

	<u>ความร่วมมือไตรภาคีในปัจจุบัน</u>	<u>ความร่วมมือไตรภาคีตามข้อเสนอ จากผลการศึกษาค้างนี้</u>
(1) จุดแข็ง	- ความร่วมมือไตรภาคีเป็นความร่วมมือที่ทุกฝ่ายได้รับประโยชน์ร่วมกัน - นโยบายกระทรวงการต่างประเทศ / กรมความร่วมมือระหว่างประเทศให้ความสำคัญต่อความร่วมมือกับ CLMV และส่งเสริมความร่วมมือไตรภาคีกับประเทศหุ้นส่วน	- ความร่วมมือไตรภาคีเป็นความร่วมมือที่ทุกฝ่ายได้รับประโยชน์ร่วมกัน - มีปัจจัยเอื้อหลายประการ เช่น นโยบายของกระทรวงฯ / กรมความร่วมมือฯ กรอบ ACMECS ให้ความสำคัญกับบทบาทของประเทศหุ้นส่วน และประเทศหุ้นส่วนทั้งสามให้ความสำคัญต่อความร่วมมือในกลุ่มน้ำโขง รวมทั้งกรอบ ACMECS และยอมรับบทบาทไทยในฐานะหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนา
(2) จุดอ่อน	-	-

ตารางที่ 2 การศึกษาเปรียบเทียบเพื่อพิจารณาสาขาความร่วมมือกับญี่ปุ่น

สาขาที่สำคัญต่อ ACMECS ตามเสาหลักที่ 3 : การพัฒนาอย่างยั่งยืน/ มินวัตกรรม	สาขาที่ ACMECS เห็นว่ามีความเป็นไปได้ที่จะร่วมมือกับประเทศหุ้นส่วน เช่น ญี่ปุ่น	ศักยภาพของไทยในการให้ ความร่วมมือทางวิชาการแก่ กลุ่มน้ำโขง (Thailand's Potentials in Mekong Region)	สาขาที่ญี่ปุ่นจะให้ ความร่วมมือแก่ กลุ่มน้ำโขง (Japan's Priority Areas in Mekong Region)
แผนแม่บท ACMECS ระยะ 5 ปี ค.ศ. 2019–2023 (พ.ศ. 2562–2566)		ยุทธศาสตร์ฯ สพร. สำหรับกรอบ ACMECS พ.ศ. 2551– 2554	Tokyo Strategy 2018 for Mekong-Japan Cooperation
1. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และการนำเทคโนโลยี สมัยใหม่มาใช้			เสาหลักที่ 1 Vibrant & Effective Connectivity
1.1 วิชาธุรกิจอัจฉริยะ เช่น SMEs และ Startups	• วิชาธุรกิจอัจฉริยะ (SMEs / Startups) • Financial literacy	• การพัฒนาอุตสาหกรรม (เช่น การพัฒนาขีดความสามารถในการผลิต และ SMEs)	• Industrial Connectivity (SMEs / Startups)
1.2 การเกษตรอัจฉริยะ	• การเกษตรอัจฉริยะ		
1.3 การท่องเที่ยวอัจฉริยะ และยั่งยืน	• การท่องเที่ยวอัจฉริยะและยั่งยืน		
1.4 บริการทางการแพทย์อัจฉริยะ	• บริการทางการแพทย์		ไม่ใช่สาขาที่ญี่ปุ่นสนใจในกลุ่มน้ำโขง แต่ญี่ปุ่นมีศักยภาพสูง
1.5 การศึกษาอัจฉริยะ	• การศึกษาระดับอาชีวศึกษา/มหาวิทยาลัย	• การศึกษา เช่น การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างหน่วยงานด้านการศึกษา (เช่น IT, S&T) การจัดการศึกษา/พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านอาชีพ (เช่น ฝึกอบรมวิชาชีพ)	เสาหลักที่ 2 People-Centered Society • การศึกษา
1.6 พลังงานอัจฉริยะ			
1.7 เมืองอัจฉริยะ			
1.8 ความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์			
2. ความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อม			เสาหลักที่ 3 Realization of Green Mekong
2.1 การจัดการทรัพยากรน้ำ		• การจัดการทรัพยากรน้ำ เช่น การจัดการกลุ่มน้ำโขงอย่างยั่งยืน • การสำรวจ/พัฒนาแหล่งน้ำบาดาล เช่น การจัดทำแผนที่อุทกธรณีวิทยา	• การจัดการทรัพยากรน้ำ

สาขาที่สำคัญต่อ ACMECS ตามเสาหลักที่ 3 : การพัฒนาอย่างยั่งยืน/ มินวัตกรรม	สาขาที่ ACMECS เห็นว่ามีความเป็นไปได้ที่จะร่วมมือกับประเทศหุ้นส่วน เช่น ญี่ปุ่น	ศักยภาพของไทยในการให้ความร่วมมือทางวิชาการแก่ ลุ่มน้ำโขง (Thailand's Potentials in Mekong Region)	สาขาที่ญี่ปุ่นจะให้ความร่วมมือแก่ ลุ่มน้ำโขง (Japan's Priority Areas in Mekong Region)
แผนแม่บท ACMECS ระยะ 5 ปี ค.ศ. 2019–2023 (พ.ศ. 2562–2566)		ยุทธศาสตร์ฯ สพร. สำหรับกรอบ ACMECS พ.ศ. 2551– 2554	Tokyo Strategy 2018 for Mekong-Japan Cooperation
2.2 การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ		• ทรัพยากรธรรมชาติ/ สิ่งแวดล้อม	• การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
2.3 การลดภัยพิบัติ			• การลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ
2.4 พลังงานทดแทน	• พลังงานยั่งยืน		
2.5 ประเด็นข้ามสาขา (น้ำ-อาหาร-พลังงาน- สิ่งแวดล้อม)			
3. การเกษตรยั่งยืน			เสาหลักที่ 2 People-Centered Society
เช่น การเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร การจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืน และการส่งออกผลผลิตแปรรูป		• การประมง เช่น การผลิตสินค้าประมง • ปศุสัตว์ เช่น การป้องกันโรคระบาดสัตว์ • การส่งเสริมการเกษตร เช่น การผลิตพืชเศรษฐกิจ	• การเกษตร • อุตสาหกรรมอาหาร
4. การท่องเที่ยว			
เช่น การท่องเที่ยวเชิงเกษตรและเชิงนิเวศ			
5. สุขภาพ			เสาหลักที่ 2 People-Centered Society
เช่น การป้องกัน/ควบคุมโรคติดต่อข้ามชายแดน สุขภาพผู้อพยพข้ามชายแดน โภชนาการที่ดี ผลกระทบสิ่งแวดล้อมต่อสุขภาพ อาหาร/ยาปลอดภัย		• สาธารณสุข	• การดูแลรักษาสุขภาพ เช่น Universal Health Coverage (UHC)

ตารางที่ 3 การศึกษาเปรียบเทียบเพื่อพิจารณาสาขาความร่วมมือกับสาธารณรัฐเกาหลี

สาขาที่สำคัญต่อ ACMECS ตามเสาหลักที่ 3 : การพัฒนาอย่างยั่งยืน/ มินวัตกรรม	สาขาที่ ACMECS เห็นว่ามีความเป็นไปได้ที่จะร่วมมือกับประเทศหุ้นส่วน เช่น สาธารณรัฐเกาหลี	ศักยภาพของไทยในการให้ ความร่วมมือทางวิชาการแก่ กลุ่มน้ำโขง (Thailand's Potentials in Mekong Region)	สาขาที่เกาหลีจะให้ ความร่วมมือแก่ กลุ่มน้ำโขง (Korea's Priority Areas in Mekong Region)
แผนแม่บท ACMECS ระยะ 5 ปี ค.ศ. 2019– 2023 (พ.ศ. 2562– 2566)		ยุทธศาสตร์ฯ สพร. สำหรับกรอบ ACMECS พ.ศ. 2551– 2554	Mekong-ROK Plan of Action 2017 - 2020
1. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้			
1.1 วิสาหกิจอัจฉริยะ เช่น SMEs และ Startups	• วิสาหกิจอัจฉริยะ เช่น SMEs และ Startups	• การเสริมสร้างศักยภาพด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ/ การสื่อสาร (เช่น IT Superhighway)	1. Connectivity 1.1 HRD 1.2 ICT
1.2 การเกษตรอัจฉริยะ			
1.3 การท่องเที่ยวอัจฉริยะและยั่งยืน	• การท่องเที่ยวอัจฉริยะและยั่งยืน	• การท่องเที่ยว เช่น การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว การส่งเสริมการตลาดร่วม	3. การท่องเที่ยว
1.4 บริการทางการแพทย์อัจฉริยะ	• บริการทางการแพทย์		
1.5 การศึกษาอัจฉริยะ			
1.6 พลังงานอัจฉริยะ			
1.7 เมืองอัจฉริยะ			
1.8 ความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์			
2. ความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อม			
2.1 การจัดการทรัพยากรน้ำ		• การจัดการทรัพยากรน้ำ เช่น การจัดการลุ่มน้ำโขงอย่างยั่งยืน • การสำรวจ/พัฒนาแหล่งน้ำบาดาล เช่น การจัดทำแผนที่อุทกธรณีวิทยา	2.2 การพัฒนาทรัพยากรน้ำ
2.2 การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ			
2.3 การลดภัยพิบัติ			
2.4 พลังงานทดแทน			

สาขาที่สำคัญต่อ ACMECS ตามเสาหลักที่ 3 : การพัฒนาอย่างยั่งยืน/ มินวัตกรรม	สาขาที่ ACMECS เห็นว่ามีความเป็นไปได้ที่จะร่วมมือกับประเทศหุ้นส่วน เช่น สาธารณรัฐเกาหลี	ศักยภาพของไทยในการให้ ความร่วมมือทางวิชาการแก่ กลุ่มน้ำโขง (Thailand's Potentials in Mekong Region)	สาขาที่เกาหลีจะให้ ความร่วมมือแก่ กลุ่มน้ำโขง (Korea's Priority Areas in Mekong Region)
แผนแม่บท ACMECS ระยะ 5 ปี ค.ศ. 2019– 2023 (พ.ศ. 2562– 2566)		ยุทธศาสตร์ฯ สพร. สำหรับกรอบ ACMECS พ.ศ. 2551– 2554	Mekong-ROK Plan of Action 2017 - 2020
2.5 ประเด็นข้ามสาขา (น้ำ-อาหาร-พลังงาน- สิ่งแวดล้อม)		• หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง*	2. การประสานการจัดการทรัพยากรน้ำ-การเกษตร-พลังงาน
3. การเกษตรยั่งยืน			
เช่น การเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร การจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืน		• หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง*	2.1 Green Growth 2.3 การเกษตรและการพัฒนาชนบท
4. การท่องเที่ยว			
5. สุขภาพ			

ตารางที่ 4 การศึกษาเปรียบเทียบเพื่อพิจารณาสาขาความร่วมมือกับจีน

สาขาที่สำคัญต่อ ACMECS ตามเสาหลักที่ 3 : การพัฒนาอย่างยั่งยืน/ มินวัตกรรม	สาขาที่ ACMECS เห็นว่ามีความเป็นไปได้ที่จะร่วมมือกับประเทศหุ้นส่วน เช่น จีน	ศักยภาพของไทยในการให้ ความร่วมมือทางวิชาการแก่ กลุ่มน้ำโขง (Thailand's Potentials in Mekong Region)	สาขาที่จีนจะให้ ความร่วมมือแก่ กลุ่มน้ำโขง (China's Priority Areas in Mekong Region)
แผนแม่บท ACMECS ระยะ 5 ปี ค.ศ. 2019– 2023 (พ.ศ. 2562– 2566)		ยุทธศาสตร์ฯ สพร. สำหรับกรอบ ACMECS พ.ศ. 2551– 2554	Five-Year Plan of Action on Lancang-Mekong Cooperation 2018 - 2022
1. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้			เสาหลักที่ 2 Economy & Sustainable Development • การพัฒนาความเชื่อมโยงด้าน IT
1.1 วิสาหกิจอัจฉริยะ เช่น SMEs และ Starups	- วิสาหกิจอัจฉริยะ (SMEs / Starups) - E-Commerce - Financial literacy	• การพัฒนาอุตสาหกรรม (เช่น การพัฒนาขีดความสามารถในการผลิต และ SMEs)	เสาหลักที่ 2 Economy & Sustainable Development • ความร่วมมือเศรษฐกิจข้ามพรมแดน (การพัฒนาพันธมิตรด้านการบริการสำหรับ SMEs)

สาขาที่สำคัญต่อ ACMECS ตามเสาหลักที่ 3 : การพัฒนาอย่างยั่งยืน/ มินวัตกรรม	สาขาที่ ACMECS เห็นว่ามีความเป็นไปได้ที่จะร่วมมือกับประเทศหุ้นส่วน เช่น จีน	ศักยภาพของไทยในการให้ความร่วมมือทางวิชาการแก่ ลุ่มน้ำโขง (Thailand's Potentials in Mekong Region)	สาขาที่จีนจะให้ความร่วมมือแก่ ลุ่มน้ำโขง (China's Priority Areas in Mekong Region)
แผนแม่บท ACMECS ระยะ 5 ปี ค.ศ. 2019– 2023 (พ.ศ. 2562– 2566)		ยุทธศาสตร์ฯ สพร. สำหรับกรอบ ACMECS พ.ศ. 2551– 2554	Five-Year Plan of Action on Lancang-Mekong Cooperation 2018 - 2022
1.2 การเกษตรอัจฉริยะ	การเกษตรอัจฉริยะ		
1.3 การท่องเที่ยวอัจฉริยะ และยั่งยืน			
1.4 บริการทางการแพทย์อัจฉริยะ			
1.5 การศึกษาอัจฉริยะ		การศึกษา เช่น การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างหน่วยงานด้านการศึกษา (เช่น IT, S&T) การจัดการศึกษา/พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านอาชีพ (เช่น ฝึกอบรมวิชาชีพ)	เสาหลักที่ 3 Social & Cultural Cooperation การศึกษา เช่น พัฒนาอาชีวศึกษา แลกเปลี่ยนทางวิชาการระหว่างมหาวิทยาลัย
1.6 พลังงานอัจฉริยะ			
1.7 เมืองอัจฉริยะ			
1.8 ความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์			
2. ความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อม		ความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อม เช่น การจัดการมลพิษจากหมอกควัน	เสาหลักที่ 2 Economy & Sustainable Development การปกป้องสิ่งแวดล้อม
2.1 การจัดการทรัพยากรน้ำ		- การจัดการทรัพยากรน้ำ เช่น การจัดการลุ่มน้ำโขงอย่างยั่งยืน - การสำรวจ/พัฒนาแหล่งน้ำบาดาล เช่น การจัดทำแผนที่อุทกธรณีวิทยา	ทรัพยากรน้ำ
2.2 การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ			
2.3 การลดภัยพิบัติ			

สาขาที่สำคัญต่อ ACMECS ตามเสาหลักที่ 3 : การพัฒนาอย่างยั่งยืน/ มินวัตกรรม	สาขาที่ ACMECS เห็นว่ามีความเป็นไปได้ที่จะร่วมมือกับประเทศหุ้นส่วน เช่น จีน	ศักยภาพของไทยในการให้ความร่วมมือทางวิชาการแก่ ลุ่มน้ำโขง (Thailand's Potentials in Mekong Region)	สาขาที่จีนจะให้ความร่วมมือแก่ ลุ่มน้ำโขง (China's Priority Areas in Mekong Region)
แผนแม่บท ACMECS ระยะ 5 ปี ค.ศ. 2019– 2023 (พ.ศ. 2562– 2566)		ยุทธศาสตร์ฯ สพร. สำหรับกรอบ ACMECS พ.ศ. 2551– 2554	Five-Year Plan of Action on Lancang-Mekong Cooperation 2018 - 2022
2.4 พลังงานทดแทน	พลังงานยั่งยืน	พลังงานทดแทน/ พลังงานทางเลือก เช่น พลังงานชีวภาพ พลังงานลมและน้ำ	เสาหลักที่ 2 Economy & Sustainable Development ความเชื่อมโยงด้านพลังงาน
2.5 ประเด็นข้ามสาขา (น้ำ-อาหาร-พลังงาน- สิ่งแวดล้อม)			
3. การเกษตรยั่งยืน			
เช่น การเพิ่มผลผลิตทาง การเกษตร การจัดการ ทรัพยากรอย่างยั่งยืน		การเกษตร เช่น ชลประทาน ประมง ปศุสัตว์ พัฒนาที่ดิน วิชาการเกษตร ส่งเสริม การเกษตร เป็นต้น	เสาหลักที่ 2 Economy & Sustainable Development การเกษตร
4. การท่องเที่ยว			
เช่น การเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยว ACMECS การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว		- การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางสังคม/วัฒนธรรม - การส่งเสริมการตลาดร่วม - การพัฒนาเว็บไซต์/ฐานข้อมูลการท่องเที่ยว	เสาหลักที่ 3 Social & Cultural Cooperation การท่องเที่ยว เช่น พัฒนาเมืองท่องเที่ยว MLC
5. สุขภาพ			
เช่น การป้องกัน/ควบคุม การแพร่ระบาดของโรคติดต่อข้ามชายแดน สุขภาพผู้อพยพข้ามชายแดน โภชนาการที่ดี ผลกระทบสิ่งแวดล้อมต่อสุขภาพ อาหาร/ยาปลอดภัย		การป้องกัน/ควบคุมการแพร่ระบาดของโรค	เสาหลักที่ 3 Social & Cultural Cooperation สุขภาพ เช่น การป้องกัน/ควบคุมโรคติดต่อข้ามชายแดน การแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างโรงพยาบาล

ตารางที่ 5 การเปรียบเทียบกิจกรรมความร่วมมือที่ไทยดำเนินการอยู่แล้วกับกิจกรรมที่จะเสนอให้ดำเนินการภายใต้ความร่วมมือไตรภาคีกับญี่ปุ่นเพื่อส่งเสริมแผนแม่บท ACMECS

สาขาความร่วมมือ เพื่อการพัฒนา ทรัพยากรมนุษย์ ประเทศ ACMECS (Suggested Area)	กิจกรรมของกรมฯ ที่ดำเนินการกับ ประเทศเพื่อนบ้าน (TICA's on-going Programmes in CLMV)	ข้อเสนอแนะ กิจกรรมความร่วมมือ ไตรภาคีกับญี่ปุ่น (Suggested Activities)	หมายเหตุ (Remarks)
1. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ (HRD & Modern Technology)			
1.1 วิสาหกิจอัจฉริยะ เช่น SMEs และ Startups	-ไม่มี-	หลักสูตร TCTP เช่น ■ Smart Entrepreneurship Development: SMEs and Startups	
1.2 บริการทางการแพทย์ อัจฉริยะ	-ไม่มี-	หลักสูตร TCTP เช่น ■ Smart Medical Services	- ไม่ใช่สาขาที่ญี่ปุ่นสนใจใน ลุ่มน้ำโขง แต่ ACMECS คาดหวังให้ ญี่ปุ่นร่วมมือ ด้านนี้
1.3 การศึกษาอัจฉริยะ	-ไม่มี-	หลักสูตร TCTP เช่น ■ Smart Vocational Education	- ACMECS คาดหวังให้ ญี่ปุ่น ร่วมมือด้านอาชีว ศึกษา - ไทยมีศักยภาพด้าน อาชีวศึกษา
2. ความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Cooperation)			
2.1 การจัดการทรัพยากรน้ำ	ไตรภาคี 1) ญี่ปุ่น - หลักสูตร TCTP ด้าน Water Management (คำขอปี JFY 2020) 2) เกาหลี - Joint Training ด้าน Water Resource	หลักสูตร TCTP เช่น ■ Water Resource Management	- อาจเข้าซ้อนกับคำขอปี JFY 2020 / หากได้รับอนุมัติ จะมีระยะเวลา 3 ปี (2563-2565)
2.2 การเปลี่ยนแปลงสภาพ ภูมิอากาศ	AITC - หลักสูตรด้าน Climate Change (เวียนทุนปีละ 7-10 หลักสูตร)	-ไม่เสนอ	-ซ้ำซ้อน
2.3 การลดภัยพิบัติ	ไตรภาคีกับญี่ปุ่น - <u>เมียนมา</u> : โครงการ Disaster Prevention & Management (Hydrology)	หลักสูตร TCTP เช่น ■ Disaster Risk Management	- ญี่ปุ่นมีความชำนาญในการ รับมือกับภัยพิบัติ
3. การเกษตรยั่งยืน (Sustainable Agriculture)			
เช่น การเพิ่มผลผลิตทาง การเกษตร การจัดการ ทรัพยากรอย่างยั่งยืน	AITC - หลักสูตรด้าน Food Security <u>ทวิภาคี</u> (การเกษตร)	-ไม่เสนอ	-ซ้ำซ้อน

สาขาความร่วมมือ เพื่อการพัฒนา ทรัพยากรมนุษย์ ประเทศ ACMECS (Suggested Area)	กิจกรรมของกรมฯ ที่ดำเนินการกับ ประเทศเพื่อนบ้าน (TICA's on-going Programmes in CLMV)	ข้อเสนอแนะ กิจกรรมความร่วมมือ ไตรภาคีกับญี่ปุ่น (Suggested Activities)	หมายเหตุ (Remarks)
	- กัมพูชา: โครงการยกระดับสินค้าเกษตร (ผัก/ผลไม้) / แผนงาน ด้านการเกษตร เช่น เพิ่มผลผลิต (5 โครงการ) - ลาว: โครงการพัฒนาประมง (จำปาสัก) - เมียนมา: โครงการเพาะเลี้ยงกุ้งทะเลและตั้งโรงสีข้าว (รัฐยะไข่) - เวียดนาม: โครงการติดตั้งปะการังเทียมในทะเล <u>ACMECS</u> - ฝึกอบรม เช่น สุขอนามัยพืช การผลิตพืชสวน การสำรวจดินเพื่อปลูกพืชเศรษฐกิจ และการปลูกป่าเศรษฐกิจ เป็นต้น (พ.ศ. 2553-2560)		
4. สุขภาพ (Health)			
เช่น การป้องกัน/ควบคุมโรคติดต่อข้ามชายแดน สุขภาพผู้อพยพข้ามชายแดน โภชนาการที่ดี ผลกระทบ สิ่งแวดล้อมต่อสุขภาพ อาหาร/ยาปลอดภัย	<u>AITC</u> - หลักสูตรด้าน Public Health <u>ทวิภาคี</u> (สาธารณสุข) - กัมพูชา: โครงการพัฒนารพ. เกาะกง /แผนงานสาธารณสุขชายแดน (9 โครงการ) - ลาว: แผนงานพัฒนาสาธารณสุข (5 โครงการ) - เมียนมา: โครงการพัฒนารพ. ทวาย <u>พหุภาคี</u> - โครงการเฝ้าระวังโรคติดต่อ/อุบัติใหม่ตามแนวชายแดน <u>GMS / ACMECS</u> - ฝึกอบรมการควบคุม/ป้องกันโรคติดต่อ/อุบัติใหม่ข้ามชายแดน	-ไม่เสนอ	-เข้าซ้อน

ตารางที่ 6 การเปรียบเทียบกิจกรรมความร่วมมือที่ไทยดำเนินการอยู่แล้วกับกิจกรรมที่จะเสนอให้ดำเนินการภายใต้ความร่วมมือไตรภาคีกับเกาหลีเพื่อส่งเสริมแผนแม่บท ACMECS

สาขาความร่วมมือ เพื่อการพัฒนา ทรัพยากรมนุษย์ ประเทศ ACMECS (Suggested Area)	กิจกรรมของกรมฯ ที่ดำเนินการใน ประเทศเพื่อนบ้าน (TICA's on-going Programmes in CLMV)	ข้อเสนอแนะ กิจกรรมความร่วมมือ ไตรภาคีกับเกาหลี (Suggested Activities)	หมายเหตุ (Remarks)
1. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ (HRD & Modern Technology)			
1.1 วิสาหกิจอัจฉริยะ เช่น SMEs และ Startups	-ไม่มี-	Joint Training Program ■ ICT Development for SMEs and Startups	- ACMECS คาดหวังให้ เกาหลีร่วมมือในด้านนี้ - เกาหลีมีความสนใจด้าน ICT ในลุ่มน้ำโขง
1.2 การท่องเที่ยวอัจฉริยะ และยั่งยืน	-ไม่มี-	Joint Training Program ■ Smart & Sustainable Tourism	- ACMECS คาดหวังให้ เกาหลีร่วมมือในด้านนี้
2. ความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Cooperation)			
2.1 การจัดการทรัพยากรน้ำ	ไตรภาคีกับเกาหลี - Joint Training ด้าน Water Resource	Joint Training Program ■ Water Resource Management	- ไทยและเกาหลีจัดอบรม ร่วมกันในสาขานี้แล้ว (ที่เกาหลี)
2.5 ประเด็นข้ามสาขา (น้ำ-อาหาร-พลังงาน- สิ่งแวดล้อม)	AITC (หลักสูตรฝึกอบรม) - ด้าน Sufficiency Economy Philosophy (SEP) - ด้าน Food Security ไตรภาคีกับเกาหลี - Joint Training ด้าน SEP (Agriculture & Environment)	Joint Training Program ■ SEP : Sustainable Energy	- เกาหลีมีความสนใจเรื่อง การประสานการจัดการน้ำ- เกษตร-พลังงานในลุ่มน้ำโขง - ไทยมีศักยภาพด้านพลังงาน ทดแทน/พลังงานทางเลือก - ไทยและเกาหลีจัดอบรม ร่วมกันในเรื่องนี้มาแล้ว (ที่ประเทศไทย) ด้าน เกษตร-สิ่งแวดล้อม
3. การเกษตรยั่งยืน (Sustainable Agriculture)			
เช่น การเพิ่มผลผลิตทาง การเกษตร การจัดการ ทรัพยากรอย่างยั่งยืน	AITC - หลักสูตรด้าน Food Security ทวิภาคี (การเกษตร) - กัมพูชา: โครงการยกระดับ สินค้าเกษตร (ผัก/ผลไม้) / แผนงาน ด้านการเกษตร เช่น เพิ่มผลผลิต (5 โครงการ) - ลาว: โครงการพัฒนาประมง (จำปาสัก) - เมียนมา: โครงการเพาะ เลี้ยงกุ้งทะเลและตั้งโรงสีข้าว	-ไม่เสนอ	-ซ้ำซ้อน

สาขาความร่วมมือ เพื่อการพัฒนา ทรัพยากรมนุษย์ ประเทศ ACMECS (Suggested Area)	กิจกรรมของกรมฯ ที่ดำเนินการใน ประเทศเพื่อนบ้าน (TICA's on-going Programmes in CLMV)	ข้อเสนอแนะ กิจกรรมความร่วมมือ ไตรภาคีกับเกาหลี (Suggested Activities)	หมายเหตุ (Remarks)
	(รัฐยะไข่) - เวียดนาม: โครงการติดตั้ง ปะการังเทียมในทะเล ACMECS (ปี 2553-2560) - ฝึกอบรม เช่น สุขอนามัยพืช การผลิตพืชสวน การสำรวจ ดินเพื่อปลูกพืชเศรษฐกิจ และการปลูกป่าเศรษฐกิจ เป็นต้น		

ตารางที่ 7 การเปรียบเทียบกิจกรรมความร่วมมือที่ไทยดำเนินการอยู่แล้วกับกิจกรรมที่จะเสนอให้
ดำเนินการภายใต้ความร่วมมือไตรภาคีกับจีนเพื่อส่งเสริมแผนแม่บท ACMECS

สาขาความร่วมมือ เพื่อการพัฒนา ทรัพยากรมนุษย์ ประเทศ ACMECS (Suggested Area)	กิจกรรมของกรมฯ ที่ดำเนินการใน ประเทศเพื่อนบ้าน (TICA's on-going Programmes in CLMV)	ข้อเสนอแนะ กิจกรรมความร่วมมือ ไตรภาคีกับจีน (Suggested Activities)	หมายเหตุ (Remarks)
1. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ (HRD & Modern Technology)			
1.1 วิสาหกิจอัจฉริยะ เช่น SMEs และ Startups	-ไม่มี-	โครงการไตรภาคี ■ Smart Entrepreneurship Development: SMEs and Startups	
1.2 การศึกษาอัจฉริยะ	-ไม่มี-	โครงการไตรภาคี ■ Smart Education in Science, Technology & Innovation (STI)	- จีนมีความร่วมมือกับไทยใน สาขา STI
2. ความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Cooperation)			
2.1 การจัดการทรัพยากรน้ำ	ไตรภาคีกับญี่ปุ่น - หลักสูตร TCTP ด้าน Water Management (คำขอปี JFY 2020)	โครงการไตรภาคี ■ Water Resource Management in Mekong River Basin	- จีนเป็นประเทศต้นน้ำ
2.2 พลังงานทดแทน	ACMECS - Bioenergy Workshop (พ.ศ. 2558) - เวียดนาม: โครงการ Wood Biomass Energy (พ.ศ. 2553-2557)	โครงการไตรภาคี ■ Sustainable Energy for ACMECS Countries	- ACMECS คาดหวังให้ จีน ร่วมมือด้านพลังงานยั่งยืน - จีนมีความร่วมมือกับไทยใน สาขาพลังงาน

สาขาความร่วมมือ เพื่อการพัฒนา ทรัพยากรมนุษย์ ประเทศ ACMECS (Suggested Area)	กิจกรรมของกรมฯ ที่ดำเนินการใน ประเทศเพื่อนบ้าน (TICA's on-going Programmes in CLMV)	ข้อเสนอแนะ กิจกรรมความร่วมมือ ไตรภาคีกับจีน (Suggested Activities)	หมายเหตุ (Remarks)
	ไตรภาคีกับญี่ปุ่น - หลักสูตร TCTP ด้าน Biofuels for Automotive (พ.ศ. 2559-2561)		
3. การเกษตรยั่งยืน (Sustainable Agriculture)			
เช่น การเพิ่มผลผลิตทาง การเกษตร การจัดการ ทรัพยากรอย่างยั่งยืน	AITC - หลักสูตรด้าน Food Security ทวิภาคี (การเกษตร) - กัมพูชา : โครงการยกระดับ สินค้าเกษตร (ผัก/ผลไม้) / แผนงาน ด้านการเกษตร เช่น เพิ่มผลผลิต (5 โครงการ) - ลาว : โครงการพัฒนาประมง (จำปาสัก) - เมียนมา : โครงการเพาะ เลี้ยงกุ้งทะเลและตั้งโรงสี ข้าว (รัฐยะไข่) - เวียดนาม : โครงการติดตั้ง ปะการังเทียมในทะเล ACMECS (ปี 2553-2560) - ฝึกอบรม เช่น สุขอนามัยพืช การผลิตพืชสวน การสำรวจ ดินเพื่อปลูกพืชเศรษฐกิจ และการปลูกป่าเศรษฐกิจ เป็นต้น	-ไม่เสนอ	-ซ้ำซ้อน
4. การท่องเที่ยว (Sustainable Agriculture)			
เช่น การเชื่อมโยงแหล่ง ท่องเที่ยว ACMECS การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว	ไตรภาคีกับญี่ปุ่น - เมียนมา : โครงการ Tourism Promotion (in Bagan)	โครงการไตรภาคี ■ Tourism Product Development & Linkages in Mekong Region	- จีนมีความสนใจการพัฒนา แหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มน้ำโขง - จีนเป็นประเทศอยู่ใน กลุ่ม น้ำโขง
5. สุขภาพ (Health)			
เช่น การป้องกัน/ควบคุม โรคติดต่อข้ามชายแดน สุขภาพผู้อพยพข้ามชายแดน โภชนาการที่ดี ผลกระทบ สิ่งแวดล้อมต่อสุขภาพ อาหาร/ยาปลอดภัย	AITC - หลักสูตรด้าน Public Health ทวิภาคี (สาธารณสุข) - กัมพูชา : โครงการพัฒนา รพ. เกาะกง /แผนงาน	-ไม่เสนอ	-ซ้ำซ้อน

สาขาความร่วมมือ เพื่อการพัฒนา ทรัพยากรมนุษย์ ประเทศ ACMECS (Suggested Area)	กิจกรรมของกรมฯ ที่ดำเนินการใน ประเทศเพื่อนบ้าน (TICA's on-going Programmes in CLMV)	ข้อเสนอแนะ กิจกรรมความร่วมมือ ไตรภาคีกับจีน (Suggested Activities)	หมายเหตุ (Remarks)
	สาธารณสุขชายแดน (9 โครงการ) - ลาว: แผนงานพัฒนาสาธารณสุข (5 โครงการ) - เมียนมา: โครงการพัฒนารพ. ทวาย <u>พหุภาคี</u> - โครงการเฝ้าระวังโรคติดต่อ/อุบัติใหม่ตามแนวชายแดน <u>GMS / ACMECS</u> - ฝึกอบรมการควบคุม/ป้องกันโรคติดต่อ/อุบัติใหม่ข้ามชายแดน		

บทที่ 4

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

บทนี้เป็นบทสรุปและข้อเสนอแนะจากผลการศึกษาวิเคราะห์เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาความร่วมมือไตรภาคีระหว่างไทยกับ 3 ประเทศหุ้นส่วน ได้แก่ ญี่ปุ่น สาธารณรัฐเกาหลี และสาธารณรัฐประชาชนจีน เพื่อการพัฒนาศักยภาพและทรัพยากรมนุษย์ของกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านที่จะสอดคล้องหรือส่งเสริมแผนแม่บท ACMECS ระยะ 5 ปี ระหว่างปี พ.ศ. 2562–2566 โดยเฉพาะเป้าหมายของเสาหลักที่ 3 การพัฒนาภูมิภาคอย่างยั่งยืนและมีนวัตกรรม

4.1 สรุปผลการศึกษา

การศึกษานี้ได้วิเคราะห์การพัฒนาความร่วมมือไตรภาคีระหว่างไทยกับประเทศหุ้นส่วนความร่วมมือในภูมิภาคเอเชีย ได้แก่ ญี่ปุ่น สาธารณรัฐเกาหลี และสาธารณรัฐประชาชนจีน เพื่อการพัฒนาศักยภาพและทรัพยากรมนุษย์ของกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านซึ่งเป็นประเทศสมาชิกกรอบ ACMECS ร่วมกับไทย เพื่อให้สอดคล้องหรือส่งเสริมแผนแม่บท ACMECS ระยะ 5 ปี ระหว่างปี ค.ศ. 2019–2023 (พ.ศ. 2562–2566) โดยเฉพาะเป้าหมายของเสาหลักที่ 3 คือ การพัฒนาภูมิภาคอย่างยั่งยืนและมีนวัตกรรม (Smart and Sustainable ACMECS) โดยเน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ และความร่วมมือในสาขาอุตสาหกรรมต่าง ๆ อาทิ สิ่งแวดล้อม การเกษตร การท่องเที่ยว และสาธารณสุข สรุปดังนี้

4.1.1 ภาพรวมความร่วมมือเพื่อการพัฒนาของไทยที่ให้แก่ประเทศเพื่อนบ้านในปัจจุบัน

กรมความร่วมมือระหว่างประเทศได้รับมอบหมายจากรัฐบาลไทยให้เป็นหน่วยงานหลักในการให้ความช่วยเหลือและความร่วมมือทางวิชาการของไทยแก่ต่างประเทศ โดยเน้นการถ่ายทอดความรู้ของคนไทยในด้านที่มีความเชี่ยวชาญและมีเทคโนโลยีที่เหมาะสม มีความใกล้เคียงที่ประเทศกำลังพัฒนาสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ง่าย และเมื่อประเทศไทยได้เริ่มปรับบทบาทเป็น “ประเทศผู้ให้รายใหม่” ประเทศไทยโดยกรมความร่วมมือระหว่างประเทศได้ให้ความร่วมมือแบบ ใต้–ใต้ (South–South Cooperation) มุ่งเน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้แก่ประเทศกำลังพัฒนาด้วยกัน เช่น การให้ทุนศึกษา ฝึกอบรม หรือส่งผู้เชี่ยวชาญ ตามความต้องการของประเทศคู่ร่วมมือ และยังได้เปลี่ยนสถานะจากประเทศผู้รับมาเป็นประเทศคู่ร่วมมือในลักษณะหุ้นส่วนเพื่อ ให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศกำลังพัฒนาอื่น ๆ ในรูปของความร่วมมือแบบไตรภาคี (Trilateral Cooperation) ร่วมกับแหล่งผู้ให้เดิมต่าง ๆ ด้วย

ประเทศเพื่อนบ้าน ได้แก่ กัมพูชา ลาว เมียนมา และเวียดนาม เป็นประเทศเป้าหมายหลักในการให้ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาของรัฐบาลไทยมาโดยตลอด เพื่อรักษาและส่งเสริมผลประโยชน์ของประเทศไทยที่มีร่วมกับประเทศเพื่อนบ้านในทุกมิติ โดยมูลค่าการให้ความร่วมมือ

ทางวิชาการของกรมความร่วมมือระหว่างประเทศที่จัดสรรให้แก่ประเทศเพื่อนบ้านในแต่ละปี สูงถึงร้อยละ 50 ของงบประมาณประจำปีทั้งหมด และกิจกรรมความร่วมมือในปัจจุบันมี 2 ลักษณะ ได้แก่

4.1.1.1 กิจกรรมที่ใช้งบประมาณของรัฐบาลไทยทั้งหมด เช่น การจัดหลักสูตรและให้ทุนฝึกอบรมนานาชาติประจำปี การให้ทุนศึกษาระดับปริญญาโทนานาชาติในประเทศไทย การจัดทำโครงการ/แผนงานความร่วมมือทวิภาคี (3–5 ปี) ในประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อถ่ายทอดความรู้ทางวิชาการในสาขาที่ประเทศไทยมีความชำนาญและแนวปฏิบัติที่ดี เช่น การเกษตร การศึกษา สาธารณสุข หรือสาขาอื่น ๆ ตามที่ประเทศเพื่อนบ้านแจ้งขอรับการสนับสนุน ซึ่งมีจำนวนรวมในปัจจุบัน คือ 14 โครงการ และ 9 แผนงาน (มี 53 โครงการย่อย) รวมทั้งการให้ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ภายใต้กรอบความร่วมมือในอนุภูมิภาค เช่น GMS และ ACMECS โดยเน้นการจัดฝึกอบรมในประเทศไทยให้แก่ประเทศเพื่อนบ้านซึ่งเป็นประเทศสมาชิก ในสาขาที่เป็นความร่วมมือภายใต้กรอบเหล่านี้ เช่น การพัฒนาฝีมือแรงงาน การป้องกันโรคติดต่อข้ามชายแดน

4.1.1.2 กิจกรรมที่ใช้งบประมาณของรัฐบาลไทยร่วมกับแหล่งผู้ให้อื่น ซึ่งรวมทั้ง

1) ความร่วมมือไตรภาคีกับญี่ปุ่น ประกอบด้วย การจัดหลักสูตรฝึกอบรมให้แก่ประเทศที่สาม (Third Country Training Program: TCTP) ในประเทศไทย ในสาขาต่าง ๆ ตามที่หน่วยงานไทยเสนอขอรับการสนับสนุนการจัดหลักสูตรมา และให้ทุนแก่ประเทศลุ่มน้ำโขง/อาเซียน รวมทั้งประเทศเพื่อนบ้าน มาเข้าอบรม และโครงการความร่วมมือไตรภาคีไทย กับญี่ปุ่น เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่เมียนมาในสาขาต่าง ๆ เช่น การท่องเที่ยว ปศุสัตว์ การประมง

2) ความร่วมมือไตรภาคีกับสาธารณรัฐเกาหลี ได้แก่ การจัดหลักสูตรฝึกอบรมร่วมกัน (Joint Training Program) ทั้งในประเทศไทยและสาธารณรัฐเกาหลี ในสาขาต่าง ๆ ตามที่ทั้งสองฝ่ายจะตกลงร่วมกัน และให้ทุนแก่ประเทศสมาชิกอาเซียน รวมทั้งประเทศเพื่อนบ้าน มาเข้าร่วมอบรม

3) ความร่วมมือไตรภาคีกับสาธารณรัฐประชาชนจีน ได้แก่ โครงการความร่วมมือไตรภาคีไทยกับจีนเพื่อให้ความช่วยเหลือแก่อนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง (ประเทศเพื่อนบ้าน) โดยไทยกับจีนร่วมกันศึกษาวิจัยในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง และถ่ายทอดความรู้ เช่น จัดฝึกอบรมทั้งในประเทศไทยและสาธารณรัฐประชาชนจีน

4.1.2 ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาความร่วมมือไตรภาคีเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้แก่ประเทศเพื่อนบ้านที่จะช่วยส่งเสริมการบรรลุเป้าหมายของเสาหลักที่ 3 คือ การพัฒนาภูมิภาคอย่างยั่งยืนและมีนวัตกรรมภายใต้แผนแม่บท ACMECS

4.1.2.1 การกำหนดสาขาความร่วมมือที่สำคัญ โดยใช้การวิเคราะห์นโยบายเชิงระบบ (System Analysis) ในส่วนของการกำหนดปัจจัยนำเข้าของนโยบาย (Policy Inputs) และหลักการ Policy and Plan Alignment ของ Paris Declaration on Aid Effectiveness ซึ่งได้ศึกษาเปรียบเทียบความสอดคล้องระหว่าง (1) ประเด็นความร่วมมือ/สาขาที่สำคัญภายใต้เสาหลักที่ 3 (การพัฒนาภูมิภาคอย่างยั่งยืนและมีนวัตกรรม) ของแผนแม่บท ACMECS (2) สาขาที่ญี่ปุ่น เกาหลี และจีน ให้ความสำคัญ/ประสงค์จะให้ความร่วมมือในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง และ (3) ศักยภาพของไทย ในการให้ความช่วยเหลือทางวิชาการแก่ประเทศเพื่อนบ้าน และค้นพบในเบื้องต้นว่า มีสาขาที่สำคัญภายใต้เสาหลักที่ 3 ที่ควรเสนอสามประเทศหุ้นส่วนพิจารณาให้ความร่วมมือไตรภาคีกับไทยในการให้

ความช่วยเหลือทางวิชาการเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์แก่ประเทศเพื่อนบ้าน สรุปได้ คือ ญี่ปุ่น รวม 8 สาขา สาธารณรัฐเกาหลี รวม 5 สาขา และจีน รวม 7 สาขา ตามตารางสรุปสาขาที่สำคัญใน บทที่ 3²⁹

4.1.2.2 การกำหนดแนวทางที่เหมาะสมในการเสนอความร่วมมือไตรภาคี โดยใช้ การวิเคราะห์นโยบายเชิงระบบ (System Analysis) ในส่วนของการนำปัจจัยนำเข้า (Inputs) เข้าสู่ กระบวนการ (Process) เพื่อกำหนดนโยบาย (Policy) และหลักการ Aid Harmonization ของ Paris Declaration on Aid Effectiveness เพื่อกำหนดทางเลือกนโยบายที่หลีกเลี่ยงความซ้ำซ้อน กับความร่วมมือที่ไทยดำเนินการอยู่แล้วในปัจจุบัน โดยได้ศึกษา/วิเคราะห์ความร่วมมือที่มีอยู่กับ ประเทศเพื่อนบ้าน และความร่วมมือไตรภาคีกับญี่ปุ่น สาธารณรัฐเกาหลี และจีนที่ให้แก่ประเทศ เพื่อนบ้าน ซึ่งมีข้อค้นพบที่สำคัญคือ ไม่ควรเสนอกิจกรรมความร่วมมือไตรภาคีในสาขาที่สำคัญ ภายใต้อาสาหลักที่ 3 ของแผนแม่บท ACMECS ที่กรมความร่วมมือระหว่างประเทศให้ความช่วยเหลือ ทางวิชาการแก่ประเทศเพื่อนบ้านในหลายกรอบอยู่แล้ว รวม 3 สาขา ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงสภาพ ภูมิอากาศ การเกษตรยั่งยืน และสุขภาพ และสาขาที่สำคัญภายใต้อาสาหลักที่ 3 ที่ควรเสนอสำหรับ ความร่วมมือไตรภาคีกับประเทศหุ้นส่วนทั้งสาม จะประกอบด้วย

1) ญี่ปุ่น รวม 5 สาขา ได้แก่ (1) วิสาหกิจอัจฉริยะ (2) บริการทาง การแพทย์อัจฉริยะ (3) การศึกษาอัจฉริยะ (4) การจัดการทรัพยากรน้ำ และ (5) การลดภัยพิบัติ

2) สาธารณรัฐเกาหลี รวม 4 สาขา ได้แก่ (1) วิสาหกิจอัจฉริยะ (2) การ ท่องเที่ยวอัจฉริยะและยั่งยืน (3) การจัดการทรัพยากรน้ำ และ (4) ประเด็นข้ามสาขา น้ำ-อาหาร- พลังงาน-สิ่งแวดล้อม

3) จีน รวม 5 สาขา ได้แก่ (1) วิสาหกิจอัจฉริยะ (2) การศึกษาอัจฉริยะ (3) การจัดการทรัพยากรน้ำ (4) พลังงานทดแทน และ (5) การท่องเที่ยว

4.1.2.3 ข้อเสนอแผนงานความร่วมมือไตรภาคีกับสามประเทศหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้แก่ประเทศ ACMECS โดยใช้การวิเคราะห์นโยบายเชิงระบบ (System Analysis) ในส่วนของการกำหนดผลผลิตของนโยบาย (Policy Output) และหลักการ Result-based Approach ของ Paris Declaration on Aid Effectiveness เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนา ความร่วมมือไตรภาคีระหว่างไทยกับญี่ปุ่น เกาหลี และจีน และยึดกรอบการดำเนินงาน/ลักษณะ กิจกรรมที่กรมความร่วมมือระหว่างประเทศมีความร่วมมือกับแหล่งผู้ให้ทั้งสามในการให้ความช่วยเหลือ ทางวิชาการแก่ประเทศเพื่อนบ้านอยู่แล้ว โดยมีข้อเสนอแผนงานความร่วมมือไตรภาคีในลักษณะ แผนงาน (Programme-based Approach) รวมทั้งได้กำหนดองค์ประกอบของแผนงานที่สำคัญ ได้แก่ เป้าหมาย วัตถุประสงค์ สาขาความร่วมมือและกิจกรรมที่จะดำเนินการ กรอบระยะเวลา (3-4 ปี เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2563-2565 หรือ 2566 ตามกรอบเวลาของแผนแม่บท ACMECS ระยะ 5 ปี) รูปแบบการสนับสนุนงบประมาณ (financing modality) ผลลัพธ์ที่คาดหวัง (expected results) ผลสำเร็จ (outcomes) และการติดตามประเมินผลในระดับผลลัพธ์และผลสำเร็จ โดยสรุปที่สำคัญคือ

²⁹ ดูตารางในข้อ 3.2.1 การศึกษาสาขาความร่วมมือที่สำคัญสำหรับการเสนอแนวทางความร่วมมือไตรภาคี หน้าที่ 52

1) ข้อเสนอแผนงานความร่วมมือไตรภาคีกับญี่ปุ่น การจัดหลักสูตรฝึกอบรมให้แก่ประเทศที่สาม (TCTP) ในประเทศไทย ใน 5 สาขาที่สำคัญภายใต้เสาหลักที่ 3 (ตามที่ระบุไว้แล้วข้างต้น) ในระยะ 3 ปี (พ.ศ. 2563–2565) รวม 15 หลักสูตร ๆ ละ 20 คน (ปีละ 5 หลักสูตร ใน 5 สาขาดังกล่าว) โดยคาดหวังไว้ว่าจะมีผู้เข้าอบรมถ่ายทอดความรู้จากทั้ง 4 ประเทศเพื่อนบ้าน รวมทั้งสิ้น 300 คน

2) ข้อเสนอแผนงานความร่วมมือไตรภาคีกับสาธารณรัฐเกาหลี การจัดหลักสูตร Joint Training Program ทั้งในประเทศไทยและสาธารณรัฐเกาหลี ใน 4 สาขาที่สำคัญภายใต้เสาหลักที่ 3 (ตามที่ระบุไว้แล้วข้างต้น) ในระยะ 3 ปี (พ.ศ. 2563–2565) รวม 12 หลักสูตร ๆ ละ 20 คน (ปีละ 4 หลักสูตร ใน 4 สาขาดังกล่าว) โดยคาดหวังไว้ว่าจะมีผู้เข้าอบรมถ่ายทอดความรู้จากทั้ง 4 ประเทศเพื่อนบ้าน รวมทั้งสิ้น 240 คน

3) ข้อเสนอแผนงานความร่วมมือไตรภาคีกับสาธารณรัฐประชาชนจีน โครงการความร่วมมือไตรภาคี โดยการจัดฝึกอบรม/ดูงาน/ประชุมเชิงปฏิบัติการทั้งในประเทศไทยและจีน ใน 5 สาขาที่สำคัญภายใต้เสาหลักที่ 3 (ตามที่ระบุไว้แล้วข้างต้น) ในระยะ 4 ปี (ระยะที่ 1 พ.ศ. 2563–2564 และระยะที่ 2 พ.ศ. 2565–2566 ตามกรอบระยะเวลาในการทำโครงการร่วมกับจีนคือ โครงการละไม่เกิน 2 ปี) รวม 20 หลักสูตร ๆ ละ 20 คน (ปีละ 5 โครงการ (หลักสูตร) ใน 5 สาขาดังกล่าว) โดยคาดหวังไว้ว่าจะมีผู้เข้าอบรมถ่ายทอดความรู้จากทั้ง 4 ประเทศเพื่อนบ้าน รวม 400 คน

4.1.3 การวิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อนในการพัฒนาความร่วมมือไตรภาคี

จากการศึกษาวิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อน โดยศึกษาเปรียบเทียบกับกระบวนงานความร่วมมือไตรภาคีที่กรมความร่วมมือระหว่างประเทศมีอยู่ในปัจจุบันร่วมกับทั้งสามประเทศหุ้นส่วนแล้วพบว่า การพัฒนาความร่วมมือไตรภาคีเพื่อช่วยให้บรรลุเป้าหมายตามเสาหลักที่ 3 ของแผนแม่บท ACMECS ตามข้อเสนอจากการศึกษานี้ มีจุดแข็งและจุดอ่อน โดยสรุปที่สำคัญ คือ

4.1.3.1 การกำหนดสาขาความร่วมมือ มีจุดแข็งคือ ได้ประมวลความต้องการ/ความสนใจจากทั้งสามฝ่าย (ไทย–ประเทศหุ้นส่วน–ประเทศเพื่อนบ้าน) จากแผนแม่บท ACMECS และเอกสารยุทธศาสตร์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ในขณะที่ความร่วมมือไตรภาคีในปัจจุบันจะประเมินจากความต้องการของไทยและประเทศหุ้นส่วนเท่านั้น แต่จุดอ่อนคือ เป็นการศึกษาจากเอกสารเพียงอย่างเดียว

4.1.3.2 การกำหนดนโยบาย/แนวทางความร่วมมือไตรภาคี มีจุดแข็งคือ มีเป้าหมายหลักอย่างชัดเจนคือ การสนับสนุนการบรรลุเป้าหมายของแผนแม่บท ACMECS และใช้หลักการตามปฏิญญาปารีสในการจัดทำแผนงานเพื่อให้ความร่วมมือเกิดประสิทธิผลอย่างแท้จริง ในขณะที่ความร่วมมือไตรภาคีในปัจจุบันจะอาศัยการหารือร่วมกันระหว่างไทยและประเทศหุ้นส่วนหรือพิจารณาจากคำขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานไทยในการจัดฝึกอบรมให้แก่ประเทศเพื่อนบ้านในแต่ละปี โดยไม่ได้กำหนดสาขาที่ควรเป็นเป้าหมายหลักอย่างชัดเจน แต่ก็มีจุดอ่อนคือ ยังไม่มีกลไกการหารือกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อขอความเห็นต่อข้อเสนอแผนงาน

4.1.3.3 การกำหนดข้อเสนอแผนงานความร่วมมือไตรภาคี มีจุดแข็งคือ การจัดทำแผนงานแบบ programme-based approach ที่กำหนดเป้าหมายการให้ความร่วมมือใน

ภาพรวมทั้งหมดไว้ คือ การสนับสนุนแผนแม่บท ACMECS และมีการติดตามประเมินผลลัพธ์และผลสำเร็จที่ชัดเจน อย่างไรก็ตาม ยังขาดข้อมูลจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ในขณะที่ ความร่วมมือไตรภาคีในปัจจุบันจึงมีข้อมูลจากประเทศหุ้นส่วนผ่านกลไกการประชุม/หารือที่มีอยู่ และมีจุดอ่อนที่สำคัญคือ ขาดการมีส่วนร่วมจากประเทศเพื่อนบ้านตั้งแต่ต้น จึงอาจไม่ผูกพันต่อผลสำเร็จของกิจกรรม

4.1.3.4 การประเมินผลตอบกลับต่อการดำเนินงานความร่วมมือไตรภาคี มีจุดอ่อนที่สำคัญอย่างยิ่งคือ ยังไม่มีกลไกที่จะรับฟังผลสะท้อนกลับจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

4.1.3.5 การประเมินสภาพแวดล้อมในการดำเนินงานความร่วมมือไตรภาคี มีจุดแข็งที่สำคัญคือ ความร่วมมือไตรภาคีให้ผลประโยชน์แก่ทุกฝ่าย และยังมีปัจจัยเอื้อหลายประการ เช่น นโยบายของกระทรวงการต่างประเทศ หรือของกรมความร่วมมือระหว่างประเทศเอง และประเทศหุ้นส่วนทั้งสามให้ความสำคัญต่อความร่วมมือในกลุ่มน้ำโขง/กรอบ ACMECS ด้วย

4.2 ข้อเสนอแนะ

4.2.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

4.2.1.1 ปรับปรุงการดำเนินงานความร่วมมือไตรภาคีในปัจจุบัน โดยอาจใช้แนวทางในการจัดทำข้อเสนอแผนงานความร่วมมือไตรภาคีในครั้งนี้เป็นต้นแบบ โดยเฉพาะในเรื่องการกำหนดสาขาความร่วมมือที่ควรจะมีผลความต้องการ/ความสนใจจากประเทศเพื่อนบ้านในฐานะประเทศผู้รับความช่วยเหลือ และใช้ประเด็นหลักที่สำคัญต่อประเทศเพื่อนบ้าน เช่น แผนแม่บท ACMECS มากำหนดเป็นเป้าหมายหลักในการให้ความช่วยเหลือทางวิชาการในแต่ละปีระหว่างไทยกับประเทศหุ้นส่วน โดยอาจจัดทำแผนงานแบบ programme-based approach ที่กำหนดเป้าหมายการให้ความร่วมมือในภาพรวมทั้งหมด และมีการติดตามประเมินผลลัพธ์และผลสำเร็จของแผนงานที่ชัดเจน

4.2.1.2 สนับสนุนให้มีการนำข้อเสนอแผนงานความร่วมมือไตรภาคีกับทั้งสามแหล่งผู้ให้จากการศึกษาในครั้งนี้ไปเจรจาหารือ/ปฏิบัติจริงเพื่อต่อยอดกับความร่วมมือไตรภาคีที่ดำเนินการอยู่แล้วร่วมกับทั้งสามแหล่งผู้ให้ดังกล่าว โดยชี้ให้เห็นถึงประโยชน์ที่จะได้รับร่วมกันทุกฝ่ายกล่าวคือ

1) ประเทศหุ้นส่วนทั้งสาม ได้รับประโยชน์จากการดำเนินงานในลักษณะความร่วมมือแบบไตรภาคี (Triangular Co-operation)³⁰ สามารถลดค่าใช้จ่ายโดยใช้ผู้เชี่ยวชาญของประเทศกำลังพัฒนาที่เป็นผู้ให้รายใหม่ (ประเทศไทย) ในการถ่ายทอดความรู้ให้แก่ประเทศที่สาม นอกจากนี้ ญี่ปุ่น สาธารณรัฐเกาหลี และจีน ได้ให้ความสำคัญต่อกรอบ ACMECS เนื่องจากประเทศสมาชิก ACMECS คือ ประเทศลุ่มน้ำโขงที่ทั้งสามประเทศได้ก่อตั้งกรอบความร่วมมือในกลุ่มน้ำโขงไว้เพื่อรักษาผลประโยชน์ในมิติต่าง ๆ ในอนุภูมิภาค จะได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานความร่วมมือไตรภาคีกับไทยเพื่อส่งเสริมแผนแม่บท ACMECS ระยะ 5 ปี อีกด้วย

³⁰ ดูบทที่ 2 ข้อ 2.1.2 แนวคิดเกี่ยวกับความร่วมมือไตรภาคี หน้าที่ 10-11

2) ประเทศเพื่อนบ้าน นอกจากจะได้รับการถ่ายทอดความรู้จากประเทศไทยที่ยังมีเทคโนโลยีที่เหมาะสมและใกล้เคียงกับบริบทและสภาพแวดล้อมในการพัฒนาของประเทศเพื่อนบ้านแล้ว ยังได้มีโอกาสรับความรู้/เทคโนโลยีที่ก้าวหน้าจากประเทศหุ้นส่วนที่จะมาร่วมถ่ายทอดในกิจกรรมภายใต้ความร่วมมือไตรภาคีนี้ และได้รับการพัฒนาพัฒนาศักยภาพมนุษย์ที่จะช่วยให้บรรลุเป้าหมายตามแผนแม่บท ACMECS ที่ประเทศเพื่อนบ้านมีพันธะผูกพันในฐานะประเทศสมาชิก

3) ประเทศไทย รักษาสถานะ/บทบาทในเวทีระหว่างประเทศ ในฐานะศูนย์กลางการพัฒนาและเป็นหุ้นส่วนความร่วมมือเพื่อการพัฒนา กับแหล่งผู้ให้ต่าง ๆ ในภูมิภาค รวมทั้งประเทศไทยโดยกระทรวงการต่างประเทศสามารถสนองตอบพันธะที่รัฐบาลไทยได้พยายามผลักดันการจัดตั้งกรอบ ACMECS เพื่อการพัฒนาไปด้วยกันมาตั้งแต่ในอดีต และจนถึงปัจจุบันคือการบรรลุเป้าหมาย 3 เสาหลักภายใต้แผนแม่บท ACMECS ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2562–2566)

4.2.1.3 แสวงหาช่องทางในการเชื่อมโยงแผนงานความร่วมมือไตรภาคีที่เสนอจากการศึกษาในครั้งนี้ภายใต้กรอบการดำเนินงานของกรมความร่วมมือระหว่างประเทศร่วมกับทั้งสามแหล่งผู้ให้ โดยอาจนำแผนงานฯ ไปรวมเป็นส่วนหนึ่งของแผนปฏิบัติการภายใต้กรอบ ACMECS หรือแม้แต่กรอบความร่วมมือลุ่มน้ำโขงกับญี่ปุ่น กับสาธารณรัฐเกาหลี และกับจีน เพื่อให้เกิดการบูรณาการความร่วมมือระหว่างกันได้มากยิ่งขึ้น

4.2.1.4 ในส่วนของการดำเนินงานความร่วมมือเพื่อพัฒนากับต่างประเทศ ภายใน กรมความร่วมมือระหว่างประเทศเอง ในอนาคต ควรพิจารณาความเป็นไปได้ที่จะบูรณาการงานให้ความร่วมมือแก่ประเทศเพื่อนบ้านทั้งในส่วนที่ไทยให้การสนับสนุนโดยตรงผ่านกรอบความร่วมมือระดับทวิภาคีและระดับภูมิภาคต่าง ๆ และที่ไทยร่วมมือกับประเทศหุ้นส่วนเพื่อให้ความร่วมมือไตรภาคีแก่ประเทศเพื่อนบ้าน โดยอาจจะเริ่มต้นจากการจัดทำแผนงานความร่วมมือที่ให้แก่ประเทศเพื่อนบ้านในแบบองค์รวมหรือ “Integrated Programme-based Approach” ซึ่งจะส่งเสริมให้ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาของไทยมีบูรณาการ สามารถสนองประโยชน์และเชื่อมโยงความต้องการที่แท้จริงของทุกฝ่ายได้ รวมทั้งสามารถกำหนดเป้าหมายหลัก/วัตถุประสงค์ภาพรวมที่ต้องการขับเคลื่อนหรือผลักดันที่ชัดเจน ทำให้การดำเนินงานเป็นไปในทิศทางเดียวกันระหว่างทุกกองที่เกี่ยวข้องกับการให้ความร่วมมือแก่ประเทศเพื่อนบ้าน และนำไปสู่เป้าหมายหลักที่กำหนดไว้ได้ หากประสานแผนงานความร่วมมือในกรอบต่าง ๆ เข้าไว้ด้วยกันได้ กล่าวคือ

1) แผนงานความร่วมมือระดับทวิภาคีระหว่างไทยกับกัมพูชา ไทยกับลาว ไทยกับเมียนมา และไทยกับเวียดนาม ซึ่งกรมความร่วมมือระหว่างประเทศได้จัดทำแผนงานระดับนี้ร่วมกับประเทศเพื่อนบ้านอยู่แล้ว³¹ โดยสะท้อนความต้องการ/สาขาที่เป็นลำดับความสำคัญของประเทศเพื่อนบ้านอย่างแท้จริง เนื่องจากจะบรรจุโครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ ในแผนงานโดยพิจารณาจากคำขอ (demand-driven) ที่ทั้ง 4 ประเทศเพื่อนบ้านยื่นเสนอตามกลไกที่มีในการประชุมความร่วมมือทางวิชาการประจำปีที่กรมความร่วมมือระหว่างประเทศจัดร่วมกับแต่ละประเทศเพื่อนบ้านเป็นประจำทุกปี

³¹ ดูบทที่ 3 ข้อ 3.1.2 ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาของไทยที่ให้แก่ประเทศเพื่อนบ้าน ข้อย่อยที่ 3.1.2.1 4) ความร่วมมือทวิภาคี หน้า 33–35

2) แผนงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ภายใต้กรอบความร่วมมือระดับภูมิภาคที่ไทยเป็นสมาชิกร่วมกับประเทศเพื่อนบ้าน เช่น กรอบ GMS และกรอบ ACMECS ซึ่งกรมความร่วมมือระหว่างประเทศเป็นหน่วยงานหลักฝ่ายไทยในสาขาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และจัดทำแผนงานความร่วมมือในสาขานี้ร่วมกับประเทศเพื่อนบ้านอยู่แล้ว³² ซึ่งสะท้อนความต้องการ/สาขาที่เป็นลำดับความสำคัญร่วมกันในระดับภูมิภาคของประเทศเพื่อนบ้าน (regional common demand) โดยจะพิจารณาจากผลการหารือร่วมกับประเทศเพื่อนบ้านในการประชุมคณะทำงานสาขาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ภายใต้กรอบต่าง ๆ ข้างต้นที่กรมความร่วมมือระหว่างประเทศในฐานะหน่วยงานหลักของไทยเข้าร่วมเป็นประจำตามวาระการจัดประชุม

3) แผนงานความร่วมมือไตรภาคีระหว่างไทยกับประเทศหุ้นส่วนที่จะให้ความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาแก่ประเทศเพื่อนบ้าน ตามแนวทางที่การศึกษาฉบับนี้ได้เสนอแนะให้จัดทำขึ้น โดยแผนงานในส่วนนี้จะสะท้อนว่า ประเทศไทยร่วมกับประเทศหุ้นส่วนมีศักยภาพหรือความประสงค์ (supply side) ที่จะให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศเพื่อนบ้านอย่างไร ในสาขาใดได้บ้าง

4.2.2 ข้อเสนอแนะในการดำเนินการ

หากจะนำข้อเสนอแผนงานความร่วมมือไตรภาคีกับทั้งสามแหล่งจากผลการศึกษาในครั้งนี้ไปปฏิบัติจริง จำเป็นต้องแก้ไขจุดอ่อนที่สำคัญที่สุดก่อน คือ การหาข้อมูลผลสะท้อนกลับต่อข้อเสนอแผนงานฯ โดยเฉพาะจากผู้ที่มีส่วนสำคัญในการดำเนินงาน ได้แก่ (1) ประเทศเพื่อนบ้าน (2) ทั้งสามแหล่งผู้ให้ และ (3) หน่วยงานไทยที่มีศักยภาพในการให้ความร่วมมือ ดังนี้

4.2.2.1 จัดตั้งกลไก/ช่องทางการหารือเพื่อแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นประเด็นปัญหาที่ท้าทาย/ความต้องการที่แท้จริงของประเทศเพื่อนบ้าน (ประเทศสมาชิก ACMECS) ในฐานะผู้รับ โดยเสนอขอให้ มีการนำข้อเสนอแผนงานความร่วมมือไตรภาคีระหว่างไทยกับประเทศหุ้นส่วนจากการศึกษาในครั้งนี้ เข้าหารือเป็นวาระหนึ่งในกลไกการประชุมมีอยู่แล้วภายใต้กรอบ ACMECS คือ การประชุมคณะทำงานสาขาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ภายใต้กรอบ ACMECS ที่กรมความร่วมมือระหว่างประเทศเป็นหน่วยประสานงานหลัก/เข้าร่วมประชุมในฐานะผู้แทนประเทศไทยร่วมกับประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการวิเคราะห์ว่าสามารถสนองตอบต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศเพื่อนบ้านที่จะช่วยให้บรรลุเป้าหมายตามเสาหลัก ที่ 3 ของแผนแม่บท ACMECS ได้หรือไม่ อย่างไร หรือควรปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้สามารถนำแผนงานไปดำเนินต่อไปได้จริง รวมทั้งยังส่งเสริมความเป็นเจ้าของ/การมีส่วนร่วมของประเทศเพื่อนบ้านต่อข้อเสนอแผนงานความร่วมมือไตรภาคีตามผลการศึกษาฉบับนี้ เพื่อให้บรรลุ ผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพและอย่างยั่งยืน และ/หรือ

4.2.2.2 เสนอขอจัดตั้งกลไก/ช่องทางการหารือเพื่อแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นทั้งสามฝ่ายร่วมกัน คือ ประเทศหุ้นส่วน (ญี่ปุ่น สาธารณรัฐเกาหลี และจีน) ประเทศไทย และประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งต่างร่วมกันเป็นประเทศสมาชิกในกรอบความร่วมมือลุ่มน้ำโขงกับญี่ปุ่น กรอบความร่วมมือลุ่มน้ำโขงกับสาธารณรัฐเกาหลี และกรอบความร่วมมือลุ่มน้ำโขงกับล้านช้าง (จีน) โดยอาจขอนำข้อเสนอแผนงานความร่วมมือไตรภาคีเพื่อการบรรลุเป้าหมายตามแผนแม่บท ACMECS ฉบับนี้ เข้าเป็นวาระหนึ่งใน

³² ดูบทที่ 3 ข้อ 3.1.2 ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาของไทยที่ให้แก่ประเทศเพื่อนบ้าน ข้อย่อยที่ 3.1.2.1 6) ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในกรอบอนุภูมิภาค หน้า ที่ 36–39

การประชุมที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำแผนปฏิบัติการ/การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ภายใต้กรอบความร่วมมือเหล่านี้ด้วย

4.2.2.3 ศึกษาความเป็นไปได้ในการดำเนินการตามข้อเสนอแผนงานความร่วมมือไตรภาคีจากผลการศึกษานี้ เพิ่มเติมหรือนอกเหนือไปจากกิจกรรมที่กรมความร่วมมือระหว่างประเทศดำเนินการอยู่แล้วในปัจจุบันร่วมกับญี่ปุ่น สาธารณรัฐเกาหลี และจีน โดย

1) ใช้ช่องทางการประสานงานและกลไก/เวทีการเจรจาหรือประจำปี ที่มีอยู่แล้วระหว่างกรมความร่วมมือระหว่างประเทศกับหน่วยงานผู้แทนประเทศหุ้นส่วนทั้งสาม เพื่อสำรวจความสนใจจากแหล่งผู้ให้ทั้งสามในการร่วมสนับสนุนงบประมาณและถ่ายทอดความรู้ทางวิชาการ

2) จัดประชุมระดมสมองเพื่อหารือกับหน่วยงานไทยที่มีศักยภาพในการถ่ายทอดความรู้ทางวิชาการและดำเนินกิจกรรมตามข้อเสนอแผนงานดังกล่าวข้างต้น เพื่อแสวงหาความเป็นไปได้/ข้อผูกพันจากหน่วยงานไทยในการร่วมกันให้ความร่วมมือไตรภาคีแก่ประเทศเพื่อนบ้าน

บรรณานุกรม

หนังสือ

Thailand International Development Cooperation Agency (TICA). Thailand Official Development Assistance (ODA) Report 2007–2008. Bangkok, 2009.

กรมวิเทศสหการ. ครบรอบ 36 ปี กรมวิเทศสหการ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก, 2542.

สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ. คำศัพท์-คำย่อทางการทูตและการต่างประเทศ. ฉบับปรับปรุง ครั้งที่ 3. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : หจก.ภาพพิมพ์, 2556.

สำนักงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ. ยุทธศาสตร์ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศของไทย พ.ศ. 2550–2554. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ สกสค. ลาดพร้าว, 2550.

_____. ยุทธศาสตร์ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาของไทยภายใต้กรอบความร่วมมือ ACMECS. กรุงเทพฯ : บริษัท แม็ค วิสาร์ด จำกัด, 2551.

เอกสารทางวิชาการ

ชาญณรงค์ ปานเลิศ และคณะ. รายงานการศึกษาวิชานโยบายและการวางแผนพัฒนาการศึกษาท้องถิ่นเรื่องการวิเคราะห์นโยบาย (Policy Analysis). นครสวรรค์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, 2552.

วัฒนวิทย์ คชเสนี. รายงานการศึกษาส่วนบุคคล (Individual Study) เรื่องการวิเคราะห์บทบาทของไทยในการเป็นหุ้นส่วนกับประเทศพัฒนาแล้วเพื่อให้ความร่วมมือแก่ประเทศที่สาม (ความร่วมมือไตรภาคี). กรุงเทพฯ : สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ, 2555.

บทความ

ภารกิจความร่วมมือหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนา กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ. ความร่วมมือเพื่อพัฒนาระหว่างไทยกับญี่ปุ่น, 2562.

_____. ความร่วมมือเพื่อพัฒนาระหว่างไทยกับสาธารณรัฐเกาหลี, 2562.

_____. ความร่วมมือทางวิทยาศาสตร์และวิชาการระหว่างไทยกับจีน, 2562.

ส่วนวางแผนและติดตามผลการให้ความร่วมมือกับต่างประเทศ กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ. ร่างแผนยุทธศาสตร์บูรณาการความร่วมมือเพื่อพัฒนาระหว่างประเทศของไทย 4 ปี พ.ศ. 2562–2565, 2562.

- ส่วนให้ความร่วมมือกับต่างประเทศ 1 กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ. โครงการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (Greater Mekong Sub-region:GMS), 2561.
- _____. ภาพรวมการให้ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาแก่งกัมพูชา สปป.ลาว เมียนมา และเวียดนาม, 2562.
- _____. ยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจอิรวดี-เจ้าพระยา-แม่โขง (Ayeyawady-Chao Phraya-Mekong Economic Cooperation Strategy: ACMECS), 2561.

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

- กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ. Program for Annual International Training Course 2019 [ออนไลน์]. 2561. แหล่งที่มา: <http://tica.thaigov.net/main/en/information/93805-AITC-2019-Calendar.html> [6 กรกฎาคม 2562].
- _____. ความเป็นมา. [ออนไลน์]. 2558. แหล่งที่มา: <http://tica.thaigov.net/main/en/organize/60701-ความเป็นมา.html> [23 มิถุนายน 2562].
- กรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ. ยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจอิรวดี-เจ้าพระยา-แม่โขง [ออนไลน์]. 2556. แหล่งที่มา: <http://www.mfa.go.th/business/th/cooperation/245/16231-ยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจอิรวดี-เจ้าพระยา.html> [10 พฤษภาคม 2562].
- _____. ยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจอิรวดี-เจ้าพระยา-แม่โขง [ออนไลน์]. 2561. แหล่งที่มา: <http://www.mfa.go.th/main/contents/files/articles-20180628-153416-746450.pdf> [10 พฤษภาคม 2562].
- กระทรวงการต่างประเทศ. ACMECS Master Plan (2019–2023) [ออนไลน์]. 2561. แหล่งที่มา: <http://www.mfa.go.th/main/contents/files/information-20180618-142227-835103.pdf> [10 พฤษภาคม 2562].
- กระทรวงการต่างประเทศ. คำแถลงข่าวโดยนายกรัฐมนตรี การประชุมผู้นำ ACMECS ครั้งที่ 8 วันที่ 16 มิถุนายน 2561 ณ ห้องบอลรูม ส่วนที่ 1–3 โรงแรมแชงกรี-ลา [ออนไลน์]. ข่าวสารนิตย (16 มิถุนายน 2561). แหล่งที่มา: <http://www.mfa.go.th/main/th/news3/6885/90585-คำแถลงข่าวโดยนายกรัฐมนตรี-การประชุมผู้นำ-ACMECS-คร.html> [10 พฤษภาคม 2562].
- _____. แผนแม่บทด้านการต่างประเทศ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561–2580) [ออนไลน์]. 2561. แหล่งที่มา: <http://www.mfa.go.th/main/th/policy/98245-แผนยุทธศาสตร์กระทรวงฯ.html> [17 พฤษภาคม 2562].

- ติรัส ตฤณเตชะ. ภาพสะท้อนการบูรณาการในยุโรป มองผ่านกรอบความร่วมมือระดับอนุภูมิภาคกับการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน : European Integration model Re-visited: An Explanation on ASEAN Regionalism through the lens of Sub-regional cooperation [ออนไลน์]. 2554. แหล่งที่มา: <https://kunnamaseuropeanstudies.wordpress.com/2011/11/23/ภาพสะท้อนการบูรณาการในยุโรป/> [24 พฤษภาคม 2562].
- นายิกา. ทฤษฎีภูมิภาคนิยม (Regionalism) [ออนไลน์]. 2558. แหล่งที่มา: <http://studyinternationalaffairs.blogspot.com/2015/06/regionalism.html>. [24 พฤษภาคม 2562].
- พัชร นิยมศิลป์. ระเบียบเศรษฐกิจอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง [ออนไลน์]. 2559. แหล่งที่มา: <http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title=ระเบียบเศรษฐกิจอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง> [24 พฤษภาคม 2562].
- _____. ภูมิภาคนิยม [ออนไลน์]. 2559. แหล่งที่มา: <http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title=ภูมิภาคนิยม> [24 พฤษภาคม 2562].
- Swedish International Development Cooperation Agency (SIDCA). “Guidance on Programme-Based Approach.” [Online]. 2008. Available from: http://www.sida.se/contentassets/19799ad815064543a3ce57757fb980da/guidance-on-programme-based-approaches_673.pdf. [17 พฤษภาคม 2562].
- United Nations Office for South-South Cooperation (UNOSSC). Buenos Aires Plan of Action (1978). [Online]. 2018. Available from : <http://www.unsouthsouth.org/Bapa40/documents/Buenos-aires-plan-of-action/> [2019, June 23].

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

เอกสารประกอบยุทธศาสตร์ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาของไทย
ภายใต้กรอบความร่วมมือ ACMECS ระยะ 4 ปี (พ.ศ. 2551–2554)
ของสำนักงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ (สพร.)

ตารางกรอบยุทธศาสตร์ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาในระดับอนุภูมิภาคของไทย พ.ศ. 2551-2554

5. กรอบยุทธศาสตร์ความร่วมมือเพื่อการพัฒนา ของไทยต่อกรอบความร่วมมือ ACMECS

5.1 ความเชื่อมโยงระหว่างยุทธศาสตร์ ความร่วมมือเพื่อการพัฒนา กับ การเสริมสร้างความร่วมมือ พัฒนาในระดับภูมิภาค

ในยุทธศาสตร์ความร่วมมือเพื่อการพัฒนา
ประเทศไทย (2550-2554) ได้กำหนดให้การส่งเสริม
ความร่วมมือในระดับภูมิภาคและอนุภูมิภาค เป็นกลไก
สำคัญในการผลักดันการเติบโตทางเศรษฐกิจและสังคม
ของภูมิภาค ที่มีความหมายคือประเทศไทยอย่าง
และในฐานะที่ประเทศไทยเป็นแกนนำในการพัฒนา
ภูมิภาคและอนุภูมิภาค ด้วยการมุ่งเน้นในการสร้าง
ความมั่นคงในภูมิภาคทั้งทางด้านการผลิต ความมั่นคง
ทางด้านอาหาร ทางด้านพลังงาน โครงสร้างพื้นฐานทาง
เศรษฐกิจ ด้านการเกษตร สาธารณสุข การป้องกัน
ภัยพิบัติ และสร้างความไว้วางใจระหว่างกัน
นอกจากนี้ การส่งเสริมบทบาทของภาคเอกชนไทยใน
ความร่วมมือกับภาคเอกชนในภูมิภาค นับว่ามีความ
สำคัญในการร่วมผลักดันการพัฒนาดังกล่าวด้วย

ความร่วมมือในระดับภูมิภาค
และอนุภูมิภาค เป็นกลไกสำคัญ
ในการผลักดันการพัฒนา
เศรษฐกิจและสังคมของภูมิภาค
ที่มีความหมายต่อประเทศไทย

ในด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และการเพิ่ม
ขีดความสามารถของบุคลากรและหน่วยงาน/สถาบัน
ในสาขาความร่วมมือต่างๆ ของประเทศกำลังพัฒนาที่
เข้าร่วม นับว่าเป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จในการผลักดัน
ความร่วมมือที่มีหลายฝ่ายเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องให้บรรลุ
เป้าหมายร่วมกัน ไทยจะต้องมีบทบาทในการเตรียม
ความพร้อมดังกล่าวความร่วมมือเพื่อการพัฒนามุ่งเน้น
ส่วนที่ให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ลงทุนในการรับโครงสร้าง
การผลิต การถ่ายทอดเทคโนโลยี การพัฒนาฝีมือ
แรงงานรวมทั้งการพัฒนาแรงงานร่วมกัน

5.2 วิสัยทัศน์ ความร่วมมือ ภายใต้กรอบ ACMECS

เพื่อร่วมกันสร้างให้เกิดความสามัคคีในการแข่งขัน
การเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างยั่งยืนด้วยการจัด
ปัญหาความยากจนอันจะเป็นการลดช่องว่างทางเศรษฐกิจ
ของประเทศคู่ร่วมมือในอนุภูมิภาค

5.3 เป้าหมายโดยรวม ภายใต้กรอบ ACMECS

1. เพื่อให้เกิดความร่วมมือกันอย่างเข้มแข็งและ
ยั่งยืน ระหว่างประเทศกำลังพัฒนาในภูมิภาค
และอนุภูมิภาคเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม
2. เพื่อให้มีความร่วมมือเพื่อการพัฒนาเป็นส่วน
เสริมต่อการขยายตัวทางด้านการค้าและการ
ลงทุนระหว่างภูมิภาค

3. เพื่อให้มีความร่วมมือทางวิชาการช่วยในการ
แก้ไขข้อขัดข้องทางเทคนิคที่ต้องได้รับการ
ปรับปรุงเพื่อให้เกิดการเชื่อมโยงทางการค้า

5.4 กรอบยุทธศาสตร์ ภายใต้ ACMECS

จากการประเมินภาพรวมการพัฒนาในอนุภูมิภาค
ลุ่มน้ำโขง ทิศทางความร่วมมือและแนวทางการให้
ความร่วมมือสิ่งที่สำคัญมาแต่ในทศวรรษ อาทักพาค
ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ไทยควรให้ความสำคัญเพื่อให้
กรอบความร่วมมือ ACMECS ดังนี้

1. การเสริมสร้างขีดความสามารถและความ
พร้อมทางด้านการค้าและการลงทุน

2. ความร่วมมือด้านการเกษตร
3. ความร่วมมือด้านพัฒนาอุตสาหกรรมและการ
พลังงาน
4. ความร่วมมือด้านการคมนาคมขนส่ง
5. การเสริมสร้างขีดความสามารถและการโรงแรม
พร้อมทางด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรม
6. การพัฒนาทางด้านทรัพยากรมนุษย์และเสริม
สร้างสถาบัน
7. การยกระดับด้านสาธารณสุข
8. ความร่วมมือด้านพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ
และสิ่งแวดล้อม
9. การขยายความร่วมมือหุ้นส่วนกับแหล่งผู้ให้

ทั้งนี้รายละเอียดดังตารางถัดไป

กรอบยุทธศาสตร์ด้านความรับผิดชอบต่อสังคมไทย 2551-2554			
ประเด็นยุทธศาสตร์		เป้าหมาย	
1. การเสริมสร้างขีดความสามารถและความพร้อมทางด้านการค้าและการลงทุน		1. เพื่อยกระดับสมรรถนะของบุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทางเศรษฐกิจของประเทศในอนุภูมิภาค ให้มีศักยภาพและความพร้อมในการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ	1.1 การจัดการศึกษา/ฝึกอบรม/ดูงาน ให้แก่เจ้าหน้าที่จากส่วนราชการต่างๆ เพื่อให้ได้รับระบบการมีความรู้เกี่ยวกับรูปแบบและแนวทางด้านการค้าสมัยใหม่ 1.2 การพัฒนาผู้เชี่ยวชาญและลิสทิงประโยชน์ต่อผู้ประกอบการด้วยกัน 1.3 การพัฒนาระบบและตลาดใหม่ๆ ซึ่งอำนวยความสะดวกในการค้าระหว่างกัน เช่น ระบบภาษีระบบการชำระเงิน พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ การจัดตั้งศูนย์ One Stop Service การจัดให้คำแนะนำด้านการค้า เป็นต้น 1.4 การจัดทำฐานข้อมูลเกี่ยวกับโอกาสในการลงทุน 2.1 การเสริมสร้างสมรรถนะในการดำเนินการทั้งในส่วนของการค้าและภาคเอกชน โดยยกระดับความสามารถในการบริหารจัดการการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและการตลาด 2.2 การสร้างเครือข่ายและเน้นการประสานงานกันอย่างใกล้ชิด ระหว่างภาครัฐและเอกชนของไทยและของประเทศในอนุภูมิภาค เช่น การทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิดของสภาธุรกิจ ACWICS 2.3 การเสริมสร้างขีดความสามารถของหน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจชายแดน
		2. เพื่อมุ่งหวังให้การขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศในอนุภูมิภาค นำไปสู่การเป็นตลาดการค้าฐานการลงทุน และเป็นแหล่งวัตถุดิบที่สำคัญของไทย	
2. ความร่วมมือด้านการเกษตร		1. เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพและศักยภาพภาคการเกษตรของประเทศในอนุภูมิภาค	1.1 การจัดการศึกษา/ฝึกอบรม/ดูงาน ให้แก่บุคลากรด้านการเกษตร เพื่อให้ได้รับระบบการมีความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาที่ดิน การส่งเสริมการเกษตรและวิชาการเกษตร เป็นต้น 2.1 การวางเครือข่ายการผลิต การจัดตั้ง Contact Farming ในพืชเศรษฐกิจเป้าหมาย โดยมุ่งเน้นการนำความรู้ เทคนิค วิชาการเข้าช่วยส่งเสริมและแก้ไขข้อจำกัดทางเทคนิค โดยเฉพาะการตรวจ สอบรับรองมาตรฐานสินค้าให้เป็นที่ยอมรับ 2.2 การปรับปรุงฐานข้อมูลทางด้านการเกษตร
		2. เพื่อสร้างฐานการผลิตในการเป็นหุ้นส่วนภาคเกษตรโดยวัตถุดิบที่เพิ่มขึ้นจากประเทศเพื่อนบ้านจะนำกลับมาเป็นวัตถุดิบแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรต่อไป	

ผลลัพธ์ที่คาดหวัง		กลยุทธ์/มาตรการสำคัญ	
1. บุคลากรและหน่วยงานหลักในด้านภารกิจทางเศรษฐกิจ มีศักยภาพและขีดความสามารถในการจัดการเพื่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจ รวมถึงส่งเสริมบรรยากาศการลงทุน		1. บุคลากรและหน่วยงานหลักในด้านภารกิจทางเศรษฐกิจ มีศักยภาพและขีดความสามารถในการจัดการเพื่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจ รวมถึงส่งเสริมบรรยากาศการลงทุน	1.1 การจัดการศึกษา/ฝึกอบรม/ดูงาน ให้แก่เจ้าหน้าที่จากส่วนราชการต่างๆ เพื่อให้ได้รับระบบการมีความรู้เกี่ยวกับรูปแบบและแนวทางด้านการค้าสมัยใหม่ 1.2 การพัฒนาผู้เชี่ยวชาญและลิสทิงประโยชน์ต่อผู้ประกอบการด้วยกัน 1.3 การพัฒนาระบบและตลาดใหม่ๆ ซึ่งอำนวยความสะดวกในการค้าระหว่างกัน เช่น ระบบภาษีระบบการชำระเงิน พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ การจัดตั้งศูนย์ One Stop Service การจัดให้คำแนะนำด้านการค้า เป็นต้น 1.4 การจัดทำฐานข้อมูลเกี่ยวกับโอกาสในการลงทุน 2.1 การเสริมสร้างสมรรถนะในการดำเนินการทั้งในส่วนของการค้าและภาคเอกชน โดยยกระดับความสามารถในการบริหารจัดการการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและการตลาด 2.2 การสร้างเครือข่ายและเน้นการประสานงานกันอย่างใกล้ชิด ระหว่างภาครัฐและเอกชนของไทยและของประเทศในอนุภูมิภาค เช่น การทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิดของสภาธุรกิจ ACWICS 2.3 การเสริมสร้างขีดความสามารถของหน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจชายแดน
		2. การขยายตัวทางด้านการลงทุนและกิจกรรมทางเศรษฐกิจต่างๆ ระหว่างไทย-ประเทศในอนุภูมิภาค ส่งผลให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางทางการค้าและการลงทุนในอนุภูมิภาค	
1. หน่วยงานและบุคลากรของประเทศในอนุภูมิภาค มีความสามารถด้านการเกษตรเพิ่มขึ้น		1. หน่วยงานและบุคลากรของประเทศในอนุภูมิภาค มีความสามารถด้านการเกษตรเพิ่มขึ้น	1.1 การจัดการศึกษา/ฝึกอบรม/ดูงาน ให้แก่บุคลากรด้านการเกษตร เพื่อให้ได้รับระบบการมีความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาที่ดิน การส่งเสริมการเกษตรและวิชาการเกษตร เป็นต้น 2.1 การวางเครือข่ายการผลิต การจัดตั้ง Contact Farming ในพืชเศรษฐกิจเป้าหมาย โดยมุ่งเน้นการนำความรู้ เทคนิค วิชาการเข้าช่วยส่งเสริมและแก้ไขข้อจำกัดทางเทคนิค โดยเฉพาะการตรวจ สอบรับรองมาตรฐานสินค้าให้เป็นที่ยอมรับ 2.2 การปรับปรุงฐานข้อมูลทางด้านการเกษตร
		2. ประเทศไทยและประเทศในอนุภูมิภาคมีหุ้นส่วนทางด้านการเกษตร โดยเฉพาะในพืชเศรษฐกิจเป้าหมายเพิ่มขึ้น และนำไปสู่การเป็นฐานการผลิตที่สำคัญของโลก	

ประเด็นเชิงยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	ผลลัพธ์ที่คาดหวัง	กลยุทธ์/มาตรการสนับสนุน
3. ความร่วมมือด้านพัฒนาอุตสาหกรรมและการ พลังงาน	3. เพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมพลังงานและพลังงานทดแทน ไทย-ประเทศในอนุภูมิภาค ให้ได้มาตรฐาน	3. ปัญหาทางด้านโครงสร้างด้านแนวชายแดน ไทย ประเทศในอนุภูมิภาคลดน้อยลง รวมทั้งการมี แหล่งอุปทานทางด้านผลิตภัณฑ์ของไทยที่มีคุณภาพ เพิ่มมากขึ้น	3.1 การปรับปรุง แก้ไข และป้องกันโรคระบาดสัตว์ ตามแนวชายแดน โดยการส่งเสริมความร่วมมือ ทางวิชาการ วิจัย และพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ สาขาผู้สัตว์ 3.2 พัฒนาการผลิตปศุสัตว์และสร้างเครือข่ายการ ควบคุมและป้องกันโรคในการค้าสัตว์ 3.3 การสนับสนุนระหว่างกันและการตรวจสอบในห้อง ปฏิบัติการ 3.4 ส่งเสริมการฝึกอบรมด้าน Animal Health Development และ Livestock Production
3. ความร่วมมือด้านพัฒนาอุตสาหกรรมและการ พลังงาน	1. เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพ และศักยภาพด้าน อุตสาหกรรมของประเทศต่างๆ ในอนุภูมิภาค 2. ไทยและประเทศในอนุภูมิภาคมีแนวทางการบริหาร จัดการทรัพยากรพลังงานอย่างยั่งยืน และมี ประสิทธิภาพ	1. หน่วยงานและบุคลากรของประเทศในอนุภูมิภาค มีความรู้ความเข้าใจด้านการผลิตเพื่อรองรับหรือ เชื่อมโยงกับอุตสาหกรรมของไทย 2. ไทยมีบทบาทนำในด้านเทคโนโลยีการผลิต การ บริหารจัดการ ระบบควบคุมคุณภาพและมาตรฐาน ต่างๆ 1. ไทยมีบทบาทนำในการบริหารจัดการพลังงานอย่าง ยั่งยืน และยังเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม 2. ไทยและประเทศในอนุภูมิภาคสามารถเข้าถึงแหล่ง พลังงาน และมีพลังงานได้อย่างเพียงพอ	1.1 การจัดการศึกษา/ฝึกอบรม/ดูงาน ให้แก่บุคลากร ด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาอุตสาหกรรม เพื่อให้ได้ประโยชน์ร่วมกันระหว่างไทยกับประเทศในอนุภูมิภาค การผลิต การบริหารจัดการภาคการผลิต และด้าน การตลาด 1.2 ส่งเสริมการผลิตร่วมและลงทุนร่วมระหว่างไทย กับประเทศเพื่อนบ้าน 1.3 ส่งเสริมความร่วมมือภาครัฐ/เอกชน รวมทั้ง บทบาทของหน่วยงานในอนุภูมิภาคในการดำเนิน งานความร่วมมือ 1.4 ส่งเสริมความร่วมมือกับส่วนที่เกี่ยวข้องกับการระหว่าง ประเทศและแหล่งความร่วมมือต่างๆ 1.5 ส่งเสริมความร่วมมือด้าน SMEs 1.6 ส่งเสริมให้มีการเจรจาหารือ เพื่อกำหนดพื้นที่ ชายแดนให้เป็นเขตส่งเสริมการค้าสินค้าอุตสาหกรรม 1.7 การปรับปรุงฐานข้อมูลทางด้านอุตสาหกรรม 2.1 ส่งเสริมความร่วมมือทางวิชาการในการแลกเปลี่ยน ข้อมูล ประสิทธิภาพ และการถ่ายทอดเทคโนโลยี เพื่อการบริหารจัดการพลังงาน 2.2 ส่งเสริมความร่วมมือในการพัฒนาพลังงานทาง เลือกใหม่ เช่น เชื้อเพลิงชีวภาพ พลังงานลม โม ดิเตอร์ เป็นต้น 2.3 ส่งเสริมการใช้พลังงานอย่างประหยัด เช่น การใช้ ฉลากเบอร์ 5

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์
4. ความร่วมมือด้านการคมนาคมขนส่ง	ไทยและประเทศในอนุภูมิภาคมีเส้นทางคมนาคมขนส่งสายหลักและสายรอง รวมทั้งระบบการขนส่งที่มีประสิทธิภาพในการใช้ประโยชน์ ส่งเสริมบทบาทการเป็นประตูการค้าของไทยในอนุภูมิภาคอินโดจีน
5. การเสริมสร้างขีดความสามารถและความพร้อมทางด้านการท่องเที่ยวและกีฬา	ส่งเสริมบทบาทของไทยในการเป็นศูนย์กลางการพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรม การให้บริการด้านการท่องเที่ยวที่มีมาตรฐานเดียวกัน

ผลลัพธ์ที่คาดหวัง	กลยุทธ์/มาตรการสนับสนุน
1. ไทยเป็นศูนย์กลางด้านการขนส่งทางบก ทางน้ำ ทางอากาศ และการขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบและโลจิสติกส์ระหว่างประเทศ ทำให้โอกาสในการขยายตัวทางการค้าและการลงทุนเพิ่มขึ้น	1. ส่งเสริมการศึกษาวิจัยโดยกรม/อุทกฯ ให้แก่บุคลากรที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้รับความรู้ และประสบการณ์ในการพัฒนาเส้นทางคมนาคมขนส่ง และการบริการโลจิสติกส์ 2. การพัฒนาระบบต่างๆ ทั้งอำนวยความสะดวกทางการขนส่งให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน 3. การพัฒนาและปรับปรุงกฎระเบียบในการเดินทางให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน 4. ส่งเสริมการร่วมลงทุนของประเทศไทยในอนุภูมิภาค ระหว่างกันทั้งภาครัฐและภาคเอกชน 5. การสร้างเครือข่ายและเน้นการประสานงานกับอย่างใกล้ชิดระหว่างกันทั้งภาครัฐและเอกชนของทั้งประเทศไทย ประเทศที่เป็นทางด้าน และประเทศปลายทาง
1.1 แหล่งท่องเที่ยวของไทยและของประเทศในอนุภูมิภาค โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และวัฒนธรรมเป็นที่รู้จักและเป็นที่ยอมรับของนานาชาติ 1.2 ไทยเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวในอนุภูมิภาค 2. การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวระหว่างประเทศในอนุภูมิภาค นำมาซึ่งรายได้ของแหล่งท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น	1.1 ส่งเสริมการศึกษาวิจัยโดยกรม/อุทกฯ ให้แก่บุคลากรที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้รับความรู้และประสบการณ์ด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวและการโรงแรม โดยเฉพาะ Hospitality Management และ Sustainable and Eco-tourism 2.1 การพัฒนาระบบต่างๆ ทั้งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยวให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน เช่น พัฒนาเว็บไซต์และฐานข้อมูลด้านการท่องเที่ยวร่วมกัน 2.2 การพัฒนาและปรับปรุงกฎระเบียบ สำหรับการเดินทางและนโยบายการตรวจลงตราร่วมกัน 2.3 การสร้างเครือข่ายและเน้นการประสานงานกันอย่างใกล้ชิดระหว่างกันทั้งภาครัฐและเอกชน 2.4 ส่งเสริมและสนับสนุนให้ภาคเอกชนไทยไปสำรวจศักยภาพการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว 2.5 พัฒนาการท่องเที่ยวให้เชื่อมโยงกับเส้นทางเศรษฐกิจการค้าและการลงทุน 2.6 ส่งเสริมให้ใช้ Border pass เพื่อการท่องเที่ยว

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์
6. การพัฒนาทางด้านทรัพยากรมนุษย์และเสริมสร้างสถาบัน	1. เพื่อเพิ่มพูนศักยภาพและขีดความสามารถของทรัพยากรมนุษย์ในสาขาที่จำเป็นและต้องการพัฒนา ได้แก่ ด้านการศึกษา สาธารณสุข พลังงาน แรงงาน อุตสาหกรรม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การเงิน รวมถึงสาขาอื่นที่มีผลต่อการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจและสังคมในอนุภูมิภาค 2. เพื่อส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสถาบันต่างๆ ของไทยและของประเทศในอนุภูมิภาคให้มีความเข้มแข็งและสร้างเครือข่ายซึ่งกันและกัน
7. การยกระดับด้านสาธารณสุข	1. เพื่อวางรากฐาน ทางด้านการสาธารณสุขมูลฐานให้เป็นระบบและมีมาตรฐาน รวมทั้งเสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งในการเฝ้าระวังและตรวจโรค 2. เพื่อแก้ไขปัญหาระบาดโรคติดต่อระหว่างประเทศ โดยเฉพาะตามแนวชายแดน

ผลลัพธ์ที่คาดหวัง	กลยุทธ์/มาตรการหลัก
1.1. บุคลากรของประเทศในอนุภูมิภาคมีความเชี่ยวชาญเฉพาะสาขา โดยเฉพาะในสาขาที่จำเป็นและต้องการพัฒนา 1.2. มีบุคลากรที่มีศักยภาพพร้อมรับและสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมของประเทศในอนุภูมิภาค เชื่อมโยงกับประเทศไทย 2. ไทยเป็นศูนย์กลางด้านวิชาการและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของอนุภูมิภาค	1. การจัดการศึกษา/ฝึกอบรม/ดูงาน ให้แก่เจ้าหน้าที่จากส่วนราชการต่างๆ ของประเทศในอนุภูมิภาค เพื่อให้ได้รับประสบการณ์ความรู้ในสาขาที่จำเป็นและต้องการการพัฒนา ได้แก่ - ด้านการจัดการอาชีวศึกษา - ด้านการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงาน - ด้านบริหารจัดการการเงิน เป็นต้น 2.1 ยกกระดับหน่วยงาน/สถาบันทางวิชาการของไทย ที่มีความพร้อมในการให้บริการด้านการศึกษาและฝึกอบรมนานาชาติให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากลยิ่งขึ้น 2.2 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน/สถาบันทางวิชาการของไทยและของประเทศในอนุภูมิภาค 2.3 การส่งเสริมความร่วมมือทางด้านการแลกเปลี่ยนนักวิจัยและนักวิชาการ รวมทั้งการทำงานร่วมกัน 2.4 หน่วยงาน/สถาบันของไทย และของประเทศในอนุภูมิภาคมีการจัดทำข้อตกลงความร่วมมือระหว่างสถาบันร่วมกัน (Memorandum of Understanding)
1. หน่วยงานและบุคลากรทางด้านสาธารณสุข บุคลากรได้รับการพัฒนาและเพิ่มขีดความสามารถ 2. มีปัญหาโรคระบาดและโรคติดต่อระหว่างประเทศ โดยเฉพาะตามแนวชายแดนไทย-ประเทศในอนุภูมิภาค ลดน้อยลง	1. ส่งเสริมการศึกษา/ฝึกอบรม/ดูงาน ให้แก่บุคลากรทางการแพทย์ด้านการป้องกันและควบคุมโรค 2. การพัฒนาความร่วมมือสุขภาพและการแลกเปลี่ยนข้อมูลโดยเฉพาะโรคติดต่อและภาวะที่มีผลต่อสุขภาพของศูนย์เฝ้าระวังโรคติดต่อตามด้านชายแดน 3. การเสริมสร้างศักยภาพของการเตรียมความพร้อม 4. ส่งเสริมความร่วมมือกับองค์กรระหว่างประเทศ/แหล่งผู้ให้ที่สำคัญในการพัฒนาและยกระดับความร่วมมือด้านสาธารณสุข

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์
8. ความร่วมมือด้านพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และสิ่งแวดล้อม	เพื่อยกระดับขีดความสามารถด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของบุคคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของประเทศไทยในอนุภูมิภาคเพื่อที่จะเอื้อให้เกิดประโยชน์ร่วมกัน
9. การขยายความร่วมมือหุ้นส่วนกับแหล่งผู้ให้	1. เพื่อขยายขอบเขตความร่วมมือเพื่อการพัฒนาในอนุภูมิภาคของไทยให้กว้างขวางยิ่งขึ้น 2. เพื่อส่งเสริมให้เครือข่ายความร่วมมือของแหล่งผู้ให้ต่างๆ กับไทยให้มีบทบาทให้ความร่วมมือในภูมิภาค

ผลลัพธ์ที่คาดหวัง	ผลลัพธ์/มาตรการสนับสนุน
1. ประเด็นในอนุภูมิภาคมีการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนและอย่างเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม 2. ประเด็นในอนุภูมิภาคมีการจัดการและแก้ไขปัญหาภัยธรรมชาติและการบรรเทาผลกระทบจากสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ	1. ส่งเสริมความร่วมมือทางวิชาการในการแลกเปลี่ยนข้อมูล ประสบการณ์ และการถ่ายทอดเทคโนโลยี เพื่อการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 2. ส่งเสริมความร่วมมือทางวิชาการในการแลกเปลี่ยนข้อมูล ประสบการณ์ และการถ่ายทอดเทคโนโลยี ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยธรรมชาติ และการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ เช่น ไฟป่า พายุคลื่น ธรณีภัย การกัดเซาะชายฝั่งน้ำท่วม และการเกิดคลื่นยักษ์ เป็นต้น
1.1 กิจกรรมความร่วมมือภายใต้ ACMECS ที่สำคัญได้รับการสนับสนุนมากขึ้น 1.2 ไทยเป็นฐานของการขยายการให้ความร่วมมือเพื่อการพัฒนา ร่วมกับแหล่งผู้ให้ที่สำคัญ 2.1 การประสานงานระหว่างแหล่งผู้ให้สำคัญกับไทยในการดำเนินงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาในอนุภูมิภาคเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ 2.2 บุคลากรและหน่วยงาน/สถาบันของไทยและของประเทศไทยในอนุภูมิภาค มีศักยภาพในการดำเนินงานในระดับสากลมากขึ้น	1.1 การขยายความร่วมมือแบบหุ้นส่วนกับแหล่งผู้ให้ที่สำคัญ เช่น ญี่ปุ่น ADB ธนาคารโลก 1.2 การส่งเสริมบทบาทของแหล่งผู้ให้ในกิจกรรมสำคัญภายใต้กรอบ ACMECS ที่ต้องการความช่วยเหลือ 2.1 การจัดการประสานงานระหว่างไทยกับแหล่งผู้ให้ภายใต้กรอบ ACMECS 2.2 การส่งเสริมความรู้และความร่วมมือใหม่ๆ ในการดำเนินงานความร่วมมือแบบหุ้นส่วนในอนุภูมิภาค 2.3 การจัดทำกรอบความร่วมมือภายใต้ ACMECS ร่วมกับแหล่งผู้ให้ที่สำคัญเพื่อผลักดันการดำเนินการให้สู่สิ่งตามเป้าหมาย

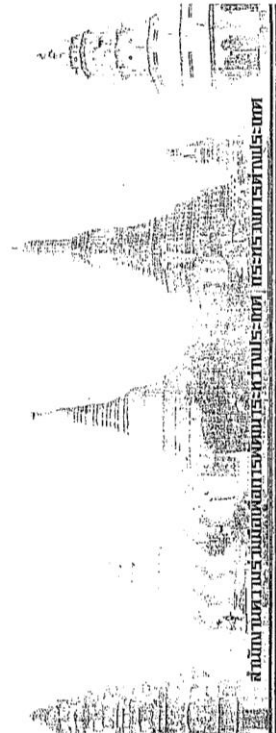
4. แนวทางการให้ความร่วมมือ เพื่อการพัฒนาของไทยต่อประเทศ ในอนุภูมิภาคผู้นำโขง

จากการสำรวจความต้องการของส่วนราชการ
ต่างๆ รวมทั้งภาคเอกชนของไทยในการที่จะให้ความ
ร่วมมือกับประเทศในอนุภูมิภาคผู้นำโขง ปรากฏว่า
หลายหลายสาขา ที่เคยมีความสามารถด้านวิชาการ
รวมทั้งมีความพร้อมในการที่จะให้ความช่วยเหลือได้
จึงรายละเอียดปรากฏตามตารางในหน้าต่อไป

ยุทธศาสตร์ความร่วมมือ
เพื่อการพัฒนาของไทย
ภายใต้กรอบความร่วมมือ ACMECS

แนวทางการร่วมมือเพื่อการพัฒนามาตรฐานไทยในระดับอนุภูมิภาค

ศูนย์การเกษตร
วิบูลย์ราษฎร์

1. การยกระดับคุณภาพและการเพิ่มจำนวนผลผลิตให้เกิดประสิทธิภาพตามมาตรฐาน นำไปสู่การยกระดับคุณภาพชีวิตที่ดีในทุกๆ ประเด็นในอนุภูมิภาค
2. การสนับสนุนและร่วมมือกันให้เกิดการลงทุนทางเศรษฐกิจ นำไปสู่การส่งเสริมการลงทุนทางเกษตรในลักษณะ Contract Farming
3. เพื่อสร้างฐานการผลิตในการเป็นหุ้นส่วนภาคเกษตร โดยวัดดูตั้งแต่ขั้นต้นจากเพื่อนบ้านจะนำกลับมาเป็นวัตถุดิบแปรรูปผลผลิตในส่วนที่ประเทศไทยต้องการ

ประเด็นยุทธศาสตร์/สาขา	จุดเน้น/ประเด็นสำคัญ (Area of Focus/Key Issues)	หมายเหตุ
1. การชลประทาน	- การบริหารจัดการน้ำแบบบูรณาการ - ระบบสารสนเทศในการพยากรณ์ เดือนภัย และจัดการน้ำ - การมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการบริหารจัดการน้ำ - การจัดทำฐานข้อมูลทรัพยากรน้ำและน้ำเพื่อการชลประทาน - เพื่อส่งเสริมทักษะความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานหรือประกอบอาชีพด้านประมงเพื่อรองรับและสนับสนุนการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประเทศเพื่อนบ้าน - การพัฒนาศักยภาพการผลิตสินค้าประมงให้ได้มาตรฐานสากล	
2. การประมง		

ประเด็นยุทธศาสตร์/สาขา	จุดเน้น/ประเด็นสำคัญ (Area of Focus/Key Issues)	หมายเหตุ
3. การค้าสัตว์	- การพัฒนาความร่วมมือเพื่อสร้างเครือข่ายการควบคุมและป้องกันโรคระบาดสัตว์ในการค้าสัตว์ - ส่งเสริมความร่วมมือทางวิชาการ วิจัย และพัฒนาทรัพยากรมนุษย์สายปศุสัตว์ - การถ่ายทอดเทคโนโลยี ฝึกอบรม แลกเปลี่ยนผู้เชี่ยวชาญ การดูงาน - การสนับสนุนระหว่างพื้นที่และการตรวจสอบในห้องปฏิบัติการ	
4. การพัฒนาที่ดิน	- การปรับปรุงระบบการผลิตพืชเศรษฐกิจเป้าหมายและพืชทดแทนพลังงาน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพผลผลิตทางการเกษตร และเพียงพอต่อความต้องการบริโภค - ศึกษาศักยภาพหรือความเหมาะสมของพื้นที่ต่อการปลูกพืชเศรษฐกิจและพืชทดแทนพลังงานและชนิด - จัดทำระบบการจัดที่ดิน ตามสภาพปัญหาของพื้นที่ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นในการสนใจให้เกษตรกรมาร่วมกันพัฒนาที่ดิน และปรับอาชีพตามปลูกพืชเศรษฐกิจและน้ำ - ถ่ายทอดเทคโนโลยีการสำรวจดิน การวางแผนการใช้ที่ดิน การอนุรักษ์ดินและน้ำ และการวิเคราะห์ดิน	
5. การพัฒนาวิชาการเกษตร	- การเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ โครงการร่วมวิจัยเศรษฐกิจ และสมุนไพรที่มีประโยชน์ - การถ่ายเย็บเพื่อเรียนรู้วิธีการถ่ายเย็บเพื่อพัฒนาพันธุ์พืชเศรษฐกิจ - การปรับปรุงพันธุ์ไม้ยางพาราเพื่อประโยชน์ต่อการเกษตรที่ไม่ยางพารา	

ประเด็นยุทธศาสตร์/สภา	จุดเน้น/ประเด็นสำคัญ (Area of Focus/Key Issues)	หมายเหตุ
6. การส่งเสริมความภาคภูมิใจ	- การสร้างและเชื่อมโยงฐานการผลิตและการตลาดพืชเศรษฐกิจเป้าหมายเพื่อเงินขีดความสามารถในการบริหารจัดการกระบวนการผลิตของเกษตรกรในอนุภูมิภาค - การส่งเสริมโครงการ Contract Farming พืชเศรษฐกิจเป้าหมาย - ส่งเสริมการรวมกลุ่มเป็นสถาบันเกษตรกร - ส่งเสริม Microfinance ในชนบท - ส่งเสริมการจัดตั้งสหกรณ์ - สร้างเครือข่ายสหกรณ์ระหว่างประเทศ เพื่อส่งเสริมขบวนการสหกรณ์ในอนุภูมิภาค	
7. การส่งเสริมสหกรณ์		

ด้านการศึกษา
วิสัยทัศน์
 เพื่อส่งเสริมด้านการศึกษาในทุกระดับอันเพิ่มรากฐานการพัฒนาในด้านอื่นๆ

ประเด็นยุทธศาสตร์/สภา	จุดเน้น/ประเด็นสำคัญ (Area of Focus/Key Issues)	หมายเหตุ
1. การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างหน่วยงานด้านการศึกษา	- การพัฒนา IT ด้านการศึกษา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี - การพัฒนาและเผยแพร่ผลการเรียนรู้ให้หลากหลายโดยเผยแพร่เรื่องจากเครือข่าย - การประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดการความยากจนระดับบุคคล - การขยายความร่วมมือด้านพัฒนาศักยภาพด้านการวิจัยศึกษาให้กับผู้วิจัยระดับครูอาจารย์ ของประเทศเพื่อนบ้าน	

ประเด็นยุทธศาสตร์/สภา	จุดเน้น/ประเด็นสำคัญ (Area of Focus/Key Issues)	หมายเหตุ
2. การจัดการศึกษาและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	- การฝึกอบรมทางวิชาชีพ - การจัดการศึกษาสำหรับคนพิการและการศึกษาทางไกล - พัฒนากลยุทธ์การเรียนการสอนและบุคลากรทั้งระยะสั้นและระยะยาว เช่น ด้านการศึกษานอกโรงเรียน ด้านอาชีพศึกษา/ทักษะ/วิชาชีพ ด้านการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน แบบอิงมาตรฐาน (Standard-based curriculum) และการสอนภาษาไทยขั้นพื้นฐาน เป็นต้น - การพัฒนาเครื่องมือการเรียนการสอนความรู้และการประเมินผล การประเมินเทียบระดับการศึกษา - สนับสนุนทุนการศึกษา ฝึกอบรม/ดูงาน และวัสดุอุปกรณ์	
3. การส่งเสริมการเรียนรู้และความเข้าใจที่ถูกต้องระหว่างกัน	- การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของทางการศึกษา ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และ IT - การแลกเปลี่ยนบุคลากรทางการศึกษาและเยาวชน - การจัดทำระบบฐานข้อมูลของชุมชน - การส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้และการจัดทำแผนชีวิต และแผนแม่บทของชุมชน - การให้ความรู้เรื่องการจัดการความรู้แก่ประชาชน เพื่อแก้ปัญหาความยากจนอย่างยั่งยืน - การให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง - การให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องพืชผักปลอดภัยที่ปลอดภัย - การส่งเสริมการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ประวัติศาสตร์ให้มีความเข้าใจกันอย่างถูกต้อง	

ด้านสาธารณสุข

วัตถุประสงค์

เพื่อให้ได้ความร่วมมือในการควบคุมและป้องกันโรคระบาดต่างๆ โดยเฉพาะตามแนวชายแดน

ประเด็นยุทธศาสตร์/สาขา	จุดเน้น/ประเด็นสำคัญ (Area of Focus/Key Issues)	หมายเหตุ
การควบคุมและป้องกันโรค แพร่ระบาดของรัฐ	- การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในการป้องกันและควบคุมโรค - ระบบข้อมูลสุขภาพและการแลกเปลี่ยนข้อมูล - เสริมสร้างศักยภาพของแผนการเตรียมความพร้อมสำหรับการแพร่ระบาดใหญ่แห่งชาติ	

ด้านเกษตร

วัตถุประสงค์

เพื่อผลักดันให้ไทยเป็นศูนย์กลางด้านการส่งเสริมระหว่างประเทศในภูมิภาคอนุภูมิภาค

ประเด็นยุทธศาสตร์/สาขา	จุดเน้น/ประเด็นสำคัญ (Area of Focus/Key Issues)	หมายเหตุ
1. การสนับสนุนบทบาท เป็นประตูการค้าของไทย ในอนุภูมิภาคอินโดจีน	- การยกระดับด้านการขนส่ง - การเป็นศูนย์กลางการขนส่งทางบก ทางน้ำ การขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบและโลจิสติกส์ในภูมิภาคอนุภูมิภาค - การผลักดันให้การลงทุนขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบมีผลทางปฏิบัติ รวมทั้งการพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบและโลจิสติกส์ และบุคลากรที่ทำงานที่เกี่ยวกับดูแลกิจการขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบ	

ด้านพลังงาน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อยกระดับขีดความสามารถด้านพลังงานเพื่อเป็นรากฐานการพัฒนาในภาคเศรษฐกิจต่างๆ ต่อไป
2. เพื่อยกระดับความสามารถในการบริหารจัดการพลังงาน

ประเด็นยุทธศาสตร์/สาขา	จุดเน้น/ประเด็นสำคัญ (Area of Focus/Key Issues)	หมายเหตุ
พลังงานและพลังงานทดแทน	- ส่งเสริมความร่วมมือด้านไฟฟ้าพลังน้ำ การค้นหา การใช้ประโยชน์ และส่งออกก๊าซและน้ำมัน - การพัฒนาพลังงานทางเลือกใหม่ๆ เช่น เชื้อเพลิงชีวภาพ พลังงานลม ไบโอดีเซล - การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารด้านการพัฒนาพลังงานและสร้างเครือข่ายการใช้พลังงาน - การพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการบริหารจัดการพลังงานเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี	

ด้านทรัพยากรบุคคลและสิ่งแวดล้อม

วัตถุประสงค์

1. การพัฒนาทรัพยากรบุคคลเพื่อไปใช้ทางเศรษฐกิจร่วมกัน
2. การพัฒนาบุคลากรเพื่อรองรับเศรษฐกิจบนฐานทรัพยากรที่ยั่งยืน

ประเด็นยุทธศาสตร์/สาขา	จุดเน้น/ประเด็นสำคัญ (Area of Focus/Key Issues)	หมายเหตุ
1. การจัดการทรัพยากรน้ำ	- การพัฒนาและบริหารจัดการลุ่มน้ำอย่างยั่งยืน	
2. การพัฒนาบุคลากร	- พัฒนาศักยภาพระบบการจัดการน้ำอย่างยั่งยืนในระดับภูมิภาค/อนุภูมิภาค - พัฒนาศักยภาพความรู้และความคิดในระดับภูมิภาค/อนุภูมิภาค - ส่งเสริมแนวคิดเศรษฐกิจเพื่อเทียบเคียงพื้นฐานของระบบแนวเกษตรไปสู่ประเทศเพื่อนบ้าน - สร้างเครือข่ายการปรับปรุงพื้นที่ไม่เศรษฐกิจของภูมิภาค/อนุภูมิภาค	
3. การสำรวจและพัฒนาแหล่งน้ำบาดาล	- ศึกษาศักยภาพน้ำบาดาลและประเมินความต้องการใช้น้ำบาดาลเพื่อการบริหารจัดการ - การจัดทำแผนที่ข้อมูลทรัพยากรน้ำบาดาล - บริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล	
4. ความร่วมมือด้านธรณีวิทยา	- การพัฒนาระบบข้อมูลธรณีวิทยา - การสำรวจและวิจัยทางธรณีวิทยาทรัพยากรแร่ แหล่งเรียนรู้ และท่องเที่ยวทางธรณีวิทยา - ธรณีวิทยาส่งเสริมเศรษฐกิจ ธรณีพิบัติภัย	
5. ความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อม	- การเสริมสร้างความเข้มแข็งในการจัดการมลพิษทางเสียง แลพิษจากอากาศในร่ม รวมทั้ง การติดตามตรวจสอบสถานการณ์และการแลกเปลี่ยนข้อมูล - การส่งเสริมการปฏิบัติตามกฎหมายสิ่งแวดล้อมในภูมิภาคเอเชีย	

ด้านอุตสาหกรรม

วัตถุประสงค์

1. การลดช่องว่างทางเศรษฐกิจ ส่งเสริมการผลิตร่วม การลงทุนร่วมและเพิ่มมูลค่าการค้าการลงทุนระหว่างไทยในประเทศเพื่อนบ้าน
2. การพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน และลดช่องว่างความแตกต่างระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน

ประเด็นยุทธศาสตร์/สาขา	จุดเน้น/ประเด็นสำคัญ (Area of Focus/Key Issues)	หมายเหตุ
1. การพัฒนากฎาการค้า	- การเตรียมความพร้อมและพัฒนาขีดความสามารถในการผลิตในประเทศเพื่อนบ้านให้สามารถรองรับหรือเชื่อมโยงการผลิตกับอุตสาหกรรมของไทย ในด้านต่างๆ คือ 1. การพัฒนาบุคลากรในสาขาต่างๆ 2. การพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ 3. การถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิต 4. การพัฒนาทักษะด้านการผลิต 5. การบริหารจัดการ ระบบควบคุมคุณภาพและมาตรฐานต่างๆ 6. การพัฒนากระบวนการและสิทธิประโยชน์ที่เอื้อต่อการลงทุนร่วมกัน - การเสริมสร้างสมรรถนะในการค้าเป็นทางในส่วนของการรัฐและภาคเอกชน โดยยกระดับความสัมพันธ์ในการบริหารจัดการ และการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต - การพัฒนาระบบ Logistics และสภาพแวดล้อมทางธุรกิจเพื่อลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันให้กับอุตสาหกรรมยกระดับประสิทธิภาพในการผลิตการค้ามาตรฐาน และการบริหารจัดการของ SMEs ในพื้นที่เป้าหมายทั้งในระเทศเพื่อนบ้านและประเทศไทย เพื่อเป็นเครือข่ายเชื่อมโยงการผลิตระหว่างกัน	

ประเด็นยุทธศาสตร์/สพท	จุดเน้น/ประเด็นสำคัญ (Area of Focus/Key Issues)	หมายเหตุ
	- ส่งเสริมด้านเงินทุนสำหรับธุรกิจ SMEs - การส่งเสริมการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ/นิคมอุตสาหกรรมในประเทศเพื่อนบ้านเพื่อส่งเสริมการค้าเสรีร่วมและการลงทุนร่วม - การจัดตั้งเครือข่าย ข้อมูล ขวัญสาว และการให้คำปรึกษาด้านเศรษฐกิจอุตสาหกรรม	

ด้านการยุติธรรม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนากระบวนการยุติธรรมและระบบกฎหมายให้มีมาตรฐานมากขึ้น
2. เพื่อให้เกิดการร่วมมือและการป้องกันทั้งในเรื่องอาชญากรรม ยาเสพติด การค้ามนุษย์ และการแก้ไขข้อร้องเรียน

ประเด็นยุทธศาสตร์/สพท	จุดเน้น/ประเด็นสำคัญ (Area of Focus/Key Issues)	หมายเหตุ
1. การอำนวยความสะดวกให้แก่เด็กและเยาวชนตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก 2. การสร้างเครือข่ายแก้ไข/แก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์	- การคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กตามมาตรฐานสหประชาชาติ - ความรู้เรื่องระบบงานยุติธรรมสำหรับเด็ก - การจัดทำฐานข้อมูลผู้กระทำผิด - จัดทำ/พัฒนาเครื่องมือการส่งต่อข้อมูลของเหยื่อเพื่อบำบัด/รักษา/พัฒนา และส่งกลับคืนครอบครัว รวมทั้งการตรวจสอบต้นทางเด็กและเยาวชนที่หายตัว/ถูกลักพา/ถูกหลอกลวง	

ประเด็นยุทธศาสตร์/สพท	จุดเน้น/ประเด็นสำคัญ (Area of Focus/Key Issues)	หมายเหตุ
3. การส่งเสริมความร่วมมือด้านการป้องกัน/ปราบปรามยาเสพติดและปราบผู้ค้ายาเสพติด	- การพัฒนาด้านการผลิตและการตลาดสำหรับพืชไร่ได้ และกิจกรรมทางเลือก การสร้างรายได้ทดแทนทางการผลิตการค้า การค้าเลี้ยงยาเสพติด - การเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ด้านการพัฒนาทางเลือก เพื่อการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในภูมิภาคอนุภูมิภาค - การนำบัณฑิตผู้สมรรถภาพผู้ค้ายาเสพติดในระบบบังคับรักษา	
4. การรื้อฟื้น บ่อนักแข่งรถโบราณ อาชญากรรม และทุจริตคอร์รัปชัน	- การจัดตั้งศูนย์/ท่าความตกลงในการแลกเปลี่ยนข้อมูลเพื่อการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติระหว่างหน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย	
5. การอำนวยความสะดวกให้กับการเดินทางอย่างปลอดภัยและมีความปลอดภัย	- การเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมไทยเพื่อช่วยให้เกิดความเข้าใจและเห็นถึงข้อดีหรือข้อจำกัดในการร่วมมือในภูมิภาคอนุภูมิภาค เช่น ความร่วมมือทางอาญา ระหว่างประเทศ การโอนตัวนักโทษ การส่งผู้ร้ายข้ามแดน	
6. การพัฒนากฎหมายและการศาล	- การพัฒนารูปแบบและการรวมกระบวนการยุติธรรมทางเลือกในการระงับข้อพิพาทสำหรับกลุ่มประเทศในภูมิภาค/อนุภูมิภาค	

ด้านการพัฒนาศักยภาพและความเป็นต้นแบบศูนย์

วัตถุประสงค์

เพื่อเพิ่มพูนศักยภาพของเด็ก สตรี เยาวชน และผู้ด้อยโอกาสรวมทั้งการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์

ประเด็นยุทธศาสตร์/สาขา	จุดเน้น/ประเด็นสำคัญ (Area of Focus/Key Issues)	หมายเหตุ
1. การต่อต้านการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะสตรีและเด็ก	- การจัดตั้งกลไกการประสานงานและจัดตั้งสถานแรกรับเพื่อการค้ามนุษย์และผู้ด้อยโอกาส	
2. การพัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชน	- การแลกเปลี่ยนการศึกษาของเยาวชนระหว่างประเทศเพื่อนบ้าน - การแลกเปลี่ยนผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบด้านเด็กและเยาวชน - พิกอบรม/ชุมชนด้านต่างๆ เช่น ด้านสิทธิเด็กและเยาวชน ด้านการเกษตร การประกอบการ ขนาดกลางและขนาดย่อม ด้าน II การจัดตั้งสภาเด็กและเยาวชน ฯลฯ	
3. การพัฒนาสมรรถนะของกลุ่มเป้าหมายให้คุณภาพและได้มาตรฐาน	- การส่งเสริมการดำเนินงานด้านคนพิการ โดยชุมชน (Community - based Rehabilitation) - การส่งเสริมความเข้มแข็งของกลุ่มตนเองของคนพิการ (Non - Handicapping Environment for People with Disability) - การจัดทำเครือข่ายเทคโนโลยีสำหรับคนพิการ (Accessible Web - based Network) - การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารสำหรับทุกคนในสังคม (ICT for All) - การพัฒนาการทำงานในรูปแบบเครือข่ายประชาสังคมจากทุกภาคส่วนในการมีส่วนร่วมด้านพัฒนาคนพิการ	

ด้านระบบ

วัตถุประสงค์

เพื่อส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงานให้มีความสามารถมากขึ้น

ประเด็นยุทธศาสตร์/สาขา	จุดเน้น/ประเด็นสำคัญ (Area of Focus/Key Issues)	หมายเหตุ
การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านแรงงาน	- การพัฒนาทักษะฝีมือแรงงาน - การยอมรับและการรับรองมาตรฐานฝีมือแรงงานระหว่างประเทศ	

ด้านการบริหารและการปกครองท้องถิ่น

วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนาในระดับท้องถิ่นของประเทศไทยในอนุภูมิภาค ให้มีความยั่งยืนและพึ่งตนเองได้ในระดับหนึ่ง

ประเด็นยุทธศาสตร์/สาขา	จุดเน้น/ประเด็นสำคัญ (Area of Focus/Key Issues)	หมายเหตุ
1. การพัฒนาโดยมุ่งเน้นให้ประชาชนพึ่งตนเองได้ มีเศรษฐกิจเพื่อเพียง	- การพัฒนาชุมชนแบบยั่งยืนพึ่งตนเองได้ - การพัฒนาวิสาหกิจชุมชน - การแก้ไขปัญหาคาชากกลโดยให้ชุมชนเป็นฐาน - การสร้างศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	
2. การส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น	- การพัฒนาด้านการคลังท้องถิ่น - การพัฒนาด้านพลังงานและสิ่งแวดล้อมในระดับความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น - การพัฒนาด้านผังเมืองของท้องถิ่นเพื่อรองรับการเติบโตของชุมชน - การพัฒนาพื้นที่เมืองชายแดนและพื้นที่เชื่อมโยง	
3. การพัฒนาเมืองและการใช้ประโยชน์จากที่ดิน		

ด้านการบริหารจัดการภาครัฐ

วัตถุประสงค์

1. การส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และให้ความช่วยเหลือในเรื่อง Best Practices ในการพัฒนาระบบงานเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อการบริการประชาชนนำไปสู่ความเข้มแข็งในระดับนานาชาติ
2. การส่งเสริมแลกเปลี่ยนและให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับองค์ความรู้ใหม่ในการพัฒนาระบบงานภาครัฐ

ประเด็นยุทธศาสตร์/สาขา	จุดเน้น/ประเด็นสำคัญ (Area of Focus/Key Issues)	หมายเหตุ
การปฏิรูปการบริหารงานภาครัฐ	- การแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ในการพัฒนาระบบราชการ ภายใต้หลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance) - การแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ในการพัฒนาระบบการชำระเงิน	

ด้านการตลาดกลุ่ม

วัตถุประสงค์

เพื่อสร้างโอกาสและขยายการค้าด้วยการเพิ่มขีดความสามารถ การแลกเปลี่ยนข้อมูลและพัฒนาระบบทรัพยากรทางปัญญา

ประเด็นยุทธศาสตร์/สาขา	จุดเน้น/ประเด็นสำคัญ (Area of Focus/Key Issues)	หมายเหตุ
1. การพัฒนาธุรกิจการค้าและการลงทุน	- การส่งเสริมการค้าชายแดนและมาตรการสิทธิพิเศษทางการค้า - การแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และประสบการณ์ด้านการพัฒนาระบบการค้าภายในประเทศ และการพัฒนาระบบตลาด - การจัดตั้งห้องค้า/คลังสินค้า และศูนย์กระจายสินค้า	

ประเด็นยุทธศาสตร์/สาขา	จุดเน้น/ประเด็นสำคัญ (Area of Focus/Key Issues)	หมายเหตุ
	- การผลักดันให้ไทยเป็นศูนย์กลางทางด้าน การค้าและการลงทุนในภูมิภาค/อนุภูมิภาค - การพัฒนาพรมแดนชายฝั่งเล็ทหรืออีทีเอสในระดับ ภูมิภาค/อนุภูมิภาคให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล - การแลกเปลี่ยนความรู้ทางกฎหมายและแนว ทางปฏิบัติด้านทรัพย์สินทางปัญญา - การจัดอบรมเจ้าหน้าที่ด้านทรัพย์สินทางปัญญา - พัฒนาบุคลากร และการทำวิจัยในสาขา ประกันภัยของภูมิภาค/อนุภูมิภาค - ปรึกษาหารือเกี่ยวกับให้สอดคล้องกันและ เป็นไปตามมาตรฐานสากล - จัดทำฐานสถิติประกันภัย - เปิดเสรีธุรกิจประกันภัย	

ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

วัตถุประสงค์

เพื่อส่งเสริมด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ประเด็นยุทธศาสตร์/สาขา	จุดเน้น/ประเด็นสำคัญ (Area of Focus/Key Issues)	หมายเหตุ
1. การพัฒนาผลิตภัณฑ์และ ส่งเสริมเทคโนโลยี	ด้านยานและผลิตภัณฑ์ยาน - เทคโนโลยีการผลิต - เทคโนโลยีการวิเคราะห์ทดสอบและการ ควบคุมงาน เทคโนโลยีอาหาร - เทคโนโลยีด้านการเกษตรและผลิตภัณฑ์ - เทคโนโลยีด้านการแปรรูป	

ประเด็นยุทธศาสตร์/สาขา	จุดเน้น/ประเด็นสำคัญ (Area of Focus/Key Issues)	หมายเหตุ
2. การส่งเสริมเทคโนโลยี ทัวไป	- เทคโนโลยีการเลี้ยงสัตว์ - เทคโนโลยีการบรรจุและบรรจุภัณฑ์ - เทคโนโลยีสูญญ - เทคโนโลยีการพัฒนาระบบ - เทคโนโลยีการวิเคราะห์ทดสอบวัสดุ - เทคโนโลยีเครื่องจักรและอุปกรณ์ในระบบ การผลิตทางอุตสาหกรรม - การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน - การศึกษาการพัฒนาความเชื่อมโยงการ ท่องเที่ยวชายฝั่งทะเล - เทคโนโลยีสิ่งแวดลอม - ความหลากหลายทางชีวภาพ	
3. การขยายเครือข่าย พันธมิตรและการให้ บริการด้านเทคโนโลยี อวกาศและภูมิสารสนเทศ	- การพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยีอวกาศ และภูมิสารสนเทศ - การถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านอวกาศและภูมิ สารสนเทศ - ความร่วมมือและการวิจัยด้าน Remote sensing - การฝึกอบรม/สัมมนา และดำเนินโครงการ ร่วม - การบูรณาการและพัฒนาฐานข้อมูล สารสนเทศ - การถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านมหาวิทยาลัย ต่างๆ ให้แก่ประเทศในภูมิภาค/อนุภูมิภาค - ดำเนินโครงการวิจัยร่วมด้านมหาวิทยาลัย และเทคโนโลยีชีวภาพ	
4. การพัฒนาด้านนาวิวิทยา		

ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
วัตถุประสงค์

เพื่อสร้างเครือข่ายด้านการสื่อสารระหว่างกันให้มีประสิทธิภาพ

ประเด็นยุทธศาสตร์/สาขา	ยุทธศาสตร์/ประเด็นสำคัญ (Area of Focus/Key Issues)	หมายเหตุ
1. การเสริมสร้างศักยภาพด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	- การสร้างทางด่วนสารสนเทศ (Information Superhighway Network) เพื่อเป็นโครงสร้างพื้นฐานในการสนับสนุนส่งเสริมความร่วมมือด้านอื่นๆ - ยกระดับมาตรฐานบุคลากรด้าน IT ระหว่างประเทศ - กำหนดมาตรฐานวิชาชีพและการรับรองทักษะของบุคลากร ได้แก่ ICT Project Manager, Web Administrator, Programmer และ Web Designer - การจัดตั้งเครือข่ายติดตามของระบบเตือนภัยล่วงหน้า	
2. การส่งเสริมและพัฒนาบทบาทของประเทศไทยด้านสื่อมวลชน การประชาสัมพันธ์ และการสนเทศ	- การแลกเปลี่ยนข่าว/รายการวิทยุ/โทรทัศน์/สื่อสิ่งพิมพ์/วีดิทัศน์ และบุคลากรด้านสื่อมวลชน - การผลิตรายการร่วมด้านวิทยุ/โทรทัศน์ - การจัดตั้งสถานีโทรทัศน์ของมูลนิธิภาค เพื่อเผยแพร่ข่าวสารสู่ระดับต้น และการสื่อสารทางไกลโดยเป็นการร่วมมือระหว่างสถานีหรือผู้ผลิตรายการโทรทัศน์	

ด้านนโยบายและยี่ห้อ
วัตถุประสงค์

เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวและการกีฬาและนำไปสู่ความเข้าใจอันดีระหว่างกัน

ประเด็นยุทธศาสตร์/สาขา	ยุทธศาสตร์/ประเด็นสำคัญ (Area of Focus/Key Issues)	หมายเหตุ
1. ความร่วมมือด้านการท่องเที่ยว	- การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มีความเชื่อมโยงทางสังคมและวัฒนธรรม - การส่งเสริมการตลาดร่วม ส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยว แหล่ง shopping และการประชาสัมพันธ์ - จัดตั้งเครือข่ายผู้ค้าผู้ประกอบการท่องเที่ยว และพัฒนาผู้ประกอบการทำงานข้ามประเทศ - พัฒนาเว็บไซต์และฐานข้อมูลด้านการท่องเที่ยวกับประเทศเพื่อนบ้านร่วมกัน - การเสริมสร้างศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์ในสาขาการท่องเที่ยว - การแลกเปลี่ยนวิทยุระเบียนสำหรับการเดินทางภายในภูมิภาค	
2. ความร่วมมือด้านการกีฬา	- การเสริมสร้างศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์ด้านกีฬาระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน - การศึกษาดูงานด้านบริหารและการจัดการด้านกีฬาของไทยกับผู้บริหารของประเทศเพื่อนบ้าน	

ภาคผนวก ข.

ยุทธศาสตร์กรุงโตเกียว ค.ศ. 2018 สำหรับกรอบความร่วมมือลุ่มน้ำโขงกับญี่ปุ่น
(Tokyo Strategy 2018 for Mekong-Japan Cooperation)
และเอกสารแนบ (Annex 1-3)

Tokyo Strategy 2018 for Mekong-Japan Cooperation

October 9, 2018

The Heads of State/Government of Japan, the Kingdom of Cambodia, the Lao People's Democratic Republic, the Republic of the Union of Myanmar, the Kingdom of Thailand and the Socialist Republic of Viet Nam met in Tokyo on 9 October 2018 for the tenth Mekong Japan Summit and hereby adopted the "Tokyo Strategy 2018 for Mekong-Japan Cooperation."

I Achievements and Future Directions of the Mekong-Japan cooperation

1. The Leaders of the Mekong countries and Japan (hereinafter referred to as "Leaders") highly valued the contribution the Mekong-Japan cooperation has made to the peace, stability and prosperity in the region since the first Mekong-Japan Summit in 2009. Celebrating the success of the eleventh Mekong-Japan Foreign Ministers' Meeting held this year in Singapore and noting with satisfaction its Chair's Statement including the review of the Japan-Mekong Connectivity Initiative, Leaders commended the achievements of the "New Tokyo Strategy 2015," Japan's completed commitment to implement official development assistance (ODA) on a scale exceeding 750 billion Japanese Yen during the last three years and promotion of connectivity enhancement through quality infrastructure. The Mekong countries expressed their deep gratitude to Japan for its longstanding support in the Mekong-Japan cooperation, and, on the tenth anniversary of the Mekong-Japan cooperation, Leaders decided to elevate the relationship between Japan and the Mekong countries to the strategic partnership.

2. Against this background, Leaders concurred in updating Mekong-Japan Cooperation to make it more relevant in the current regional and global situation. Based on the recommendations at the eleventh Mekong-Japan Foreign Ministers' Meeting, Leaders decided to establish three new main pillars of Mekong-Japan Cooperation; Vibrant and Effective Connectivity, People-Centered Society, and Realization of a Green Mekong. Moreover, Leaders also shared the recognition that Mekong-Japan Cooperation should contribute to peace, stability and prosperity not only in the region but also worldwide. To that end, Leaders decided to implement the Mekong-Japan Cooperation projects as the Action Plan for realization of the Tokyo Strategy 2018 in synergy with the following

initiatives.

Mekong-Japan Cooperation and the 2030 Agenda for Sustainable Development

3. Leaders reaffirmed that promoting Sustainable Development Goals (SDGs) to realize the society in which “no one left behind” based on among others the concept of human security taking into account the specificities of the Mekong countries, is a key to make the Mekong region further sustainable, diverse and inclusive. Recognizing that three pillars of Mekong-Japan cooperation below have a common ground with those of the SDGs Model that Japan is pursuing as well as ASEAN’s ongoing work on narrowing the development gap and promoting the complementarities between the ASEAN Community Vision 2025 and the 2030 Agenda for Sustainable Development, Leaders expressed their determination to cooperate for achieving the SDGs in the Mekong region. In this regard, Leaders identified the Mekong-Japan cooperation projects for the SDGs, which contribute to realizing the SDGs in the region (Annex1). Building upon this compilation of projects and taking into account new challenges faced by the region, Leaders decided to upgrade the current Action Plan for “A Decade toward the Green Mekong” by 2020 to “Mekong-Japan Initiative for SDGs toward 2030” at the eleventh Mekong Japan Summit in order to ensure achieving SDGs in the region, and tasked the senior officials meeting (SOM) to start discussions on it.

Mekong-Japan Cooperation and Free and Open Indo-Pacific

4. Leaders underscored the importance of continued efforts of each country to reinforce a free and open order based on the rule of law to ensure peace, stability and prosperity in the region, and affirmed that the Mekong region, linking the Indian Ocean and the Pacific Ocean, has the geographical advantage of receiving considerable benefits from the realization of a free and open Indo-Pacific. In this regard, Leaders of the Mekong countries welcomed Japan’s policy to realize a free and open Indo-Pacific to contribute to the peace, stability and prosperity in the region and the world. Leaders expressed their determination to steadily implement the Mekong-Japan Cooperation projects which contribute to and complement the promotion of a free and open Indo-Pacific (Annex2).

Mekong-Japan Cooperation and Ayeyawady – Chao Phraya – Mekong Economic Cooperation Strategy (ACMECS)

5. Japan highly values ACMECS as Mekong countries’ own initiative and found it desirable and effective to seek synergies between the Mekong-Japan cooperation and

the ACMECS. Leaders applauded the work of compiling Mekong-Japan Cooperation projects that would serve the realization of the ACMECS Master Plan (2019-2023) (Annex3). The Mekong countries welcomed Japan's intention to participate in ACMECS-related meetings to advance coordination between the Mekong Japan Cooperation and ACMECS.

6. In order to steadily implement concrete Mekong-Japan Cooperation projects set out in ANNEX 1 to 3, Leaders took note of the importance of collaboration among implementing agencies as well as cooperation with Multilateral Development Banks and regional stakeholders as follows: collaboration between Japan International Cooperation Agency (JICA) and Neighbouring Countries Economic Development Cooperation Agency (NEDA) and between JICA and Thailand International Cooperation Agency (TICA) under respective partnership arrangements; coordination with Asian Development Bank (ADB), the Economic Research Institute for ASEAN and East Asia (ERIA) and the ASEAN Promotion Centre on Trade, Investment and Tourism (ASEAN-Japan Centre); and cooperation with regional cooperation frameworks and programs including Greater Mekong Subregion Economic Cooperation Program (GMS), and the Lower Mekong Initiative (LMI).

II Three New Pillars of Mekong-Japan Cooperation

A. Vibrant and Effective Connectivity

7. The Mekong sub-region connects emerging mega-markets: China, India and other ASEAN countries. An industrial structure that is optimal and complementary with these three growing markets could vitalize the Mekong sub-region as the center of the emerging Asian mega-markets. Therefore, it is essential to advance the industrial structure and improve the value-chain network in the Mekong region and beyond. Leaders reaffirmed the importance of further enhancing "Hard Connectivity", "Soft Connectivity", and "Industry Connectivity" in the Mekong region and beyond, thus vibrant and effective connectivity remains a main pillar of the Mekong-Japan Cooperation. In this regard, the leaders of the Mekong countries emphasized the need to reinforce Japan-ASEAN Integration Fund (JAIF) which has contributed to enhancing connectivity in and beyond ASEAN. Leaders expressed their intention to bolster their efforts in enhancing connectivity, particularly through promotion of the "quality infrastructure" in accordance with the international standards and the development of

the “Mekong Industrial Development Vision 2.0” with its “Early Implementation Measures,” bearing in mind the needs and priorities of the region. In this connection, Leaders welcomed ASEAN’s establishment of the ASEAN Smart Cities Network (ASCN) with 14 ASCN pilot cities in the Mekong region. Japan expressed interest in stepping up its support for smart cities development in Mekong. Furthermore, Leaders instructed Ministers and officials to exert utmost efforts to achieve the substantial conclusion of the Regional Comprehensive Economic Partnership (RCEP) Agreement negotiations within this year, which would also enhance supply chain in the Mekong region and beyond.

A.1 Hard Connectivity

8. Leaders welcomed the progress made thus far in physical infrastructure development which contributes to enhancing land, maritime and air connectivity, and reaffirmed their strong commitment, *inter alia*, to fill the missing links of the East-West and Southern Economic Corridors. To this end, Leaders reaffirmed the importance of promoting the international standards of “quality infrastructure” development such as openness, transparency, economic viability, social and environmental considerations, financial soundness of recipient countries under the “Partnership for Quality Infrastructure” and the “Expanded Partnership for Quality Infrastructure.” Leaders underscored the importance of enhancing energy infrastructure interconnection including through considering an eco-friendly, economical and stable power supplying system in this region. Recognizing the potential and significance of infrastructure development and the promotion of public-private partnership, Leaders welcomed the participation from private sector in this regard.

A.2 Soft Connectivity

9. Leaders acknowledged the importance of further enhancing efforts to suffice surging demand for soft connectivity hand in hand with regional economic advancement. In this regard, modernization of the customs is a top priority to further improve and facilitate cross-border security and customs clearance. Leaders reaffirmed the necessity to continue technical cooperation for capacity building programs for customs officers. Leaders noted that capacity building for FTA utilization by private companies is necessary to facilitate trade procedures. Information and communications technology (ICT) has taken on the essential role of enhancing the connectivity of Mekong countries. Leaders shared the intention to promote cooperation in the field of ICT, especially cooperation in telecommunication, cybersecurity and broadcasting. Leaders decided to

address challenges that digitalization has brought to people. Leaders reaffirmed the importance of improving institutional frameworks in Mekong countries so that these countries can participate in the new digital economy including E-commerce. Leaders shared the view on the importance of improving postal network and services to enhance connectivity in the Mekong region and with other regions. Leaders welcomed the efforts to promote cooperation between Mekong countries and Japan in the postal field, especially for the modernization of postal network and services.

A.3 Industry Connectivity

10. Leaders reaffirmed their intention to promote the “Connected Industries” and to support participation of non-Mekong countries in the supply chain of the Mekong countries. To this end, Leaders decided to further promote the investment of both manufacturing/service industries in Mekong sub-region and business matching between Japanese and Mekong countries companies including SMEs and innovative Start-ups, and the development of Special Economic Zones (SEZs).

B. People-Centered Society

11. A people-centered approach makes economic development in the Mekong region more balanced and sustainable. This approach should include measures to transform the Mekong countries into a diverse and inclusive society with “no one left behind”, and aim at realizing “People-to-People connectivity” through people-to-people exchanges including sports and cultural exchanges, exchanges among youth, exchanges between local authorities, tourism exchanges, and cooperation in broadcasting programs. Two way tourism between Japan and the Mekong countries should be increased through development of sustainable infrastructure, digital innovation, and quality tourism products and services and its benefits should be dispersed regional and countrywide outreaching vulnerable communities. In this regard, Leaders welcomed the convening of the “Mekong-Japan Exchange Year 2019,” as a valuable occasion to promote mutual understanding and exchanges between peoples of Mekong countries and Japan.

B.1 Human Resource Development

12. Leaders reaffirmed the significance of human resource development in the field of industry as well as business in light of the development of artificial intelligence (AI), digital related areas, and international business. In addition to industrial human resource development in which Japan has been actively engaged for the Mekong countries

including through the Industrial Human Resource Development Cooperation Initiative, Leaders welcomed the active efforts for technical cooperation between Financial Services Agency of Japan and its counterparts in the region through tailored trainings and fellowship programs like the Global Financial Partnership Center (GLOPAC). Leaders also stressed the importance of human resource development in the field of the agriculture and food industry including food value chain.

B.2 Healthcare

13. Leaders reaffirmed their commitment to accelerating progress towards Universal Health Coverage (UHC) and to achieving health for all people, whoever they are, wherever they live, by 2030. To this end, Leaders decided to put more focus on healthcare in the context of the Mekong-Japan Cooperation. In this regard, Leaders shared the intention to redouble the efforts for promoting UHC and all healthcare related industries including medical care, elderly care, prevention and society development which enables healthy living under the Asia Health and Wellbeing Initiative (AHWIN) in collaboration with ERIA.

B.3 Education

14. Leaders shared recognition that education is a foundation to building a peaceful, prosperous and sustainable community. In this regard, they reaffirmed their intention to promote collaboration in the field of education through various initiatives including promotion of Education for Sustainable Development (ESD), higher education cooperation and sharing of expertise.

B.4 Legal and Judicial Cooperation

15. Leaders highly valued the progress in the field of law and justice achieved through close cooperation between Mekong countries and Japan, and reaffirmed the intention to continue technical cooperation for legal and judicial reform and capacity building of criminal justice practitioners and legal professionals for the purpose of strengthening the rule of law. In addition, the Leaders renewed their determination to further strengthen maritime law enforcement in the region. The Leaders also welcomed Japan for hosting the fourteenth UN congress on Crime Prevention and Criminal Justice in Kyoto in 2020.

C. Realization of a Green Mekong

16. Realization of a Green Mekong, including countermeasures against climate change

and marine debris pollution, water resources management and disaster risk reduction, is a common goal for the Mekong countries and Japan. It is also an essential factor in realizing the SDGs. Realizing economic prosperity with a focus on protecting Mekong's beautiful and clean environment is our responsibility for future generations. In this regard, the Mekong countries appreciated Japan's continued support under "ASEAN-Japan Environmental Cooperation Initiative" including the development of quality environmental infrastructure addressing waste management, sustainable cities and wastewater treatment as well as marine pollution, marine litters, chemicals, biodiversity and climate change. Given the success of the Green Mekong Forum, where inter-sectoral participants joined the discussion and exchanged their knowledge and views, Leaders welcomed the continued commitment and readiness of Japan and Thailand to co-host the Green Mekong Forum in the future, in order to follow up the Action Plan for "A Decade toward the Green Mekong," as updated. Leaders also encouraged greater participation of the Mekong region's young generations in the Green Mekong Forum to share their vision and perspective to realize the Green Mekong.

C.1 Disaster Risks Reduction and Climate Change

17. Within the scope of the "Sendai Declaration" and "Sendai Framework for Disaster Risk Reduction 2015-2030," Leaders will tackle the prevention and reduction of disaster risks, which could impede sustainable development in the Mekong region. Recognizing the current situation where climate change could pose a serious threat to international community including the Mekong region, and cause serious disasters, Leaders reaffirmed their efforts to strengthen the response capability and to work together to tackle climate change in this region, and reiterate our strong commitment to fully implementing the Paris Agreement. The inclusion of ecosystem-based disaster risk reduction can be effective and sustainable in reducing disaster risk and climate change mitigation and adaptation. In this context, Leaders decided to advance the Joint Crediting Mechanism (JCM).

C.2 Water resource management

18. Leaders stressed the importance of sustainable use and management of water resources and pledged their commitment to further collaborating with regional and international organizations, in particular the Mekong River Commission to address the water related issues in the Mekong River Basin including trans-boundary water resources management. Leaders also stressed the necessity to coordinate with the LMI.

C.3 Circular Economy

19. Recognizing that 3R (Reduce, Reuse and Recycle)-based approaches and environmentally sound waste management are important for assuring people's healthy life and solving urban problems and marine debris pollution, Leaders affirmed their intention to strengthen cooperation in this field.

C.4 Conservation and Sustainable Use of Aquatic Fishery Resources

20. Leaders affirmed the importance of sustainable use of aquatic fishery resources, including cetaceans, based on scientific evidence.

III. Regional and Global Issues

21. Leaders reaffirmed their strong determination to promote and deepen close cooperation on regional and global issues of common concern in order to ensure peace, stability and prosperity in the region and beyond. Leaders reaffirmed their shared commitment to maintaining and promoting peace, security and stability in the region, as well as to the peaceful resolution of disputes, including full respect for legal and diplomatic processes, without resorting to the threat or use of force, in accordance with the universally recognized principles of international law.

22. The Leaders welcomed the ongoing diplomatic efforts, including the US-Democratic People's Republic of Korea (DPRK) Summit in June as well as the inter-Korean Summits this year, as a step towards the comprehensive resolution of the outstanding issues regarding the DPRK which would lead to the lasting peace and stability on the Korean peninsula. Leaders expressed their commitment to realizing the DPRK's complete, verifiable, and irreversible dismantlement of all weapons of mass destruction (WMD) and ballistic missiles of all ranges in accordance with the relevant United Nations Security Council resolutions (UNSCRs). Leaders called on the DPRK to take concrete actions towards the aforementioned goal. Leaders also reaffirmed their commitment to the full implementation of the relevant UNSCRs. Leaders emphasized the importance of addressing humanitarian concerns of the international community, including the immediate resolution of the abductions issue.

23. Leaders reaffirmed the importance of maintaining and promoting a rules-based order, peace, security, stability, safety and freedom of navigation in and overflight above the South China Sea and recognised the benefits of having the South China Sea as a sea of

peace, stability and prosperity. Leaders underscored the importance of the full and effective implementation of the 2002 Declaration on the Conduct of Parties in the South China Sea (DOC) in its entirety. Acknowledging the recent progress of the negotiation between ASEAN and China, Leaders emphasized the importance of the conclusion of an effective Code of Conduct in the South China Sea (COC) on a mutually-agreed timeline. Leaders shared recognition that, in order to secure stability in the region, such diplomatic efforts should lead to non-militarization and a peaceful and open South China Sea.

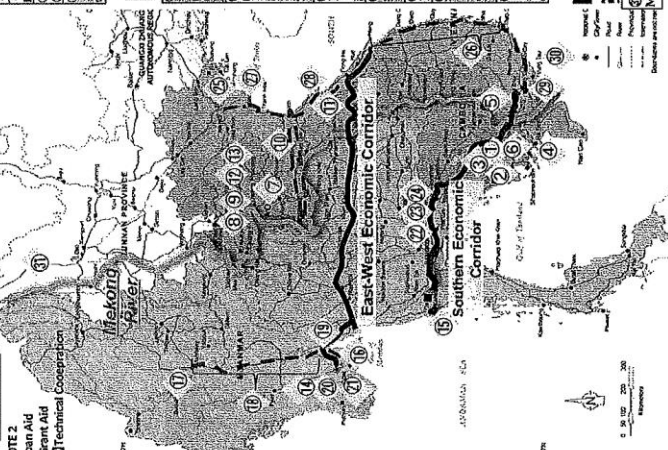
24. Leaders took note of some concerns over the situation in the South China Sea including land reclamations and activities in the area, which have eroded trust and confidence, increased tensions and may undermine peace, security and stability in the region. Leaders reaffirmed the need to enhance mutual trust and confidence, exercise self-restraint in the conduct of activities and avoid actions that may further complicate the situation, and pursue peaceful resolution of disputes in accordance with international law, including the 1982 UNCLOS. Leaders emphasized the importance of non-militarization and self-restraint in the conduct of all activities, including those mentioned in the DOC that could further complicate the situation and escalate tensions in the South China Sea.

Mekong-Japan Cooperation Projects in line with Japan's "Free and Open Indo-Pacific Strategy"

Three Pillars of the Free and Open Indo-Pacific Strategy
(A) Promotion and establishment of the rule of law, freedom of navigation, free trade, etc.
(B) Pursuit of economic prosperity (improving connectivity, etc.)
(C) Commitment for peace and stability

※NOTE 1
No Highlight: Projects under the Japan-Mekong Connectivity Initiative
Highlighted in Yellow: Projects on which E/N or R/D has been concluded.
Highlighted in red: Projects of which E/N or R/D has yet to be concluded. The GOJ makes no commitment to this project.

※NOTE 2
[L] Loan Aid
[G] Grant Aid
[T/C] Technical Cooperation

Cambodia
① Legal and Judicial Development Project [T/C] (Ongoing) (A) → Develop the environment where the Civil Code and the Code of Civil Procedure are implemented in a proper manner. (Development of civil law provisions and improvement of the quality of legal documents related to civil procedure, drafting of the Code of Civil Procedure)
② Project for Customer Relationship Management by Introducing Electronic Customs Clearance System (G) (Planned) (B) → Shorten the time required for custom clearance and increase tax revenue related to customs clearance.
③ National Road No. 5 Improvement Project [L] (Under construction) (B)
④ Development of Shallowwater Port (Shallowwater Port New Container Terminal Development Project) (Ongoing) - Shallowwater Port Multipurpose Terminal Development Project (Completed) and related technical cooperation program [L and T/C] (B)
⑤ Project for Improving the Logistics System of Cambodia [T/C] (Ongoing) (B) → Project for Port 201 for Port 201 (Under construction) (C) (Under survey) (B) → Project for Port 201 for Port 201 (Under construction) (C) (Under survey) (B) → Project for Port 201 for Port 201 (Under construction) (C) (Under survey) (B)

Laos PDR
⑦ Executive Leadership Training Program [T/C] (Planned) (A) → Build capacity of officials of legal institutions in drafting bills and implementing laws and regulations, assist legal education and training in order to deepen understanding of laws among civilians, thereby contributing to the rule of law.
⑧ Project for Human Resource Development in the Legal Sector (Ongoing) (A) → Build capacity of officials of legal institutions in drafting bills and implementing laws and regulations, assist legal education and training in order to deepen understanding of laws among civilians, thereby contributing to the rule of law.
⑨ Project for Promoting Development and Strengthening of the Rule of Law in the Legal Sector [T/C] (Planned) (A) → Develop human resources in legal education, and build capacity of legal institutions to train legal experts.
⑩ Shorten the travel time between Hanoi and Vientiane (under survey) (B) → Shorten the travel time between Hanoi and Vientiane.
⑪ The Project for Reconstruction of the Bridges on the National Road No. 9 [G] (Ongoing) (B) → Shorten the travel time between Hanoi and Vientiane.
⑫ Success Plan of Expansion Vientiane International Airport and Road No. 9 [G] (Ongoing) (B) → Shorten the travel time between Hanoi and Vientiane.
⑬ Project for Strengthening Management Capacity of UXO Lao [T/C] (Ongoing) (C) → Shorten the travel time between Hanoi and Vientiane.

Mekong Region
⑭ Data Collection Survey in the management of the basin of the Mekong River [T/C] (Ongoing) (C)

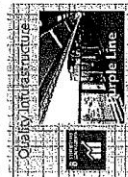
Myanmar
③ Training on Police Management [T/C] (Ongoing) (A) → Improve organizational management and investigation skills. (FY2017: 10 trainees, FY2018: 10 trainees)
④ Data Collection Survey for the Development Program in Transitory Region [T/C] (Ongoing) (A) → Improve organizational management and investigation skills. (FY2017: 10 trainees, FY2018: 10 trainees)
⑤ Infrastructure Development Project in Thawee Area Phase 1 [L] (Ongoing) (B) → Expand capacity of a port in Thawee area, thereby increasing the number of handled containers to 100,000 TEU per year.
⑥ Project for the Development of Mandalay Port [G] (Planned) (B) → Volumes of cargo: 0 - 200,000 tons. (Working period of stage 2: 2 weeks - 6 - 24 hours)
⑦ Myanmar-Mekong Railway Improvement Project [L] (Ongoing) (B) → Improve the capacity of railway transportation by rehabilitating the existing railway and build new railway. (The travel time from Yangon to Mandalay: 15 - 30 hours)
⑧ East-West Economic Corridor Improvement Project (Phase 2) [L] (Under survey) (B) → Shorten the travel time from Yangon to Mandalay.
⑨ Shorten the travel time and enhance the economic in surrounding area. → Project for Development and Transition of Portworking on Aungmye Tharyar Port [T/C] (Ongoing) (C) → Improve the access of Yangon to Thawee (VOT) to assist support agencies mainly in Yangon and Mandalay.
⑩ Project for Development of Hantawaddy International Airport (under cooperation) (B) → Shorten the travel time and enhance the economic in surrounding area.

Thailand
⑫ Capacity Development on Assisting Victims of Trafficking in the Greater Mekong Sub-region [T/C] (Ongoing) (C) → Assist VOT's social reintegration (build capacity of concerning agencies in reintegration and social integration)
⑬ Project for Provision of Economic Development and Connectivity in the Western Region [T/C] (Ongoing) (B) → Assist the establishment of an infrastructure development plan of the western part of Thailand thereby enhancing connectivity with Myanmar.
⑭ Triangular Cooperation for the third countries (Disaster Prevention and Management, Transportation) [T/C] (Ongoing) (B/C) → Assist the establishment of connectivity and sustainable development in Myanmar through Triangular cooperation.

Viet Nam
⑮ Human Resource Development for Officials (HDS-Training) [G and T/C] (Ongoing) (A) → Assist human resource development for 800 government officials in five years, thereby strengthening governance in Vietnam.
⑯ North-South Expressway Construction Project (BLT) [L] (Under Construction) (B)
⑰ Lach Myen Port Infrastructure Construction Project (Port, Road and Bridge) [L] (Under Construction) (B) → Increase TEU up to 500,000 (2020), and shorten travel time between Tan Uyen and Phan Thiep from 195 min. to 110 min. (2020)
⑱ Long Tan High Speed Rail Project (Under survey) (B) → Shorten the travel time between Hanoi and Vientiane.
⑲ Long Tan High Speed Rail Project (Under survey) (B) → Shorten the travel time between Hanoi and Vientiane.
⑳ Maritime Security and Safety Capacity Improvement Project [L] → Shorten the travel time between Hanoi and Vientiane.
⑳ Total Number of Patrols by 6 new Offshore Patrol Vessels → (6 times (2015) → 7 times (2023))

Vibrant and Effective Connectivity

People-Centered Society

Realization of a Green Mekong

Japan's Ongoing or Possible Cooperation Projects related to ANNEX 2 of ACMECS Master Plan, "Possible areas of cooperation with Potential Development Partners"

NOTE: The GOJ makes no commitment to the Projects of which E/N or R/D has yet to be concluded. The following projects include non-ODA.

Country	Project	Scheme	Status
Cambodia	Preparatory Survey for Phnom Penh Urban Railway Development Project	loan	under preparatory survey
Cambodia	The Project for Development of Traffic Management System in Phnom Penh	grant	E/N or R/D concluded
Cambodia	Shantouville Port New Container Terminal Development Project	loan	E/N or R/D concluded
Cambodia	National Road No.5 Improvement Project	loan	E/N or R/D concluded
Myanmar	East-West Economic Corridor Improvement Project	loan	under preparatory survey
Myanmar	Preparatory Survey for East-West Economic Corridor Improvement Project - Phase 2	loan	E/N or R/D concluded
Myanmar	Bago River Bridge Construction Project	grant	E/N or R/D concluded
Myanmar	The Project for Construction of New Thabeita Bridge	loan	E/N or R/D concluded
Myanmar	Yangon Mandalay Railway Improvement Project Phase I	loan	E/N or R/D concluded
Myanmar	Yangon Mandalay Railway Improvement Project Phase II	loan	E/N or R/D concluded
Myanmar	Yangon Circular Railway Line Upgrade Project	loan	E/N or R/D concluded
Myanmar	Preparatory Survey for Yangon Urban Mass Rapid Transit Construction Project	loan	under preparatory survey
Myanmar	Project for the Development Project of Mandalay Port	grant	E/N concluded
Myanmar	Hanthawaddy International Airport Construction Project	N/A	under coordination
Myanmar	Preparatory Survey for Dawei Sea Port Project	N/A	under preparatory survey
Thailand	Mass Transit System Project in Bangkok (Red Line)	loan	E/N or R/D concluded
Myanmar	Infrastructure Development Project in Thilawa Area Phase 1	loan	E/N or R/D concluded
Myanmar	Preparatory Survey for Yangon Port Expansion Project in Thilawa Area	loan	under preparatory survey
Thailand	International Road Infrastructure Development for ASEAN and BIASTEC Networks	T/C	E/N or R/D concluded
Thailand	Preparatory Survey for Bangkok-Chiang Mai High Speed Rail	N/A	under preparatory survey
Thailand	Project for High Speed Rail Linking 3 Airports	N/A	under coordination
Thailand	Bangkok Urban Railway Construction Project (Orange Line & Purple Line)	N/A	under coordination
Myanmar	Infrastructure Development Project in Thilawa Area Phase 2	loan	E/N or R/D concluded
Myanmar	Postal Services Capacity Improvement Project	T/C	on going
Vietnam	Project for E-money system using postal network	N/A	on going
Vietnam	Project to develop social security system infrastructure using postal network	N/A	under preparatory survey
Vietnam	Consulting for Postal Services Improvement	N/A	on going
Myanmar, Vietnam, Thailand	Modernization and improvement of the postal services and post office	N/A	on going
Viet Nam	North-South High Speed Rail Project	N/A	under JICA survey
Viet Nam	Hai Hoi City Urban Railway Construction Project	loan	under JICA survey
Viet Nam	Ho Chi Minh City Urban Railway Construction Project	loan	under JICA survey
Viet Nam	North-South High Speed Rail Project	loan	under JICA survey
Viet Nam	Hanoi City Urban Railway Construction Project	loan	under JICA survey
Viet Nam	BART Bus System Operation Project in Binh Duong province	loan	under JICA survey
Viet Nam	Long Thanh International Airport Construction Project	loan	under JICA survey
Cambodia	The Project for Port EDI for Port Modernization	Under E/S	under JICA survey
Myanmar	Yangon Mapping Project	grant	under preparatory survey
Myanmar	Joint Operation of Telecommunications Business in Myanmar	T/C	E/N or R/D concluded
Thailand	ASEAN Regional Cybersecurity Capacity Building Centre Project	N/A	on going
Thailand	GNSS CORS Network	N/A	on going
Thailand	Bangkok Smart City for Smart City Development	N/A	under coordination
Viet Nam	Co-Research Project for VPS with Evaluation Method for Building Smart Cities in Viet Nam	N/A	on going
Laos PDR	Project on Power System Master Plan	T/C	E/N or R/D concluded
Cambodia	The Project for Expansion of Distribution Lines in Southern Economic Corridor	loan	E/N or R/D concluded
Cambodia	Phnom Penh City Transmission and Distribution System Expansion Project	loan	E/N or R/D concluded
Cambodia	Phnom Penh City Transmission and Distribution System Expansion Project Phase II	loan	E/N or R/D concluded

1.2 Digital Infrastructure

1.3 Energy Infrastructure and Connectivity	Cambodia	Project for Enhancement of Operation and Management of Cambodian Transmission System	T/C	E/N or R/D concluded
	Myanmar	Project for Capacity Development of Power Sector Development Planning	T/C	E/N or R/D concluded
	Myanmar	Project for Rehabilitation and Upgrade of Distribution Systems	T/C	E/N or R/D concluded
	Myanmar	Hydropower Plants Rehabilitation Project	loan	E/N or R/D concluded
	Myanmar	National Power Transmission Network Development Project Phase II	loan	E/N or R/D concluded
	Myanmar	National Power Transmission Network Development Project Phase I	loan	E/N or R/D concluded
	Myanmar	Power Distribution System Improvement Project in Yangon Phase I	loan	E/N or R/D concluded
	Myanmar	Power Distribution System Improvement Project in Major Cities	loan	E/N or R/D concluded
	Myanmar	Preparatory Survey for Kyaukse Gas Combined-Cycle Power Plant Construction Project	loan	under coordination
	Viet Nam	Power Transmission and Distribution Network Development Project	loan	U/A concluded
	Viet Nam	2nd Power Transmission and Distribution Network Dev't Project	loan	E/N or R/D concluded
	Cambodia	The Project for Improving the Load's System of Cambodia	T/C	E/N or R/D concluded
	Laos PDR	The Project for Harmonized Practical Legislation and Uniform Application of Law in the Legal Sector of Lao PDR	T/C	E/N or R/D concluded
	Viet Nam	The Project for Harmonized Practical Legislation and Uniform Application of Law in the Legal Sector of Viet Nam	T/C	E/N or R/D concluded
	Myanmar	The Project for Capacity Development of Legal, Judicial and Religious Sectors in Myanmar (Phase 2)	T/C	E/N or R/D concluded
	Myanmar	Regional Seminar on Good Governance for Development of Effective Community-based Treatment of Offenders in the CLMV	T/C	on going
	CLAV	The Third Country Training Programme for Development of Effective Community-based Treatment of Offenders in the CLMV	T/C	on going
	Myanmar	RTI-SPF Exchange Programme (Japan / Viet Nam Session)	T/C	on going
	Thailand	Study Tour to Japan for the Prison Officers in Myanmar	T/C	on going
	Myanmar	Cooperation with the Ministry of Justice of Thailand to exchange information on civil and commercial matter	loan	under coordination
2.1 Trade & Investment	Thailand	Maritime Security and Safety Capacity Improvement Project	T/C	E/N or R/D concluded
	Viet Nam	Project of Capacity Development for National Single Window and Customs Modernization by Introducing Automated Cargo Clearance System in Myanmar	T/C	E/N or R/D concluded
	Myanmar	Advanced Economic Operator Programme (AEO22)	T/C	
	CLAV	The Project for Capacity Building on Improving Fairness and Transparency of Vietnamese Equity Market	T/C	under coordination for R/D conclusion
	Myanmar	Advisor for Investment Promotion	T/C	E/N or R/D concluded
	Myanmar	Project for Improvement of the capacity of Thilawa SEZ management committee in Myanmar	T/C	E/N or R/D concluded
	Myanmar	Project for Modernizing the Funds Payment and Securities Settlement Systems in Myanmar	T/C	E/N or R/D concluded
	Myanmar	The Project for Development of ICT System for Central Bank	grant	E/N or R/D concluded
	Myanmar	The Project for the Enhancement of Financial Market Infrastructures	grant	E/N or R/D concluded
	Myanmar	The Project on the Development of the Insurance Sector	T/C	E/N or R/D concluded
	Myanmar	Strengthening of Securities Market Surveillance	T/C	E/N or R/D concluded
	CLAV	Financial Technology and Digital Economy (JSP221)	T/C	E/N or R/D concluded
2.2 Other Financial Connectivity	Laos PDR	The Lao-Japan Human Resource Cooperation Center	grant	E/N or R/D concluded
	Cambodia	Project for Institutional Capacity Development of OCC for a Center of Development and Networking for Business Human Resources	T/C	E/N or R/D concluded
	Thailand	Project on Community Entrepreneurial Capacity and Rural Enterprise Development	T/C	E/N or R/D concluded
	Myanmar	Project for the Development of Finance for Small and Medium-sized Enterprises	loan	E/N or R/D concluded
	Myanmar	Project for the Development of Finance for Small and Medium-sized Enterprises(Phase 2)	loan	E/N or R/D concluded
	Myanmar	Agriculture and Rural Development Two Step Loan Project	loan	E/N or R/D concluded
	Viet Nam	Vietnam Japan Institute for Human Resources Development	grant	E/N or R/D concluded
	Viet Nam	Project for Capacity Development of Business Persons through Vietnam-Japan Human Resources Cooperation Center	T/C	E/N or R/D concluded
	Viet Nam	Vietnam-Japan Human Resources Cooperation Center (Phase 1)	T/C	E/N or R/D concluded
	Viet Nam	Vietnam-Japan Human Resources Cooperation Center (Phase 2)	T/C	E/N or R/D concluded
3.1 Smart Entrepreneur (SMEs/Startups)	Viet Nam	Institutional Capacity Development of VACC for a Landmark of Development and Networking for Business Human Resources	T/C	E/N or R/D concluded
	Laos PDR	Clean Agriculture Development Project	T/C	E/N or R/D concluded
	Laos PDR	Clean Agriculture Development Project	T/C	E/N or R/D concluded

[illegible]

Viet Nam	Establishment of Environmentally Sound Management of Construction and Demolition Waste and Its Wise Utilization for Environmental Pollution Control and for New Assembled Construction Materials (SATREPS)	T/C	ongoing
Viet Nam	Sustainable Development of Rural Area by Effective Utilization of Bio-wastes with Highly Efficient Fuel Cell Technology (SATREPS)	T/C	ongoing
Viet Nam	Establishment of Cryo-bank System for Vietnamese Native Pig Resources and Sustainable Production System to Conserve Biodiversity (SATREPS)	T/C	ongoing
Viet Nam	Establishment of the "bench-to-bedside" feedback system for sustainable ART and the prevention of new HIV transmission in Vietnam	T/C	ongoing
Myanmar	Strengthening Rice Breeding System based on Genomic Technology and Information in Myanmar (SATREPS)	T/C	ongoing
Myanmar	Development of a Comprehensive Disaster Resilience System and Collaboration Platform in Myanmar (SATREPS)	T/C	ongoing
Myanmar	Establishment of Environmental Conservation Platform of Tonle Sap Lake (SATREPS)	T/C	ongoing
Lao PDR	Development of Innovative Research Technique in Genetic Epidemiology of Malaria and Other Parasitic Diseases in Lao PDR for Containment of Their Expanding Endemicity (SATREPS)	T/C	ongoing
Viet Nam	Project for strengthening capacity of monetary policy, economic analysis and forecasting	T/C	E/N or R/D concluded
3.3 Financial literacy			

ภาคผนวก ค

ปฏิญญาแม่น้ำฮั่นเพื่อก่อตั้งกรอบความร่วมมือลุ่มน้ำโขงกับสาธารณรัฐเกาหลี
(Han–River Declaration of Establishing the Mekong–ROK Comprehensive
Partnership for Mutual Prosperity) และแผนปฏิบัติการลุ่มน้ำโขงกับสาธารณรัฐเกาหลี
ค.ศ. 2017–2020 (Mekong–ROK Plan of Action 2017–2020)

Final

**「Han-River Declaration」 of Establishing the Mekong-ROK
Comprehensive Partnership for Mutual Prosperity**

We, the Foreign Ministers of the Republic of Korea, the Kingdom of Cambodia, the Lao People's Democratic Republic, Republic of the Union of Myanmar, the Kingdom of Thailand and the Socialist Republic of Viet Nam, met in Seoul, Republic of Korea, on 27-28, October 2011, for the Inaugural Mekong-ROK Foreign Ministers' Meeting.

Recalling with deep satisfaction that the mutually beneficial relationship between the Mekong region countries and the ROK, underpinning the broader developments underway in the ASEAN-ROK Strategic Partnership set in 2010, Hanoi, Viet Nam, has made significant progress in recent years across the board in the areas of political, economic, and socio-cultural cooperation,

Sharing the view that the development of the Mekong region is essential to accelerating ASEAN integration, enhancing ASEAN Connectivity, and achieving the goal of building an ASEAN Community by 2015, and thus lending further impetus to regional cooperation and integration in wider East Asia,

Recognizing the Mekong region's vast potential for economic growth and development,

Acknowledging the need to address various global and regional challenges affecting the Mekong region such as climate change, poverty, food and energy insecurity, global economic instability and others,

Responding to the aspirations of the peoples of the Mekong region and the ROK for peace, prosperity and welfare,

Welcoming the ROK's reaffirmed commitment to expand its Official Development Assistance (ODA) to ASEAN by two-fold, in comparison to 2008 by the year 2015, much of which will be channelled into the Mekong region, as well as Thailand's strong commitment to providing development assistance to the region,

We hereby agree to set forth 'The Mekong-ROK Comprehensive Partnership for Mutual Prosperity' (referred to as the Partnership hereinafter) with the following objectives, principles, priority areas and mechanism of cooperation.

1. Objectives

We shared the view that the Partnership should aim to promote friendship and cooperation between the Mekong region countries and the ROK in a wide range of areas, and thereby,

Final

- > deepen the ASEAN-ROK Strategic Partnership established at the 13th ASEAN-ROK Summit held in October 2010, Hanoi, Viet Nam
- > contribute to sustainable development of the Mekong region
- > narrow the development gap within ASEAN, accelerate the ASEAN integration and expedite the process of ASEAN Community building scheduled for the year 2015
- > enhance regional cooperation and community building in East Asia with ASEAN playing a driving force

2. Principles

Bearing in mind the above-mentioned objectives, we recognized that the Partnership should be guided by the following principles:

- > develop in an open, transparent and inclusive manner
- > pursue bilateral ties in a mutually beneficial way contributing to achieving the goals set by the ASEAN-ROK Strategic Partnership
- > reinforce and complement other bilateral cooperation mechanisms with the Mekong region such as the Mekong-Japan cooperation and the Lower Mekong Initiative (LMI).
- > seek to expand exchanges with the existing multi-lateral Mekong cooperation mechanisms such as Greater Mekong Sub-region (GMS), Ayeyawady-Chao Phraya-Mekong Economic Cooperation Strategy (ACMECS), Mekong River Commission (MRC) and Economic and Social Commission for Asia and Pacific (ESCAP)
- > support dialogue between public and private sectors on the socio-economic development and encourage the private sector to participate in related projects.
- > undertake development cooperation in line with the global principles of aid such as the Paris Declaration for Aid Effectiveness and G20 Seoul Development Consensus.

3. Priority Areas in Development Cooperation

In consideration of the needs of the Mekong region and the strengths and aid capacities of the ROK, we agreed to launch the cooperation with a focus on the following priority areas:

ASEAN Connectivity: Infrastructure, ICT
 Sustainable Development: Green Growth, Water Resource development
 People-oriented Development: Agriculture and Rural Development, Human Resource Development

Final

The priority areas listed above will be reviewed by both sides on a regular basis to timely cope with changing environments of development cooperation in the Mekong region. We task the Senior Officials to convene in due course to discuss appropriate plan of action to implement the vision set forth in this Declaration.

4. The Mekong-ROK Foreign Ministers' Meeting

To develop the Mekong-ROK cooperation into a more coordinated, systematic and sustainable mechanism, we decided to regularize the Mekong-ROK Foreign Ministers' Meeting.

The Meeting will be held annually back-to-back with the ASEAN Ministers' Meeting and related Meetings, co-chaired by one of the Mekong countries and the ROK. The Meeting will be held in Korea every three years. The Mekong countries will rotate the chairmanship in alphabetical order.

The Meeting will also discuss political and economic cooperation, with development cooperation at the center of the agenda.

In addition, the Meeting will be supported by a Mekong-ROK Senior Officials' Meeting, which will be held prior to the Foreign Ministers' Meeting. An efficient and effective working mechanism will be developed by Senior Officials to undertake Mekong – ROK cooperation activities.

/End/

Mekong-ROK Plan of Action (2017-2020)

1. Introduction

- ☐ Review of the objectives outlined in the *Han River Declaration*, and the progress of Mekong-ROK Plan of Action (2014-2017)
- ☐ Strengthen Mekong-ROK Cooperation and lay out the future direction by drafting the Mekong-ROK Plan of Action (2017-2020)
- ☐ Welcome the Initiative for ASEAN Integration (IAI) Work Plan III, adopted on the occasion of the 2016 ASEAN Summit
 - Explore ways to connect the IAI and the Mekong-ROK Cooperation Projects for the ultimate goal of narrowing the development gaps within ASEAN

2. Review of Mekong-ROK Plan of Action (2014-2017)

- ☐ Progress of cooperation in the 6 Priority Areas
 - Out of 11 cooperation projects outlined in the Mekong-ROK Plan of Action (2014-2017), 3 have been completed, 4 are ongoing and 4 projects have been either canceled or are pending
 - ※ For Further details please refer to the matrix. Fill in the details for projects that are being implemented in your respective country

[Enhancing ASEAN Connectivity]

- (1)Infrastructure: △Projects for Enhancing Partnership in Transportation between the ROK and the Mekong Countries (pending), △Research on Mekong River Inland Waterway Transport (completed)
- (2)Information and Communication Technology (ICT): △Project on the Use of ICT in Healthcare Management and Payment of Medical

Insurance in Viet Nam (canceled), △Project for the Establishment of
Law Information System in Myanmar (ongoing)

[Sustainable Development]

- (3) Green Growth: △Reclamation, Rehabilitation and Restoration of Degraded Forest Ecosystems (RRR-DFE) Project in Mekong Basin Countries (completed), △Establishment of the Master Plan for the Modernization of National Metrological system in the Socialist Republic of Viet Nam and the Republic of the Union of Myanmar* (Viet Nam), △Support Program to Respond to Climate Change in Viet Nam (completed)
- (4) Water Resource Development: △Project for Krang Ponley River Basin Integration System Improvement and Agricultural Productivity Enhancement in Cambodia (canceled)
*It was concluded that a Master Plan was already built in Viet Nam upon visiting the country prior to launching the project. Therefore, the Master Plan was only built in Myanmar and as a follow-up project, the Korea Meteorological Administration is currently implementing a project titled Implementing Modernization of National Metrological System in the Union of Myanmar (2017-2019)

[People-centered Development]

- (5) Agriculture and Rural Development : △Comprehensive Training to Increase Efficiency of Rice Production in the Mekong-Sub Region (ongoing)
 - (6) Human Resource Development : △Certified Logistics Master Program (ongoing), △Project on Promoting Regional Agriculture Value Chains on the GMS Southern Economic Corridor* (pending)
- ROK's policy on Official Development Assistance (ODA) to the Mekong region and on Mekong-ROK Cooperation
- Selection of the Mekong Countries as the focal cooperation region for ODA
 - Sustain the increase of ODA (grants and loans) to the Mekong region
 - ODA to the Mekong region accounts for 73% of the total assistance to ASEAN (Cumulated amount from 1987-2015), continued to increase the Mekong-ROK Cooperation Fund
 - 50 million USD (Established in 2013) → 80 million USD (2014) → 100 million USD (since 2015)

☐ Increased Exchanges between the Mekong Region and the ROK

- On the occasion of the 2014 Mekong-ROK Year of Cultural Exchange, Mekong and the ROK hosted various cultural events including
 - △Special Exhibition on the Ancient Civilization in Viet Nam, the Early Morning around Red River (ROK), △Thailand-ROK, Viet Nam-ROK Copyright Cooperation Seminar (Thailand and Viet Nam), and △One Asia Cultural Ambassador(Lao PDR, Myanmar, and Cambodia)
- Implemented people-to-people exchanges
 - As part of the annual ASEAN-ROK Exchange Visit for ASEAN and Korean Media People, the ROK Government invited media affiliates from CLMVT
 - Korean Media People visited, △Cambodia and Myanmar in 2014, △Viet Nam and Lao PDR in 2015 and △Thailand in 2016

☐ Expanded Mekong-ROK Public-Private Partnership

- Mekong-ROK Business Forum
 - 1st Mekong-ROK Business Forum (2013, Bangkok Thailand), 2nd (2014, Hanoi Viet Nam), 3rd (2015, Cambodia Phnom Penh), 4th (2016, Yangon Myanmar), 5th (2017 to be held in Lao PDR)

3. Review of 1st Open Call (2016) projects funded by the Mekong-ROK Cooperation Fund (MKCF)

☐ Review of the MKCF and newly improved operation method of Mekong-ROK Cooperation Fund projects

- According to the Mekong-ROK Cooperation Terms of Reference which serves as an annex to the Operation Method of Mekong-ROK Cooperation Fund Projects, the Mekong Institute was tasked by the Mekong-ROK SOM Leaders to serve as the Coordinator for the MKCF
- For the transparent and effective use of the MKCF as well as for the institutionalized operation of the cooperation projects, continue to strengthen the implementation mechanism.
- ※ To improve the operation method of 2nd Open Call projects, introduced

the use of a Concept Paper, as a substitute for a full project proposal, discussed the possibility of holding a working-group level workshop, and requested agreement on the newly revised operation method

□ Progress of projects endorsed from the 1st Open Call

■ Following the 1st Open Call in 2015, seven new projects were endorsed by the Mekong-ROK SOM Leaders on the occasion of the Mekong-ROK SOM Meeting in July and all seven are currently ongoing

✕ Please refer to the details in the attached Matrix and fill in additional information on the progress of your respective projects

- (1) Water Resource Management and Development on the Mekong River Linking with Catchment of the Tonle Sap Lake (Cambodia)
- (2) Make Legal Arrangements, Laws, Legislations and Regulations, in Force in the Industry Commerce Area more Electronically Available and Accessible to Public and Poor Districts in Lao PDR (Lao PDR)
- (3) Capacity Building Project on Development of Statistics (Myanmar)
- (4) Building up a Tripartite Model among Academies-Industries-Governments for Skills Development and Acceleration of Industrialization in Viet Nam (Viet Nam)
- (5) Comprehensive Training to Increase Efficiency of Rice (Thailand)
- (6) Phase 3 Training of Trainers (TOT) on Certified Logistics Master Program (Mekong Institute)
- (7) Strengthening of Border Liaison Office (BLO) around the Mekong River (ROK)

4. Future Direction of Mekong-ROK Cooperation

□ Rearrange the 6 Priority Areas of Cooperation

■ Rearrange the original 6 priority areas of cooperation to
 △Connectivity (by combining Infrastructure, Human Resource Development, and Information and Communication Technology),
 △Make a Water Resource Management-Agriculture-Energy Nexus (by combining Green Growth, Water Resource Development, and Agriculture and Rural Development), and △Include Business and

Finance (as suggested by Thailand)

- ☐ Include Tourism (as suggested by Lao PDR)
- ☐ Progress of projects submitted for the 2nd Open Call
 - ※ More details to be included upon selection and endorsement of new projects to be funded by the MKCF
 - Implementing Modernization of National Metrological System in the Union of Myanmar (2017-2019)
 - Master Plan Establishment and Capacity Building for the Modernization and Advancement of Hydro-meteorological Infrastructure at Mekong river Basin in Lao PDR
- ☐ Connecting IAI and Mekong-ROK Cooperation Projects
 - By designing collaborative projects that benefit more than country, (a criteria of an IAI project), the projects can have a positive impact including ▲narrowing the development divide between the Mekong countries and ▲enhancing effectiveness of international assistance
- ☐ Build a trilateral (ROK-Thailand-CLMV) Cooperation
 - Strengthen cooperation with Thailand, an arising donor country, to develop three-way cooperation
- ☐ Enhance participation of private sector to boost the Mekong-ROK Business Forum
 - For successful organization of the Mekong-ROK Business Forum, recruit participating businesses in advance (as pointed out by Cambodia at the Mekong-ROK SOM Meeting in May 2016)
 - Share detailed information on the participating businesses and arrange 1:1 business meeting at the forum so that the businessmen can receive substantial help and have access to more information
 - Build a website to share information about the forum and the businesses, and follow-up on the results of the forum
 - To improve the above-mentioned problems, invite the Mekong Institute to help organize the forum (as suggested by the ROK at the Mekong-ROK SOM in May 2016)
 - Mekong Institute can work together with the host country to operate pre-registration system and invite businesses in the

Mekong region

- MI can build and maintain a website and a mobile service application to follow up with the participants pre and post forum
- Consult with the Mekong Countries on using the Mekong-ROK Cooperation Fund to support the Mekong Business Forum starting in 2017
- Host the 6th Mekong-ROK Business Forum in 2018 in ROK

☐ Strengthen cooperation with other donor countries to enhance effectiveness of cooperation projects

- Prevent redundancy in cooperation projects in the Mekong region, enhance effectiveness, and seek ways to strengthen cooperation with the U.S., Japan and other donor partners and international organization.

Attachment) Detailed status of projects outlined in the Mekong-ROK Cooperation Fund (2013-2017)

Status of Projects outlined in the Mekong-ROK Plan of Action (2014-2017)

Sector	Project	Status	Implementing Agency	Outcome
Infrastructure	Projects for Enhancing Partnership in Transportation between the ROK and the Mekong Countries	Pending	Korea Transport Institute	☐ Due to scheduling conflicts, the project is currently pending
	Mekong Inland Waterway Transport	Completed	Port Investment Cooperation Division, Ministry of Oceans and Fisheries	☐ Implementing Agencies: Kimm Engineering, Korea Marine Institute, Korea Port Engineering Corporation (April 2015 - July 2016, about 1.4 million USD) ☐ Outcomes: - Formed an Advisory Group of Korean experts and built a T-CLMV consultative body (May 2015) - Held MRC Expert Seminar (March 2016) - Attended the 30 th -31 st ASEAN Marine Transport Working Group (September 2015 and April 2016)- will submit the final report and areas of improvement by April this year
Information and Communication Technology	Project on the Use of ICT in Healthcare Management and Payment of Medical Insurance in Viet Nam	Canceled (2015.8)	Southeast Asia Department 1, KOICA	☐ Details to complemented by Viet Nam
	Project for the Establishment of Law Information System in Myanmar	Ongoing	Southeast Asia Department 1, KOICA	☐ Duration and Budget: 2015-2017/3.65 million dollars ☐ Implemented with the Ministry of Government Legislation (March 2016-ongoing) ☐ Details to be complemented by Myanmar

Green Growth	Reclamation, Rehabilitation and Restoration of Degraded Forest Ecosystems(RRR-DFE) project in Mekong Basin Countries	Completed	International Cooperation Division, Korea Forest Service	☐ Duration and Budget: 2 years(June 2013-May 2015), 1 million US Dollars, participated by all 5 Mekong countries ☐ Detailed Outcomes: -Held a regional workshop and exchange visit -Ecotourism, and conducted education on Forest Management to local residents -Examined tourism in ecological village and developed customized model -Improved water resource, built plant nursery, supported cultivating edible forest products, etc - Submitted Project Completion Report
	Establishment of the Master Plan for the Modernization of National Meteorological System in the Socialist Republic of Vietnam and the Republic of the Union of Myanmar	Ongoing	International Cooperation Division, Korea Meteorological Administration	☐ Duration and Budget: 2014-2016, 3.2 million USD ☐ Viet Nam: During the course of the project, the implementing agency concluded that a Master Plan was already established in Viet Nam. Therefore a new project on the Modernization of Forecasting and Warning System is being implemented instead ☐ <i>More details to be complemented by Viet Nam</i>
				☐ Myanmar: The Master Plan for the Modernization of National Meteorological System is being implemented in Myanmar (2015-2016, 550,000 USD) ☐ As a follow-up project, the Modernization of National Meteorological System in Myanmar is being implemented (2017-2019, 4 million US) ☐ <i>More details to be complemented by Myanmar</i>

	Support Program to Respond to Climate Change in Viet Nam	Completed	Development Cooperation Division, Ministry of Strategy and Finance	☐ Contributed to the EDCF (completed) ☐ -1 st Phase (December 2012) ☐ -2 nd Phase (December 2013) ☐ -3 rd Phase (May 2015) ☐ More details to be complemented by Myanmar
Water Resource Development	Project for Krang Ponley River Basin Irrigation System Improvement and Agricultural Productivity Enhancement in Cambodia	Canceled (August 2015)	Southeast Asia Department 1, KOICA	☐ Reason for canceling: Out of the total project budget of 8 million US dollars, 90 thousand US dollars was contributed. However, while examining the effectiveness of the project, it was concluded that the project would be repetitive with other projects and the possibility of connecting the project to EDCF was low. ☐ More details to be complemented by Cambodia ☐ Details to be complemented by Thailand
Agriculture and Rural Development	Comprehensive Training to Enhance Rice Productivity in the Mekong Region	Ongoing	Thailand	☐ Details to be complemented by Thailand
Human Resource Development	Certified Logistics Master Project	Ongoing (3 rd Phase)	Mekong Institute	☐ Details to be complemented by Mekong Institute
	Project on Promoting Regional Agriculture Value Chains on the GMS Southern Economic Corridor	Pending	Mekong Institute	☐ Details to be complemented by Mekong Institute

ภาคผนวก ง

แผนปฏิบัติการ ระยะ 5 ปี ของกรอบความร่วมมือล้านช้างกับลุ่มน้ำโขง ค.ศ. 2018–2022 (Five-Year Plan of Action on Lancang–Mekong Cooperation 2018–2022)

Final

Five-Year Plan of Action on Lancang-Mekong Cooperation (2018-2022)

I. Development Goals

1. This Plan of Action is formulated in accordance with documents including the Sanya Declaration adopted at the first Lancang-Mekong Cooperation (LMC) Leaders' Meeting, which aims at contributing to the economic and social development of sub-regional countries, enhancing well-being of the people, narrowing the development gap within the region and building a Community of Shared Future of Peace and Prosperity among Lancang-Mekong Countries. By synergizing China's Belt and Road Initiative and the ASEAN Community Vision 2025 as well as the Master Plan on ASEAN Connectivity 2025 and visions of other Mekong sub-regional cooperation mechanisms, the LMC is moving towards a new sub-regional cooperation mechanism with unique features driven by internal strength and inspired by South-South cooperation, which will support the ASEAN Community building and regional integration process, as well as promote the implementation of the UN 2030 Agenda for Sustainable Development.

II. Fundamental Principles

2. This Plan of Action will take into account the development needs of the six LMC member countries and the regional integration process, reflect the framework established in the Sanya Declaration, highlighting the leaders' guidance, all-round cooperation and broad participation, and follow a government-guided, multiple-participation, and project-oriented model so as to further explore the most suitable cooperation model for the Sub-regional cooperation in line with the unique features and specificity of the six countries. The implementation of this Plan of Action will be based on the principles of consensus, equality, mutual consultation and

Final

coordination, voluntarism, common contribution and shared benefits, and respect for the United Nations Charter and international laws, as well as in accordance with domestic laws, rules, regulations and procedures of each member country. Years 2018 and 2019 will be the foundation-laying stage, when emphasis should be focused on strengthening sectorial cooperation planning and implementing small and medium-sized cooperation projects. The years 2020–2022 will be the consolidation and expansion stage, when member countries will further strengthen the cooperation in the five priority areas and may explore new cooperation areas that help respond to the development needs of member countries, optimize cooperation model and gradually explore cooperation on large projects.

III. Working Structure

3. Optimize the multi-layer framework comprising Leaders' Meeting, Foreign Ministers' Meeting (FMM), Senior Officials' Meeting (SOM) and Diplomatic and Sectoral Joint Working Group Meeting.

4. Strengthen communication and coordination among the LMC National Secretariats or Coordination Units of the six member countries, and explore the possibility to set up the LMC International Secretariat.

5. Submit implementation progress report of this Plan of Action to the Foreign Ministers' Meeting through the Senior Officials' level Meeting annually. A list of projects proposed by the six member countries for the next year will be submitted to the FMM for adoption.

6. Upon consensus of the six countries, gradually upgrade the Joint Working Groups on the priority areas to senior official's level or ministerial level. In parallel with enhancing cooperation in the key priority areas, cooperation in other areas are also encouraged.

7. Design LMC logos and other symbols for the LMC.

8. Complement and develop in synergy with other Mekong sub-regional cooperation mechanisms.

Final

9. Coordinate the LMC and ASEAN-China Cooperation by exploring communication with ASEAN-China Joint Cooperation Committee and strengthening cooperation with ASEAN-China Center and other ASEAN-relevant institutions on ad hoc basis.

IV. Practical Cooperation

4.1 Political and Security Issues

4.1.1 Maintain High-level Exchanges

10. Convene the LMC Leaders' Meeting once every two years to map out strategic planning for future LMC development and hold ad hoc Leaders' Meeting as necessary on the basis of consensus.

11. Hold Foreign Ministers' Meeting once a year to implement consensus reached at the Leaders' Meeting, review cooperation progress and provide suggestions for cooperation.

12. Maintain regular contacts among leaders of the six countries through bilateral visits or other international cooperation platforms.

4.1.2 Strengthen Political Dialogues and Cooperation

13. Hold Diplomatic Senior Officials' Meeting and Joint Working Group meetings in diplomatic and other sectors each year as needed.

14. Support policy dialogues and official exchanges and visits among Lancang-Mekong countries.

4.1.3 Exchanges among Political Parties

15. Promote dialogues and exchanges among political parties of Lancang-Mekong countries in line with the spirit of LMC.

4.1.4 Non-traditional Security Cooperation

16. Deepen law enforcement dialogues and cooperation in combatting non-traditional security issues on mutual interest.

17. Jointly strengthen cooperation in the field of non-traditional

Final

security issues, such as combating drug trafficking, terrorism, organized illegal crossing of national border, human trafficking, smuggling and trafficking of firearms and ammunition, cyber crimes and other transnational crimes.

18. Promote exchanges among local/regional governments of border areas as well as border management departments of Lancang-Mekong countries, in line with the spirit of LMC and domestic rules and regulations of each member country.

19. Strengthen cooperation among police agencies, judicial agencies and related colleges and universities among Lancang-Mekong countries.

20. Enhance cooperation in the fields of disaster prevention and mitigation as well as humanitarian assistance, ensuring food, water and energy security. Explore various solutions for supporting people affected by disasters and the impacts of climate change.

4.2 Economy and Sustainable Development

4.2.1 Connectivity

21. Compose a plan on connectivity by synergizing with the Master Plan on ASEAN Connectivity 2025 and other sub-regional plans so as to promote comprehensive connectivity among Lancang-Mekong countries and explore the possibility to establish a Lancang-Mekong cooperation corridor.

22. Promote infrastructure upgrade and construction, such as railway, highway, waterway, ports, power grid, information network and aviation. Increase application of global satellite navigation systems, including the Beidou System, in Lancang-Mekong countries in areas such as infrastructure construction, transportation, logistics, tourism and agriculture.

23. Promote facilitation of visa application, customs clearance and transportation, and discussion on implementing the “single window” model for cross-border clearance.

Final

24. Enhance cooperation in regional power grid planning, construction, upgrading and renovation to promote power connectivity and power trade among Lancang-Mekong countries toward the establishment of an integrated regional power market.

25. Formulate a broadband development strategy and relevant plans for Lancang-Mekong countries, actively push forward construction and expansion of cross-border terrestrial fiber optic cables and international submarine cables. Explore new cooperation models in terrestrial fiber optic cables across multiple countries, augment the existing regional network utilization, and constantly improve network connectivity among Lancang-Mekong countries.

26. Enhance cooperation in innovative development of digital TV, smart phone, smart hardware and other related products.

27. Promote mutual recognition of standards and credentials, share related development experience and improve capacity building cooperation.

4.2.2 Production Capacity

28. Formulate a Plan of Action on Production Capacity Cooperation among Lancang-Mekong countries in accordance with the Joint Statement on Production Capacity Cooperation among Lancang-Mekong Countries.

29. Enhance capacity building on production capacity improvement, and carry out best practice exchanges and training.

30. Explore the possibility to set up platforms for production capacity and investment cooperation, hold activities including the Production Capacity Cooperation Forum for Lancang-Mekong countries and explore the establishment of an alliance for promotion of production capacity and investment cooperation among Lancang-Mekong countries.

31. Encourage enterprises and financial institutions of Lancang-Mekong countries to participate in production capacity

Final

cooperation.

32. Explore the establishment of an LMC production capacity cooperation development fund with multi-lateral participation.

4.2.3 Economy and Trade

33. Promote cross border economic cooperation through construction of pilot cross border economic cooperation zones, and work together to optimize cooperation framework, working mechanism and institutional arrangements.

34. Improve trade and investment facilitation among Lancang-Mekong countries, and work to further reduce non-tariff trade barriers.

35. Establish a Lancang-Mekong business council. Explore the development of a service alliance for small and medium-sized enterprises.

36. Strengthen trade promotion activities among Lancang-Mekong countries such as organizing international trade fairs, exhibitions, and business-matching sessions.

4.2.4 Finance

37. Work together to build a long-term, stable, sustainable and diversified financing system among LMC member countries, taking into account various financing principles for regional cooperation, including the Guiding Principles on Financing the Development of the Belt and Road.

38. Strengthen cooperation and exchanges among financial authorities of Lancang-Mekong countries to prevent financial risks.

39. Emphasize the importance of a stable financial market and sound financial structure to the development of real economy; support efforts to enhance capacity for and coordination on financial supervision and regulations; continue studies and exchange experiences in order to facilitate the use of bilateral currency swap, local currency settlement and

Final

cooperation among financial institutions.

40. Strengthen cooperation with institutions including Asian Development Bank, Asian Infrastructure Investment Bank, Asia Financial Cooperation Association, and World Bank.

41. Encourage financial institutions to facilitate business operations in order to support regional trade and investment. Enhance the development of products and services via a diverse set of providers and channels to promote inclusive finance and sustainable growth in the Lancang-Mekong region.

4.2.5 Water Resources

42. Carry out top-level design for cooperation among LMC countries in sustainable water resources and utilization, strengthen policy dialogue on water resources, and regularly hold Lancang-Mekong Water Resources Cooperation Forum.

43. Advance the building of Lancang-Mekong Water Resources Cooperation Center with a view to create a comprehensive cooperation platform to support Lancang-Mekong water resources cooperation.

44. Promote technical cooperation and exchanges on water resources management, carry out joint research and analysis related to Lancang-Mekong water resources and influences of climate change, etc., and implement pilot projects and priority cooperation projects on sustainable water resources development and protection technology.

45. Enhance and promote capacity building on water resources management by carrying out academic programs, programs of exchanges, training, field trips and study tours.

46. Develop and improve water quality monitoring system, which is accessible to all Lancang-Mekong countries, strengthen data and information sharing.

47. Deepen Lancang-Mekong river flood and drought disaster emergency management, carry out joint assessment of flood control and

Final

drought relief in Mekong basin, and carry out joint study on the early setting up of communication line/channel for sharing information in emergency case of flood and drought in Lancang-Mekong river.

48. Formulate a Five-Year Action Plan on Water Resources Cooperation in which issues of common concerns will or can be - addressed.

4.2.6 Agriculture

49. Strengthen policy coordination, and strengthen coordination to ensure food and nutrition security, and food safety, promote investment opportunity and enhance cooperation on sustainable agricultural development.

50. Expand exchanges and cooperation in agricultural science and technology. Support research institutions to enhance information sharing, communication and exchange of visits. Build joint laboratories, demonstration bases and technology centers and establish the LMC agricultural information network.

51. Hold the Village Head Forum among Lancang-Mekong countries.

52. Advance quality and safety cooperation for agricultural products, promote trade in agricultural products, create an integrated Lancang-Mekong market for agricultural products, and enhance competitiveness of regional agricultural products.

53. Carry out cooperation in monitoring, early warning, joint prevention and control of animal and plant diseases and epidemic situation. Enhance veterinary cooperation. Cooperation on water resources conservation. Establish the mechanism of exchange and cooperation on ecological conservation along the Lancang-Mekong River and jointly set up wild fish breeding and rescue centers for information sharing, for example, information on fish diversity, fish abundance and fish migration, etc. as well as possibility and opportunity on fishery

Final

cooperation, such as strengthening capacity building in aquaculture development.

54. Explore the possibility to jointly build agricultural industry cooperation parks and guide non-governmental sectors to participate in construction and operation of the parks.

4.2.7 Poverty Reduction

55. Formulate the Five-Year Plan of the Lancang-Mekong Cooperation on Sustainable Poverty Reduction and strengthen the experience exchange and knowledge sharing among Lancang-Mekong countries.

56. Enhance various capacity building programmes and experience sharing on poverty reduction, including sufficiency economy philosophy (SEP), launching the village officials exchange and training program for Lancang-Mekong countries. Strengthen the poverty reduction capacity of the Lancang-Mekong countries through multi-level and all-dimensional capacity building activities, such as personnel exchanges, policy consultation, joint research, training, information sharing and technical support.

57. Launch poverty reduction pilot projects in Mekong countries.

4.2.8 Forestry

58. Enhance conservation and use of forest resources, promote integrated management of forest ecosystem along the Lancang-Mekong River.

59. Enhance trade volume of forest products, produce from legally acquired raw materials, promote development of small community forest enterprises, strengthen forest law enforcement and governance, promote cooperation in combating illegal logging and associated trade, enhance scientific and technological cooperation and exchange in the forestry sector, and enhance forest rehabilitation and forest plantation along the

Final

Mekong River.

60. Enhance cooperation in prevention and control of forest fire in border areas.

61. Enhance wildlife conservation cooperation and jointly fight against illegal wildlife trade.

62. Improve capacity building of Lancang-Mekong countries in forestry management and scientific research, promote forestry-related higher-education and human resource cooperation, conduct thematic training and carry out scholarship and visiting scholar projects.

4.2.9 Environmental Protection

63. Promote the establishment of Lancang-Mekong Environmental Cooperation Center. Synergize environmental protection development plans of Lancang-Mekong countries and formulate the Lancang-Mekong Environmental Cooperation Strategy.

64. Formulate and implement the Green Lancang-Mekong Plan, with the focus on cooperation in better managing air and water pollution as well as ecosystem management and enhance communication with other related sub-regional mechanisms.

65. Strengthen cooperation on environmental protection capacity building, publicity and education, and enhance public environmental awareness.

4.2.10 Customs and Quality Inspection

66. Explore the formulation of cooperation plans, and gradually promote the convening of meetings among customs and quality inspection departments of the six countries.

67. Improve the speed of clearance for goods, especially agricultural products.

68. Enhance product standardization, promote training, cooperation and mutual recognition on certification and accreditation. Carry out

Final

metrology assistance to improve the metrology capacity building in Lancang-Mekong countries.

4.3 Social and Cultural Cooperation

4.3.1 Culture

69. Share information on culture-related policies. Promote cultural dialogue and work to implement the Ningbo Initiative on Lancang-Mekong Cultural Cooperation.

70. Deepen exchanges and cooperation on culture and arts, cultural relics preservation, preservation of intangible cultural heritage, cultural industry, and human resource development in cultural sectors, and encourage interaction and collaboration among cultural institutions, art companies and troupes, and cultural enterprises.

71. Make full use of cultural centers set up by governments of LMC countries to host such cultural activities among LMC member states.

4.3.2 Tourism

72. Explore the establishment of the Lancang-Mekong Tourism Cities Cooperation Alliance.

73. Promote the training of tourism talents, and encourage Lancang-Mekong countries to participate in relevant tourism events and activities such as ASEAN Tourism Forum, Mekong Tourism Forum and China International Tourism Mart (CITM).

74. Explore the possibility of establishing a medium/long term tourism development vision of the LMC, aiming at enhancing soft-infrastructure and hard-infrastructure tourism development.

75. Enhance the recognition on Promoting ASEAN Tourism Standards.

4.3.3 Education

76. Promote activities to enhance collaboration among

Final

Lancang-Mekong Countries during China-ASEAN Education Cooperation Week.

77. Strengthen vocational education and training, support the establishment of Lancang-Mekong Vocational Education Base in China as well as Lancang-Mekong Vocational Education and Training Center in Mekong countries.

78. Promote cooperation among universities and colleges in Lancang-Mekong region, encourage them to conduct joint training and research programs, academic exchanges and explore recognition and transfer of study credits.

4.3.4 Health

79. Strengthen cooperation on the prevention and control of emerging and re-emerging infectious diseases, including dengue fever and malaria. Establish and improve the mechanism for early warning, joint surveillance, prevention and control for cross-border emerging and re-emerging infectious diseases.

80. Enhance cooperation among hospitals and medical institutions to facilitate technical exchanges and health personnel training. Advance cooperation in building hospitals in rural areas among the six countries.

81. Offer short-term medical consultation service, such as Brightness Action, Smile Action (Medical Treatment to Facial Deformation) and medical service for women and children for free. China will dispatch medical teams to Mekong countries in need.

4.3.5 Media

82. Strengthen exchanges and cooperation among mainstream media, and encourage the hosting of TV and film festivals or screening activities.

83. Encourage foreign ministries of the six countries to set up Lancang-Mekong Cooperation official websites or to provide official information about LMC on their websites. Using social media platforms

Final

as basic platforms to publish information and handle public affairs as deemed appropriate.

84. Launch a Lancang-Mekong magazine or news brochure, and establish a database for Lancang-Mekong cooperation.

4.3.6 People-to-people Exchanges and Local/Regional Government Cooperation

85. Through organizing various people-to-people activities, enhance the branding of the LMC and raise public awareness of the LMC in the six countries.

86. Promote youth exchanges and build flagship youth exchange projects among Lancang-Mekong countries.

87. Enhance gender equality, women's exchanges and cooperation by developing various forms of activities including training courses and exchange of visits.

88. Mobilize the local/regional governments of the six countries in participating in the LMC and encourage their participation in the projects.

89. Encourage non-governmental organizations to participate in the LMC projects as appropriate.

90. Strengthen exchanges among Red Cross Societies, develop community resilience program, and improve the capacity building of the Red Cross Societies in Lancang-Mekong countries.

91. Encourage visits of personnel and communication to support the cooperation on state management of religion and inter-religious affairs as deemed appropriate by member countries.

V. Supporting System

5.1 Funding Support

92. Fully utilize the LMC Special Fund set up by China. Support, as priorities, projects that are adopted by Leaders' Meeting or Foreign

Final

Ministers' Meeting and are in line with the goals set by the Sanya Declaration and other important documents agreed on by the Leaders and Foreign Ministers. Encourage more financial and resources inputs from the six countries. Actively seek support from financial institutions such as Asian Infrastructure Investment Bank, the Silk Road Fund and Asian Development Bank. Leverage social and market resources, and establish an all-round financial support system.

5.2 Intellectual Support

93. Explore a cooperation model that incorporates government, business and academia, work together on establishing the Global Center for Mekong River Studies and gradually form a Track II team and think-tank network on Lancang-Mekong Cooperation.

5.3 Supervision Mechanism

94. Utilize the LMC National Secretariats or Coordination Units of the six countries. Strengthen cooperation in various areas and coordinate resources to form synergy. Supervise and advise relevant departments /agencies of their own countries to participate in cooperation and conduct regular assessment of major activities. Leverage resources of non-governmental professional institutions, which can play the role of third-party supervision.

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นางสาวจิตชนก มาลัยวงค์
ประวัติการศึกษา	– รัฐศาสตรบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ) – M.SC. (Economics) in Social Development, Planning and Management, University of Wales, Swansea, U.K
ประวัติการทำงาน	
พ.ศ. 2534	นักวิเทศสหการ 3 ฝ่ายความร่วมมือกับออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ กองการร่วมมือกับต่างประเทศ 1 กรมวิเทศสหการ
พ.ศ. 2541	นักวิเทศสหการ 4 ฝ่ายความร่วมมือกับออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ กองการร่วมมือกับต่างประเทศ 1 กรมวิเทศสหการ
พ.ศ. 2545	นักวิเทศสหการ 5 ฝ่ายความร่วมมือกับเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ กองการร่วมมือกับต่างประเทศ 3 กรมวิเทศสหการ
พ.ศ. 2548	นักวิเทศสหการ 6 ฝ่ายความร่วมมือกับเอเชียใต้และตะวันออกกลาง ส่วนให้ความร่วมมือกับต่างประเทศ 2
พ.ศ. 2552	สำนักงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ หัวหน้าฝ่ายความร่วมมือกับเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ยกเว้นประเทศเพื่อนบ้าน) หมู่เกาะแปซิฟิกใต้ และกรอบความร่วมมือระดับภูมิภาค (ACMECS, GMS, IMT-GT, และ ASEAN-IAI) ส่วนให้ความร่วมมือกับต่างประเทศ 1
พ.ศ. 2557-ปัจจุบัน	สำนักงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนา หัวหน้าฝ่ายความร่วมมือกับญี่ปุ่น สาธารณรัฐเกาหลี และสาธารณรัฐประชาชนจีน ภารกิจความร่วมมือหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนา กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ
ตำแหน่งปัจจุบัน	นักวิเทศสหการชำนาญการพิเศษ กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ